

Монах Салатиил

СВЕТОГОРЕЦЪТ

Звезда
исихазма

Непостижимый
город

Агион
Орос

Военный
флот

Неприветливая
родина

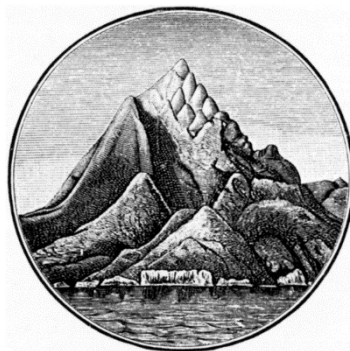
Пираты

Необитаемый
остров

Монах Салатиил Филипов

СВЕТОГОРЕЦЪТ

Повест-притча

Бургас
2020

Прочитайки книгата „Светогорецът”, вие ще получите духовен инструмент, който ще ви помогне да живеете в този паднал свят, без да се боите от нищо и никого, защото сърцето ви ще стане смело, а душата - спокойна.

От автора на книгите „Началникът на тишината” и „Ангелите винаги идват”.

Филипов Салатиил, монах.

Светогорецът. Повест-притча. Превод от руски език. Първо издание.

Монахиня Ксения Станева, превод. Красимира Маринова, редактор.
Д. Варсанова, В. Стойнев, Е. Варсанов, компютърна обработка

ISBN 978-619-91720-0-1

© Монах Салатиил Филипов, автор
© В. Арсени, художествено оформление
© Монахиня Ксения Станева, превод

www.svetogorets.com

2020 г.

Вярвай докрай, дори и да се случи така, че всичко на земята да се преобърне, а само ти да си останал верен: и тогава принеси жертва на Бога - ти, останал единствен.

Ф.М. Достоевски

*Политиката нищо не решава,
всичко се решава от безмълвието.*

Глава първа

В която се разказва за отражението на тиха слънчева вечер в чистата вода на езерото

Наричаха го Светогорец. И ако всичките му удивителни дела се бяха случили пред очите ни, все едно, най-съкровеното от тях е повече от известното. Неговата сила е в чистотата.

Написахме за него това, което можахме. Макар, че когато започнахме да пишем книгата, някои казваха: "Кой може да пише за него?... И най-вече, кой ще може после да прочете тази книга?" Да, те говореха истината, защото книгата не може да замени човека. И защото читателят вижда в книгата това, което може да види. И преди всичко вижда самия себе си.

Но тогава е възможно да видим себе си чрез необикновената личност на Светогореца така, както бихме видели отражението си в чистите езерни води в тиха слънчева вечер. И да забележим нещо, което по-рано не сме забелязвали...

Втора глава

В която се разказва за гръцкия младеж, руската девойка и пророчеството на стареца

Бащата на Светогореца, на име Коста, по рождение бил грък. Като зрял грозд, той попилвал в себе си слънчевите лъчи и земния сок на благословената Елада. Жизнерадост и мъдрост, мъжество и доброта, скръб по загубената Византия и вяра в благия Небесен Промисъл, болка от агарянския гнет и готовност да жертва себе си заради Православието и свободата - всичко това живеело в кръвта на този човек.

Но не винаги се пазел. В младежките си години Костас се увлякъл в комунистически мечти. Като волеви и устремен човек, започнал да изучава руски език и не след дълго се отправил да се учи на „свобода, равенство и братство“ в съветска Русия. Това било някъде в средата на 20 век.

Там юношата бързо разбрал каква е цената, която искали червените спасители на народа за вход в тяхното „светло бъдеще“ и тъмно настояще. Цената и условието били отричане от истинския Бог и богоборчество. Опустошените руски храмове, съборените кръстове, осквернените православни светини, арестуваното и екзекутирано духовенство, затворените манастири. Лишените от вяра човешки души – всичко това отрезвило Костас. Вярата в Спасителя Христос възкръснала в него.

Душата на Коста замръзнала в потъпканата съветска страна, а с идването на зимата започнало непривично да мръзне и тялото му. Прощавайки се с Русия, той отишъл в Загорск, където по чудо имало действаща монашеска лавра. А в нея, както бил чувал Костас, имало старци, подобни на атонските геронди от неговата родна страна.

Той се срещнал с един от старците и говорил с него. Побелелият отец, увивайки се в мек вълнен шал, с тих и равен глас му казал:

- Ти не си дошъл просто така в Русия, Константин. Тук те е довел Бог. Гледай как страда нашият народ заради това, че се е усъмнил във вярата Христова. Разкажи на твоите гърци за това. Но няма да е завинаги това наше наказание. Ще дойде време: деца ще събират тухлите и гредите на храмовете, разрушени от бащите и дядовците им. Наново ще въздигат храмове, ще поставят кръстове, ще прославят новите мъченици и убитото царско семейство. Но и това не е всичко. Ще настъпи час, когато външното ще трябва да се запълни с вътрешно. Ето така, както ако трапезата вече е готова, но яденето още не е посолено. Така е и с църковното домостроителство - велико и славно, но без духовното Иисусово делание

то не живее. Голяма ще бъде нуждата от древното, често забравяно, но винаги незабравимо тайно поучение. За да стане то явно. Заради този час ти си призван тук. Разбра ли?

Костас далеч не разбираше всички руски думи. А защо е извикан в Русия за бъдещото духовно тайно-явно поучение, съвсем не проумявал. Но душата му чувствала мир и покой. И отговорил:

- Да. Какво ще благословиш, геронда?

Старецът продължил:

- Погледни тази девойка, която чисти свещника до иконата на Света Троица. Наричат я по руски Альона, а по кръщение - Елена. Ако е угодно на Бога, ще ти стане жена. Тя не е обикновено момиче. Познавам я от детство. Вярата ѝ е ярка, душата красива, сърцето ѝ светло. Смятай, че още от детство ме моли за монашески подстриг. Но не ѝ е време. Пък и майка ѝ мечтае за внуци. И още по човешки мечтае за земно щастие на дъщеря си. Господ на всеки дава според неговото желание. Нека майката се утешава, че дъщерята се омъжва за чужденец и заминава зад граница, сега това у нас се счита - почти да попаднеш в Рая. При това заминава не къде да е „зад граница“, а в православна страна. Альонушка ще получи желаното от нея монашество в своето време. А отначало...

Тук вече Костас не издържал, защото нищо подобно не му се било случвало до тогава в живота. Той горещо попитал:

- Извинете, отче! А аз какво, какво ще получа?

Старецът станал замислен:

- Ти освен радост, ще получиш и кръст. Надявам се, че ще го износиш. Та ти си мъж. А сега да отидем при нея. Ако е угодно на Бога, благославям ви да се венчаєте. Бъди мъжествен и се уповавай на Христа. Ще видиш повече от това.

Глава трета

За първите години от живота на Светогореца и неговата майка Исихия

В Гърция на Костас и Елена им се родило момче.

Младите съпрузи, кръщавайки сина си, грижливо се заели с неговото възпитание.

Детето започнало да говори и на гръцки, и на руски. В останалото много от семейния им живот било обичайното, както при другите. Но имало и необичайно. Родителите, по примера на древните светии, научили своя син на въпроса кой е той, - да отговаря „Християнин“. А на въпроса как ще го докаже, и искане да представи документи, - да изкара изпод дрехите си и показва нагръдното си кръстче, което малчуганът си пазел ревностно и трогателно.

От бебе техният син носел на ръката си плетена от майката молитвена броеница. А на люлката, вместо обичайните детски дрънкулки, на най-видното място висели други броеници, големи и дървени. Да говори го учили с думите на Иисусовата молитва. Обаче, за удивление на родителите, първата дума, произнесена от детето, била „геронда“. После се сетили, че те самите често са произнасяли тази дума в присъствие на детето.

Повече деца Господ не дал на Костас и Елена, колкото и да се молили. Няколко години след това Елена започнала да чувства неразположение и лекарите ѝ открили рак. Младата жена силно скърбяла, готвейки се за невъзвратимата раздяла със земята, на която оставали мъжа ѝ и сина ѝ.

Преди смъртта тя била утешена с благодатно видение, но то останало нейна лична тайна. Тя само казала на съпруга си: „Мили мой Костас, бъди мъжествен и се уповавай на Христа. Ще видиш повече от това. Ако не в този живот, то в бъдещия“. А на сина си казала: „Обичам те самоотвержено, от цялото си сърце, единствено и любимо мое синче, такъв неповторим и невидан, такъв драгоценен, просто безценен и самороден. Не мога да изразя с думи чувствата си. Сега съм безсилна да ти помогна да продължиш да живееш и да преодоляваш душевната болка, която не веднъж ще те връхлита. Когато ти беше мъничък и понякога дълго и горчиво плачеше, аз плачех заедно с теб от безсилие, като не знаех как да ти помогна. Но се молех. И ти се успокояваше. Така сега и ти се моли за своята майка. Моли се по-скоро отново да се видим и никога да не

се разделяме. Това е възможно само при Бога. До скоро виждане, мили мой”.

Елена помолила мъжа си да повика йеромонаха, тъй като отдавна имала благословение от своя духовник-старец: в случай на смъртна опасност или болест, да приеме монашески подстриг. Дали й монашеското име Исихия. На третия ден, благославяйки мъжа си и сина си, тя се упокоила.

Светогорецът тогава бил на 7 години. Стойки в църквата на опелото на майка си, монахиня Исихия, той се радвал, че най-накрая, след последните месеци на болки, тя е легнала да си отдъхне и дълбоко е заспала. А над нея така красиво се молят и пеят, кадят с тамян и блещукат свещички. Това прави съня ѝ вкусен-вкусен, като гръцки сладки с мед.

Когато започнали да затварят ковчега след прощалната целувка, момчето спокойно и уверено казало на плачещия си баща:

- Не плачи, татко. Погледни колко е красива нашата майка, както светиите на иконите. И одеждата ѝ сега прилича на тази на света Богородица. Тя сега си почива. Добре ѝ е. Моли се за нас. А когато си почине, ние с нея непременно ще се видим. Скоро. Това ще бъде много скоро. Не плачи.

Глава четвърта

В която за пръв път се срещаме със Света Гора, а също узнаваме, че хищниците се появяват неочаквано

От този момент младият вдовец никъде не могъл да намери спокойствие. Всичко му се струвало безсмислена суета. Човешкият живот се оказал толкова кратък, че сега само едно било важно: да успее да се подготви за среща с Бога. Костас се утешавал, молейки се за новопреставената си съпруга, за малолетния си син и за своята душа, която трудно се примирявала с житейския кръст, който ѝ се паднал.

Заради икономически неуредици в страната, той загубил работата си, но не се разстроил от това, а с останалите си пари заминал по светите места в Гърция, като взел със себе си и сина си.

След месец те пристигнали на Света Гора Атон. След като посетили няколко манастира, Костас изпросил благословение да се изкачат на връха на Планината. Дали му неохотно благословение, защото есента вече чукала на вратата, и горе, в планината, това вече се чувствало. Неочаквано можело да връхлети зъл вятър и да се разрази пороен дъжд. Всичко това правело пътешествието с детето нежелателно. Но момчето силно умолявало бащата да тръгнат към връха на Атон. А и Костас искал да се помоли и да поплаче далеч от хорските очи, знаейки, че по това време на годината поклонниците, които се изкачвали на връха, намалявали.

Така и станало. Бащата и синът се оказали на връх Атон сами.

Само ако знаели, че залезът и изгревът, които ще посрещнат на Света Гора, ще станат последни в техния съвместен житейски път, че по-нататък техният земен път се разделя завинаги!... Наистина, Костас забелязал, че синчето му някак съвсем притихнало. Нямамо ги обичайните множество въпроси и детското търчане нагоре-надолу. Та момчето било много живо, макар и малко нескопосано, като еленче. "Капна от умора по планината", - помислил си бащата.

Следващата сутрин започнали да слизат. Влезли в храма на света Богородица „Панагия“ и се поклонили пред иконите. С широко отворени очи момчето изслушало разказа на баща си за това, че тук, където е сега храм "Панагия", Самата Майка Божия се изкачвала с пречистите си нозе, посещавайки Света Гора през земния си живот.

Продължавайки спускането си, самотните поклонници започнали да пресичат поредния хребет. Тук ги нападнали вълци. Бащата едва успял да

вдигне сина си на едно дърво, и той започнал да се катери по-нагоре. Сам Костас, за да отвлече вниманието на хищниците, а и защото не успял да се изкатери на дървото, се втурнал да бяга и скоро се озовал на края на една стръмнина, която му се сторила не много висока. В това време първият догонил го вълк го ухапал за края на якето. Още миг и ще бъде разкъсан на части!... Тогава Костас скочил. Момчето чуло вика-молитва на баща си:

- Господи, помилуй!

Глава пета

Която показва, че ако Бог затваря една врата, отваря друга

Костас прелетял няколко метра, ударил се в издатината на скалата, дълго се търкалял надолу, целият се изпотрошил, но останал жив. Под стръмнината минавала криволичеща планинска пътека. Костас лежал покрай нея в безсъзнание.

Един монах и двама послушници от Великата лавра се изкачвали по това време към върха на Атон. Намерили на пътеката Костас, опитали се да го свестят, но не могли. За щастие, имали муле. Сложили пострадалия на него, започнали да се спускат.

Костас дошъл в съзнание едва на континента, в градската болница. Плачел и повтарял:

- Синът ми, моят син! Вълците са го разкъсали!

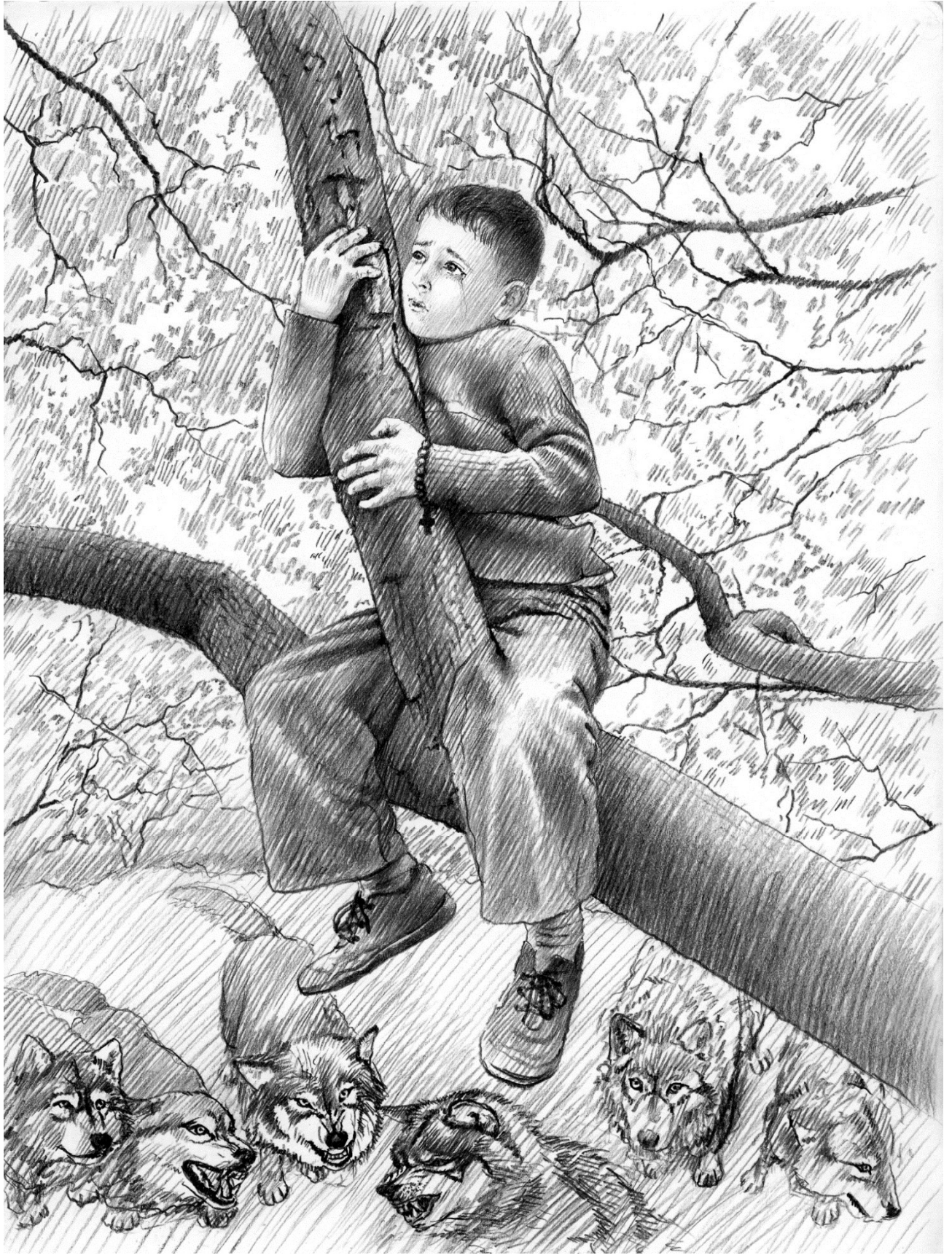
Виждайки критичното състояние на пострадалия, лекарите повикали свещеника от болничния храм. Той причастил Костас. След един час мъжът починал. Счупванията и натъртванията били тежки, възможно би било Костас да се оправи, но сърцето не издържало.

Вълците, изгубили Костас на края на стръмнината, се върнали към момчето. Но то вече седяло високо на клонестото дърво. Хищниците се разположили под дървото и не си отишли до късно през нощта, докато не започнала буря с проливен дъжд.

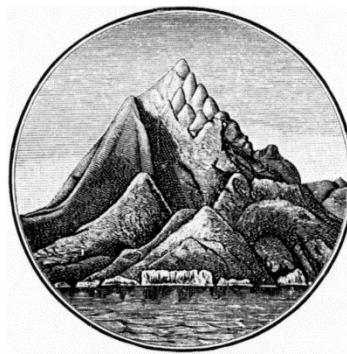
Казват, че въпреки многото последвали изпитания, страдания и подвизи на Светогореца, той си спомнял за този случай като за най-тежкия в живота си. И макар, че в по-нататъшната му съдба имало много по-сурови и опасни преживявания, поразително е какви сили били нужни на детската душа тогава, за да преживее случващото се: изчезването на бащата, смъртната опасност от хищниците, заслепяващата очите буря и болезнено биещите по лицето и гърба студени капки дъждовен порой, нощта и плашещата неизвестност.

В съзнанието на момчето през цялото време звучал последният вик на баща му: "Господи, помилуй!" Този вик се слял с молитвата на неговата душа и не се отделял от нея. Така Светогорецът започнал да се учи на непрестанна молитва.

Обхванало с ръчичките си грапавия ствол на дървото, в светлината на мълниците, под тътнежа на гърмовете, момчето шепнело, и шепнело молитвата, влагайки в нея цялата сила и чистота на детската си вяра. То не

знаело, че в същото време за него усърдно се молели, мислили и разсъждавали няколко съвършено прости, неизвестни на света, но велики пред Бога човечи.

Глава шеста

В която идват невидимите

Тези, които атонци отдавна наричат „невидимите старци“, се молели за спасението и запазването на беззащитното момче, оказало се на границата на живота и смъртта.

Душите им страдали за него, но старците мислели, че Господ може да избави детето от бедата чрез още някой друг по Божий промисъл, защото самите те оставали винаги скрити от хората, с изключение на някои по-особени случаи. Когато Господ допускал понякога много рядко да се срещнат с някого в планината или в гората, то, по правило, това било с най-опитните монаси. А сега това било дете.

Старецът, изпратен от стареца на старците, успял да пристигне навреме. Изгубвайки съзнание, момчето рухнало право в ръцете му. Старецът охнал, олюлял се, но устоял.

Падането не извадило премръзналото и изплашено момче от припадъка. В пещерата над намерения склонили глави останалите старци. Едва забележимо сияние от ликовете им озарило бледото, изтощено, но омиротворено лице на момчето. Те говорили помежду си:

- Гледайте, все едно е птиче, паднало от гнездото.

- А на ръцете му - броеница!

- Вълците не са го изяли. Значи, не е техен, според казаното от древните: "Кое не е от нас, - то е частта на вълците". Значи, той е наш?

- Възможно ли е? Ние не помним, а и тези, които бяха преди нас, не са разказвали при невидимите да са идвали деца.

- Така е. Но според древното благословение: доведеният при нас от Бога - наш е.

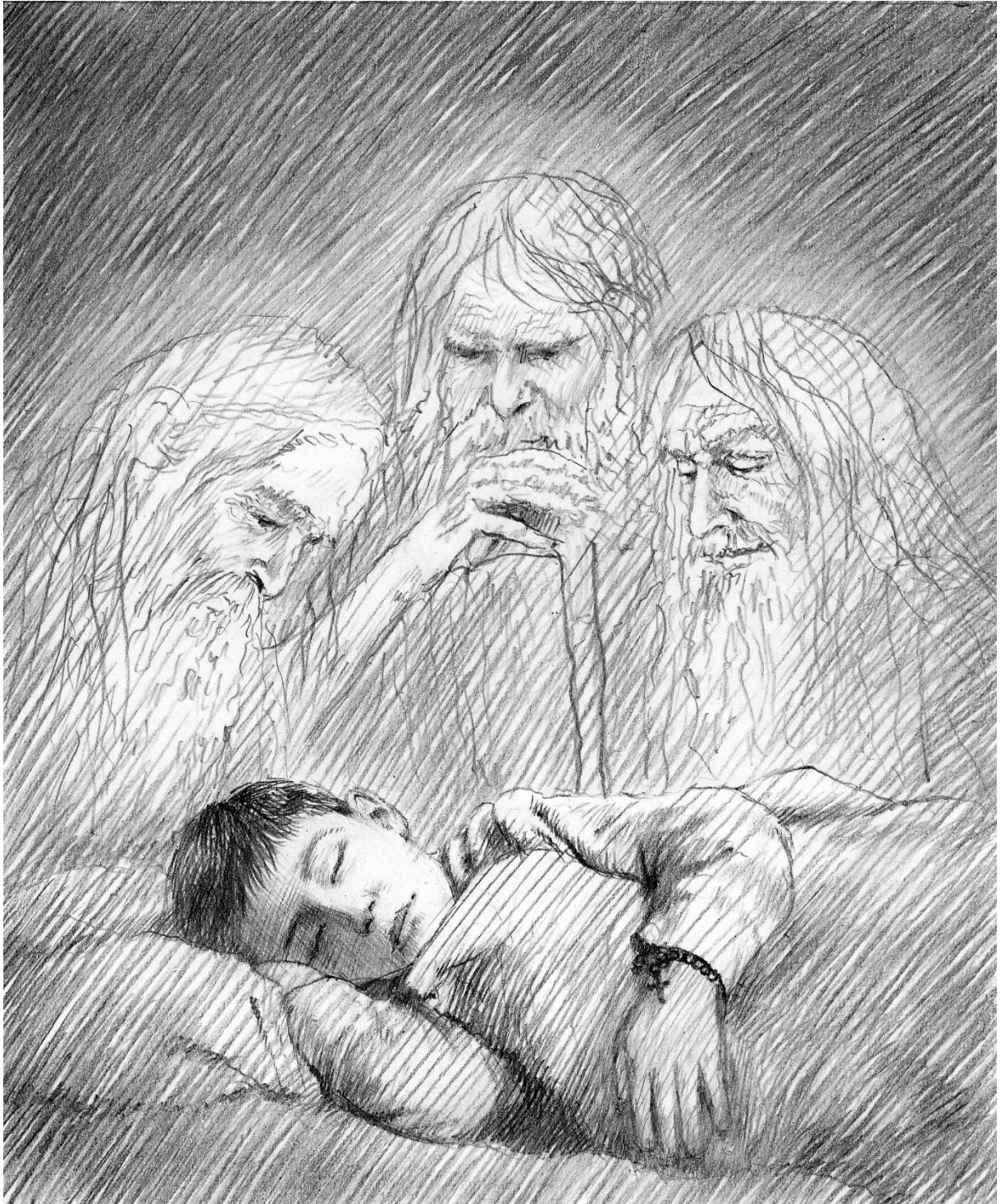
- Какво ще правим с това дете? То се нуждае от майка, а не от негодни старци, скитащи в пустинята със зверовете.

- Всесветата Богородица - Майка както на нас, така и на него.

- По-скоро той няма да ни види. Избавихме го от смърт в нощната планина. Сгряхме го. Но когато дойде на себе си, мисля, че Господ няма да допусне да ни види. Нали се е случвало, че спасените от невидимите никога не са разбирали това и справедливо са приписвали спасението си на Господ Бог.

- Да, това е убедително. Да се помолим за детето и за волята Божия. Ще се пробуди и всичко ще се реши: или ще ни види, или не...

В този момент момчето отворило очи.

То видяло над себе си почтени беловласи старци с лица мъдри, спокойни, любящи, мъжествени, добри и родни. Щастливо се усмихнало и попитало:

- Вие какво, всички ли сте мои дядовци?

Глава седма

В която се повестува за огън, кръв и одежда, и по-точно, за тяхната липса

За още един знак свише старците смятали това, че майката на момчето я нарекли Исихия. А нали исихията или „свещеното безмълвие” - това е названието на древното християнско учение, същността на което е в непрестанното делание на Иисусовата молитва, според заповедта: ”непрестанно се молете”. Това учение не само било добре известно на невидимите старци, то представлявало целият им живот...

За случилото се с баща му момчето не знаело, но на един от старците, след молитва, била открита съдбата на Костас и той казал, че след причастие страдалецът с молитва и имената на съпругата и сина си отишъл при Господа.

Така седемгодишното момче стъпило на странния, трудния, прекрасния, с една дума - християнския живот на невидимите за света старци. Те го приели в своето семейство, заменяйки родителите на сирачето.

За техните грижи красноречиво говори един такъв епизод. В самата първа нощ, когато момчето заспало, старците се разотишли на бдение с Иисусовата молитва. На сутринта се събрали около момчето и открили, че то е покрито с мантиите на всички старци: всеки един през нощта, дошъл, и нямайки нищо по-топло, завил детето със своята мантия.

Преди да разкажем за живота на Светогореца при невидимите старци, да разкажем за самите тях. Невидими, тоест неизвестни за хората от този свят, те са главно заради това, че самият свят не иска да ги знае, не иска да познава такъв начин на живот, вътрешно му се противи.

Светът гледа на външното, а невидимите живеят вътрешно. Светът цени всичко, което може да пипне, види, почувства, използва: имущество, богатство, украшения, модни дрехи, техника, автомобили и самолети. Невидимите ценят това, което не можеш да видиш с очите, не можеш да го купиш и да го сложиш в банка: доброта, кротост, смирение, вяра, милосърдие, жертвеност, търпение, надежда, състрадание и любов.

Външните хора живеят с мисли, обърнати към самите тях, към бренните неща, към мамещия ги дух на злобата. Незнайните живеят в

непрекъснато общуване с Бога, тоест, с покаяната Иисусова молитва: "Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния". Ето защо този свят пребивава в тъмнина, а невидимите, тези, които не са от този свят, пребивават в нетварната Божествена светлина.

Ето в това е простото чудо на невидимите за света старци. А не в това, на което се удивява празното любопитство на хората, разказващи истории, как невидимите могат да оцелеят в планината и гората без дрехи, покрив и огън...

Разбира се, могат. Даже ако е нужно да оцелеят под вода, или в пламъците на огън, или на централния площад в най-оживения град - те биха оцелели, защото е казано: "Всичко е възможно за вярващия".

Те наистина не кладат огън за да си приготвят храна, не строят килии, а използват естествените пещери, дървесните заслони и съхранилите се подземия от древни градове на Атон. Телата си, просветлели от подвизи, старците прикриват само с жалки дрипи и парцали. Често протритите монашески мантии им служат и за одежда, и за одеяло. На много от тях Господ дарува дълги бради, закриващи ги плътно до колене, допълвайки по този начин облеклото им.

Те са отшелници, пустинножители, но имат общ съвет и старши, когото, - само един между тях, наричат геронда, или старец на старците. Сред старците има иереи Божии, които причастяват пустинниците с Тялото и Кръвта Христови. И на Атон, и извън него винаги е имало и има хора, в това число благочестиви православни архиереи, за които неизвестните са известни, защото невидимите старци поддържат с тях връзка.

Броят на старците е различен, но винаги немногочислен. Когато някой от тях се упокои, след известно време Господ довежда в братството новоначален. Той може да бъде от всякаква националност. Обикновено - това е голям подвижник в очите на Бога, но в своя манастир или в света той минава за негоден, безмозъчен, презрян, глупав и безполезен - с една дума, не от този свят.

Глава осма

Където се съобщава не малко интересно, а в центъра на всичко сияе тайнствена старинна икона

Старците били готови за това, че момчето ще започне да иска да се върне в света. Те нямали намерение да го спират. Но времето минавало, а момчето не изказвало такива помисли. Напротив, то се чувствало блажено, попадайки в настоящия живот: опасен, мистичен, весел и духовен.

Определили момчето да стане послушник на отец Анастасий, когото самите старци наричали Плачещия, защото от покаяно умиление очите му постоянно били влажни от сълзи. Имал при това и лека, кротка усмивка, която не слизала от лицето му, заради което другите монаси, преди той да дойде при невидимите, считали отец Анастасий за малоумен. Освен това този старец бил руснак и можел да разговаря с момчето не само на гръцки, но и на руски.

Пещерата на отец Анастасий и неговия новоначален послушник била типична за неизвестните старци. Такива пещери оставали невидими за поклонниците, туристите и алпинистите, защото още в стародавни времена входовете им били затискани с камъни, засипвани с пръст и обрасли с буйни храсти. Умишлено се оставяло тясно отверстие, през което едва-едва можел да пропълзи човек. То лесно се закривало с плосък камък. Така пещерата надеждно се защитавала от странични очи.

Устроили на момчето килийка в едно от страничните отделения на пещерата, където живеел отец Анастасий. Стаичката на Светогореца се отличавала с това, че имала прозорче, което не се срещало често: естествено кръгло отверстие, закрито с неравно парче стъкло, придобито от манастирско бунище.

Старците донесли в килията на момчето икони, каквито имало. Основно, това били дореволюционни руски литографии, които в повечето случаи били оставени и пропадали от дъждовете и ветровете в изоставени руски килии, а оттук попадали в пещерите и подземията на невидимите. Но имало и рисувани иконички, намолени и отбелязани с печата на времето. Получил се голям и красив свят ъгъл. Осветили го с няколко старинни лампади. На този килиен иконостас се радвало не само момчето, но и старците, защото в техните аскетични жилища нямало нищо подобно: една, рядко две, три икони, честният кръст - и ето цялото им притежание.

В центъра на почетния ъгъл се намирала древната икона на Богородица, наречена „Даруваща молитва“. Това изображение, чиято история се губи във вековете, винаги се намирала у най-малкия в братството на невидимите. На иконата Богородица и Богомладенецът се изобразявали, държащи една броеница.

Старецът Анастасий разказвал за тази икона със сълзи от умиление:

- Виждаш ли как Те, всеки със своята пречиста ръка за една броеничка се държат, една броеница „теглят“. Многообразна е тук тайната. Когато Спасителят бил Мъничък, Мама Го обучавала да се моли. Самата Тя цял живот с молитва към Боженцето живяла и Синчето на това заветно дело обучавала. А Той, макар и по Божеството Си от това не се нуждаел, но по Човечеството Си скромно и послушно се учил от Нея... След това Господ наш Иисус Христос учил на молитва първите ученици, а чрез тях и всички християни. Той от иконата протяга към нас броеница - символ на молитвата. Че ние, грешните, живеем с Иисусовото делание чак до днес. А с какво още? Та сърчицето се кае, диви се на милостта и премъдростта Божия и се радва. Затова тази икона е свята - много рядка, покровителстваща всички исихасти-свещенобезмълвници... Да... Усърдно се моли пред това свято изображение, синко, преди всичко да ти даде дар за молитва. И ще се сподобиш според вярата си и според дара Божий с непрестанната Иисусова молитва, покаяна, умна, самодвижна, сърдечна и спасителна.

...Тази икона предстои да стане загадка в нашето повествование, за което ще стане въпрос по-нататък.

Глава девета

В която се говори за рогати бръмбари, сребристи самолети и далечен свят, но не в това е главното в нея

Животът на Светогореца при невидимите старци започнал да тече.

Книгата на природата, книгата на творението Божие, била най-любимата му книга: тя говорела за величието и мъдростта на Твореца, поразявала със своята обмисленост и точност. Та тя му заменяла календара.

Той знаел кога започват да пеят жътварките, кога кошутите, чакалите и овните се изкачват заради горещините високо в планината и кога слизат надолу заради студа; в каква последователност от спектъра на дъгата разцъфтяват атонските цветя; кога от клоните увисват нишките на гъсениците и кога се появяват на света разноцветни пеперуди, кога земята изгаря и кога започва наново да диша след есенните дъждове; кога ухапването от змия е особено отровно, и кога е по-малко опасно; кога пеенето на славеите напоява въздуха и кога в студеното зимно безмълвие се чува пеенето на пронизващите ветрове.

Светогорецът бил подвижен, любопитен и чувствителен като момче. Дружил с таралежите, гущерите, рогатите бръмбари, саламандрите и прочее животинки в гората и планината. Но най-благодарният му другар бил един вълк. Той осиротял едновременно с момчето. След трагичния случай с Костас и сина му, ловците избили вълците на Атон. От тях останало само едно ранено вълче, което момчето спасило и с благословието на старците отгледало и отхранило. Така Светогорецът се учил на любов към враговете.

Разхождайки се през лунните нощи по безлюдните атонски пътеки, момчето събирало захвърлени одеяла, дрехи и всякаква сбирщина, пригодна за несложното домакинство на братството.

В периода на събиране на диви кестени, смокини, орехи, дървесни ягоди, гъби и билки, то се трудело с въодушевление и щедро раздавало събраното на старците.

Понякога, увлечено от красотата на гледките или на мамещите с неизвестността си диви клисури и изоставените пущинаци, то, без да предупреди старците, оставало в гората и планината по няколко дни. За подобни провинения и своеволия старците му се карали, заплашвали да го изпратят в света или да го дадат за превъзпитание в някой манастир, или

просто да станат за момчето невидими. Тогава то горко плачело и просило прошка:

- Недейте... Аз толкова ви обичам, толкова ви обичам!

Разбира се, прощавали му, защото старците обичали момчето не по-малко, отколкото то тях, но възпитанието изисква строгост.

Животът вървял.

На Светогореца му харесвало да се изкачва на скалите: да посреща изгрева и да се любува на залезите, да разглежда очертанията на атонските манастири, да наблюдава спокойното или бурно море, да съзерцава небесните звезди, които му се стрували далечни Божии лампади.

Но най-много от всичко обикнало живото общение с Бога, което постепенно му се откривало чрез непрестанната Иисусова молитва. Старецът Анастасий на повечето въпроси на момчето имал един отговор: "Че как? С Иисусовата молитва, сиреч с молитвата към нашия Спасител Иисус Христос".

Например:

- Отец Анастасий, как правиш така, че студената дъждовна вода в чашата става топла и сладка, а в тъмното четеш: "Добротолубие" без свещи? Също така, когато ти стоеше до дървото, покрай тебе мина ловец, но не те забеляза, как стана това?

- Е как така? С Иисусовата молитвичка, сиреч, молитвата към Спасителя наш Иисус Христос. С Неговата благодатна помощ. Твори, твори синчето ми, молитвата. Обърни се към главното. Не губи времето на живота си, то е кратко.

И Светогорецът творил: "Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния"...

Веднъж, вече юноша, той отишъл при отец Анастасий за съвет:

- Отче, Иисусовата молитва сама се движи в сърцето ми. Сякаш я чувам отстрани, а тя звучи и звучи, повтаря се и се повтаря. А аз така съжалявам за греховете си и душевната си нечистота, че сълзите сами започват да се леят. Нали знаеш, по-рано така не съм плакал... И в същото време духът ми се весели, като дете, което са допуснали да поседи в нозете на Господ. Какво е това? Никога досега не ми се е случвало.

Старецът скрил одобрителната си усмивка от юношата и отговорил:

- Как какво? Иисусовата молитвичка, сиреч молитвата към Спасителя наш Иисус Христос. Ето я нея - благодатната Христова помощ. Това е нормално нещо. При тебе някак си с голямо закъснение, а пък аз отдавна го чакам това от тебе. Вижда се, че не си ратувал за молитвата особено много. Даром са ти я дали. А в твоята килия именно е чудотворната икона „Даруваща молитва”. Сега пази, пази синко молитвата. Не се отпускай. А ако не дай Боже, се отпуснеш, пак прося и не се отчайвай. Моли се и благодари на Господа. Не губи времето на живота си, то е кратко.

По такъв начин през младостта на Светогореца му била низпослана самодвижната Иисусова молитва. Само че той не знаел, че това е нещо особено, рядко и велико. Старецът скрил от него, за да не се възгордее, да не се превъзнася и да не изпадне в прелест. Така и мислил дълги години Светогорецът, че този дар се дава на всеки, а на него, заради нерадението му, бил даден по-късно, отколкото обикновено. Чак след много време, когато узнал какъв Божий дар е имал в младежките си години, още повече прославил милосърдието Божие, удивил се на разсъдителността на стареца и започнал да се кае затова, че недостатъчно е ценил този велик дар, даден на него, грешния, по свършено неясни причини.

И още... Когато Светогорецът започнал да възмъжава, питал старците как винаги, дори и да общуват между себе си, остават вгълбени в Бога. Защо не ги вълнува далечният свят, и навярно, интересния живот на съседните манастири, защо не привличат вниманието им белите платноходки, яхти и огромните кораби, плаващи по морската повърхност, а също и сребристите самолети в небето, проблясващи в лъчите на слънцето, или пък мигащи с разноцветни светлини в нощната тъмнина.

Тогава старците го научили на внимание, пояснявайки:

- Имало е много достигнали святост подвижници, но щом само отслабвали вниманието си към Бога, щом отвличали вниманието си от Него Единствения, падали. Ние се стараем да съдържаме един единствен помисъл: ”Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния”, - и това ни стига... Стига обаче този помисъл да отстъпи на друг, отначало естествен, а след това и вражески, то падаме и се разбиваме. Толкова е нужно да се следят и отсичат не само вредните, но и просто ненужните, излишните помисли. Не напразно древните отци са заповядали: ”Невниманието - това е нечистота. А вниманието са крепостните стени на чистотата. Само смиреното, чисто сърце, ставайки вместилище на Светия

Дух, чисто вижда в себе си самия Бог". Знаеш ли какво, скъпи? Встъпвайки в опасното плаване на юношеството, ти не ще избегнеш щормовете и бурите на възмъжаването, затова следи себе си, бъди внимателен, отсичай нечистите и празни помисли, пази внимание към словата на Иисусовата молитва. Да, така няма да потънеш. Ето това значи да търсиш главното. А останалото, което е Богу угодно, ще се добави.

Покрай изживяванията сред дивата природа и вътрешното спасително делание, старците учили Светогореца и на друго полезно. Всеки старец учел на това, в което сам е преуспял - вътрешно или външно.

Един го учил на разсъдителност, друг на състрадание, трети на братолюбие, друг пък на православните догмати, научили го на църковно четене и пеене, научили го да разпознава болестите и да ги лекува с природни средства, да прави тамян от смолата на дърветата, да лее свеци от восъка на дивите пчели, да плете броеници и да изрязва дървени кръстчета.

Специално да учат Светогореца да противостои на бесовските нападения, не било нужно. Това била неотменна част от живота на невидимите старци.

Дълго време Господ не допускарал демоните да плашат момчето. Но когато Светогорецът започнал да пораста, били допуснати демонски нападения, за да порасне душата му и да израстне във вярата. По някое време борбата така се усилила, а демоните във видими образи така досаждали на Светогореца, че за него започнали да се молят всички старци - така правели в подобни случаи.

От това време Светогорецът спял, като слагал до главата си кръст, светена вода и кадилница с тамян, а броеницата изобщо никога не изпускарал от ръце.

Тогава познал силата на кръстното знамение, извършено с Иисусовата молитва. Враговете на човешкия род се разлетявали и „взривявали“ от кръстното знамение, както от взривяващи се куршуми.

Веднъж през юношеството си Светогорецът изтичал запъхтян при отец Анастасий и изстрелял:

- За пръв път виждам бесове, които не се боят от кръстното знамение. Прекръствам ги с молитвата, а те не изчезват и изобщо, все едно, нищо не чувстват!

Оказало се, че Светогорецът, любувайки се на залеза, видял близко до брега голяма лодка, която приел за бесовска измама, защото в нея

някой странно се извивал и кривял под режещо слуха виене. Старецът се помолил и пояснил на Светогореца, че това били лицедействащи хора. И че юношата е постъпил правилно, идвайки при него да изповяда помислите си, тъй като подобно лицедейство помътнява окото на душата. (Да поясним на съвременен език: това била група, снимаща музикално предаване за гръцката телевизия).

Много различни неща се случили през тези години, но ние ще преминем към по-нататъшното повествование, за да не изпускате същността. Защото разумно поучавал отец Анастасий: "Обърни се към главното. Не губи времето на живота, то е кратко".

Глава десета

В която нашият герой откровено говори за това, за което жадува

До тридесет и третата му година старците не само възпитавали, но и изпитвали Светогореца дали както преди е твърд в желанието си да живее в пустинята на Света Гора. Сам той многократно ги молил за монашески подстриг, но молбата му оставала без отговор.

Най-накрая геронда извикал при себе си тридесет и тригодишния Светогорец и казал:

- Като възпитан в пустиня, ти имаш за Наставница и Майка Царицата Небесна, затова ѝ се помоли и послушай това, което е в сърцето ти. Може би ти искаш да си отидеш от нас, да постъпиш в манастир и там да постигнеш спасение? Но дори и да имаш помисъл да излезеш в света, то и това ми открий искрено, чедо. Не си длъжен да се принуждаваш да станеш монах. За какво ти е на тебе, младия човек да се скиташ със старците в горските дебри? И така, отиди, помоли се, и като се върнеш, ми кажи.

Старецът говорил така, не защото искал да отвърне Светогореца от монашеството и пустинята, а защото виждал неговата решимост за покаен подвиг, познавал неговата узряла духовна сила, която единствено се укрепявала в изкушенията и искал младият човек със своя доброволен избор да покаже отново любовта си към Господа.

Така и станало. Като се върнал при геронда, той казал:

- Прости ми, авва. Не знам какво още да мисля и какво да желая. От детство моите родители ми показаха светлия Божий път. А тук, в благословената пустиня, в свещено безмълвие, нашият Господ Исус Христос и Неговата Всесвята Майка постоянно ме вразумяват, утешават, покоят, даряват ми своята нетленна и нескверна любов. Любезните старци са мои възпитатели и отци в Христа, учители на молитва, на смирение, търпение, кротост и покаяние. Сега цялото веселие за моята душа е в това да утешавам вашата старост, скъпи мои пустинни отци, да вкусвам и по-нататък нектара на исихията, непрестанно да творя Исусовата молитва, да живея в Христа, да очаквам възкресението на мъртвите и живота в бъдещия век.

Скоро след тази беседа старците, виждайки, че Светогорецът е достигнал първото съвършенство, тъй като чувствата му били навикнали да различават добро от зло, извършили над него монашески подстриг във велика схима.

Подстригването се състояло в пещерата на преподобния Петър Атонски, древен аскет-пустиножител, духовният вожд на атонските исихасти, положил началото на монашеството на света Гора. Сега входовете в обширната пещера на свети Петър са залостени по причина на духовни, пък и физически опасности за съвременни хора, които искат да живеят в нея, но невидимите старци знаят един по-далечен вход, който води към пещерата през подземен тунел.

Така нашият герой приел монашески подстриг в пустинята на Света Гора, твърдо решавайки да остане там завинаги.

Да видим обаче какво станало по-нататък.

Глава единадесета

В която нашият герой изпада в пълно недоумение

Реката на земното време неудържимо течала нататък. Светогорецът вече приближавал шестдесетте. На вид той все повече заприличвал на останалите невидими старци. С дълга до пояса брада, с прошарена коса, изсъхнал, дълъг като върлина, с малко отпусната, като в молитва глава, бодър, и даже пъргав, той можел да бъде наречен „младоликният старец“. Лицето му било украсено от някаква непроявена, вътрешна, съкровена усмивка на целомъдрие и чистота.

На възраст Светогорецът бил най-младият от неизвестните, и макар, че според времето прекарано в атонската пустиня, можел да се счита за най-старши, не се считал. Шегувал се, като посочвал дъбовите горички: „Дъбовете безмълстват на Атон много години, но остават дъбове. Така и аз, колкото и да живея тук, оставам дъб на дъбовете!“

И старецът Анастасий, и предишният геронда, и всички останали старци-очевидци на идването на Светогореца в пустинята, вече отминали в другия свят. Отшелническото братство възглавил друг мъдър геронда, а местата на отишлите си отци заели други достойни старци. Както тези преди тях, и те били призвани от Господ от числото на отхвърлените от света, най-странните, непонятни и презрени в своите монашески обители. Ето защо тяхното излизане оттам оставало незабелязано, и в крайна сметка, никого не вълнувало.

Веднъж към сутринта, когато вече просветвало, а Светогорецът, както обикновено, извършвал килийно правило по броеница, станало нещо необикновено. Случило се в тази същата килия, където Светогорецът живеел от детство. Седейки на ниска скамейка, склонил глава, той бил потопен в Иисусовата молитва. Изведнъж откъм входа се чуло:

- По молитвите на светите наши отци, Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй нас.

Дошъл бил геронда. Понякога той идвал в нощните молитвени часове при един или друг брат за да го поободри, или да обсъди накратко нещо важно, защото през деня обикновено невидимите старци не се придвижвали през гората.

- Благослови, отче - започнал разговора геронда.
- Бог да благослови, благослови ме и ти, геронда.
- Бог да благослови. Как се спасяваш?

- По Божията милост и по твоите молитви. Няма от какво да се оплача. Нима мога на самия себе си. В последно време, примерно към четвъртия час на нощното правило, вниманието се разсейва. Вчера се загледах в ярките звезди в прозореца. Сякаш от детство ги гледам... Не, отвлякох се, като че за пръв път ги видях. А след като преваля четвъртия час, по-нататък стана леко... В края на правилото не ми се иска да спирам и да излизам от молитвата. Но трябва. Но молитвеното ручейче, ти знаеш, геронда, продължава да струи в грешното ми сърце и по време на сън, и през деня: ту силно, ту тихо, ту почти съвсем замлъква... ту отново с нова сила започва да се лее. Не ме оставя Господ.

Слушайки Светогореца, геронда си помислил: "Е, отче, „ярки звезди в прозореца"... Ако знаеше, мили мой, какво те чака".

Геронда промълвил:

- Слава Богу за всичко, което става с нас по Неговата свята воля. Ето какво, отче. Тази вечер, преди бдението по броеница, бъди добър, ела при мен. Ще се съберат всички отци. Вземи иконата „Даруваща молитва“, ще те благословя за път...

- ?!

- Да, добре чу, за път. Имаш не от мене, а свише послушание - да свидетелстваш. Аз, негодният, те благославям да тръгнеш на път. Ще се простиш с отците. След това всички ще застанем на молитва за тебе. На сутринта, на изгрев слънце, ще тръгнеш. Готви се, отче, и ме прости, грешния.

- Бог да ти прости, прости ме и ти, геронда... едва смогнал да отговори Светогорецът, защото казаното било извън неговото разбиране, даже още не можел да повярва, че изобщо го е чул.

- Бог да прости. Спасявай се в Господа, - отговорил геронда, прекръстил се, и излязъл.

Глава дванадесета

Която ни отвежда в подземието на древен град

И за Светогореца, и за останалите невидими старци било неясно защо геронда именно него благословил да тръгне да свидетелства. Съществувала увереност, че геронда е получил откровение свише, или, че волята Божия му се е открила във видение. Някой свързвал това с факта, че за Светогореца като цяло имало особен Божий промисъл, самото му идване при невидимите старци в детските му години се отличавало от обичайния път към тях.

Впрочем в историята на неизвестните старци се случвало, когато, по крайна нужда някой от тях излизал от пустинята и се отправял в света с мисия да благовестува и служи. По предание подобно нещо се случило по време на мюсюлманското робство над Православна Гърция. Съхранили се предания и за други случаи.

И все пак старците били в известно недоумение. И преди всичко - самият Светогорец.

След падането на мрака, под светлината на месечината, разстилаща по спокойната вода на морето бронзова пътечка, Светогорецът пристигнал на уреченото място един от първите.

Това било подземие, останало от древния град. Там се подвизавал геронда и се намирала костницата. Геронда запалил свещ пред донесената от Светогореца икона „Даруваща молитва“. Друга светлина нямало. Тя и не била нужна на незнайните старци, чиито очи привикнали да виждат в тъмното, пък и самите им лица излъчвали тънко сияние.

Когато всички се събрали, геронда взел на ръце иконата, Светогорецът паднал на колене, старецът го прекръстил с иконата и казал: „Господ и Майката Божия, които те отгледаха в тази Света Гора, да благословят твоето неизвестно ново служение. Ти си свикнал с послушанието и знаеш, че то е по-високо от поста и молитвата. Ето че сега има удобен случай да се утвърдиш в това: ти по послушание се отправяш в оставения от тебе свят към страдащите хора. Но помни, че макар и послушанието да е по-високо от поста и молитвата, то не е вместо тях. Постът и непрестанната молитва са твоите „весели нозе“, с които отиваш

на служение на Христа и Светата Църква, както се пее на Пасха: "к свету идяху... веселыми ногами, Пасху хваляще вечную". Постът е въздържание от всякаква неумереност и от всякакво зло. В света ще ти се наложи да се сблъскаш с многообразното зло лице в лице. И не с простото зло - плахо, воюващо, страхуващо да се приближи, подобно на чакал, а с тържествуващото зло...

В този момент, сякаш да потвърди думите на стареца, някъде далеч завил чакал. Печалната му песен подхванал друг чакал, някъде от противоположната страна. След това - трети, четвърти... И вече всички тъмни възвишения и долини плачели от воя на чакалите. Съдейки по звука, един от тях се намирал съвсем близо до старците. На Светогореца му дошло наум наставлението на стареца Анастасий, което чул като малък: "Помни, духовете на злобата са като чакали, които не се виждат и ти се струва, че ги няма. Но след като завият, разбираш, че са навсякъде и близо до теб. Само че това е само подготовка. Някога злото ще се приближи плътно, ще покаже отвратителния си лик. Това е часът на изпитанието. Готви се за него винаги!"

Чакалите, свършвайки провикването, млъкнали. Тогава геронда продължил:

- Бъди докрай Христов войн, готов да умре, но да не съгреша, бъди християнин, отдаващ живота си за другите. Непрестанната Исусова молитва – въздухът на нашата пустиня, - отдавна е станала за теб дихание. Нека скромната броеница в ръката ти бъде хоругва на исихазма, хоругва блестяща с нетварната Божествена светлина. Нека древното отеческо Исусово делание отиде с теб при хората и да напомни на всички за нашия Господ Исус Христос. Защото и древните свети отци не само себе си посветили на непрестанна Исусова молитва, но от състрадание към ближните откривали това делание на всички православни: на деца, на възрастни, на немощни и силни, на свещенството, на монаси, на миряни. Защото всяка душа се вълнува и страда, докато не намери постоянно общение с Бога в покаяна молитва. А неправославният преди всичко подобава да приеме Светото Православие. Тук в пустинята, сред старците, ти посвети живота си на непрестанна молитва, възмъжа в нея. Възвести сега на хората от света, пренебрегващи новозаветно учение, да изпълняват спасителната заповед: "Непрестанно се молете".

След тези думи лицето на геронда станало особено сериозно. С родтелска загриженост в гласа той казал:

- Само не забравяй, че гордостта, тщеславието, самомнението, превъзнасянето, фарисейството, увереността в своята святост, дори увереността в собствената молитва, с едно мигване на окото са в

състояние да отровят молитвата ти, да погубят делото ти, да съблазнят хората, да породят ерес, да те изпратят в ада. Смиривай се, като си спомняш, че в доброто няма нищо твое. Господ те е довел в Градината на Своята Майка, тук с всичко те надариха, от зло те опазиха, с молитва те отгледаха. Оттук се издигаш на по-нататъшно служение на Господа. Ти проведе живота си в пустинята, но не се страхувай, че ще видиш в света нещо ново, което ти е неизвестно. От същото това бренно, от същия този земен прах, от който е създаден човека, е всичко - сякаш ново и удивително, и в прах ще се обърне. Гледай на всичко неизвестно, като на известно. На теб са ти открити тайните на творенията Божии, може ли нещо, направено от човешки ръце да ти бъде неясно. Удивявай се и благодари на Господа, когато сред хората срещнеш хора. Както някога в нашата елинска страна живял един мъдрец, който в светлината на деня търсил с фенер човека и не могъл да го намери, докато след години на изток не се явил Човекът - Този, за Когото самата римска власт засвидетелствала чрез устата на Понтия Пилата: "Този е Човекът". Свидетелствай за истинския Човек - с уста, ум, сърце, молитва и с делата си".

Геронда замълчал за малко. Бавно и с благоговение се прекръстил пред иконата „Даруваща молитва“. След това завършил речта си към Светогореца така:

- Иконата „Даруваща молитва“ засега ще се съхранява тук, в подземие. Ако не се върнеш, - гласът му едва забележимо трепнал, - тя, както и преди, ще се намира при най-младия от братството. Не се съмнявай, че от тази нощ, в ушите на Господа ще звучат нашите сугуби молитви за теб. Името си, освен при крайна необходимост, не откривай на хората. Нека да те наричат „Светогореца“. Нека над тебе почива благодатта на Светата Атонска Гора. Да те благослови Бог по молитвите на Пресветата Богородица и всички светии.

От този момент, собствено, Светогорецът започнал да се нарича „Светогорец“.

- Къде трябва да отида? - попитал той геронда.

- Там, където Бог те поведе.

След това Светогорецът помоли за прошка всеки старец, правейки земни поклони.

После по древен обичай, който съблюдавали, тръгвайки на великопостен подвиг, старците изпели светлия пасхален канон: "Нине вся исполнишася света, небо же и земля и преисподняя: да празнует убо вся тварь восстание Христово, в немже утверждается..." И накрая, трикратно тропара: "Христос воскрес из мертвых, смертию смерть поправ, и сущим

во гробех живот даровав”. Обичаят бил свързан с това, че било неизвестно кой ще доживее до Светата Пасха, и кой не; ето защо пеели пасхалните песнопения като напътствие за подвиг и надежда за победа.

По време на канона старците още сдържали сълзите си, но в края, по време на тропара, който изпели на възвишения и пространен византийски разпев, плачели всички.

След това Светогорецът се уединил на молитва в костницата, където пролял много сълзи пред честните глави на отец Анастасий, геронда и другите незабравими старци - тези, които го приели като седемгодишно хлапе в атонската пустиня.

Когато се отдалечил от общото събрание, между останалите старци се състоял разговор:

- Геронда, защо той? Та той почти не е живял в света.

- Той е чист.

- Нима е без грях?

- Няма човек, който да живее и да не съгреша. Но душата му е чиста.

При това той не познава чистотата си и не се гордее с нея. За такива като него Господ казва: ”Блажени чистите по сърце...” Трудно ще му е на лежащия в зло и кал свят да намери в него нещо свое, за да го улови. Чиста душа, като Божий отблясък. В нея – чиста вяра, чиста надежда, чиста любов, чиста истина - благодатна чистота.

За съжаление, в този момент по най-внимателен начин геронда го слушали не само пустинниците, но и демоните.

Тринадесета глава

За първите срещи на Светогореца по пътя му, по което време, той, впрочем, оставал немногословен. И за още едно събитие

Спускайки се на сутринта от Планината, Светогорецът отново плакал и се упреждал, че няма вяра в послушанието и че роптае, изпитвайки такива чувства, все едно се спуска от Рая в ада. Смиривайки се, той си казал, че не е достоен повече да живее сред светите отци и благословената пустиня на свещено безмълвие, че собствените му грехове са го изгнали от това осенено място, че не е достоен да диша чистия въздух на Небето.

Като се наплакал, Светогорецът се успокоил, стиснал по-здраво броеницата в ръка и потънал в Иисусовата молитва, каейки се и намирайки в нея благодатно утешение. Като светлина от ярка лампада, в неговата душа се възпламенила надежда. Той даже неволно ускорил крачка, така силно поискал по-скоро да се озове там, където го призовава Господ, приискало му се да не си дава почивка в стремителното и точно изпълнение на волята Божия, извършено с велика радост...

Едва забележима пътека, утъпкана от животните, минавала по познатите от детство места. Тук той като дете, играел с отец Анастасий на църква: двамата подредили от камъни фундамента на църква и го защитили от злите духове с кръст. А ето там, вече пораснал, заровил своя приятел вълка, когато той умрял от старост. Вълкът цял живот запазил верността си към Светогореца и старците, като не желал да отиде в стадото на вълците-хищници. Изведнъж Светогорецът се спрял. Животинската пътека се пресичала с планинската човешка пътека. Светогорецът дълго се молил, полагайки върху себе си широко кръстно знамение. Накрая, за пръв път на дневна светлина, без да се крие, прекрачил на древната атонска пътека, утъпкана от човешки крака и магарешки копита.

След известно време той почувствал мирис на човешко жилище. За обитателите на пустинята - зверовете и неизвестните старци, димът от огнището бил първият признак за присъствието на човека. Какъв топъл, мамещ, вкусен и едновременно чужд и недостъпен му се струвал от детство този мирис. Сега му предстояло за пръв път да прекрачи зад вратата, откъдето излизало това „дихание“.

В планинската килия, седнали зад тясна маса, се хранели няколко монаси. Те поканили радушно Светогореца и започнали да разпитват откъде идва и какви новини знае. Той отговорил, че сега слиза от върха, възнамерява да напусне Атон и не знае никакви новини. След този отговор монасите бързо загубили пламналия преди това интерес, продължавайки прекъснатата беседа, на моменти преминаваща в спор.

Разговорът се отнасял до църковната и светска политика, личностите на епископите и световните управници, нововъденията в техническия прогрес и тем подобни. Светогорецът никога не бил слушал такива беседи и не знаел как да вземе участие в тях, пък и не чувствал влечение към това. Но не изгубил времето си напразно. Той се вглеждал в лицата на беседващите, улавял жестовете им, вслушвал се в тяхната интонация, и по този начин Господ му открил тяхното вътрешно състояние. Ето, този отец е с угризения, че тъгува за близките си, и се утешава с разговори. Другият искал да пие вино, но нямало на масата и той се надявал, че в края на трапезата ще разрешат. Третият нито искал да яде, нито да беседва, отегчавал се от споровете и копнеел по-бързо да се уедини, да почете книга, но му било неудобно да стане от магерницата по-рано от другите, но и той спорил. Накрая, старецът на килията се притеснявал за братята си, но без да дава вид, тихичко се молил за всеки един от тях.

„Колко сложно е всичко, - си помисли Светогорецът. - А какво да очаквам в света, ако сред монасите е така?“

В края на беседата, за да отдадат почит на госта, един от монасите го попитал:

- А ти, отец, какво мислиш по тези въпроси?

- Простете. Нищо. Тези въпроси нямат никакво значение.

С тези думи се простили. Светогорецът благодарил, че го приютили на удивените от отговора му килиоти и тръгнал на път...

Все по-често се срещали килии. Колкото повече се приближавали към морето, ставали все по-устроени. Една от тях привлякла вниманието на Светогореца, усетил „течение“, носещо мирис на псе, какъвто има в леговището на чакала. Едновременно с това душата му почувствала нещо като беззвучен вик за помощ.

Без да мисли много, Светогорецът отворил портичката, преминал по пътечката, настлана с камъни и почукал с молитва по открената врата. Никой не отговорил. При това миризмата на кучешко и зовът за помощ станали по-силни. Без да чака отговор, Светогорецът влязъл вътре, и минавайки по коридора чул, че в една от отдалечените стаи се ругаят. Внезапно оттам се донесъл изстрел и вик.

Светогорецът изтичал, отворил още една врата и... видял върху една маса лаптоп, от който продължавали да се носят викове и стрелби. Собственикът на компютъра, едър монах на средна възраст, гледал екшън. Но в действителност не гледал, тъй като спял. Монахът бил с опрени на масата лакти, забил лицето си в ръце. От опразнената ракиена чашка, стояща до него, се издигала опияняваща миризма на анасон. На заден план стърчала полупразна бутилка. От гърдите на монаха излизал плачевен стон за помощ. Светогорецът въздъхнал, прекръстил се, затворил капака на компютъра. Взел от светия ъгъл хартиена икона на Иверската Богоматер, закрилицата на Атон, и я положил върху лаптопа пред лицето на спящия монах.

Светогорецът бил вече далече, когато монахът се събудил, дошъл малко на себе си, открил странните промени, изплашил се с добър страх Божий, паднал пред иконата на Богородица и заплакал. Жалко, че никой от хората на земята не видял това, а то, навярно биха се впечатлили от искрените, като на дете сълзи на този снажен мъж.

Светогорецът тъкмо стигнал до кея, когато до него акостирал маршрутният атонски ферибот. Така след петдесет и повече години нашият герой напуснал Света Гора. Фериботът потеглил.

Светогорецът съзерцавал върха и познавал всяко разклонение, издатина, верига, падина. Изгледът на Атон от морето бил непривичен, но прекрасен, както и всеки изглед в Жребия на Пресвета Богородица, в Нейната Градина.

На ферибота при Светогореца дошъл за благословение един не особено млад поклонник. Той дълго се вглеждал в благообразния атонец. Накрая решил да се благослови и заговорил:

- Ето, посетих за кой ли път това свято място. Благодарение на Всесветата! Всеки път, когато съм тук, усещам здрави корени, - като продължение на краката ми. Корените на вярата. Без корените нали дървото загива. А тук има на какво да се опреш. Не знам кое тук е повече: светата незабравима древност или духовно младеещата благодатна свежест. Мисля, че и едното, и другото, по равно. Простете, отче, за многословието. Душата е препълнена. Искане ми се да го споделя... Сега отивам къщи, на родния ми остров (той назова един от гръцките острови), при семейството, по-скоро да им занеса светлината на Богородичната атонска благодат. Че сега там при нас не е леко...

- Изглежда, аз също трябва да отида на този остров, - неочаквано промълвил Светогорецът.

- Така ли? Считам за чест да ви съпровождам и с каквото мога да ви помогна по пътя. Извинете за любопитството, но защо трябва да отидете там, отче?

- Трябва да отида там, където ме поведе Бог.

Поклонникът се усмихнал одобрително, а след това уточнил:

- Но вие сте били на нашия остров?

- Да.

По същото време, по което Светогорецът слизал от ферибота и влизал в света, посивял игумен на един от атонските манастири - здрав, широкоплещест старец с мъдро сърце и сурово лице, оправял със силните си отрудени ръце лампадата пред иконата на Богородица.

Неочаквано поплавъкът на лампадата се изплъзнал от ръцете му и отскачайки настрани, оставил мазна следа върху картата на света, която висяла на стената в игуменската стая, редом с почетния кът.

Игуменът се удивил първо, че поплавъкът така рязко изскочил от ръцете му, и второ, - от кръстообразната следа, оставена на картата, точно върху изображението на Гърция. Центърът на кръста, както забелязал игуменът, се намирал на малък остров, а пръските се разпръснали на всички страни.

„Сякаш Майката Божия помаза с елей..., - помислил старецът. - Имам чувството, че сякаш нещо се е случило в света, сякаш започва нещо особено”.

Глава четирнадесета

Където се говори за неприветливата родина, която става родна

Бил ли е някога Светогорецът на този остров, към който се отправил заедно със спътника си? Разбира се! Та нали там се намирал родният му дом. Там той прекарал първите години от живота си, до изменилото всичко пътуване до Атон.

Това било типично гръцко островче, с едно единствено градче, но затова пък с няколко църкви, в главната от която се пазели почитаемите мощи на християнски мъченици. А още и на възвишението се виждали останките на древно елинско селище.

Жителите на града се занимавали с риболов, а също и с обслужването на поклонници, стичащи се тук на поклонение на светите мощи, и на туристи, пристигащи да видят древните руини. Наистина обаче, през последните години с поклонничеството и туризма нещата били лоши.

Спътникът на Светогореца, Янис, не се съмнявал, че Светогорецът иска да се поклони на чтимите мощи на светиите, заради което идва на острова.

Тесните каменни улички на градчето се спускали към главния площад. На него се намирали магазини, лавки със сувенири и ресторантчета. Масичките, стоящи под открито небе пред ресторантите, запълвали почти цялото пространство на негодения площад. През вечерите, когато корабите с поклонниците и туристите отплавали, островитяните се стичали на площада, където прекарвали времето си в разговори. Така било и тази вечер, в която Светогорецът се появил на площада.

След пристигането си на острова, той временно се разделил с Янис, отправил се към мощите на мъчениците и се молил пред тях до вечерта.

До появата на Светогореца на площада, гражданите водели разговор за настъпващите трудни времена, финансовата криза, упадъка на туризма, увеличението на данъците. Нашият герой дошъл на площада, за да се срещне с Янис и по негова покана, да отиде да ношува у него. Но Янис още не се появявал. Светогорецът стоял на площада, обмисляйки какво да прави. И тук неочаквано върху него се сгромолясало като ураган недоволството на местните жители.

Започнал местен безработен и едновременно глава на комунистическата ядка, когото този ден много го болял зъб:

- Гледайте - тц, тц, обикновените хора нямат пари да пътешестват, а някои клирици се возят на кораб! Няма какво да седят по манастирите и да спазват обетите си.

Пригласяли му и други, огорчени от предишния разговор:

- Ясна работа, заграбват народните парички, а от тях самите нищо не можеш да вземеш.

- За моята дъщеря в Атина имам такива дългове за учението, квартирата и колата, че чак и правнуците ще има да изплащат!

Тук за Светогореца по своеобразен начин се застъпил един от барманите:

- Не им се обиждайте, почтени отче. Хората живеят трудно. Нервите им са на предела. Седнете. Поръчайте си нещо леко. Ще направите принос в икономиката на острова.

- Благодаря. Не пия,- отговорил Светогорецът, без сянка на обида заради нападките на гражданите.

Барманът потъмнял и превключил на ироничен тон:

- А може би и не пушите? Месо не ядете? Кола нямате? Жени виждате за пръв път от много години? Износена одежда сте облекли, защото нямате друга, а не защото искате да ни натъжите и да измъкнете нашите кървави парички за подаяние?

- Какво мълчиш, лицемер нещастен! Имаш ли съвест?- поддържал бармана някой от тълпата.

- Да, нека да отговори, - с басов глас, почервенявайки, казал местният епитроп. А то, заради такива безцелно шляещи се просяци и самозванци страда авторитета на добрите свещеници. Не всички са такива. Да става свещеник никой особено не се напъва. Ето, при нас на острова има няколко храма, а свое духовенство отдавна няма. От епархията само веднъж в месеца, по ред, изпращат някого да служи. А благодарение на такива съблазнители на народа, като този, порядъчните хора не искат да стават свещеници, притесняват се, - под „порядъчни хора” той имал предвид себе си, и всички разбрали това.

- Праведните попове останаха само в житията на светиите. Е, може още и на Атон, но трябва да се търси. А този явно...

- Ей, хора, как не ви е срам? - хвърлил се в защита на Светогореца пристигналият навреме Янис. Него го уважаваха на острова като добър пекар и стопанин... Но не успял да каже и няколко думи, когато Светогорецът се прекръстил, и с думите: "Хора, простете мене, грешния, заради Христа" - направил земни поклони на всичките четири страни.

На следващата сутрин, за свое удивление, жителите на острова видели Светогореца да мете площада и улиците на града. Това било само началото.

От този момент помагал безвъзмездно на всеки който се нуждаел, на първо място на болните, старците и вдовиците с деца. Хващал се за всичко, работел всякаква работа: почиствал домове, изхвърлял боклук, боядисвал покриви, белосвал стени, работел в зеленчукови и овощни градини. А в определено време бързал на молитва към мощите на мъчениците. След седмица островитяните го гледали с уважение, а след месец - с любов. Все повече хора предпочитали да прекарват времето си в молитва със Светогореца. Мълвата за благодатната помощ от мощите на мъчениците се разнесла широко навсякъде, а потокът на пристигащите на острова осезаемо нараснал.

Но имало едно място на острова, където Светогорецът прекарвал времето си в пълно уединение. Всяка нощ, когато всички заспивали, той се отправял към гробищата, на гробовете на баща си и майка си. Молил се. Това било среща - каква среща! И за самия Светогорец била неочаквана.

Изобщо пристигането и пребиваването му на родния остров станало за него укрепване и утеха преди настъпващите изпитания и прощаване с мястото на земното упокоение на мама и татко, с малката си родина. Повече тук никога не се върнал.

Когато Светогорецът си тръгвал, го изпращали като баща. Плакали не само жените, мъжете криели сдържаните си сълзи. А бившият глава на комунистическата ядка помолил Светогореца да му прости за ругатните на площада и смутено прошепнал:

- Устрои се на работа. Ходя при мъчениците с другите. По-весело стана някак при нас... А ядката я разпуснах засега, няма време за нея, пък и изобщо...

Още една неочаквана новина станало решението на епитропа. Той най-накрая се осмелил да приеме свещенически сан, и островитяните отново имали свой пастир.

Докато живеел на острова Светогорецът не търсил роднини по линия на баща си, макар, че вероятно лесно биха се намерили. За времето, през което той бил там, всички му станали роднини, а той станал роднина на всички.

Някои си задават въпроса: защо Светогорецът, притежаващ дара на живото слово, не проповядвал на острова?

Ние ще отговорим: "А защо? Хората и така всичко разбрали".

Впрочем, когато на прощаване попитали Светогореца за наставление как да съхранят донесения им дух на вярата, то той като знаме вдигнал над главата си броеницата и произнесъл: "Господи Иисусе Христе, помилуй ме".

Те разбрали, та нали всеки православен грък поне нещичко е слушал за тайнствената и чудесна Иисусова молитва.

Само че не всичко било така леко и просто. Сега е време да се приготвим за... Впрочем, за това - в следващата глава.

Глава петнадесета

Тук нашето повествование рискува да прекъсне, тъй като животът на главния герой е в смъртна опасност

Защо Светогорецът напуснал острова тогава, когато го напуснал? Дали причина за това е било особено указание за Божията воля, откровение по време на молитва, или просто човешко решение - това никога няма да узнаем.

Светогорецът продължил пътя си на морски лайнер, който правел курсове между материка и островите. В този слънчев ден пътешествали много туристи.

Всичко било както обикновено. Лайнерът уверено държал зададения курс. И изведнъж помощник капитанът произнесъл:

- Пирати.

- Какви ги говориш, Никос, ухилил се капитанът. Ние не сме в Червено море. Какви ти тук пирати?

- Ето, на катера, който ни догонва, - черният флаг с главата на Адам.

- Вярно, с череп! - усмихнал се капитанът. - Развличат се разни туристи или кино сним... автоматичен откос, надупчил стъклото на кабината, прекъснал речта на капитана.

Капитанът и помощниците му седнали на пода. Уцеленото стъкло завибрирало и рухнало, засипвайки всички с отломките си.

Няколко въоръжени мъже с камуфлажни маски се готвели за десант от моторна лодка. Един от тях викал във високоговорител: "Веднага спрете! При съпротива ще стреляме!"

Пиратите преровили лайнера, изкарали всички на палубата, обискирали всички, събрали портфейлите и ювелирните украшения.

След това техният главатар казал:

- Край, тръгваме! Но, за да не повикате бързо полиция и тя да не започне да ни преследва, ще вземем заложник. Ще го пуснем, когато бъдем в безопасност. Ако видим преследване, за заложника - смърт. Проумейте това! Има ли доброволци за заложници? Броя до едно и вземам първото попаднало ми дете.

При последните думи майките по-силно притиснали изплашените деца до себе си. Светогорецът прекрачил напред.

- Аз съм готов да стана заложник.

- Това е благородно, папас, даже не успях да изброя до едно, - засмял се пиратът и така шляпнал Светогореца по рамото, че той едва не

излетял през борда. – Повтарям, - изкрещял той накрая в лицето на капитана, - ако има гонка, по-добре този папас да опее сам себе си отсега. Пожалете доброто деденце!

Лодката изревала и се скрила в морето, отнасяйки на борда пиратите и заложника.

- Момчета, снемете маските си, - миролюбиво се обърнал към пиратите Светогорецът. - Задушно е в тях. Аз виждам лицата ви и зад маските. Но не се бойте, на никого няма да кажа... Не съм ви съдия.

- Много говориш, папас,- злобно се озъбил старшият. - По-добре се моли да няма преследване и да не ти се наложи да отидеш да храниш рибите.

- Преследването ще тръгне по погрешна следа. В този смисъл нищо не ви грози.

- Не дрънкай! Откъде знаеш?

- Казвам ви, на лицата ви е написано, макар да са с маски.

- Папас, млъквай, че ще ти затворя устата с куршум! - озверил се главатарят.

- Е-е, чакай малко, - смъквайки маската, примирително казал най-високият от пиратите. При това той сякаш неволно погладил приклада на картечницата и пораздвижил бицепси. - Нека светият отец разкаже какво още чете по лицата ни.

Старшият се отвърнал и презрително плюл.

- Още чета, - продължил Светогорецът, че взехте на абордаж кораба не заради парите и пръстените, а заради ценните книжа от пощенското отделение. Заради тях е поръчано нападението.

От това откровение пиратите се смаяли. Главатарят се опомнил:

- Само не казвай, че си ясновидец, или както се казва там при вас „прозорливец“. Кой си ти? За кого работиш? - тикнал той автомат в гърдите на Светогореца.

- Внимателно. Сърцето, - спокойно отговорил той, отклонявайки настрани дулото. – Не си вземай грях на душата, по-добре се погрижи за очистването ѝ. Не ти остава много време да живееш на земята. Впрочем, мярата на живота ти ще зависи от мярата на готовността ти да се покаеш. Ето така, скъпи Георгиос.

- Братчета, казвам ви, шпионин е. Знае имената ни! Ще се наложи да го изхвърлим при всички случаи, независимо дали ще има преследване, или не. Брадата ти да не е залепена? Такава дълга! - главатарят дръпнал Светогореца за брадата. Я почакай! - отново заговорил най-високият от пиратите. - В нашето село всички стари Божии люде могат да кажат имената ни и да четат по лицата ни. Е, отец, кажи, какво пише на моето

лице? Ако отгатнеш, кълна се, ще останеш жив, каквото и да предвещава нашият атаман.

- Няма да си купувам живота с пророчества, - невъзмутимо отговорил Светогорецът. - Да бъде Божията воля и за мене, и за вас, момчета. После се обърнал към високия пират. - А ти, когато излежиш времето си и излезеш на свобода, повярвал, отхвърли надалеч своя закон на крадеца, бъди наистина нов човек. Главното, не бъди разбойник, дошъл до вярата, но оставащ същия в душата и навиците си. Знаеш ли, да бъдеш „православен разбойник“ – това е глупаво и жалко: груба лъжа на сатаната, разчетена тъкмо за такива обикновени и простодушни момци като вашия брат. Над наистина покаялия се разбойник е властен не законът на крадеца, над него е само Евангелският Закон. Вземи моята броеница. Провеси я под ризата си и я запази. Когато те арестуват, ще ти потрябва. И даже всички да се отвърнат от теб, то броеницата може да ти

стане най-добрият приятел. Ще зависи от тебе. Виждам, ти искаш да кажеш, че Евангелският закон е твърде сложен, и това не е за твоята глава... Точно тук броеницата ще ти помогне. Молитвата по броеница „Господи Исусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния“, съдържа накратко целият Евангелски закон.

Слънцето отдавна се скрило зад хоризонта, изсипали се ярки звезди, изгряла луната. Станало хладно. А лодката все се носела и носела, разсичайки синия бархет на водата.

Станало ясно, че преследването, ако го е имало, не е успешно. Светогорецът се оказал прав, но това не умилостивило главатаря. На високия пират му се наложило да приложи не малко сила, за да убеди главатаря да остави стареца жив. Благодарение на него цялата команда поддържала молбата.

Когато сваляли Светогореца на откъснат от хората необитаем остров, високият пират се сбогувал:

- Не ме помни с лошо, отче. Това е всичко, което мога да направя за теб. Ако Бог те чува, ще те чуе и от тук. Може би, ще намери някого... Ето ти моят порцион, аз скоро ще си бъда в къщи. Макар, че заради затвора, който ми предсказа, не си струва да те храня? - той се засмял на собствената си шега, хвърляйки на пясъчната ивица пакет с парче хляб, кутия боб и бутилка вода. - Прощава-а-й! - викът се слял с моторния рев на рязко завилата и втурналата се в тъмнината пиратска лодка.

Глава шестнадесета

В която звучи песента на пустинята

През следващия ден Светогорецът изследвал острова. Оказало се, че там някога е имало солна мина, но сега всичко било изоставено. Наистина, намерила се барака, пригодна за живеене, а недалеч от нея едва течащ извор на вода, който пресъхвал по време на горещините.

Сърцето на Светогореца се умилило, когато на върха на единствения на острова хълм намерил укрепен с камъни стар кръст, поставен за поклонение. Брулен от ветровете, опалван от слънцето, той изглеждал достатъчно здрав, доколкото бил издигнат от две масивни греди от здраво кестеново дърво.

На необитаемия остров се намерил и обитател - гълъб с изкълчено крило. Как се оказал тук, оставало неясно: дали е прелетял с ято диви гълъби, дали е излетял от някой морски съд, превозващ пернати за продажба. Било възможно и да е попаднал в ноктите на хищни птици, но да се е спасил, а може би нещо друго, но, така или иначе, не можел да напусне острова.

Светогорецът щедро разделил с гълъба хляба. Двамата станали приятели. Приласкавайки птицата, старецът внимателно, но решително оправил крилото ѝ:

- Скоро ще зарасне, още ще полетиш, - усмихнал се той. - Как да те нарека?... Ще те наричам „Бялата птица“. Гледай ти какви бели пера, същите като първия сияещ сняг на връх Атон.

И за Светогореца започнал блажен отшелнически живот на острова. През непродължителното му странстване в света, той закопнял за пустинното безмълвие. Но заедно с това, предавайки се на волята Божия, бил готов ако потрябва, да служи на Христа сред светското многолюдие до смъртния си час.

Сега той духовно ликувал, изумявайки се на неизповедимостта на Божиите съдби, едновременно смирявайки се: "А аз, горделивият, недоумявах, защо старците изпращат точно мене при хората? Кой съм аз? Невежа горски. С какво и на кого мога да помогна? Оказва се, ето какъв е промисълът Божий: извел ме милостивият Бог на съвършено уединение. Защото на такова уединение ако дръзнеш сам, ще погинеш. А сега всичко се случва по Промисъл, от обстоятелствата се вижда волята Божия. Такъв живот още не съм пробвал. Нашите старци, макар и пустинници, но са своего рода общежитийни. А тук е пълен затвор, исихия... Щастлив е

морякът, виждайки бряг; подобно на него се весели монахът, оглеждайки мълчаливото пространство на пустинята, страната на безметежността и свещеното безмълвие. Ето го него - затворът от света, желаният арест, заточение за спасение, а всъщност - истинска свобода, нов живот! Колко е хубаво, когато душата е сама, и уединена с Бога, може да оплаква греховете си и да беседва чрез Иисусовата молитва със Сладчайшия Христа Спасителя.

Съзерцавайки безбрежните морски простори и зовящите небесни висини, Светогорецът изпявал на древен пространен разпев : "Кой би ми дал криле гълбови?... далеч бих отлетял аз и останал в пустинята". При тези думи гълбът, по име Бяла птица, умно кимвал с глава и гукал, все едно разбирал за какво пее неговият пустинен приятел.

Пролетели няколко месеца. Нашият герой изпълнявал обичайното нощно правило с Иисусовата молитва. През дена се трудил, молейки се със същата тази молитва, или пеейки псалми.

Светогорецът закърпил дупките в къщурката, че тя се държала на последни издихания, видимо, преживяла няколко мощни бури и наводнения. Почистил и издълбал извора, изсушил ядливи треви, корени и морски водорасли. Като допълнение към провизиите от трева, той намерил и метална манерка с булгур, закопана в пода на къщурката. Манерката престояла дълго, но благодарение на херметически затвореното капаче, съхранила съдържанието си. Сега и Бялата птица се хранила с булгур от щедростта на стареца.

Единственото, което не достигало на Светогореца било Светото Причастие. Но той знаел, че излизайки на пълно уединение ще трябва да търпи тази принудителна и обичайна за отшелника трудност. Старецът се уповавал на Промисъла Божий. Неговата постоянна духовна храна били Иисусовата молитва, тишината на помислите, свежестта на душата и чистата - чистата чистота.

Направил си нова броеница от малки раковинки, нанизани на здраво, изсъхнало водорасло. Обичал да седи с броеницата на вечерната заря до морето, изпращайки слънцето зад хоризонта, и отново и отново да посреща Слънцето-Христос в молещото си сърце.

На брега Светогорецът обикновено сядал на един объл камък, спускайки стъпалата си в топлото море. Такъв разкош той не познавал в горите на Атон, където гледал морето отгоре; ето защо нашият герой мислено се корил за тази изнеженост: "Къде са ти подвизите? Къде ти е покаянието? Къде ти е плачът? Къде е помненето на смъртта? Къде ти е страхът Божий? А още и отшелник се наричаш! Ядеш, пиеш, спиш, даже и краката си къпеш в морето, безсрамнико. Горко на мене, окаяния...

Господи, помилуй ме, грешния. Господи, прости ми... Ох, ще дойде изкушение, ще дойде..." А Бялата птица, сякаш утешавайки приятеля си, хвърква, спуска се на коленете на Светогореца и умно гукала.

Гълъбът оздравял съвсем и често радвал стареца, описвайки кръгове в небесната синева.

...Изкушението все пак дошло.

Глава седемнадесета

В която се появява Августин

Макар, че може би това не било изкушение, а просто дошло времето... Но нека поред.

Трябва да кажем, че пиратите знаели какво правят, сваляйки Светогореца на този остров. Морски пътища оттук не минавали. Само понякога далеч-далеч се виждали контурите на плаващи морски съдове. Но този факт по-скоро радвал Светогореца, отколкото да го натъжава.

За него било голяма изненада, когато веднъж, излизайки на брега, открил, че пред острова пуснала котва съвременна красавица-яхта, със странното название на руски „Юнона и Авос“

Кой доплувал с тази яхта? Някой си Августин Маркович, млад мъж, на около 30 години. Родом от руския град Санкт Петербург. По настоящем фактически живееш сред морето на собствената си яхта. Августин бил син на Марк и Лариса. Дядо му по бащина линия – свещеник Йоан, служещ и в момента в църква близо до Санкт Петербург.

Марк Иванович от началото на перестройката създал свой бизнес, който му носел милиони. Имало покушение върху него. Ослепял. Но останал жив. Казвали, че го измолил баща му - свещеникът. Въпреки загубата на зрението, Марк Иванович с твърда ръка ръководил бизнеса си, преумножавайки милионите си напук на враговете и завистниците си. Синът му Августин учил отначало в Русия, след това зад граница, и още продължавал да търси себе си. Преди няколко години с подарената от баща му яхта се отправил на плаване, от което така и не се върнал.

Трагедията на живота му се състояла в парите. Те се явявали камък за препъване, но не за него, а за окръжаващите. Например, опитвал се да създаде семейство, но за да може отношенията им да са на основата на любовта, а не на парите, той скривал от момичетата положението си. В крайна сметка девойките бягали, считайки го за наивен и непрактичен, неспособен да носи отговорност за семейство. А ако той, обиден на поредната бегълка, изведнъж се откривал, то момичето, узнавайки че е богат наследник, било готово да се венчае, само че то вече не го интересувало... Това се повтаряло многократно.

Бидейки идеалист по природа, Августин винаги търсил отговори на духовни въпроси. През детството за това способствал дядо му с неговото религиозно възпитание, но двамата се виждали рядко. През годините Августин се сблъскал в църковните кръгове със същия проблем, който

имал при опитите да създаде семейство: до момента, в който този или онзи свещеник не знаел с кого си има работа, не му стигало времето за дълбокомислена изповед и задушевно общуване; а щом само се разбирало, чий син е, ситуацията се изменяла кардинално, но на Августин не му било вече интересно... Може би, най-вече, просто на него не му провървяло.

Наистина, дядото на Августин го завел като дете при стареца Николай на остров Залит, при отец Павел в Тутаев, и при блажената Любушка в Сусанино. Сега те всички били вече в отвъдния свят. И все пак светлите впечатления от тези срещи продължавали да излъчват надежда.

В своите странствания Августин много видял, но когато съзрял в бинокъла си на брега на необитаемия остров странен аскет с дълга брада, във вехта одежда, то неволно отворил уста от учудване. Докато по негова заповед спуснали катера, докато плавали и излезли на плажа, Светогорецът се скрил от поглед. Но Августин и телохранителите му открили отшелника.

Пускайки охраната, младият човек се представил и помолил стареца да побеседват. А той изобщо нямал намерение да се крие от хората, но когато видял руското название на яхтата, помислил, че това е някакъв знак. Нали след възпитателя си, отец Анастасий, Светогорецът не срещал руснаци. Чувайки руска реч, той отговорил...

Пред Светогореца стоял човек с приятна външност. Лицето му било гладко, със здрава руменина, меко очертана брадичка. Косите били леко вълнисти. Над неголямата уста се отбелязвала ивица тънки мустаци.

Поклащащата се върху вълните яхта и тълпящите се на брега телохранители придавали на младия човек солидност, но той се отнасял към разряда мъже, за които казват: "вечен младеж".

Погледът на Августин бил понякога добър или скръбен, неуверен или възторжен, гаснещ или пламтящ, а сега светел от интерес към тайнствения островитянин.

- Що за название е това „Юнона и Авос“?- позаинтересувал се Светогорецът.

- Руски работи. Дълго е за обяснение... - засмял се Августин.

- Ясно, - не се учудил старецът.

Светогорецът показал на госта простото домакинство, казал, че е монах от Света Гора, живеещ тук по милост Божия в уединение.

- За какво? - удивил се Августин. - Защо в уединение? Има хубави манастири, има велики свети места. А тук какво? Неизвестен остров в задния двор на морето.

Светогорецът отговорил:

- Хората живеят редом с други хора или на любими места, за да могат колкото може по-често да виждат тези хора или места. Те са готови всеки ден да бързат на среща със скъпия човек, с родния град, с увлекателната си работа. А ние, пустинниците, непрестанно бързаем за среща с Бога. Позналият нетленната радост в Бога, нищо повече не вижда; не само не мисли за каквито и да е други места на земята, но дори изобщо не мисли за своя земен живот, не си спомня какъв е бил, какво велико нещо би могъл да направи, ако би бил дори и Александър Велики. Само Светлината е пред него, само Светлината... Зовът на Светлината. Животът от Светлината. Самата Светлина. Такъв човек е в постоянно Богообщение - с покаяната Иисусова молитва изпира в душата си всички брени образи, спомени, пристрастия, смущения, похоти. Това е умното Иисусово делание. Заради него християните от древност до днес отиват в пустини, затвори, пропасти, пещери, сняг, гори, и както ти каза - в задни дворове. Нима не знаеш това?

- Отче... - започнал бързо Августин, но се спрял, виждайки усмивка на лицето на събеседника. - Извинете, нещо бъркам ли?

- Не ме наричай отче, аз не съм свещеник. Можеш да ме наричаш Светогорец.

- Добре. Ето, вие казвате... ами грижата за ближните? За гладуващите деца в Африка, може на самия мене да ми е неудобно да говоря. Но просто за търсещите хора, нуждаещите се, чакащи отговори и лекарства за душите си?... те какво, трябва да търсят такива подвижници в горите и снеговете ли?

- Не е нужно да се търси човека заради човека. Нужно е да се търси Бога. А Бог, ако Му е угодно, ще покаже на човека. Един наш старец казваше, че ако вярващият християнин има нужда и горещо се помоли, то Господ може да изпрати отговор даже чрез сарацинина. Безмълвниците-исихасти по друг начин служат на Бога и хората, отколкото се служи в света. Техният път е най-простият, но по него кой знае защо малко хора се решават да тръгнат: спасявайки себе си, спасяват и други. Каква полза, ако станеш милионер или президент, а в душата ти както преди има тревожност, завист, злоба, страх, суета и пустота? И обратно - ако нямаш нищо, но в душата ти има свещен покой, исихия, мир, любов, Бог, то имаш всичко! Не е ли така?

- Не знам... Нали не съм такъв...

Светогорецът наново се усмихнал и въздъхнал:

- И аз не съм такъв, но познавам такива. Нашите старци учеха, че истинският исихаст, тоест, такъв, който разумно безмълвства в деланието на Иисусовата молитва, не може да бъде сравнен с... тези, които вашият

свят величае: с нобеловите лауреати, генералисимуси, космонавти, олимпийски шампиони, и така нататък. Отците казват, че никому неизвестният, изпит и гол отшелник е невъзможно да го сравниш даже с тези, които хранят милиони гладни, обръщат в Християнството цели народи и възкресяват мъртви!

- Моят дядо е свещеник, но такива неща не ми е говорил... - замислено проточил Августин. - А за тази молитва, Исусовата, помня, че ми е говорил нещо. Нали е по броеница?

- Да.

- Сега ще се разпоредя да ми поръчат броеница. Интересно е с вас. И някак спокойно. Може ли да остана да поживея с вас? Или, елате ми на гости на яхтата. А?

- Благодаря за поканата. Но тогава уединението ми ще бъде нарушено.

- Е, да, гости, суета... А тук с нещо ще ви попреча ли? Ей така, встрани ще се поселя. Само да звънна и ще ми доставят къщичка, ще я спуснат. Мога и да ви поръчам нова, ако е нужно... Ето така. Също искам да пробвам тази исихия... Може ли? Много ви моля!

- Желанието е благо. Но... - старецът поглаждал брадата си, обмисляйки нещо.

- Нима няма някакво изключение?

- Има едно. Може да станеш послушник.

- О!- запалил се Августин. – Страхотно! Вземете ме за послушник! Може засега не за да ставам монах, а само нещо да започна да разбирам от това, за което говорихте? А то, макар и безумно интересно, но е някак сложничко изведнъж: исихасти, пещери, броеници, президенти, генералисимуси. Уф-ф - той се хванал за главата.

- За послушник? Да пробваш? Трябва да се помоля за волята Божия. Ще почакаш ли тук?

- Да, - уверено отговорил Августин, не подозирайки, че ще му се наложи да чака целия ден и цялата нощ до следващата сутрин.

Няколко пъти през това време на младия човек му се искало да се обърне и да си тръгне. Мислел, че старецът по такъв начин демонстрира отказ. Телохранителите му донесли храна, шал, разпалили огън. През нощта те започнали да молят Августин да напусне острова и да се върне на яхтата, която уютно светела на огъня. Но той се държал:

- И аз бих се радвал да съм там, но старецът каза да почакам тук. Ами ако наистина разреши да поживея с него?! Представяте ли си? Истински живот на исихаст!

От тези три последни думи телохранителите били уверени само, че той е жив... засега. Какъв е този исихаст и с какво това е така ценно за Августин Маркович, те не знаели, дори и не се замисляли.

Глава осемнадесета

В която Августин, колкото и да е странно, все още остава

През нощта било топло, но призори подухнал хладен вятър. Августин с основание измръзнал. Завит в шала като наполеонов войник в руска зима, той тъпчел от крак на крак, отпивайки от горещото кафе, приготвено за него на огъня.

Когато изведнъж долетял познатият ни гълъб и застанал безстрашно до краката му с тържествено важен вид. След гълъба се повил усмихващият се старец.

- Запознай се, Августин, това е Бялата птица, просто казано - гълъб. Може да считаш, че той също е тук послушник, тъй че, ако не си размислил, сега сте равни, макар, че не, почти равни: той е старши послушник, а ти - младши. Съгласен ли си?

- Светогорец, мили! Най-накрая! Толкова да чакам. Мислех, че не искате да излезете при мен... Съгласен съм, съгласен, разбира се!

- Честно казано, мислех че няма да дочакаш. Е, след като си толкова целеустремен, тогава ето как: охраната да се отпрати на яхтата, никакви къщи няма да се поръчват и нищо от света изобщо да не се иска. А първото послушание ще бъде да си направиш броеница. Ще те науча.

Сияещият вид на Августин и тези думи на стареца наострили телохранителите, но били принудени да се подчинят.

Дните потекли.

Августин чувствал своята неувереност и безпомощност сред дивата природа, но постепенно свиквал. Всичко му се удавало трудно: да спи на коравия (макар че Светогорецът му разрешил да постила шала си на земния под на къщичката), да не се мие (Августин се удивлявал, че при това не се чувствал мръсен), да яде накиснат в непреварена вода булгур (огън те не палели). Само че най трудно му било да търпи земните бълхи. Присъствието им не зависело от чистотата на тялото; невидими за очите, те живеели на земята, откъдето атакували, покривайки кожата на Августин с находище от червени точки, предизвикващи сърбеж.

- Не се чеши, - съветвал Светогорецът. – Претърпиш - минава, почешеш, още повече сърби.

- Ох, не мога. Измъчва ме, изнурява ме..., оплаквал се Августин. - Може ли поне да изтичам, да се потопя в морето?

- Ако си болен, за лечение, би могло... Но ти нали не си болен.

- Ами бълхите?

- Бълхите не се смятат. Потърпи. Та ти сега си исихаст, пустинник, - усмихвал се под мустак старецът.

През нощта Светогорецът будил послушника за правилото с Иисусовата молитва:

- „Настъпи свещения час. Господи, помилуй нас!” Ставай. Какъв ти сън! Гледай, Бялата птица вече не спи, гука, по своему се моли. Звездите какви са ясни, морето - като живо, - цялото творение се моли и Господа слави със самото си битие. И ние, хората имаме дар да се молим одушевено, умно, сърдечно. Разбираш ли? Дар Божий. В нощната молитва

за исихаста има тайна: както се помолиш през нощта, така ще преживееш деня.

На Августин трудно му се удавало сам да се вдигне на молитва. Много трудно. Но след това, умивайки лицето си в кладенчето, той чувствал бодрост и стараяйки се да влага покаен смисъл в думите на молитвата, усърдно местел своята раковинена броеница.

През деня Светогорецът говорел:

- Всичко се състои в това не само да прочетеш определените молитви в определения час, но в това да се молиш с Иисусовата молитва непрестанно. Загубил си я, намерил си я, продължавай. Уморен си, почини, полекичка продължи. А то, как ще получим непрестанната молитва, ако не се стараем да се молим непрестанно? Е, драги ми послушнико, много ли се умори? - отечески се интересувал той.

- О, заради това, което ми се открива тук, съм готов този влажен булгур да го гриза цял живот, а мене да ме гризат тия ненаситни бълхи!

- Ето виждаш ли. Няма нужда да те убеждавам. Така всеки може да провери действителността на Иисусовата молитва, ако само пробва да се приближи към нея... Всяка душа се радва, когато открие за себе си Иисусовото делание! Особено сияещо чувство. Сякаш облак благодат окръжава човека и той попада на небето. Всеки може да се убеди. Аз мисля, че е заради това, че всяка душа някак намира в Иисусовата молитва заветна пътечка към Христа. Ето, и тя се весели, макар разсъдъкът да не разбира напълно това. Такова чудо. Но после трябва духовен труд. Много лесно губим молитвата. Такава била радостта, и изведнъж скука, пропада интересът. Струва ти се, никаква полза от молитвата. Това с всички се случва. Ще се случи и с теб. С всички е това. Демоните се лютят и нападат, а Господ допуска, за да може човек да се учи, малко по малко да стане Негов съработник в делото на спасението и изобщо в този и бъдещия живот. Че ако Бог беше замислил да ни направи бездушни и послушни истукани, то лесно би направил това. Но Той, благият, е замислил за нас нещо несравнимо по-голямо и прекрасно.

- А когато ни нападне скука?

- Постоянство. То е, както да ставаш през нощта на молитва. Ти знаеш сега: каква борба, каква бран, като с цялата вселена само за това да откъснеш глава от възглавницата и да отвориш очи. А като станеш, започнеш молитва, - сънят сякаш не го е имало! И свършваш молитвата вече с победна райска радост. Изобщо не би спал! Така е и със скуката, и с угасването на интереса към Иисусовата молитва. Леко се преодолява с търпение и постоянство. После, разбира се, трябва внимателно да се

следи: разума, сърцето, съвестта, делата. Всяка чернилка влияе на молитвата. Но и обратно: Исусовата молитва прогонва всяка чернилка.

- А знаете ли колко хора не само не са се приближили към понятието покаяние, но и нямат намерение: дали не са чули, дали не разбират. Може ли нещо да ги обърне?

- Те, както и всички, най-напред да престанат поне себе си да лъжат. Да се замислят: защо живея, кръжа - въртя се, отвъртя се. Какъв е смисълът? Като животните, само да ям и пия? Та аз съм човек. Не мисли, че това се отнася само за невярващите. За вярващите, за духовниците, в това число и за манастирските монаси и за нас, пустинниците, това се отнася не по-малко от останалите. Тъй като е още по-обидно, ако животът премине по външната църковност, а вътре... подмяна, самозалъгане. Ако съм монах, но в пустинята нося духа на света, увличам се от мирски дела, новости, суета, то за какво си губя времето? Защо да се лъжа? За исихаста самозалъгането е да остави молитвата, да я има само в мечтите и плановете си, в най-добрия случай в книгите и разговорите. За християнина самозалъгането е да остави Христа, да се увлича от всичко друго, но да забрави, че най-важното е да живее по заповедите Христови, да проповядва Евангелието винаги и навсякъде: с дела, подвизи, молитва, даже с красноречиво мълчание, исихия, а ако потрябва – със самата си смърт, по-точно, с безсмъртие!

Слушайки тази вдъхновена реч Августин навел глава:

- Прости, отец. Боя се, че това никога няма да бъде... Че всички... - той замълчал.

- Ей, послушничко, не унивай! Не е нужно всички. Тук сме двама, без да смятаме гълъба, но от него няма да търсим много. Ще гледаме поне за себе си. А за останалите ще се погрижи Бог.

Минали около два месеца. Августин не мислел за тръгане. Свиквал. Да определи точно колко време е минало не можел, защото нямало най-обикновен календар, а да се ориентира по дните на светиите и съответстващите резки по стената, които правел Светогорецът, Августин не умее. От яхтата няколко пъти се опитвали да влязат във връзка с „заигралия се“ собственик, но Августин решително ги отпращал.

...Веднъж, в нарушение на забраната, от яхтата отново отплувал катер. Скоро от катера на брега скочил куриер и тежко дишайки побягнал към отшелниците-островитяни.

Деветнадесета глава

Пак смъртна опасност?! Видимо, на героите ще им се наложи да свикнат..., ако оживеят

- **Августин Маркович** - викал запъхтелият се куриер, - обявена е опасност от буря! По това време на годината стават наводнения и пълно потапяне на малките острови! Местните власти настоятелно молят рибарите и туристите да напуснат незащитените от стихии острови. Няма време, бурята е прогнозирана до вечерта!

Августин се смутил. Гълъбът оставал спокоен, той умее да лети. Светогорецът изобщо, сякаш не чул за опасността, на уговорката да избягат, не реагирал.

- Вашата „Юнона и Авос“ не е Ноевият ковчег. Защо сте така уверени, че тя е по-безопасна от това място, на което сега здраво стоя на краката си? Всичко е в Божиите ръце.

Светогорецът благословил Августин да се укрие на яхтата, ако иска. Августин се колебаел, но приел планът за отстъпление, особено след като от телефонната слушалка, поднесена му от куриера се раздал заплашителния глас на баща му, Марк Иванович:

- Престани да вършиш глупости, Август! Бързо на яхтата! Не те спирах, докато ти два месеца търси смисъла на живота на острова с някакъв абориген, но под водата този смисъл със сигурност няма да го намериш! Имай предвид, че ако не се подчиниш, ще заповядам на охраната да те качи на яхтата насила, но тогава свободното ти плаване ще свърши завинаги! Разбра ли?

Напускайки острова, Августин с болка и тъга попитал стареца:

- А с вас какво ще стане? Казаха, че е смъртно опасно, - и добавил, смутено: - Ще ми липсват.

- Чуй ме, Августин, кой ти е казал, че имам намерение да напусна този бремен свят? Аз, може би, искам на Небето, но ще реши Бог, а от Него никакви знаци за напускане на острова не са постъпили. Той ме доведе тук, тук преживях благодатното време на пълния затвор. После се появи ти с благото желание да се учиш на молитва и аз ти дадох, каквото можах. Сега, възможно е, на теб да ти е дошло време да тръгваш, а на мене да остана. Ще се яви от обстоятелствата. Моли се, скъпи. Прости на мене, грешния. Прощавай.

„Ето каква вяра има той...”,- мислел Августин, докато гледал бързо отдалечаващия се бряг с фигурката на Светогореца и Бялата птица в нозете му.

Нощта паднала и се разразила буря. Морето ревяло в мъглата като страшен звяр. Честите разреди на мълниите осветявали мятащите се и бучащи води. Дъждът сечал с такава сила и ярост, че растителността на острова се слегнала. Тътнежът на бурята приличал на срутване на гигантска планина. Вятърът биел със силен замах, постоянно сменяйки направлението на удара, завъртайки вихри, издигайки нагоре загребани като с шепи вода, пясък и баластра.

Светогорецът и Бялата птица се скрили в къщурката.

- Трепериш,- говорел Светогорецът, гладейки гълъба. - Не се бой, пернат. При нас на Атон има планина на свети пророк Илия. Там, на голия връх живял един подвижник; за него говореха, че мълниите късали дрехите му. А ние с тебе тук сме на топло и уютно. От какво да се боим? Нашата крепост е Господ!

В душата на Светогореца постоянно звучала Иисусовата молитва. Разигралата се стихия само й способствала: разгаряла и оживявала упованието в Спасителя. Ярката бяла светлина на мълниите, която озарявала къщичката, напомняла на стареца за нетварната таворска светлина – пътеводният факел на исихастите.

Светогорецът осенявал с кръстното знамение четирите страни, кръстел себе си и гълъба. Къщурката се огъвала под поривите на вятъра, с труд отблъсквала атаките на пороя, скърцала с всичките си панти, но се държала. Само множество струи вода се процеждали през покрива, падайки върху пръстения под в непрекъснатата струя.

Цялата нощ Светогорецът извършвал молитвено правило. На сутринта задрямал под приспивното виене на бурята. Събудил го гълъбът, който силно гукал на ухото му. Поглеждайки навън, старецът видял стремително приближаващата, клокочеща вода. Отстъплението било възможно само в една страна - към хълма.

Светогорецът сложил на шията си раковинената броеница, на рамото си - трепереция с цялото си телце гълъб, и четейки на глас: "Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй мя, грешнаго", решително закрачил към хълма. Като стигнал до средата на хълма и се обърнал, видял на хоризонта страшно зрелище: Гигантска вълна, напомняща отвесна скала, надвисвала с равен фронт над острова. От изненада, Светогорецът даже покашлял в юмрука си. След това се прекръстил и ускорил крачка,

творейки Иисусовата молитва с пълен глас. Гълъбът, сякаш бързайки и окуражавайки го, излитал, правел кръг над върха на хълма и пак се връщал на рамото на стареца.

Като се изкачил на върха, Светогорецът паднал на колене пред дървеното разпятие и силно запял; гласът му заглушавал стихията: "Древо преслушания миру смърт прозябе: древо же Креста живот и нетление. Темже Ти поклоняемся, Разпеншемуся Господу: да знаменуется на нас лица свет Твоего-о-о!"

От ударите на вятъра дъхът спирал. Светогорецът целунал честния кръст и се огледал. Яхтата не се виждала никъде. Наоколо, до където стигал погледа, се виждали само бялата пяна на вълните и стените на дъжда. Вълната, която видял, била вече в непосредствена близост до острова. Движението ѝ можело да се сравни с равномерно и неотклонно приближаващ се военен строй, всяващ психическа атака. От вълната веел ужас.

Светогорецът не се поддавал на този ужас, душата му, обхваната от Иисусовата молитва, се държала крепко. Но му било непривично... Започнал да се готви за смъртта.

Стойки с лице към кръста, старецът бил обърнат точно в страната на вълната. Той видял как тя се стоварила на бреговата ивица, помела крайбрежните дюни, погълнала къщичката, като кибритена кутийка, и без да забавя скорост, с монотонно ръмжане, се устремила нагоре към хълма, и...

Тези секунди пред приближаващия се край били изпълнени за Светогореца със страх Божий, с трепет и радост, както преди съдбоносна, главна, единствена, очаквана среща... Искало му се да помисли за нещо, нещо да каже, някак особено да се моли, да плаче и да пее, но нищо не могъл да направи. Само това излязло от него, да въззове привичното, сърдечното, гълбинното: "Господи Иисусе Христе помилуй ме!"

По-нататък всичко стремително тръгнало и се завихрило във водовъртежа. На върха на хълма вълната немного отслабнала, но ѝ стигнала силата за решаващ удар, който погълнал стареца. Той се хванал здраво за дървения кръст. Вълната повдигнала камъните, изтръгнала кръста и заедно с него Светогорецът се оказал на повърхността на морето. Вълната се понесла надалеч, а нашият герой, плуващ, благодарение на кръста, за който се държал, бил оставен на волята на морето, хвърлящо го жестоко ту на една, ту на друга страна. Жалкият, измокрен до последното перце гълъб се стараел да се задържи на напречната греда на кръста, но се подхлъзвал, излитал нагоре, а след това пак кацал, без да изоставя стареца.

Към пладне бурята утихнала. Настъпила прозрачна яснота, каквато има след лошо време. Облаците се разсеяли, прогледнало слънцето. Вълните забавили натиска си, но вълнението на морето по инерция продължавало.

Най-опасният момент Светогорецът преживял по време на удара на гигнатската вълна. Сега, плавайки по водата хванат за кръста, той се чувствал спокойно и почти обичайно: оставало само да не изпуска от ръце спасителния кръст. Заедно с това бъдещето, меко казано, не обещавало нищо определено. Оттеглилата се вълна оголила загладения необитаем остров, но сега той едва се виждал на хоризонта, тъй като бурята отнесла Светогореца в откритото море. Според човешките разбирания, го очаквала мъчителна смърт сред солената морска бездна.

А още и Бялата птица започнала да се държи странно: сякаш прощавайки се, потъркала главичката си в бузата на стареца, хвъркнала в синьото небе и излетяла.

Глава двадесета

В която се съобщава за странно поведение, странни подаръци и престранна морска баталия

В началото на вечерта, преди бурята, яхтата „Юнона и Авос“ напуснала опасния район на острова. Сега Августин бързал да се върне там. Само че по данни на метеорологичния спътник, островът преживял пълно потапяне, оказал се в пастта на гигантската вълна. Значи, старецът трябвало да се търси не на острова, а...

За най-страшното не му се искало да мисли.

Августин се намирал на носа на яхтата, вглеждайки се с нетърпение в приближаващите се очертания на острова. Когато изведнъж в небето се появила Бялата птица. Гълъбът направил кръг над яхтата, кацнал на перилата пред Августин, приветствено погукал, отново хвъркнал и полетял. Но накъде? Настрани от острова. Тази маневра Бялата птица повтаряла до тогава, докато Августин не заповядал да изменят курса на яхтата. Когато сред вълните започна да се мярка държачият се за кръста старец, Августин радостно въздъхнал:

- А гълъбът е учен! Цирков, навярно. Точно ни доведе до Светогореца! Как щяхме да го намерим в открито море?!

След петнадест минути спасеният старец, треперейки от преохладането в морето, седял в кают-компанията на яхтата, гълтал кипяща вряла вода (от твърди напитки се отказал), без да изпуска при това големия дървен кръст:

- Видя ли? Разбра ли?- питал той Августин, все едно беседата им не се е прекъсвала.

- Нищо не разбрах, - щастливо клател глава Августин. – Само едно: има духовен живот!

Изсъхнал и стоплен, Светогорецът в никакъв случай не искал да остане на яхтата, определяйки я като място, непригодно за живот и молитва заради разкоша и чуждия дух.

Августин се опитал да въведе ред. Например от яхтата, оформена в псевдо-античен стил, изхвърлили зад борда всичките декоративни статуи на езически божества, включително и тези, които служели за свещници,

рамкиращи стълбата. Но и тези действия не спрели стареца в неговата решимост да се посели отделно, по своя обикновен отшелнически начин.

За Светогореца спуснали на вода покрит катер, временно станал плаваща килия. Втори катер спуснали и за Августин, който желаел по всичко да подражава на стареца. Така и плавали: яхтата, а след нея в редица с въже два катера - на Августин и на Светогореца. Катерът на стареца се отличавал с това, че на носа му важно седяла Бялата птица.

Отношението на екипажа към стареца още от времето на островното житие-битие било наострено. Сега то станало скрито нетърпимо и недружелюбно. Но постепенно ситуацията се изменяла.

От време на време Светогорецът посещавал яхтата. Тогава членовете на екипажа виждали пред себе си кротък, сияещ от вътрешна чистота човек, когото не можело да не обичаш! Образът на врага постепенно се развенчавал. Старецът охотно се залавял да помогне с каквото може. Виждали го да чисти зеленчуци в камбуза, да търка палубата с чистачите и така нататък. Освен това той през цялото време нещо подарявал: написана на ръка молитвата: "Живий в помощи Вышняго...", направено от хартия корабче, с надпис "Ноев ковчег". И странни подаръци да са били, но Светогорецът ги подарявал с такава доброжелателност и детска непосредственост, че сърцето се сгривало със съответна благодарност. Веднъж той поднесъл на всеки член от екипажа броеници, изплетени от вълнения пуловер, - подарък от Августин, който той решително разплел за конци.

През останалото време Светогорецът или стоял на молитвено правило, или плетял броеници, (донесли му цял пакет вълнени дрехи за разплитане), или разглеждал картите в „Атлас на света“, или беседвал с Августин на духовни теми.

Веднъж на залез, когато слънцето като топъл червен балон се спускало зад лилавите планини на далечния континент, Светогорецът се обърнал към Августин:

- Все забравям да питам: а накъде плаваме?

- Ами към Санкт Петербург... Вие къде искате?

Светогорецът за малко се забавил и замислено произнесъл:

- Аз трябва да отида там, където ме води моят Бог.

„Юнона и Авос“ с кървана излязла от териториалните води на Гърция.

Скоро мореплавателите ги посрещнало непреодолимо препятствие. Те попаднали в зоната на провеждащо се обединено военно учение от няколко морски държави. Светогорецът и Августин беседвали в кают-компанията, когато капитанът на яхтата бързо ги извикал на капитанския мостик.

Яхтата се оказала в самия център на скупчените военни кораби...

- Откъде се взеха тия руснаци?- недоволено се намръщил командващия флагманския крайцер, разглеждайки с бинокъла си флага на яхтата.

- Вероятно, от Русия! - бодро отговорил адютантът.

Командващият го измерил със страшен поглед:

- Уточнявам въпроса: откъде се взеха те тук, до борда на нашите кораби?

- Не мога да знам, господин командващ! - пак така умно отговорил адютантът.

- Да беше казал веднага, - смекчил раздражението си командващият. - Какво ще правим с тях?

- За избягване на изтичане на секретна информация, предлагам веднага да ги потопим, господин командващ!

- При вас всичко е тъй просто, както виждам. Ето какво: да се сканира яхтата за наличие на шпионска апаратура. Ако това е яхта-разузнавач, то да се иземе апаратурата, а екипажът при мен на разпит. Ако това не е разузнавателна, а обикновена яхта, тогава веднага я пускайте на дъното, за да се избегне... и така нататък!

В тези минути на яхтата „Юнона и Авос“ царило оживление. Светогорецът се помолил наум: „Господи, ако Си ме извикал от атонската пустиня, а след това ме преведе през различни изкушения и неведнъж ми спаси живота, та, по неизповедимите пътища на Твоя промисъл, и заради моите грехове, да загина тук, то да бъде благословена благата Ти воля! Спаси и съхрани душите ни“.

След това обявил: ще му повярват, или не, но яхтата ей сега ще стане мишена за потапяне. Всички кой знае защо му повярвали. Тогава старецът казал да вземат подарените им броеници и да се съберат на палубата. И започнал чина на Иисусовата молитва.

Светогорецът на глас произнасял молитвата „Господи Исусе Христе, Боже наш, помилуй нас“, а след това всички правели земни поклони. Това се повтаряло отново и отново.

- Не разбирам какво правят те, физически ли упражнения? - попитал командващият приближилия се адютант, гледайки увлечено в бинокъла.

- Не мога да знам какво правят те, господин командващ, но всички наши електронни и останалите прибори сами се изключиха.

Командващият се откъснал от бинокъла и хвърлил поглед на таблото с угасналите прибори. След това безуспешно пощракал с изключвателите:

- Вярно, - разперил ръце той. - За пръв път виждам такова нещо. Така! Кой тук изпитва ново оръжие - те или ние? - ядосано попитал той.

- Съгласно заданието, би трябвало ние, господин командващ.

- А що за черни връзки имат на ръцете си? Ново руско секретно оръжие? Но нали руснаците сега не са ни противници?

- Не мога да зная, господин командващ! Разрешете да се свържа с генщаба на Русия, да изясним.

- Може.

На третата стотица поклони, Светогорецът се обърна към екипажа и им казал:

- Приятели, разбирам, че е тежко за този, който не е свикнал. Не остана много, това правило се състои от петстотин преклонни молитви. После яхтата може да потегли. А всеки според силата и желанието си, може да продължи Иисусовата молитва в ума си.

Адютантът отново притичал до командващия:

- Господин командващ, Русия отговаря, че не е нарушавала условията на договора. В нейните военноморски сили такава яхта не се числи.

- А ако са шпиони на друга страна под руски флаг?

- Не мога да зная! Само че да ги потопим, няма да се получи сега. Нищо не работи. Ние самите сме като на дървен сал - без управление.

- Доплуваха... - разстроено промълвил командващия, но изведнъж трепнал: - Гледайте, те си тръгват!

- Тъй вярно, господин командващ!

- Какво ще доложим горе? Ако имахме образец на секретното им оръжие... Цена нямаше да имаме! Но как да го хванем? Добре, че поне останахме живи.

От отдалечаващата се яхта „Юнона и Авос“ се издигнала Бялата птица, държаща в клюна си вълнена броеница, изплетена от Светогореца. Тя покръжила над флагманския крайслер и с пикиращ полет ловко хвърлила броеницата на дулото на оръдието.

Командващият нервно преглътнал горчива слюнка, адамовата му ябълка изразително заиграла:

- Главното е - от нищо да не се учудваме. Те слушат нашия разговор. Управляем робот във вид на гълъб ни донесе образец на тяхното оръжие.

Съвсем ни объркаха... Игри някакви. Добре, нашата работа е да предадем, нека аналитиците от контраразузнаването да се оправят.

Приборите на военните кораби заработили едва няколко часа след като „Юнона и Авос“ се скрили от погледа. Наистина, да открият яхтата в близката акватория на морето, не се удало. Командващият, узнавайки за безрезултатното търсене, външно не се променил, но с облекчение помислил: „Е, прекрасно е, че няма следа. А то щеше да се наложи да ги догонваме и кой знае как щеше да свърши това... Че дъщеря ми току-що ми роди внук.“

...Така Светогорецът за пръв път в живота си се сблъскал с военноморските сили на няколко държави и фактически ги победил. Добре би било, ако задачата му свършвала с това. Но за в бъдеще го очаквали свършено други задачи...

Глава двадесет и първа

От която най-накрая всичко започва, този път - окончателно

Скъп ли ни е Петербург, че именно там, по неизповедимите Божии съдби се разгърнало главното служение на Светогореца? Или обратно, Светогорецът бил изпратен именно там, защото този град стои високо в очите Божии? На тези въпроси ние нямаме отговор...

Но както и да е, в самата белота на белите нощи в града на свети апостол Петър пристигнала яхтата „Юнона и Авос“.

И ето, Светогорецът, Августин и Бялата птица, оставяйки яхтата, се движели на катер сред възпятите от поети гранитни крайбрежни улици на града. Изглежда, само петропавловският златокрилен ангел явно видял пристигането им. Жителите и гостите на града, увлечени от делата си, не предали значение на това събитие.

Огромното число петербургци се било събрало пред телеекраните и без да се откъсва, следяло последните минути от мача на любимия футболен отбор „Зенит“, предаван от чужбина. Гостите на града пък запълнили площада, проспектите и крайбрежните улици в търсене на тайнствените лица на белите нощи.

Впрочем, един посрещач на нашите герои, струва ми се, все пак имало...

Той стоял на крайбрежната улица, без да обръща внимание на шумящата наоколо тълпа туристи, на светкавиците на фотокамерите, на жонгльорите с огън, ловко демонстриращи изкуството си, и на другата пъстра суета. В неговото „стояние“ се наблюдавала някаква твърдост, като че един от градските паметници оживял и дошъл тук. Бил в зряла възраст и силен. Лицето волево, добро, малко уморено, очите умни. Косите се развявали от вятъра. Дългото палто, напомнящо офицерски шинел, и високите черни ботуши го правели да прилича на крил се до тогава белогвардеец. Нашите герои ще го назоват „Непознатият“.

От чантата си, по-точно от военния планшет Непознатият извадил неголяма изтъркана Библия в кожена подвързия и в този момент, когато пилигримите стъпили на санктпетербургската земя, той четял:

- Глаголи пророк Исая:” Погледни... града... Там при нас великият Господ ще бъде вместо река, вместо широки канали; там не ще влезе нито един съд с весла, нито един голям кораб. Защото Господ е съдия наш; Той

ще ни спаси... На народа, който живее там, ще бъдат простени съгрешенията”.

Непознатият повдигнал глава и видял Августин и Светогореца с гълъба на рамото, които се изкачвали по стъпалата право срещу него. Когато се изравнили, Непознатият попросил благословение, покланяйки се до пояс на Светогореца. Той отвърнал:

- Бог да благослови, благослови ме, - и те по древен християнски обичай целунали един на друг ръцете си.

Оказалите се наблизко представители на пъстрата тълпа, започнали да се обръщат към странната група, затова Непознатият предложил да се отдръпнат встрани, в сянката на дърветата. Там той се обърна към Светогореца:

- Струва ми се, че вие сте този, който е нужен. Светът скоро може да загине. Антихристът е редом. Но още не е дошъл последният час... Бог все още би могъл да помилва и удължи за човечеството времето за покаяние и спасение, ако в този град се намерят няколко праведника.

- Защо в този град? - попитал Светогорецът. Нали последните съдбини на света са свързани със Светата земя?

- Последните съдбини на света - да. Но, както казах, още не е дошъл крайният срок. Множество малки антихристи са идвали в историята на човечеството. Всички те са можели да израснат в онзи самия, върховния антихрист, но са ги спирали. От неотдавнашните са например Сталин и Хитлер... А градът? Виждате ли, на земята има символически, вечни градове, в съдбата на които се отразява съдбата на цели страни, народи, а понякога и на целия свят... Такива са: Иерусалим, Рим, Константинопол, има и други. Санкт Петербург е точно такъв тайнствен символически град. Ще се убедите в това, ако поискате. А сега слушайте. - Непознатият отворил на осемнадесетата глава от Битие, тържествено прочел: „- И се приближи Авраам и каза: ...нима Ти ще погубиш и не ще пощадиш цялото това място, ако в него се намерят петдесет праведника?... Господ каза: ако намеря в града ...петдесет праведника, то аз заради тях ще пощадя целия този град и цялото това място... Авраам каза: да не се прогневи Владиката, че ще кажа още веднъж: може би, ще се намерят там десет? Той казал: няма да изстребя и заради десетте”... Чувате ли? Господ казва: ”Няма да изстребя и заради десетте!”

- Да... замислено промълвил Светогорецът. - Но какво мога аз?

- Намерете десет истински праведници, спрете антихриста, спасете града и с това ще спасите света. Бог не дава сега окончателно да се извърши тайната на беззаконието, която е вече в действие. Бог ще даде още възможност да се използва времето за покаяние и молитва.

- Но откъде сте уверен, че съм способен на това?..

- Не съм съвсем уверен. Може би, това не сте вие. Но, ако това сте вие, то да намерите десетте търсени праведника е задача трудна, а възможно, и неизпълнима. Тогава... И все пак вие току така ли сте дошли в този град? Видът ви говори, че сте преминали дълъг и труден път. Не прилича да сте дошли тук, да кажем, да събирате пожертвования за манастира си... Най-накрая, отче искам да ви кажа нещо лично на вас. Може ли? - при тези думи Непознатият в упор погледнал Августин.

Той по време на беседата стоял, боейки се да шавне; широко отворените му очи станали като на дете, което е узнало голяма и вълнуваща тайна. Светогорецът утвърдително кимнал, Августин се дръпнал настрана.

Незабелязано посочвайки към Августин, Непознатият зашепнал:

- Не се смущавайте от трудността на задачата. Откъде да знаем, може да се счете, примерно, че един от търсените човеци вече сте намерили. Да-да, имам предвид вашия спътник. Нали съдейки по лицето му, той е петербургчанин.

- Той е от този град. Но той...!? Как точно да разбера, че е един от десетте?

- Това не го зная нито точно, нито приблизително. Просто приведох пример. За вас е по-ясно... Общо взето, навярно, трябва да има някакъв знак. Ще ви предложи възможното съдействие на един човек. Той е учен, мистик и познавач на града. Способен е да напълни с високо съдържание моята скромна рисунка за тайната и смисъла на Санкт Петербург. Ако искате да знаете това.

- Може би, - отвърнал Светогорецът, въздъхвайки като човек, на когото, при продължаващата външна неяснота, вътрешно накрая, много се изяснило.

- Пиша ви адреса на учения... С това позволете да се оттегля. Божията помощ да е с вас при общуването с гражданите. Ще пробвате ли да действате веднага?

- Веднага... - старецът повторил последните думи на събеседника, гледайки неговата крепка фигура, която се отдалечавала и сякаш се разтваряла в белотата на петербургската нощ.

Глава двадесет и втора

За съжаление, неголяма глава, защото опитът не... впрочем, сега и ще узнаете

- Да пробваме да действаме веднага, - продължил да шепне Светогорецът, широко кръстейки се и крачейки към хората, скупчени на крайбрежната улица.

Умореният от приключения гълъб кротко дремел на рамото на стареца. Но се стреснал, когато Светогорецът, влизайки в най-гъстата част на тълпата, започнал да говори необичайно високо:

- Приятели, този град и цялото човечество ги грози смъртна опасност! От Свещеното Писание е известно, че Живият Бог ще продължи времето за спасение, ако в града се намерят само няколко, макар и десет праведника! Не познавате ли вие такива?

- Вземете мене! - пошегувал се подпийнал отракан младеж, предизвиквайки смеха на приятелите си.

Настроената по-сериозно жена-гид, очакваща група туристи за екскурзия из нощния град, попитала:

- А кои са праведници според вашето разбиране?

- Праведници? – искрено се удивил Светогорецът, зарадван в същото време на разумния въпрос. - Това са просто добри хора, истински православни християни, обикновени светии.

- Вземи мен, баща ми. Няма да съжالياш! - не се укротявал отраканият младеж.

- А кои са тези истински християни? - със забележима острота в тона отново попитала жената-екскурзовод.

Светогорецът отговорил със словата на любимата си древна ръкописна книга, от автор, скрил името си. Подобни светоотечески мисли той изучавал от млад, за да бъдат винаги с него, тъй като в пустинята книгите били рядкост и се давали от време на време от старците от общото книгохранилище.

- „Християните не се различават от другите хора нито по страната, нито по езика, нито по житейските обичаи, - възвестил Светогорецът. Те не населяват някъде особени градове, не употребяват никакви особени наречия, и водят живот, който не се отличава от този на другите... Но... те водят удивителен и наистина невероятен начин на живот. Живеят в своето отечество, но като пришълци; имат участие във всичко, като граждани, и

търпят всичко, като чужденци. За тях всяка чужда страна е отечество, и всяко отечество - чужда страна... Те са в плът, но не живеят по плът. Намират се на земята, но всъщност са небесни граждани. Подчиняват се на постановените закони, но със своя живот превъзхождат самите закони. Те обичат всички и от всички са преследвани... Накратко казано: каквото е душата в тялото, това са в света християните...”

Няколко минувачи, които се спрели от първите думи на необичайния проповедник, сега продължили нататък, схванали, че тук нищо свръхестествено не се предвижда. Веселата компания с младия зевзек отдръпвайки се от Светогореца, се преместила към оградата на крайбрежната улица и на пиво обсъждала разпалено нещо весело. Пред стареца останала само жената-гид, задаваща въпроси. Но и нея повикали дошлите екскурзианти и тя, оставяйки хапливостта, започнала да отговаря на техните въпроси.

Без да се смятат Августин и Бялата птица, старецът останал сам... Сам наред крайбрежната улица, наред града и чуждия за него свят. Така той разбрал какво е това самота сред хората.

Глава двадесет и трета

В която се появява Звездочет. Но не изведнъж, защото движението по копите на мистичния град не търпи суета

Изглеждало, че даже Бялата птица гледала с жалост на Светогореца, и на Августин още повече му станало мъчно за него:

- Отец, на кого да се проповядва тук?! - опитвал се той да ободри стареца. - Благословете, ще позвъня и на мига ще ни предоставят жилище, да отдъхнете, да се помолите. А след това ще включим когото ви е угодно, ще открием тези десет праведника. Нали не са игла в купа сено и не са дефицит в съветското време - ще се намерят. И изобщо, вие уверен ли сте, че този прекрасен Непознат е вменяем? В Питер има много странни хора. Може би той... това. Не е на себе си. Та нали вие си имате утъпкана пътека. А той предлага някакви си ребуси. Нека по-добре оставим всичко до утре, да поразмислим на свежа глава. Нали разбирате, че с нашите възможности ще ви устроим всякакъв храм, всякакъв скит или тиха пустиня, затвор, каквото искате. Всичко ще обезпечим, а вие – молете се за нас, грешните. А аз малко по малко ще лекувам душата си при вас, ако позволите. А? Ще заживеем!

- Благодаря ти за грижите. Ако си уморен и искаш да си починеш, благославям те да се прибереш в къщи. А на мене ми предстои нещо не леко... Ако искаш да останеш с мене, то считай, че тези най-големи възможности, за които говориш, повече ги няма. Нашият път е друг. Избра ли?

Августин се почесал по тила:

- Простете. Разбира се, искам с вас. Мислех как е най-добре. А възможностите...? Добре. Винаги съм се ползвал от тях, но те дори и отдалече не ме приближиха към това, което виждам у вас. Просто ми е обидно: вие говорихте от душа, а нашият народ не се интересува от вечното, само временното им дай, битова психология!

- Работата не е в народа, работата е в мене... Отговорил Светогорецът и в очите му блеснали сълзи. - Погледни адреса, на който живее ученият. Знаеш ли къде е това? Да отиваме там.

Добре, че метрото още не било затворено, Светогорецът поискал да тръгнат по пътя, по който се придвижвали повечето хора.

Когато се спускали по ескалатора под земята, старецът се усмихнал, спомняйки си Света Гора и казал:

- Точно като при нас в подземията на древния град... Само че стълбата сама върви. Чудеса.

Августин също се усмихнал, като си помислил: "Колко интересно, за всички е чудо, че в нашия град има старец от невидимите подвижници в тайната пустиня на Атон. А за него е „чудо“, че стълбата сама пътува. А за нас - това е съвсем обикновено нещо. Така и за Бога е съвсем просто, че невидимите старци съществуват! - той се обърнал настрани, наново погледнал Светогореца, сякаш да се убеди, че ставащото не му се присънва: - И все пак е чудо, че старецът просто ей така върви сега с мене в метрото!"

- Отдавна не бях бродил из кътчетата на стария Питър, - замислено се усмихнал Августин, когато приближили до търсения дом.

Причудливият четириетажен дом, който бил посочен в адреса, бил опасан със строителна ограда, правейки впечатление на необитаем.

- Що за шега? - избръмчал Августин.

- Погледни в прозореца на последния етаж, свети.

- Къде? Не виждам.

- Вгледай се. Като че ли гори свещ.

- Да, мярка се.

- Мисля, че сме натам.

Августин отворил вратичка с лаконичен надпис: "Вход забранен", и със стареца и вече от нищо неучудващия се гълъб се скрили зад оградата на дома (само гълъбът преминал да дреме на рамото на Августин).

Във входа било тъмно, но помагало слабото вездесъщо сияние на белите нощи. Боядисваните и пребоядисвани стени на стълбището били издути на мехури от отслояващите се пластове боя. Асансьор нямало. Но дори и да имало, той нямало да работи, тъй като електричеството било изключено. Изкачвайки се, нашите герои мимоходом разглеждали не особено съдържателната настенна летопис на къщата. На едно място Светогорецът неочаквано се задържал, внимателно докоснал с ръка стената и зашепнал молитва за упокоение.

- Какво има? - наострил уши Августин.

- Под слоевете боя има надпис, направен от дете, - старецът започнал да движи палеца си по празната стена, четейки: "Тази нощ тук убиха моя баща за Вярата, Царя и Отечеството. Моля те, Господи, приеми душата му. Нека при Теб да не му бъде мъчно без мене и мама. Моля Те,

Господи, предай му, че ние с мама го обичаме, нека ни почака. Ноември, 1917”.

- Откъде знаете за този надпис? - се откъснало от Августин.

- Кръв. Мъченическа кръв. Тя говори.

- А-а... - успокоен, протяжно казал Августин, помисляйки си: ”Време е вече да свикна”.

...Номерът на апартамента личал върху матовата, протъркана, но оцеляла във вихъра на времето овална табелка с монограми. Обратно на надписа от оградата на къщата, на вратата на апартамента белеела бележка: ”Влезте, не е заключено”. Августин отворил вратата. Миришело на нещо приятно, тайнствено-познато, трудно определяемо с думи. Миришът на детството?

- Влезте, влезте, затваряйте по-бързо вратата. Къщата е стара, течение, нали знаете,... - раздал се мъжки глас някъде отвътре. - Елате насам, сега идвам.

На прага на просторен салон нашите герои ги посрещнал домакинът, шестдесетгодишен човек, облечен в някога разкошен халат (облечен по старинния начин - върху костюм и колосана риза). Главата му била увенчана с нощна шапка с пискюлче, висящо отстрани. Сивеещата брадичка и кръглите очила уместно допълвали образа. В ръцете си той държал тежък свещник с четири поставки от бял камък, където горяла свещ.

При нейната слаба светлина домакинът се мъчил да разгледа Августин и най-накрая попитал с приятна усмивка:

- Как се казва редкият гост?

- Августин - почервенял слияният Августин.

- Извинете моята неделикатност, - на свой ред се смутил домакинът.

Попитах за гълъба на рамото ви. Работата е там, че в една от стаите не затварям прозорците. При мене идват и живеят диви гълъби. Но такъв гълъб - кокиче, би могъл да се появи, естествено, само така, неочаквано, в разгара на нашите романтични бели нощи.

- Гълъбът се нарича „Бяла птица”, - отговорил Светогорецът, като се усмихвал.

- Прекрасно! Благоволете мене да ме наричате „Звездочет”, - представил се домакинът. - По каква работа? Кой ви изпраща?

Августин се напрегнал, представяйки си как сега ще се наложи да описват срещата на крайбрежната улица със странния Непознат, който не счел за нужно да се представи, а при това ги изпратил тук... Но Светогорецът отново спасил положението, като спокойно отговорил:

- Изпрати ни той.

- Аха, той, - оживил се домакинът. Така и предположих. Направете ми услуга, заповядайте на масата, настанете се. Сега всичко ще ви разкажа.

Глава двадесет и четвърта

Да разкаже „всичко“ в тази глава Звездочет едва ли ще успее, но нека започне... ще послушаме

Звездочет запалил няколко свещи. Залата се озарила с топло жълто сияние, което постеснило наугасимата нощна бледност. И тук гостите видели, че масата, шкафовете, широките первази на прозорците, а на места и самия под са затрупани с книги. До един от прозорците имало телескоп. На стената била разтворена астрономическа карта на звездното небе. В източния ъгъл имало две икони: „Спасителят Златни Коси“, със златни кичури коса на главата на Господ, напомнящи слънчеви лъчи, и „Остробрамската“ икона, на която св. Богородица била изобразена сред съзвездие на фона на синьо небе, а под нея сияел месецът.

Звездочет, който се казвал Юри Аннович, още веднъж се извинил пред почтения старец и спътника му за своята неучтивост в предверието. В разговора се запознали по-отблизо: гостите накратко разказали за себе си, а домакинът разказал следното:

По съветско време той работил в една от катедрите на Ленинския Държавен Университет, усърдно занимавайки се с материалистическа наука. По възпитание и образование бил атеист, областта на неговите интереси обхващала само този свят.

Изпратили младия и перспективен учен на обменни начала в дружеска Индия. Веднъж негов приятел, индийски учен, го поканил през почивните дни да посетят древно индийско езическо светилище. Разгледали един храм, напомнящ пясъчен замък със засъхнали капковидни струи, построен от деца на морския бряг.

През нощта някой жестоко стиснал за гушата Звездочет и започнал да го души. Той помислил, че е някой от нередките обирджии в Индия, които ловували за чужденци, промъкнал се през прозореца. Но...! Оказало се, че е някакво странно същество, точно такава, на каквото се поклонили в местното светилище, само че определено живо. Звездочет се опитвал да се отбранява, крещял: „Нямате право! Аз съм съветски гражданин! Учен съм! Махайте се!“ Но когато усетил привкус на въглероден двуокис в носоглътката от недостиг на въздух и разбрал, че това е краят, кой знае защо изхриптял: „Иисус Христос... Иисус!“ В стаята се разнесло подобие на взрив, полъхнал огън, като при неуспешен опит да се запали газова горелка, и всичко утихнало. Звездочет, олюлявайки се, се вдигнал от

преобърнатия в схватката креват, разбрал, че е спасен, и станал вярващ... Вярващ в друга реалност.

Като се върнал в Ленинград, той вече не искал да се занимава с материалистическа наука, защото му било противно да си криви душата. Напуснал. Сега той знаел, че освен този свят, съществува и друг, живеещ по своите закони. С любознателността и самотвержеността на истински учен, Звездочет се посветил на изследване на тайнственото и неизвестното. Веднъж го посетили от „органите“, да разберат дали уволнението му не се явява форма за подриване на социалистическия строй, но не намирайки контрареволуция, повече не се появили.

За да се сдобие със средства за преживяване, Юри Аннович събирал бутилки и ги предавал в пунктове за стъклени отпадъци. Понякога с продукти и „копейки“, без да афишират това, му помагали колеги от университета и даже студенти, които гледали на другомислещия с явна почителност. Чрез познати си доставял от закрити библиотечни фондове и спецхранилища копия на богословски, алхимически, окултни трактати. Правел разчети, изчисления, провеждал опити и експерименти. Най-вече го интересували точките на съприкосновение между този и другия свят и възможност за техен контакт.

След няколкогодишен напрегнат труд, в една дъждовна петербургска нощ, Звездочет получил искания отговор. Затворен в домашния си кабинет, между колбите със суровини за получаване на антивещество, сред средновековните чертежи, формули на древни езици, копия на фолианти със съветски гриф „секретно“, Звездочет с трепереща ръка разчертал със специален разтвор нужната формула. И...!

Явило му се същото мерзко същество от индийското светилище, което още по-яростно се хвърлило да души неудачния тайнозрител. Съществото хвърлило Звездочет на масата. Колбите зазвънели. И всичко се повторило! Само че, вместо лозунги, ученият изкрещявал предвидливо научените ограждащи окултни формули. Безуспешно. Отново страхът от удушаване, гравият вкус на изгоряло и процедения с последни сили шепот: „Иисус, спаси! Гос-по-ди...“

Оживял вторично, Звездочет този път бързо станал съзнателен православен християнин, впрочем, съвестта на учения била удовлетворена: дошъл до вярата по опитен път чрез проби и грешки.

- Индия ме научи на друго, - завършил разказа си Звездочет, - ненапрасно думата Индия и „инное“* - произлизат от един древен корен.

*Игра на думи - на руски „инное“, означава „друго“ - бел. пр.

- А телескопът защо ви е? – не на място попитал Августин.

- Нали съм Звездочет, - усмихнал се Юри Аннович. - Звездите са като Божии лампади. Утешавам се. Красиво е. Но не мислете, че там някъде, далеч и навън, както преди, търся отговори. Не. Преди дълго време се мъчих от въпросите, защо практически нищо не ни е известно нито за планетата, на която живеем, нито за космоса, нито за човека, нито за микрокосмоса, нито за доисторическото минало. Сами помислете, ние отвсякъде сме ограничени: в далечната дълбочина на земята, океана, както и в дълбочината на космоса не можем да проникнем, нямаме такива технически възможности. Процесите на функциониране на човешкия организъм, например, мозъка, да не говорим за психиката, не можем да обясним. Миналото на древните народи и на самата земя не са ни известни. Хипотезите, разбира се, не влизат в сметките - това не е точно знание и даже това изобщо не е знание, а така, наукообразни фантазии, периодично сменящи се една друга. А сега, най-важното: ние не само не знаем всичко това, но и никога няма да узнаем. Така и ще умрем, без да имаме отговори на многочислените си въпроси. Ето, ние например виждаме примера на множество измрели поколения, които са търсили, но нищо и точно окончателно не са намерили, - при тези думи Звездочет който знае защо кимнал към средновековна гравюра, изобразяваща строителството на вавилонската кула.

Гостите също погледнали към гравюрата и обърнали внимание, че до нея има още една гравюра... на нюйоркските кули - близнаци. Двете гравюри били поставени в старинни рамки. След това Звездочет отново привлякъл вниманието на слушателите.

И ето, откри ми се: ако преживеем живота си, без да имаме отговори на тези въпроси, то следователно тези въпроси нямат тази ценност, която ние им придаваме. Ето това е. Тези въпроси не са необходимост за най-важното - спасението на душите ни. И обратно, всичко необходимо за нашето спасение ни е открито в този живот. Бог по-добре вижда. А ние чисто и просто сме попаднали на хвърлената от сатаната въдичка на празното любопитство, високоумието и празномислието. И се мъчим: ама как така това, как така онова. Не е важно! Ако скоро се окаже на мястото на вечните мъки, измъчван от страстите, които не мога да удовлетвори, в това число и на неудовлетвореното любопитство, то сега, в този земен живот е по-добре да губя драгоценното си време за съвсем друга наука. За каква? „Господи Иисусе Христе, помилуй ме!”, - Звездочет победоносно вдигнал ръката си, в която се оказала незабелязана досега броеница на десетки. - В силата на тази наука аз, милостиви господари, се убедих едва ли не с цената на живота си. Най-живителният отговор е удивително

близо до нас. Къде по-близо? Входът в Царството Небесно е вътре в нас! Сиреч, исихазмът. Така, че...

В този момент някъде зад стената, в мълчаливата празнота на сградата се раздало странно почукване.

Гостите, включително и Бялата птица, се спогледали, а Звездочет побързал да ги успокои:

- Това са почти свои. Не са бандити или същества от друг свят. А само черни археолози, иманяри. Изкъртиха целия дом, но нищо не намериха. Макар, че няма, навъртат се периодически. Но нека, така ми е по-весело. Хората по такъв начин спасяват старините. Сградата е определена или за пълно преустройство, или за събаряне. Тук, при комисарите учредиха комунални квартири, малцина сега се замислят, че комуналка излиза от думата „комуна“, ето го - комунизма на практика. Сега всички жители ги разселиха нанякъде, само аз останах. И няма да си тръгна. Та в този дом диша историята на Санкт Петербург. Видяхте ли колко изумително е изваяна фасадата? Не? Обърнете внимание. Така че, ако възнамеряват честно и внимателно да реставрират, няма да им преча, а ако събарят, заедно с мене. Извинете, увлякох се. Време е да минем към причината за вашето посещение. Но всичко това е свързано. М-да... Всичко е свързано. Като думите в Иисусовата молитва, като възелчетата на броеницата, - Звездочет отново показал броеницата си, замислил се. Мълчали и гостите.

- И така - всичко е свързано, - отново повторил Звездочет. Това е така, защото мистичният град живее по свои закони. Може да не ви е известно, че преди вас „от него“ идваха не малко претенденти за изпълнение на тази блага мисия. Не ми е трудно да говоря на моята любима тема, но... Всички те, като чуеха, си тръгнаха и не се връщаха. Струва ми се, че някои от тях ни смятаха за побъркани.

„До някъде ги разбирам“, - си помислил Августин.

- Както и да е, фактически те пропаднаха без вест, - продължил Звездочет. - Ако не се страхувате, ще премина към същността.

- Да, моля, - поободрил разказвача Августин. Светогорецът пазил внимателно молитвено мълчание.

Апропо, когато Звездочет впоследствие станал ученик на Светогореца, му ставало неловко при спомена за това с какъв ентузиазъм проповядвал на стареца за исихазма и броеницата.

На свой ред Светогорецът по време на беседата разбрал, че е попаднал там, където трябва, и всичко постепенно се изяснявало. И да

бързаш, и да не бързаш, няма да ти се изясни по-рано отколкото е дадено... Споменаването на Иисусовата молитва сгрявало душата му като топъл вятър от нощна атонска молитва. Той внимавал и сам се молил.

Но това, което казал Звездочет за Санкт Петербург като мистичен град, удивило даже и Светогореца.

Глава двадесет и пета

Съдържаща изяснение за неизяснимия град, за главния закон от човешкото битие и съвсем накратко - за това, къде не трябва да се търсят пастири

Ама аз защо никак не преминавам към мистичния град? - посъветвал сам себе си Звездочет. – Той заради това е и мистичен. А на съвременен език, още е и знаков град. Да започнем с името. С това може и да завършим. В приставката „Санкт” е целият смисъл! И в този смисъл, както някой беше казал: ”Извън Санкт Петербург няма нищо!”. „Санкт” означава „Свят”. Но ще възразите: а злото и тъмнината от блатните тресавища, сякаш преливащи от преди триста години в съвремието, във всичките тези невзрачни, еднотипни райони, парадоксално наречени „нови”? Да, и не само това, ще се съглася. Съществува и едно постоянно противостоене. Вземете светите Ангели в града върху кулите, куполите, колоните, а след това обърнете внимание на противостоящите им чужди сфинксове, химери, лъвове-жаби, грифони, намиращи се основно на крайбрежната улица, готови в случай на необходимост да се укрият на дъното на Нева... Сега погледнете Адмиралтейството. Един от най-важните символи на града - образът на спасителния кораб, макар и в този случай да е лодката на Петър, но свръхсимволът на този символ, в крайна сметка, - това е Ноевият ковчег. Противопоставен му е революционният, метежен, бунтарски крайцер Аврора. Разбира се, работата не е в самия крайцер, а пак в идеята „анти-ковчег”, която олицетворява. По-нататък. Множество неповторими, своеобразни и многострадални православни храмове на Живия Бог. Ответно, непременно на забележими места - джамия, будисткия университет и други подобни. А, между другото, великите цивилизации от древността са загивали от всеядност, многобожие и опити да съвместят несъвместимото. Като предупреждение се рее над града върху избеляла хоругва от облаци древното, и засега, слава Богу, несбъднато пророчество: „Петербург ще бъде пуст”... А през това време противопоставянето продължава: „Градът на Ангелите” или „Бандитският Петербург”? „Градът на свети Петър”, или „Градът на трите революции”? „Ленинград” или „Санкт Петербург”? И все пак днес е Санкт Петербург! Санкт!

Осмелявам се да кажа, че сега е най-доброто време за града. Защото на Санкт Петербург му е било нужно да се очисти чрез страдание, да се смири, да загуби великодържавния блясък. Да, да и да, сега - това е сми-

рил се град и затова – духовно велик със смирението си. И затова - град, способен да се моли, да скърби и да се радва за цяла Русия. И не само за Русия, но и за целия свят. Ето защо са засенчени другите символи и победоносно е възсиял възнесеният към Небето златен Божий Ангел от Петропавловската кула. Ето защо друг Ангел е стъпнал с Кръста змиевидната мерзост на запустението на свято място, стъпнал я е пред очите на целия град, на Александрийския стълп. Ето защо нашият император Петър, подражавайки на свети Георги Змееборец, тъпче с коня си, символ на града ни, древната пълзяща гадина, сатаната и световното зло. Ето защо светият княз Александър Невски Златоколчужний осветил с името и молитвата си водите на Нева и невските земи.

На питерските улици пророкът Фьодор Михайлович Достоевски възкресил и възпявал християнската идея за състраданието между хората като най-важния, и може би единствения закон в битието на цялото човечество. Накрая, самата въздушна перла на белите нощи се явява образ на пресветъл мрак и нетварната светлина, на загадъчното и спасително за душите учение на исисказма. Бялата нощ – това е символ на победата на Светлината над тъмнината, на неизяснимото, но реално Възкресение на Христос. Погледнете на улицата! Звездочет посочи към прозореца - Каква прозрачност, като от извор. Каква нетипична чистота и тишина. Мътилката и изгорялото изчезват в лъчите на белите нощи. Уви, тъмнината остава, не си е заминала окончателно, но днес няма надмощие, няма този външен превес, който е имала при безбожните комисари... Нали виждате?- обърнал се той към слушателите си.

Светогорецът, а след него и Августин, кимнали в знак на съгласие.

- А мостовете?- увлечено продължил Звездочет. – Разтворените мостове на Санкт Петербург- това са ръце, издигнати в молитва към Небето. Това са пръсти, показващи на човешките души Вечния Град Небесен. Всъщност да разбереш и обикнеш Санкт- Петербург може само като православен град! Иначе рано или късно даже любовта към него ще се излее в ненавист, а тя- в желание за изстребление. Неотдавна градът със собствената си кръв и горчиви сълзи уми греха си от богоборческите въстания и революции, доби тайнствената светлина на Божия покров, стана истински мъченически град - Санкт.Той като че ли целият се уми, избели, замря в очакване, готвейки се за нещо по-висше , за своето последно призвание сякаш, за някаква висока мисия. Ето защо когато неотдавна се запознах с Непознатия, простете ми тази принудителна игра на думи, не се учудих, като чух неговата версия за близкото бъдеще и духовната роля на нашия град. Та нали ако в мрачното време са устояли светлите символи на града, то и светлите хора са устояли. Те са отстоявали

тези символи. Някъде ги има, тези духовни хора, или техните приемници. Някъде тук живеят десет праведника, в които вярва Непознатият. Главното е, че той ни желае добро. Това за мене е същностно важно. А точността на детайлите не е принципна. Заедно с това, колкото и да се опитвам да поясня идеята на Непознатия, никой не може всеобхватно да проникне в нея. - Звездочет млъкнал. Загасил със старинен уред догарящата свещ и запалил нова. След това попитал: - А вие ?

- Проникнахме, - отговорил Светогорецът. Августин, отново следвайки стареца, кимнал в знак на съгласие.

- Да? - зарадвал се Звездочет и не съвсем ясно защо, промълвил: - Вярно казва съвременната мъдрост: не търсете пастири в интернет, търсете ги в живота.

Глава двадесет и шеста

В която има много и премного интересно! Наистина, тук ще прозвучи въпрос, на който в тази глава няма отговор

И така, Светогорецът, Августин и Бялата птица се заселили при Звездочет по неговата милостива покана. Добре, че място в бившата комунална квартира имало предостатъчно.

Августин се опитвал, било то заради стареца и неговото малко братство да се възползва от помощта, горещо предлагана от родителите му, но Светогорецът меко и решително пресичал подобни опити. Казвал: „Всяко богатство на земята е нищета, а истинското богатство е на Небесата. Господ и Неговата Пречиста Майка ни дават точно толкова, колкото ни е нужно: нито повече, нито по-малко, а повече не ни е нужно”.

Сам старецът в свободното си време плетял вълнени броеници и изрязвал дървени нагръдни кръстчета. При беседите с хората, като им разказвал за християнството и Иисусовата молитва, им подарявал броеници, а на тези, които нямали кръст - нагръдни кръстчета. Занимавал се с ръкоделие заради заповедта да не се яде хлябът даром, и не само с молитва и слово, но и с делата на ръцете да се служи на Господа.

На църковните празници Светогорецът заедно с братството си, към което сега се присъединил и Звездочет, се отправял към някой от храмовете (Бялата птица провеждала службите, седейки на църковния купол); в нощите на делничните дни те изпълнявали правило по броеница, след това отдъхвали, и на сутринта, след лека закуска, тръгвали да благовестят за Царството Небесно по улиците на Санкт Петербург, като същевременно се надявали да срещнат праведниците, за които говорил Непознатия.

През тези дни се случили много интересни и паметни неща. Да започнем с това, че минувачите по улицата, работници и посетители на различни кантори, на войнски части, библиотеки, детски градини, ресторанти, театри, на обществения транспорт и други подобни, където неочаквано се появявали нашите герои, ги посрещали... с интерес. Съдете сами: старец в овехтял подрасник, често бос, с белоснежен гълъб в ръце или на рамо; Августин, стараец се да се облича по-просто, предпочитайщ тъмните „монашески” тонове и с нещо напомнящ на преоблечен принц, излязъл сред народа „инкогнито”; Звездочет, който нерядко заради своето отчуждение по битовите въпроси, се появявал в града забравяйки да

смени домашния халат с шлифер, а нощната шапчица - с шапка. И всичките трима - с броеници.

За да погледнем на Светогореца с очите на най-близкия до него, ще приведем откъс от писмото на Августин до неговия роден дядо, където той живо и непосредствено описва своя старец:

„Той е блажен-блажен, светъл-светъл. Добри наивни очи, като на дете. Съвършено не от този свят. Не поискал да бъде от този свят, не поискал да се съчетае със света.

Понякога плаче, а понякога се радва, защото се кае или за себе си и за хората, или е щастлив като види тяхното проглеждане. Той вижда греховете на хората, тежко скърби, плаче. После се радва, когато види, че започват да се поправят. Струва ми се, че е достигнал духовно съвършенство, чист-чист, - ето какво искам да кажа за него.

Светогорецът има жертвена любов към хората. Ето това е силата на Християнството, солта на Християнството. Той учи, че светът трябва да се побеждава с жертвеност, чистота и любов.

Светът не го разбира. Постъпките му са неадекватни от гледна точка на болшинството. А когато се разкрива пред хората (случва се да им говори за техните тайни), започват да се удивяват, а след това да разбират и да обичат. Даже и много грешни, паднали хора.

Яде по няколко пъти на ден съвсем по малко. Според мене винаги остава гладен. Но му стига. Моли се непрестанно. Изобщо, виждам го винаги да се моли. И дори да беседва, яде или мълчи, то по докосването на броеницата, по мимолетното движение на устните, или съсредоточения поглед, устремен навътре забелязвам, че се моли.

Веднъж попитах стареца защо понякога чете в душите на хората, прозира в бъдещето и буквално твори чудеса, които съм виждал, а понякога сякаш нищо от това не може, или умишлено не прави това, не проявява себе си? Старецът ми отговори, че не е в неговите възможности да вижда в сърцата на хората, тях ги познава само Сърцеведецът Бог, и не е в негова власт да прави чудеса, това прави благодатта Божия. Той знае и вижда само това, което му открива Господ. И той нищо добро не може без Бога.”

Между другото, Августин по време на общуването със стареца се изменил. Чувствайки отговорността си за Светогореца и новоустроеното братство, той станал по-събран и мъжествен, а под влияние на честите молитви на стареца - вътрешно спокоен.

Сега - някои случаи, и най-важното – изказвания на стареца.

Веднъж Светогорецът дошъл в един офис. При вида на стареца и неговите двама своеобразни спътници и гълъба, офисните работници се „размразили“ пред своите монитори, оживили се....

Старецът казал: "Не мислете, че като служите на света, служите на Бога. Защото е казано: Отдайте кесаревото - кесарю, и Божието - Богу. Но ние често, отдавайки кесаревото на кесаря, мислим, че отдаваме и Божието - Богу. Това не е едно и също. Какво можем да отдадем на Бога? Нищо. Само сърцето, сърцето, сърцето. Молитвата на сърцето".

А ето какво казал Светогорецът в родилния дом, в отделението за новородени, появявайки се там, както обикновено, внезапно.

На протестите и удивените реплики на медицинския персонал старецът отговорил, че душите на младенците всичко прекрасно чуват и разбират, те, колкото може по-рано, трябва да узнаят това, което той сега ще разкаже.

По-нататък той обърнал речта си към младенците: "От момента, в който Адам се отдалечил от Бога и започнали да се раждат деца, всеки човек, като частица, се отделя от Адам. Всеки нов човек се ражда за нещо важно, и поне веднъж в живота си той чувства това, особено в юношеството, но се случва това да стане и в детството, и в дълбока старост: това важно и велико нещо е възвръщане към Бога, възсъединение с Него. Голямо благо е за човека, когато той намери този път и тръгва по него. Това не може да стане веднага и не може да е леко. Дори човек да се е родил в православно семейство, той трябва да измине своя собствен път и да се извърши неговото лично осъзнаване за това възвръщане. Когато човек накрая намери този път - той намира себе си, намира висшия смисъл на живота.

А какво значи да се възсъединиш с Бога? Това преди всичко означава да установиш с Него връзка, да започнеш да общуваш. Тоест, да се молиш. И да се молиш непрестанно".

Веднъж Светогорецът отишъл в университета и попаднал на конференция по съвременна технология. Случайно го сметнали за поканен църковно-обществен деец и веднага му дали думата. Старецът спокойно излязъл на трибуната, вгледал се в лицата, сякаш търсейки някого в препълнената конферентна зала, и започнал.

В хода на изказването му, изразенията на лицата на учените мъже, гостите от градската администрация, а и на обикновените студенти се изменили: някой недоумявал, друг се присмивал, някой кимал одобрително, а в президиума тук-там някой се покашлял и почервявал. Ето краят на речта му: „Войните, политиката, финансовите, спортните, космическите достижения, кризите, световното задкулисие, научните открития, търсенията на философите, културните революции, nihilизма, безразличието, обиденото самолюбие на човечеството - и ни-що! Резултат - нула. Празнота. Отговорът не е намерен. Само трагически гатанки. А отговорът е прост - да бъдем с Бога.

Ние живеем в измислен свят. Но да се разбере това е трудно, много трудно. За това е нужно да спреш, да прекратиш участие в тази натрапена игра, да погледнеш отстрани, да станеш „не от мира сега“.

Това е и началото на християнския път.

Господ Исус Христос бил всецяло не „от мира сега“. Той дори и книги не е писал. Защото ако Той би започнал като писател, то по-скоро щеше да прилича на хиляди „учители от мира сега“, пишещи, но не написали същността. Не познаващи същността, защото не са могли да спрат и да излязат от омагьосания от сатаната кръг на този век.

Христос започнал със същността.

Той Сам по Божество е и Същността. Той ни явил Себе Си. И за нас сега да сме с Бога е така просто. Макар това и да си остава както преди най-голямата тайна за човечеството. А отговорът е съвсем близо до нас - да бъдем с Бога.

А как да започнем да бъдем с Бога? Да се обърнем към Него, да започнем да говорим с Него, тоест, да се молим“.

Светогорецът обичал да ходи на Дворцовия площад до Александрийския стълб, както казвал: „При Ангела Кръстоносец“. Там често се разхождал със странстващото си братство, при което гълъбът отлитал върху напречната страна на кръста, а Августин и Звездочет били нащрек, оглеждайки се не бърза ли към стареца стража, вече няколко пъти правила забележки за несанкционираните проповеди.

При едно от посещенията на Дворцовия, Светогорецът казал важни думи. Но ги чули само няколко случайни туристи и двама актьори - фотомодели, облечени в придворни одежди от времето на цар Петър.

Светогорецът казал: „На Атон сред килиите от древност съществува такава традиция: те не живеят в тази килия, тоест, в този дом, където е било извършено несправедно убийство, например при скарване, или нещо подобно... Уви, в историята на Света Гора се е случвало и това. Такъв дом го изгарят или разрушават и строят нов. А този свят? Какво е числото на убийствата по домовете? Хората живеят в този земен свят, в този земен дом, където са се извършвали страшни убийства.... Потоци, потоци кръв... Затова страшните изкушения могат да продължават и продължават...”

На Невски проспект Светогорецът проповядвал рядко. Считал, че там е твърде суетно. Само че обичал понякога в средата на нощта да се разхожда по него с броеница в ръка. Движението на автомобили и пешеходци и по това време на денонощието не се прекратявало, но суетата и шума отстъпвали, явявайки някаква отдавнашна тайна на Невски проспект.

Освен това именно на Невски проспект сред шумния дневен поток Светогорецът изведнъж по вдъхновение казал едно от най-ярките си слова.

Ето го: „По това, че Христос бил беден и никому неизвестен дърводелец от провинциалното градче Назарет, се вижда, че Той бил Богочовек. Защото само Бог може да не се грижи за Своя човешки вид в този свят, да бъде спокоен за Своя облик. Погледнете на Неговото абсолютно, потресаващо, величествено спокойствие, с което Той идва да склучи Новия Завет с човечеството, да даде ново висше вечно учение, и при това идва като прост дърводелец! Така в Себе Си може да бъде уверен само един Бог. Той даже книги не е писал, и пак е бил спокоен и уверен, че Новият Завет с човечеството ще се състои. И така ли е? Да! Целият свят тръгнал след Него. Помислете само: учени, философи, гении, царе, управници, генерали. Същевременно и тези, които наистина е много трудно да привлечеш, защото тяхната вяра в доброто и справедливостта е разрушена; те са унижени, оскърбени, бедни, болни, ратаи, роби, прости, невежи. И така - в целия свят, във всички народи, във всички следващи векове, чак до сега – вървят и вървят след обикновения дърводелец от Назарет. Значи, наистина Той не е обикновен!”

Дойде време да зададем въпроса: защо искрените думи на стареца за Християнството и Иисусовата молитва не извикали горещ отклик в човешките сърца?

Глава двадесет и седма

Където се повествува за момиче, намерено на мост. А преди това се отговаря на поставения по-горе въпрос.

...Примерно такъв въпрос прозвучал от устата на Звездочет един ден. Прозвучал внимателно, без подвеждане, с частица болка за обитателите на любимия град.

- Знаеш ли, замислено отговорил Светогорецът, - размишлявах защо не става лесно да доведеш истината до хората. Ето, човек дълго е търсил и намерил съкровището на Християнството, този аромат на истинската вяра. Намерил е също свещеното делание на непрестанната Иисусова молитва. Донесъл е това на хората, но никой не го взима... Предлага на всички, дава го даром - отминават. Не взимат, защото не могат за един час да вместят това, което години наред друг е придобивал... Сами трябва да изминат своя личен път към това духовно съкровище. Но да говорим, да им разкажем за това духовно съкровище ние все пак можем. Изведнъж някой ще чуе, някой ще се вдъхнови, нечие сърце ще загори като свещ. Някого чрез мене, слабия човек, ще призове към Себе Си силният Бог. И призованият ще започне своя път. Разбира се, не на себе си трябва да се надява, а на Бога: „Той мене грешния и немощния призова, ще призове и другиго. А ако призове чрез мене грешника, то на Него - слава и благодарение!”

Впрочем, имало и обнадеждаващи случаи. Някои хора горещо откликвали, задавали въпроси, които ги мъчели. Светогорецът отивал настрани с тях, беседвал. Получавайки отговори, те, утешени, с леки сърца продължавали по-нататък в живота.

Срещали се такива, които били привлечени към Бога, желаещи изповед и опрощаване на греховете. На тях Светогорецът с готовност показвал пътя към храма.

Въцърковените православни просили стареца да се моли за тях, а понякога, вървешком пишли бележки с имената на близките си.

С молба да поговорят от душа, към стареца нередко се обръщали пияници. На тях, по благословение от стареца, Августин оставял телефонния си номер с молба обезателно да позвънят и да поговорят със

стареца на трезва глава. Те охотно се съгласявали, но за съжаление, никога не позвънявали.

Някак незабелязано малкото братство на Светогореца се уголемило: в него се вляло младо, скромно, слабичко като класче, често изчервяващо се момиче. Казвало се Мария. А в кръга на роднините и приятелите по-често го наричали просто "Цвети".

Станало така. Веднъж Цвети, студентка-първокурсница, стояла на Поцелуевия мост и както обикновено размишлявала върху това, кой жизнен път ѝ е предначертан: семейния или монашеския.

Когато изведнъж видяла истински старец, като от древните разкази! Той и свитата му по нещо напомняли на бродещи юродиви, че и в допълнение с белия гълъб. Момичето от възхищение тихичко казало "Ой" и тръгнало след необичайната групичка. Така от никой не забелязана

(освен от Светогореца, който не давал вид), Цвети съпътствала нашите герои на известно разстояние. По време на спиранията им и беседите с хората Цвети внимателно слушала, ловяла всяка дума на стареца и все повече се заинтригувала.

В един от преходните дворове момчета играли футбол. Топката съборила от главата на Светогореца старата гръцка скуфийка с едва държащото се на върха ѝ копче. Случката предизвикала в децата страх, а стареца, напротив, развеселила. Той успокоил начинаещите футболисти и даже поискал извинение за непредпазливостта си. Тук вече Цвети се разкрила: тя стремително вдигнала падналата скуфийка. Само че, подавайки я на стареца, момичето като светинка за спомен, свило в юмрука си откъсналото се копче.

Светогорецът светло се усмихнал и попитал:

- Защо?

Момичето почервенияло като лале. Много го досрамяло. Гледайки надолу, смутено протегнало копчето на стареца.

Така започнало запознанството им. По-късно Цвети сама пришила копчето на скуфийката на стареца, а от него получила като подарък, за молитвен спомен от първата им среща, късче тъкан от нагръдния джоб на подрасника „направо от сърцето“. Този трогателен дар Цвети винаги внимателно пазила, и сега, навярно, пази.

Цвети имала ранима, жалостива, романтична и чиста душа, още не замърсена от обикновения живот. Нейните родители - влюбени един в друг и в музиката цигулари от Маринския театър, възпитали в дъщеря си музикално, хармонично, духовно възприятие за света. В тяхното семейство най-честата, при това дълбоко прочувствена и жива дума била „прекрасно“. Научена от детство от родителите си, Цвети никога не се съмнявала, че „Красотата ще спаси света“, и че Истинската Красота - това е Христос.

На една от първите срещи с братството на Светогореца Цвети облякла една доста лекомислена пола. Старецът кротко ѝ направил забележка. От този момент тя започнала да се облича по-сдържано. Тогава старецът, за да я ободри и подкрепи, ѝ казал:

- Колко си красива в строга одежда. Дай Боже така да се украсява и душата ти.

- Да, това би било прекрасно..., гледайки настрани, отговорило момичето.

Цвети прекарвала със стареца и новооткритото духовно семейство цялото си свободно време. Старецът ѝ благословил да се моли по броеница. Момичето с въодушевление привикнало към умното делание.

Тя обикновено мълчала, докато не я попитали за нещо. С каквото можела, помагала в домакинството. Заедно с това старецът следял Цвети да не забравя да помага на родителите си, за учението също, макар, че да следи всичко не било леко.

- Всичко това е хубаво, - казал Августин на Звездочет, допивайки вечерния чай, когато Светогорецът вече се отдалечил в своята стая-килия, готвейки се за молитвеното правило, - но в работата по търсенето на десет праведника, не сме се придвижили и крачка. По същество, намери се само Цвети, но нали тя няма отношение към тези, които търсим...

- Естествено, няма, - съгласил се Звездочет.

- А още, - продължил Августин, - нали помниш, Непознатият предупреди, че времето е съвсем малко и антихристът е редом. Господи, помилуй! Какво ще правим тогава? Оценката на търсенето ни – два бала, по-скоро, единица.

Звездочет изпил последната глътка изстинал чай и отново невесело кимнал с глава в знак на съгласие.

Глава двадесет и осма

За златната есен и Сончето Златната ръчичка

В Санкт Петербург дошла златната поетична есен. Тогава Светогорецът ясно видял по какво Русия се отличава от Гърция и кои струни от душата му са руски. Именно тези струни заиграли и запели в унисон с величествената, светло-тъжна, прозрачна, изпълнена с надежда руска есен.

Звездочет уговорил Светогореца и братството да се разходят до Царско село, обяснявайки, че това е почти закон в Петербург: поне веднъж през есента да излязат извън града, за да „усетят шумолението на листата“.

По пътя се спирали сред природата, разхождали се. Пронизващият освежаващ ветрец, щедро поделящ се с последните лъчи на слънцето, замислените неподвижни езерни води, жълтолистите кехлибарени дървета, като гигантски восъчни свещи пред Лицето на Господа - всичко това завинаги се запечатало в съзнанието на Светогореца.

Цвети накъсала букет от последните полски цветя, а на мястото за почивка успяла да събере гъби. Като се върнали от пътуването, старецът се научил от Цвети да готви картофи с гъби, нали в светогорската пустиня такава рецепта нямало. Получило се доста ядене.

Братството мирно се хранело в квартирата на Звездочет, когато изведнъж откъм стълбището, някъде отдолу, се дочули шум и караница.

- Черните археолози? – попитал Августин.

- Не, този път мисля, че са клошари. Промъкват се в мазето, в „зимните квартири“, с идването на студа, - предположил Звездочет.

- Клошари? - въпросително произнесъл Светогорецът.

Звездочет и Августин обяснили на стареца кои са те.

- Всичко е ясно. Това са Божи хора, - направил равносметка на обясненията им Светогорецът. – От думите ви излиза, че и те, както невидимите старци живеят в изоставени подземия. Наистина, нашите мазета и подземия са от антични времена. А тук уважаемите клошари грешат. В града е по-добре да се устроиш не в мазетата, а на покривите. По-близо до звездите и небето. Самият аз бих се преселил на такова място. Елате, да нагостим тези хора с картофи и гъби и да се запознаем с тях.

Всички застанали нащрек.

- Да вървим, да вървим, а то стигаме до най-далечните скрити ъгълчета на града, а не познаваме най-близките си съседи, - уверено завършил старецът.

Слизането в мазето било благополучно. Само Августин не успял да се наведе навреме и ударил челото си в горната греда на вратата. Точно в този момент той си помислил: „Е, сега старецът ще види що за Божии хора са това!“... И хоп! - Смириващ удар.

В мазето нашите герои се сблъскали с двама мъже и една жена, които не очаквали тяхното появяване. Те не приличали на бездомни бедняци, а в същото време от тях лъхало на нещо неприкрито, клошарско.

През това време жената посрещнала влезлите рязко и властно:

- Какво искате?

Старецът излязъл напред и заговорил миролюбиво...

Изяснило се, че жената е тартор на голяма групировка питерски клошари, с прозвище Сонечка - Златната Ръчичка. Носила не напразно това име, наистина, не крадяла, а просила: но така умеела да разкаже и нажали, че в ръката ѝ пускали обикновено едри банкноти. Сонечка я съпровождали председателят на съвета на министрите на клошарите и телохранител.

Сонечка, макар и да заемала пост на атаманша, но като много жени обичала да говори, и вече в квартирата на Звездочет на картофи и гъби, разказала за себе си подробно, прекръствайки се, че казва абсолютната истина. Светогорецът и неговите приятели ѝ се понаравили.

И без очила се вижда, че сте добри хора, последното което имате ще дадете, няма нужда да ви крадат. Макар че да се краде няма нужда, истинският живот е по-страшен и от киносериалите. Слушайте... започнала своя разказ Сонечка.

Тя се оказала родом от глухата провинция, от село за спецпреселници. Като малка играла с брат си с въглини от печката. Увлекли се в играта и без да искат, подпалили къщата. По това време майка им спяла след нощна смяна. Събудила се от виковете на дечицата, скрили се от страх под кревата. Счупвайки прозореца, майката изхвърлила децата от горящата къща, а самата тя загубила съзнание в отвора на прозореца, падайки върху стърчащите зъби на стъклата. Притичалите се съседи я измъкнали горяща, но било късно. От големите порязвания и изгаряния жената починала. Тъй като нямали други роднини, децата ги изпратили в различни интернати. Братът и сестрата се загубили един друг.

Като започнала самостоятелен живот, Сонечка работила като продавачка в магазин за алкохол. Веднъж решила да пробва с какво толкова търгува, че някои са готови за него да дадат живота си. След работа, сама изпробвала всички видове спиртни напитки и на практика

едва „не умряла“. Напивайки се, смъртно се натровила, когато я намерила сменничката ѝ. „Бърза помощ“ все пак я свестила. От този момент нямала сили дори да погледне към алкохол - веднага ѝ прилошавало.

Сонечка се преместила в областния град. Започнала работа в тъкачна фабрика. Омъжила се. В осмия месец от бременността останала без мъж-хвърлили го в затвора за сбиване с ножове, а там му прибавили още години. С течение на времето връзката с мъжа ѝ се скъсала. Синът ѝ пораснал и също влязъл в затвора за нещо. Радостно очаквала синчето при излизането му от затвора на заснежения перон. Две години по-късно, посрещнала още топъл труп. Ето какво станало.

Влакът бил „северен“, от лагерите се връщали немалко бивши затворници. Синът пил през цялото време, а приближавайки се към града на детството си, искал да пийне още малко за храброст, за да не се разплаче. Но от алкохола нищо не останало. Тогава се приближил към непозната, шумно гуляеща компания и виждайки на масичката току що налята чаша с водка, без да пита, я грабнал и я пресушил до дъно. Един от бившите пандизчии, който в този момент режел салам за мезе, го намушкарал с нож под сърцето. Синът с нож в гърдите, побягнал из вагона, рухвайки до купето на кондукторите. Сърцето му не издържало, умрял за броени секунди преди срещата с родния си град и майка си.

Трагедията не свършила с това. По време на следствието се оказало, че убиецът, когото арестували още тогава във вагона, бил бащата на убития. Така се случило, че мъжът на Сонечка, прекарал в затвора над двадесет години, накрая се освободил и се връщал в къщи. Така тя се лишила от сина си и още веднъж от мъжа си - този път завинаги...

Сонечка смятала, че не се е пропила от мъка, само защото не можела да пие. А още, защото в техния род имало монах, както казвала майката - покойница.

По това време Сонечка била малко над четиридесетте. Захвърлила всичко (макар че нищо особено свое нямала, живеели в семейно жилище на тъкачната фабрика) и заминала в големия град Питер. Тук се занимавала с различни неща, за които ѝ е неприятно да си спомня, докато след трънлив път стигнала до атаманша на клошарите.

Впрочем, сред клошарите за нея се носели слухове на възхищение, че тя е роднина на легендарната Сонечка Златната Ръчичка, но това не съответствало на действителността. Самата тя (вероятно под влияние на единствената книга, която случайно прочела през живота си, това била книга на Достоевски), обяснявала успеха си с това, че руският човек е талантлив във всичко, както в доброто, така и в злото.

Сега Сонечка била малко над петдесет. Тя уверено и майчински ръководела своето голямо клошарско семейство. Не чакала на готово, сама ходела „да събира“. Освен това, върху нея лежали многочислени организационни проблеми. Например, тази вечер тя дошла лично да провери пустеещата сграда, за да се заселят в нея на нова вълна клошари.

Само че сега е време да напуснем тази неочаквана дружеска беседа, за неочаквания край на която е разказано по-нататък.

Дойде време в нашето повествование да се появи една личност с фамилия (всъщност това бил псевдоним), Звездопад.

Спартак Тимурович Звездопад бил човек много деен, успяващ във всичко, и затова изобщо е странно, че той чак сега обърнал внимание на нашите герои.

Глава двадесет и девета

В която пътя на нашите герои пресича Звездопад, макар те още да не знаят това.

А Сонечка Златната Ръчичка отначало плаче, а след това развива бурна дейност

Работата е в това, че мълвата за Светогореца стигнала до сериозни кръгове, към които принадлежал известният обществен деец Спартак Тимурович Звездопад. Право да си кажем, на него силно не му харесало, че някой си неизвестен аtoneц, без да съгласува с когото и да било, без да има официално разрешение, привлича вниманието на гражданите, постепенно завладявайки ума и сърцата им.

Защо това не харесало на господин Звездопад? Защото той оглавявал неотдавна създаденото от него Общество за Петербургско-Атонска Дружба (съкратено ОПАД), официално регистрирано и одобрено от когото трябва.

Ако Светогорецът само правел конкуренция на ОПАД... Но нещата били по-лоши. ОПАД се явявал за Звездочет всичко на всичко само трамплин. Впоследствие той се надявал да заеме поста губернатор на града на Нева, използвайки имиджа си на благотворител и добротворец. Освен това в Москва „атонската линия“ се считала за перспективна.

Ставайки губернатор, за което имал шансове, Спартак Тимурович планирал да издигне собствената си кандидатура за следващите президентски избори в Руската Федерация. Няма да говорим за по-нататъшните му планове, само ще споменем, че те били грандиозни. Звездопад и неговите покровители се подготвяли основателно за тази цел. Но ето, че поредното социологическо проучване показало, че в града рейтингите на ОПАД и Звездопад рязко са паднали, а популярността на никому неизвестния преди Светогорец, неочаквано пораснала.

Получило се така, че Светогорецът неволно застанал на пътя на Звездопад към глобалната власт.

В този вечерен час Спартак Тимурович седял в кабинета си, чиито прозорци гледали към площада до Финландската гара. Гледал към познатия силует на паметника на Ленин и напрегнато размишлявал за това как преди, като комсомолски секретар на випуска в английската спецшкола, се намъчил с неформалите. Времето било сложно, точно преди перестройката. „Ох, нека ми дойдат тия неуправляеми свободолюбци, интересни личности! – мислено роптаел той. - Хубаво, погребяхме

ги отдавна. И сега - здрасти - моля ви се, обявил се някой си църковен неформал със звучното име Светогорец. Чувствам, ох, чувствам неприятелски неконтролируем дух. Сега чакай неприятности, ясно е като две и две. Е, какво? Налага се да се срещнем с този Светогорец, да поговорим за Атон и не само, - ухилил се Звездопад. - За него има два варианта, и двата са ми в ръцете: или да се присъедини към моя ОПАД, или да слезе от сцената. Във всеки случай ще използвам интереса към атонската тема, предизвикан от този проповедник в града. Неформали, неформали... Ето кой е непредсказуем. Добре, онези преживяхме, ще преживеем и това. Утре ще заповядам на началника на моята Служба по безопасността плътно да се заеме с неканените гости и неговите адепти: подслушване, следене, търсене на компромати, осветляване на връзките. И ще видим”.

Звездопад откъснал погледа си от паметника на вожда. Натиснал копче. Тихо зазвучала „Лунната соната” на Бетовен. Налял чаша френско вино (в края на работния ден понякога си позволявал малко), отворил книгата на любимия си поет Велимир Хлебников и започнал да препрочита поемата „Влакът-змия”:

Обсъждахме това, което считахме добро,
ругаехме страхливост и порок.
Товар разумен носейки, във бяг жесток,
препуска влакът - като змия извиващ се чертог...

Спартак Тимурович бил добре сложен невисок мъж, изглеждащ на четиридесет - четиридесет и пет години. Симпатичните котешки черти на лицето му не се съчетавали с очите му, млечни и хладни, като петербургски облак.

Обладавайки завидна работоспособност, в дома си Звездопад се прибирал рядко; кабинетът му бил оборудван с душ-кабина и стая за отдих. Обикновено той отпочивал за малко със смрачаването: четял, слушал музика, гледал филми от сериала „Другото кино”, след това спял три - четири часа. Посрещал изгрева отново на работното място и започвал да пише текущи обществено-политически статии, речи и доклади.

Обръщането на Сонечка Златната Ръчичка в ученичка на стареца не било така учудващо. Нейното сиротно изстрадало сърце веднага признало в него бащата. След сърцето тръгнал разумът.

Всички отдавна се разотишли, а Светогорецът и Сонечка през цялата нощ беседвали в гостната, докато старецът не духнал горящата свещ на масата и казал:

- Ето и изгрева, мила София. Дай Боже да посрещнем и изгрева в Царството Небесно.

От тази паметна нощ Сонечка Златната Ръчичка започнала да бъде наричана от всички София. Старецът, подарявайки ѝ изплетена от него броеница, ѝ пожелал нейната ръка не от монети, а в духовен смисъл да се позлати от движението на броеницата с Иисусовата молитва. София си поплакала тази нощ.

- Трудно е на човека да бъде сред хората, - говорил ѝ старецът, утешавайки я. - А с Бога е леко. Само трябва да се стараем да се молим по-често, най-добре - непрестанно. Защото от честото общение с Бога се ражда духовното родство с Него. Повярвай сестро, за човека няма нищо по-хубаво от това. Смирената и покаяна Иисусова молитва е като маяк в две посоки. От една страна, той свети за човека, показвайки му пътя към Бога; от друга страна, указва на светия Дух човека, търсещ спасение в Богообщението. Молитвеният маяк привлича към човека благодатта, нетварната Божествена енергия. И ето, скръбта на тварния свят се прогонва от нетварната светлина... Защо пак плачеш? Не плачи повече, та ти вече си тръгнала по пътя към Дома. Чуваш ли какво ти говоря? Замисли се, тварната скръб се прогонва от нетварната светлина. Моли се покаяно и се радвай!

...Беседвали за различни неща. София попивала всяка дума. Светогорецът много говорил за бедността, учил я да помни бедността на Христос, разяснил, че за Богомладенеца не се намерило място по цялата земя, освен в обора в пещерата, в бедната кърмилка - яслата. Трябва не да роптаем за изпратената ни бедност, а да благодарим за нея, тъй като тя е истинско избранничество, откриващо много удобен път към Небето. Най-богатите хора - това са бедните заради Христа, бездомните, странниците, истинските монаси, вярващите клошари. Тоест тези, които имат първохристиянския дух в неговия чист остатък, така да се каже. Състоятелните християни също вярват в Бога, но колкото е по-голямо тяхното земно състояние, толкова повече то, като правило, закрива и стеснява небесното и смалява дяла на Бога в техния живот, в съзнанието им, в съдбата им. И обратно, колкото по-малко е земното богатство, толкова повече може да бъде Небесното, колкото по-малко е земното състояние, толкова повече може да го има Бог в живота. Особено, ако имаш само Бог и изобщо нищо повече, ти си истински богатир. Неслучайно в руския език думите „богат“ и „богатир“ произлизат от думата „Бог“. Ето, болшинството от състоятелните

хора, включвайки олигарсите, вътрешно се усещат бедни: те са винаги по-бедни от някои други олигарси. Истински богат е този човек, който умее да бъде доволен от това, което има. Той и в оскъдицата си винаги умее да намери излишък, който да подели с другите.

Освен това старецът, гледайки пъстрото облекло на София, кротко ѝ пояснил, че хората често се стремят към модни и ярки одежди, забравяйки, че дрехите са дадени на човека от Бога след грехопадението за да прикрият голотата си, от която Адам и Ева започнали да се срамуват. А Бог даже и в падението им се смилил над тях и им дал дрехите. Така, че тези наши човешки дрехи - това е напомняне за падението и покаянието. Ето, например на животните дрехите не са им познати и не им трябват. Затова постъпваме безсмислено и гордо, ако търсим украшения, мода и разкош в дрехите. Това е едно от човешките невежества, една от нашите самозаблуди.

На въпроса на София какво да прави от сега нататък, старецът я посъветвал да остане там, където Бог я е поставил. Само да води християнски начин на живот, и ако странничества и по необходимост проси милостиня в име Христово, то никога да не лъже, защото правдата на живота е по-силна от всеки киносериал, както самата София говорила за това. А още - да не взима повече от необходимото, и да разделя това което има с този, който няма. Да учи на това своите другари по нещастие, да стане за тях пример на християнски добродетели и молитва, стараейки се с любов и състрадание да лекува техните душевни рани.

Светогорецът разказал, че Православието от древност познава подвига на странничеството: винаги имало Божии хора, които по примера на Христос, нямали къде глава да подслонят. Единствените им притежания били Библията и броеницата. Покровът им е бил синьото небе, одеяло-тревата-морава, храна - коравият сухар, питие - водата от ручеите, роднини - всички хора, баща - Бог. Накратко - клошарите са Божии хора!

С това свършили беседата.

В последвалите дни, след знаменателната за София среща, изменила живота ѝ, тази неуморна жена се захванала да изпълнява заповяданото от стареца.

Сам Светогорецът заедно с нея охотно обходил многочислените вертепи с клошари в Санкт Петербург, запознавал се, утешавал, отговарял на въпроси, раздавал нагръдни кръстчета и броеници. Показвал със собствения си пример, че не е добре и е скучно да оставаш без занимание. И ако Господ и Богородица винаги хранят бедните Божии хора, то трябва за милостинята да отговорим също с милостиня: да се занимаваме с някакво ръкоделие и да раздаваме безвъзмездно на другите, също да

помагаме на още по-гладните, болните, страдащите, захвърлените и погиващи, които винаги ги има, само трябва да се огледаме.

Можем да си представим какъв шок било всичко това за подопечните на бившата Сонечка Златната Ръчичка, а сега - сестра София.

Но най-важното спасително изпитание за клошарите се криело в друго: те с ужас забелязали, че когато Светогорецът сядал с тях „на масата“ (това можел да бъде застлан с вестници стол, обърнат сандък или купчина счупени тухли) и благославял трапезата, то всичко спиртно, намиращо се наблизо (в това число и предвидливо скритото), губело градусите си и зелената си змийска отрова! Разбира се, това не правило веднага от клошарите трезвеници, но ги карало дълбоко да се замислят.

А дейността на Светогореца, широко разгъната сред градските клошари, безпределно възмущавала Спартак Тимурович Звездопад.

Той изпадал в ярост, стигайки до извода, че подозрителната дейност на атонца-неформал някак хвърля сянка върху неговото Общество за Петербургско-Атонска Дружба.

Още повече, че в най-близкото обкръжение на Светогореца, както му доложили, се намирал някой си Звездочет, когото по погрешка биха могли да объркат с него - Звездопад.

„Позор. Какъв позор! И за моето Общество, и за града, и за мене. Спешно трябва да се срещнем! Макар, че сега, след клошарите, е ясно, че този Светогорец е безумец - юродив. Впрочем, не можеш да му отречеш енергията. Ще му дам шанс. Ако не го използва - ще го насоля в помийната яма при неговите любими клошари. И по-здраво ще хлопна капака!“ – все повече освирепявал Спартак Тимурович.

Глава тридесета

От която узнаваме до какво доведоха преговорите. А след това Светогорецът посреща гост от далеко

Поканата на Светогореца в Обществото за Петербургско-Атонска дружба изглеждала естествена. Странен се оказал състоялият се там разговор.

Спартак Тимурович разказал за широката дейност на обществото, като в хода на разговора дал да се разбере, че е човек могъщ и сериозен, затова е по-добре да не се караш с него, а да сътрудничиш, или по-точно, да се подчиниш на изгодните, поставени от него, условия.

Светогорецът поблагодарил за предложението и отказал, като пояснил, че не се занимава с обществена дейност, а всичко на всичко се старае да изпълнява волята Божия.

На това Спартак Тимурович с искрено неразбиране попитал:

- Какво там се стараете да изпълнявате вие? Вие изобщо нищо ли не разбирате от съвременния живот? Ами политиката?

- Политиката?... Политиката нищо не решава, всичко решава безмълвието.

Тогава Звездопад преминал в настъпление, започнал да притиска, да изисква, да заплашва.

Светогорецът се вгълбил в Иисусовата молитва. За него се застъпил Августин, като казал, че няма да позволи да оскърбяват техния старец и да се вика на невинен.

Спартак Тимурович, информиран за това чий син е Августин, за всеки случай отслабил натиска и изменил тактиката, преминавайки към шантаж. С пряк бюрократичен тон той се обърнал към своя почти адаш Звездочет с предупреждението, че незаконно създадения от тях в бившия жилищен дом щаб на Светогореца скоро ще бъде ликвидиран със законно-силви средства. Изразително поглеждайки към Августин, той подчертал, че никакви роднински връзки няма им да помогнат, защото никой не може да противостои на закона. Но той, Спартак Тимурович, е готов за мирно разрешаване на конфликта, ако... По-нататък тръгнали вече чутите условия за работа със Светогореца, под контрола и в интерес на ОПАД.

Тук разговорът бил прекъснат от Бялата птица, която неочаквано излетяла от рамото на Светогореца и се опитала да кацне върху главата на Спартак Тимурович. Той гневно започнал да пъди птицата отначало с ръце, а когато това не помогнало, тъй като гълъбът силно се стремял да поседи

на главата на Звездопад, заплашвайки да развали стилната му подстрижка, то председателят на ОПАД, хващайки от масата тежък бюст на Ницше, започнал гневно да го размахва. Бялата птица хвъркнала и се върнала на рамото на Светогореца, който вече напускал кабинета.

Вбесеният Звездопад изкрещял след отиващите си:

- Ей, Светогорец, заминавай си в своето Светогорие по живо по здраво! Докато не е късно!

Секретарят на Спартак Тимурович написал този ден лаконична бележка: "Договорености на преговорите не бяха постигнати".

Трудно е да си представим по-странна реакция от срещата с главата на ОПАД, от тази на Августин. Той откровено ликувал! Като се върнали в квартирата на Звездочет, Августин убедено разказвал на отсъстващите на срещата - София и Цвети, че най-накрая се проявил явен кандидат за антихриста.

- Той е това, той! - горещил се Августин, размахвайки броеницата като меч. - Възходящата черна звезда: от зъл по-зъл, активен, талантлив, безпринципен, готов на всичко. Сега ни е известно кой ни противостои и кого трябва, с Божията помощ, да спрем.

Увереността на Августин се предала на Цвети и София, които слагали масата. Светогорецът пазил мълчание, гълъбът също. Звездочет се колебаел:

- Не приемаме ли желаното за действителност? Да, за един обикновен бюрократ този господин е твърде емоционален. Но той може да се окаже обикновен пробивен кариерист.

Уви, деликатният Звездочет не дооценявал Звездопад. В същото това време Спартак Тимурович провеждал закрито съвещание с ръководството на своята Служба по безопасност, разработвайки план за най-бързото елиминиране на Светогореца.

- Нека съдбата е горчива, но затова да е Божията воля, - взел думата след като се нахранили, старецът. - Чеда мои, приятели мои, не знам дълго ли ще сме заедно. Счува ми се тропот на гонение. Моля Бога да не закачат вас. Дойде времето да ви споделя тайната, която се предава от древност от нашите отци. Тази проста тайна ще ни помогне: в гонения ли, в арест ли, в изгнание, пред лицето на палача - винаги да оставаме с Живия Бог.

Разбира се, вие сте слушали за това, не веднъж сме беседвали за умната молитва, тоест духовното делание, за исихазма. Чрез Милостивия Бог тя е пред очите ни... Но така си остава тайна за болшинството от човечеството, а също така - за болшинството християни. За да познаеш тази тайна, трябва да се ползваш от нея, по-добре да кажем - нужно е да я живееш. Дайте ми сега един лист и нещо за писане, нещо ще ви нарисувам. Точно след една две минути при нас ще дойде човек, явяващ се добър обратен пример: той засега не е православен, но упорито търси тази тайна. И ако не бъркам, и той наистина се появи на прага, значи Бог го води към познание на тази тайна. Да почакаме...

В този момент в антрето някой отворил входната врата и високо попитал с американски акцент:

- Извинете. На вратата ви е написано „Влезте, не е затворено“. Мога ли да вляза?

Американецът, който се появил този ден в дома на Звездочет, бил считан от приятелите си и роднините си за самороден талант, но заедно с това и за непоправим фантазьор.

Родил се и израснал в американски щат, където полетата от царица и пасбищата отивали зад хоризонта. Тези места се славели с традициите на първите преселници. До този момент, по законите на щата, не продавали спиртни напитки в неделя, защото това е денят Господен. Обичайно не заключвали вратите на домовете си и на колите си. Последното престъпление в родното градче на Американеца, съгласно местната полицейска статистика, било извършено преди сто години.

Докато здравите, загорели, с белозъби усмивки връстници на Американеца пораствали, обзавеждали се със семейства, изплащали кредити за къщи и коли, той, макар и да живеел заедно с тях, си оставал същият фантазьор и мечтател, какъвто го познавали от училищната скамейка, и най-тъжното - безплоден труженик.

Американецът бил човек с жив ум, много неща му се удавали лесно, но малко довеждал до край, просто затова, че да доведе нещата докрай на неговото мислене не му се виждало възможно.

Изследователските интереси на Американеца се простирали до безкрайност. Единственото от което не се интересувал, това били политиката и бизнеса, интуитивно чувствайки в тях някаква лъжа.

Разбира се, отначало Американецът изобретил вечния двигател, после летящата чиния, после търсил съкровищата на индийските племена.

Накрая интересите му свършили в област, вече съвсем непонятна за провинциалите.

Започнал да търси праезикът на човечеството, тъй да се каже, като съхраняващ кодовете на всички най-големи тайни на вселената. За целеустремеността на Американеца говори фактът, че само в рамките на този проект, той криво-ляво изучил латински, китайски, руски и арменски език, макар така и да не открил праезика на човечеството.

Като започнал да изучава белите петна от историята на отечеството си, Американецът се натъкнал на сведения, че Америка много преди Колумб са я открили монаси-аскети. Съобщавало се, че в древност съществували кораби - манастири, които правели далечни пътешествия. Лансирала се версията, че строгите аскети търсели най-уединените места, съвършено недостъпни за хората; места, където можели изцяло да посветят себе си на покаяние и молитва. Видимо, монасите-мореплаватели са докарали упоменатите аскети в неизвестната за стария свят американска земя. Местоположението на тази земя се пазело от завръщащите се в Европа монаси - мореплаватели в строга тайна, за да не издадат аскетите-пустинници. Какво се е случило по-нататък с тези първи християни-пустинножителите на Америка, не било известно. Най-вероятно, слизайки на брега, те още не знаели, че континентът е населен с племената на индианците. Дали са влезли в общение с аборигените, или Господ ги съхранил незабелязани сред дивата американска природа, в девствената пустиня, до края на земното им странстване? Каквото и да се е случило, предполагат, че именно те са оставили скалните църковно-календарни изчисления, еднозначно отнасящи се до ерата след Рождество Христово.

„Неотдавнашното откритие на тези древни християнски скални надписи би трябвало да се превърне в сензация от световен мащаб! - разсъждавал в себе си Американецът. - Но можем да разберем администрацията на нашата страна - толкова грижи! Какво в пряк и преносен смисъл би струвало само отмяната на празника Колумбас дей - денят на откриването на Америка? И някак е нелогично да се отдава на християните приоритет с това откритие, търпимо към вярата и неверието в Америка... Но историческата правда?

Бидейки правдолюбец, Американецът стигнал по-нататък в търсенията си. Заинтересувало го самото древно учение на християнския аскетизъм, заставящо тези странни монаси да се отправят на опасно пътешествие до другия край на света. Тогава и той, подобно на тези решителни черноризци-пилигрими, оставил родината си и под възмуте-

ните, удивени, но и съчувствени въздишки на съгражданите си, се отправил на път.

Във вашингтонската Библиотека на Конгреса, в столичните музеи и архиви, Американецът все пак намерил, че древните християнски аскети имали някакво загадъчно, изгубено днес учение за утринната звезда. За звезда, разцъфтяваща като цвете, в сърцето на първохристиянина. И за друга непонятна звезда, наречена антизвезда. Това било всичко, касаещо това учение.

В друг източник той срещнал да се споменава, че следа от подобно учение може да се намери при православните старци, тъй като благодарение на непрекъснатата верига „учител-ученик“, се съхранява живата приемственост на съкровенията аскетическа традиция на старчеството.

Прочитайки, че най-голямата православна страна е Русия, Американецът без да се бави, се отправил да търси старчество в нейната столица... Санкт Петербург. Недоразумението изхождало от това, че любознателният правдотърсач използвал географски справочник от XIX век, тъй като повече се доверявал на старите книги, а там за столица на Руската империя бил посочен град Санкт Петербург.

С приключения, които биха стигнали за цял роман, Американецът след месец странстване по Северен Палмир, най-после стигнал до дома на Звездочет, оказвайки се в радушното общество на нашите герои. Без да откъсва погледа си от благообразния старец, той веднага разказал историята си и изстрелял въпросите си, заключавайки:

- Аз познах, че разговорът за добрия старец Све... Извинете, трудно име. Све-то-го-рец. Да! Че разговор за вас върви по целия град. Легенди. Но е трудно да се намери. Днес секретно ми показаха това здание, където сте. Ако вие знаели тайния опит на древните аскети, то аз готов да стана ученик, за да позная такъв опит. Извинете руския ми език.

Но тук радушната среща внезапно била прекъсната от суровите думи на София:

- Какво все се извиняваш, Американцецо? Не трябваше да обливате Виетнам с напалм! Там са горели жени и деца! А руският език по-добре не пипай. За какво изобщо си дошъл тук? Отче, - със съвсем друг умоляващомек тон се обърнала тя към Светогореца, - може ли този човек веднага да си тръгне оттук? За какво да говорим с него? Той не е този, когото чакахме. Та той е Американец, а американците не са ни приятели.

Глава тридесет и първа

В която изгрява и ярко започва да свети съкровената звезда. А също и за решенията на закритото съвещание

- Милостива госпожо София, - обърнал се Светогорецът към възмутената жена, - нека не забравяме, че атаманшата на клошарите Сонечка Златната Ръчичка остана в миналото, а сега ти си по-голямата сестра на Божиите хора в Санкт Петербург. Тъй че, нека да съответстваме на това. Нали за всяка дума ще даваме отчет. Както знаеш, "София" се превежда от гръцки като „премъдрост“, а християнската премъдрост – това е да състрадаваш, да се надяваш, да вярваш, да се смиряваш, да търпиш и обичаш. Може ли да прогоним Американеца, когато е възможно целият му жизнен път да го е водил до тук? А този човек явно е изгубил в търсене на истината повече време и сили, отколкото нас. Що се отнася до Америка, не Америка, то цялата земя е Господня. Сред нашите атонски невидими старци през XIX век също е имало американец - капитан на търговски кораб, изхвърлен на брега на пустинна атонска клисура. Той бил толкова слаб, че би умрял, ако нашите отци не бяха го вдигнали и се погрижили за него, разсъждавайки по закона на невидимите старци, че всички, попаднали в братството, са доведени от Бог или Пресвета Богородица. Бившият американски капитан приел свето кръщение, впоследствие велика схима и просиял в ликовете на нашите отци. Старците предават неговите разкази за открития, честен, трудолюбив, и както навсякъде, излъган американски народ; за красивите гори, дълбоки каньони, горски хрусталаци, ледени простори и избуелите в класове долини на просторната американска земя... Как можем да кажем за някого: „те не са ни приятели“? На нас не са ни приятели, а на Бога - приятели! Нали всяка душа е християнка, всеки човек в душата си – приятел на Бога. А Бог е най-добрият истински приятел на всеки човек.

Щом само Светогорецът замълчал, започнал Августин:

- Позволете да допълня, това е важно. Помня, когато дядо ме возеше край Питер, до Сусанино, при блажената Любушка, известна тогава старица, във връзка с някакъв проблем на дядо, Любушка каза: "Не ругайте американците. В Америка хората търсят Бога".

- И намират. Например, йеромонах Серафим Роуз, - поддържал обсъждането Звездочет.

София станала, и макар, че лицето ѝ оставало сурово, направила, както учил стареца, дълбок земен поклон пред госта: „Прости ми, ако те оскърбих...”

Американецът учудено мигал с очи, опитвал се да осъзнае чутото и видяното:

- Извинете ме, Со-фи-я. И вие, старец, прости, че дойдох без предупреждение. Това не е хубаво. Взех ви времето, вълнувах компанията, нарушавах беседата. Аз също ли трябва да се поклоня на тази жена долу? Така ли трябва?

- Може, мили приятелю. Никога няма да попречи, - бащински се усмихнал Светогорецът. - В личните отношения, в споровете и раздорите, този побеждава, който отстъпва, този се възвишава, който се смирява. Простете, - и старецът сам направил пред всеки земен поклон.

Поканили Американеца на масата, налили му чай. През това време Светогорецът нарисувал на лист хартия голяма четириконечна звезда. И пояснил:

- Това е символ на сиянието, светлината, светлостта на Божеството, несътворената божествена енергия, по-просто казано - на благодатта. Кръгчето в центъра на звездата символизира любовта, лъчите символизират вярата, а белотата, запълваща звездичката отвътре, символизира надеждата. Тази светла звезда е най-древният знак на исихазма.

Едновременно, както виждате на рисунката, звездата има форма на Кръст, носейки вест за това, че вратата към спасение, Богообщение, обожение, исихазма, ни е отворил със Своите кръстни страдания Изкупителят. Към Разпнатия и Възкръснал Спасител е обърнат исихазмът. Да ти бъде известно, наш любознателен гост Американецо, че вдъхновените от упоменатото учение за исихазма ревностни молитвеници от всички времена, напускали хорските селища и се отправяли в дивите пустини, пещери, дебри на земята.

Господ явява винаги на исихастите - деятелите на непрестанна покаяна молитва, съзерцание на нетварната светлина. Тази светлина е Божествената енергия или благодатта, в дадения случай – видима. Разбира се, свето-откровението може да бъде явено и на грешници, и на гонители на християните, както това се случило със Савел, бъдещия апостол Павел. Нетварната светлина може да се появи на вярващи, които се нуждаят от подкрепа, по време на изпитания. Такова свето-явление

може да се открие като свидетелство на видимата сияеща Божия слава. Това се случило на Тавор по време на Преображение Господне.

Но истинските, не прелъстените исихасти застават на молитвения път не в търсене на тази нетварна светлина, а с цел да се покаят пред Господа, да получат прошка от Него и да спасят душите си. Всичко останало, което е угодно на Бога, ще се приложи.

Заедно с това тази прекрасна блестяща нетварна Божествена светлина служи като знамение на исихазма. Ето защо, светлата звездичка, която изобразих, от древност символизира тази светлина, - старецът спрял.

За познаващите Светогореца било ясно, че в такива моменти той прекъсва за малко, за да усиле вътрешната молитва. И сега можело да се забележи, че устните му едва-едва се мърдат, а пръстите движат броеницата.

Звездочет, който слушал стареца с тържествуващ вид, казал:

- Е-е-то какво било! А аз винаги, съзерцавайки звездите и прославяйки Твореца на небесната красота, си спомням за чудесната Витлеемска звезда, която завела влъхвите до Богоматер и Богомладенеца. Душата се сгрява и сама започва да проси за Иисусовата молитва. Сега е ясно. Звездата на исихазма...

- Разбрах! - скочила от масата София. - „Гори, гори, моя звезда...” – това също се пее за звездата на исихазма. ”Ти едничка си моята заветна, друга няма да има никога”. Да?

Всички, освен стареца, гълъба и Американеца се усмихнали. Старецът изведнъж подкрепил смелото предположение на София:

- Душата пее за това, дори ако разсъдъкът не си дава сметка. Всичко, което е истински красиво, е от Бога. Всяка звезда в небето блести с неописуема сребриста светлина, която действително може да напомня на другата, благодатна нетварна светлина, за която говорят в исихазма. А още и звездата на исихазма - това е благовестие за Самия Христос, към Когото, собствено, е обърната и главната Иисусова молитва. Гледайте. Още в Стария Завет, в двадесет и четвъртата глава на Числа, Христос е сравнен с изгряваща звезда. След това, Господ Иисус Христос обещава да даде на християните утринна звезда, - за това се говори във втора глава на Апокалипсиса. В края на тази книга Спасителят сравнява Себе Си със светла утринна звезда. Накрая, свети апостол Петър ни призовава да се научим и да се подвизаваме, „докато не изгрее утринната звезда в сърцата ни”, - това е в неговото Второ послание. Кого сравнява апостолът с утринна звезда, вече ни е ясно. Да - това е Сам Господ Иисус Христос. Така, че знаменателността на четириконечната светла пътеводна звезда като символ на исихазма може да се прочете и в Свещеното Писание. Обърнете

внимание на указанието на апостола за това, къде ще изгрее утринната звезда. Казано е „в сърцата ви“. И така, в сърцата! А едно от важните стъпала на Иисусовата молитва се явява сърдечната молитва. Тя се дарява на не много и не веднага. Именно тогава изгрява умната утринна звезда в сърцето на молещия се. Но и това още не е всичко...

По същото време в офиса на Спартак Тимурович Звездопад завършило закритото съвещание.

След дебатите постановили: да не убиват Светогореца (такъв вариант, както и всеки друг, се разглеждал); в затвора да не го вкарват (нищо добро, ще привлече към себе си затворниците); да не го чернят с компромати (не намерили); масово сектантско самоубийство „на светогорското братство“ под формата на удавяне в Нева да не инсценират; и дори сградата с щаб - квартирата на братството да не събарят (така ще бъде удобно да ги наблюдават).

Тогава какво? Много просто: бързо и надеждно да изолират Светогореца. След това или да го сломят и подчинят, или... да пристъпят към реализация на гореизложените точки, от които временно се въздържат.

Глава тридесет и втора

В която, освен другото, Светогорецът оставя завет в случай, че нещо се случи с него

Братството на Светогореца не знаело нито за закритото съвещание в офиса на ОПАД, нито за приетите там решения. Затова мирно продължавало беседата на голямата гостна маса в отворения за всички дом на Юри Аннович Звездочет.

Светогорецът говорил:

- Още една възлюбена молитва на исихастите се явява молитвата, започваща с думите „Богородице Дево, радуйся...” Защото звездата на исихазма е свързана и с тази молитва, в по-висш смисъл - с темата за Богородица. Помните, нали, че в иконописта върху одеждите на Пресвета Богородица се изобразяват три звезди на раменете и челото. Това е символът на Нейното неизменно девство: преди Рождеството на Сина Човечески, по време, и след Рождеството. Тези звезди често се изобразяват осмоконечни, или във вид на кръст с допълнителни четири малки лъчи, откъдето се появила и осмоконечната звезда, или се изобразяват иначе. Но във всеки случай символизмът на пресветлата звезда се съхранява. Накрая, Самата Пренепорочна Матер Божия в акатиста се нарича Звезда, явяваща Слънцето - Христос. И така, непомътнялата светлина на небесните звезди ознаменува със себе си девствеността, непорочността, чистотата. А нали в заповедите за блаженствата е открито, че само чистите по сърце ще видят Бога. Тази заповед за чистотата на кроткото, смирено, и каещо се сърце е пътеводната звезда на исихазма. Чистата звезда - това е символ на чистата молитва.

- Досточтим старец, може ли вас да питам? - повдигнал глас овладелият се Американец, опитвайки се да подражава на възвишения слог.

- Моля.

- Вие обяснил така глъбинно. Бъдете добър, какво можете да кажете по въпроса „антизвезда”? Разбирате ли запитването?

- Ах, да. По-добре би било за него нищо да нямаше за казване, но уви в нашия паднал свят сатана, лукавият подражател, винаги е някъде наблизо. На него трагически му липсва Бог, Когото сам е отхвърлил, и без Когото все едно не може. И ето той, някога блестящ син на зората, мами, преобразява се, прикрива се с маски, но се получава нелепо и непристойно, а за тези, които вярват в лъжите му - смъртоносно. Нали той

е способен не само да се преобразява като нетварна светлина, но и коварно да се явява във вид на Самия Христос. Не трябва да забравяме за това. Нужно е да имаме не мечтателно, а трезво отношение към духовния живот. И най-напред ни е нужна Божията защита. Затова и се молим ежедневно на Господ: „Избави ни от лукавия“.

В дадения случай лукавият подражател настойчиво се проявява: много иска да прилича на утринната звезда на Християнството, примамвайки ни с антизвездата на антихристиянството. Такива звезди в историята на човечеството - от сатанинската до комунистическата - имало немалко. А възходящата звезда на идващия антихрист е още напред. Но всички тези звезди рано или късно падат от небето, като мълния, както и самият мистификатор - сатана, паднал от небето като мълния. Гордостта и злото, с които са напълнени тези звезди, са прекалено тежки; в някакъв момент собственото им, постоянно увеличаващо се тегло ги низвергва долу, в ада. Господи, помилуй. Болезнено е да се говори за това.

- Че какво неразбираемо има тук!? - скочила София.- Значи, този другар Звездопад е също такъв слуга на сатаната. Съдейки само по фамилията, без да говорим за делата. Маскира се и злобее звездата паднала!

- Ето, ето! Нали за това говорих! За него ни е предупредил Непознатият. Красноречив знак - фамилията говори. Нали Звездопад е почти антитеза на нашия Звездочет. Ти самият какво мислиш за това, Юри Иванович?

Юри Иванович Звездочет се почувствал неловко от направеното сравнение:

- Обърквам се. Познавам греховете си и мога да кажа, че нещата не опират до мене. Ако това е противостоене на нашия старец, тогава - да. А колкото до фамилията, всичко се случва. Не всички съвпадения са доказателства. В крайна сметка нещата опират не до фамилията, а до душата...

- Да осъждаш ли не искаш, Юри Аннович? Така и кажи. Аз също нямам право да осъждам. Дай Боже, спасение за него. Но старецът каза, че чува тропот на гонение. Ще го дочакаме ние тук.

- А аз осъдих. Пак не съм права.... , - признала вината си София.

- Извинете, - виждайки, че разговорът променил руслото си, се върнал към темата, която го интересувала Американецът, - досточими Свето-го-рец, какво е самият исихазъм, символиката на който аз разбрах. Благодаря ви.

- „Исихия“, - продължил речта си Светогорецът, - на езика на забележителната страна, в която съм се родил и живял, тоест, на гръцки,

означава „ безмълвие” и „покой”. Тези понятия са многозначни. Може да ги разширим с подходящи думи: тишина, мълчание, спокойствие. Класическият превод на понятието „исихазъм” на руски език е думата „безмълвие” или „свещено-безмълвие”.

За какъв покой става дума в това делание? Веднага си спомняме обещанието на Спасителя: „Елате при Мене отрудени и обременени, и Аз ще ви успокоя; вземете Моето иго върху си, и се поучете от Мене, защото Съм кротък и смирен по сърце, и ще намерите покой за душите си”. В деланието на свещено-безмълвието, основано на тези думи на Спасителя, става дума не за покой на тялото, а обратно, плътта у исихастите пребивава в пост и подвиг, а за покоя в Христа, за мира в душата, за неосъждането на ближните и далечните и изобщо - за неразсъдението за мирското. Става дума за отхвърлянето на суетните и нечисти помисли, за оставяне на многогрижието, гоненето на пари и материални облаги, чак до страстното запасяване и дребнаво трупане. Безмълвието е непрестанна молитва към Бога и общение с Него. Както учат светите отци, този е безмълвник, който се стреми да беседва с молитва винаги насаме само с Бога. Например, Исусовата молитва. А свещено наричат безмълвието благодарение на висотата на това делание, постепенно водещо каещия се към спасение. Ето, и се получава, свещено-безмълвието... Същността е в това, че молитвата е станала пътеводна нишка във всичките дела и обстоятелства. Ето сега, например, вие можете вътрешно да се молите, докато ме слушате и при това да не забравяте за чая. А той почти е изстинал, - усмихнал се старецът, отпивайки от чашата.

Всички също започнали да се усмихват и да се протягат към чашите си.

- Стотици молитви след стотици, броеница след броеница, все по-близо към Господ, докато не влезе в сърцата ни утринната звезда на самодвижната молитва. Тук има много тайнствено, такова, каквото всеки човек сам трябва да разбере, от опит. А думите на друг човек така и ще останат думи на друг човек.

- Ето, много от незнание се боят от самотата. Но пустинното единичество на безмълвието, или просто безмълвието с Исусовата молитва на което и да е място - това е този Рай, тази духовна красота, която в пълнота ще се открие на праведниците едва в живота в бъдещия век, а на безмълвниците - исихасти се открехва още сега. И го няма него, - никакво единичество: нито в света, нито в най-далечната пустиня, навсякъде и винаги човешката душа е или с Бога, или с дявола. Такъв несложен, като че ли, избор.

Ясно ли е какво е това политика, бизнес, спорт и така нататък? Ясно е. А ето, какво е това свещено-безмълвие, на нас до край не ни е ясно; даже и на тези, които се стараят да му посветят целия си живот. Защото тук е скрито тайнството на бъдещия век! А при това на нас ни е дадено не само на думи, но и на дело да познаваме свещено-безмълвието. Собствено, това се явява и неотменното условие за това познание: свещено-безмълвието опознава само този, който се занимава с него на дело. Оттук и още едно название на исихазма - умно делание, тоест, духовно делание. Не учение, не теория, не доктрина, а именно делание. Дело. Затова на другите хора можеш само да начертаеш с леки щрихи контурите на безмълвието, като силуета на тази най-далечна заветна звезда на исихазма. А да се приближи към тази реална, топла, несътворена Божествена светлина, да се приближи, молейки се непрестанно на Господ Иисус Христос, си остава лично дело на всеки.

- Може ли аз да започна това дело? - разпалил се Американецът.

- А вие православен християнин ли сте? - попитал Светогорецът.

- Не.

- Тогава да застанете на пътя на исихазма при вас, за голямо съжаление, няма да се получи, дори е опасно. Преди това би трябвало сериозно да се замислите да приемете Православието. Защото традицията на исихазма е неотемлена клонка от живата традиция на Православното Християнство. Отчеснете клонката от дървото. Ще принесе ли плод? Разбира се, не. Само ще погубите клонката.

- Да-а?! - изумил се Американецът.

- Да, - спокойно отговорил старецът, - лично за вас все още не е възможно.

- А за нас... останалите?... - набирайки смелост, попитала Цвети.

- А вие, скъпи мои,- отговорил старецът, - по-добре да не губите ни една минута, ни една секунда: да дишате с Иисусовата молитва, да се стремите към върха на исихазма, където вее спокойният дух на свободата. Нека да ни води звездата на исихазма, както Витлеемската звезда е водила влъхвите към Христос. И нека тази четирилистна звезда ни напомня - той показал рисунката, - за утринната звезда, разцъфтяваща в сърцето на исихаста, подобно на цвят. С Божията помощ носете вестта за свещено-безмълвието на хората. Понеже светителят Григорий Палама въодушевявал, че не само подвижниците, но и всички християни, не само монасите, но и миряните, могат и са длъжни да се ползват от този велик дар на непрестанната молитва. Нека това да бъде моят скромнен завет и моята отеческа просба към вас, скъпи мои, ако с мене нещо се случи...

Глава тридесет и трета

В която... Какво да кажем! Сякаш това е всичко.

На следващия ден Светогорецът очаквал Цвети, за да отидат заедно на среща с нейни приятели - студенти. Останалите братчета се разпръснали по задачи. Цвети малко закъсняла, но накрая се появила и заедно със стареца излезли от апартамента. Но да излязат заедно от входа не им се удало.

На една от стълбищните площадки ги спрели трима мъже. Показвайки документи от някакво ведомство, те поискали личните документи на стареца и момичето, „във връзка с текуща градска проверка“. Цвети извадила студенсткия си билет, а Светогорецът обяснил, че от детство е научен от родителите си на въпроса: „Кой е той?“, да отговаря: „Християнин“, а на молбата да представи лични документи, да показва светия си нагръден кръст. С тези думи той извадил изпод одеждите си кръстчето си. На това проверяващите заявили, че като предполагаем нелегален, старецът ще бъде задържан до изясняване на личността. Категорично отказали на молбата на Цвети да съпроводи задържания.

Когато във входа утихнало ехото на стъпките им и входната врата се хлопнала, разтревожената Цвети известно време продължила да стои неподвижно. После извадила от чантата си химикал и написала на стената: „Току що тук беше арестуван забележителен и добър човек- Светогореца... Ние винаги ще го чакаме, ще го обичаме и ще се молим за него!“, - и поставила година и дата. Цвети не знаела, че нейният надпис се паднал точно върху скрития под слоевете боя подобен надпис, направен през 1917 година от детето, загубило своя баща.

Закарали Светогореца в едно от помещенията, принадлежащо към структурата, оглавявана от Спартак Тимурович Звездопад. Това бил склад, който се намирал в мазето на сградата на Староневски проспект.

Спартак Тимурович важно седял върху висока писалищна маса в центъра на помещението, осветено от мъртвешки-бледа, премигваща светлина на лампа.

Вкарали стареца и го блъснали в краката на Звездопад. Той се опитал да стане, но те отново го съборили, заповядвайки му да остане на колене.

- Ти с кого си намислил да си играеш, глупавичкият? – престорено - ласкаво попитал Спартак Тимурович и ударил с крак Светогореца по лицето. От носа на стареца потекла кръв. Опитал се да я избърше, но Спартак Тимурович му нанесъл удар по ръката: - Нищо ти няма! Сама ще спре. Това ти е кръвопускане. Ти от мене много кръв изпи. (Кръвта наистина незабелязано спряла).

- Аз внимателно изучих прослушаното. Как, казваш, се нарича вашият исихазъм? Безмълвие, покой? Аз ще ви помогна: бързо твоите безмълвници ще ги направя покойници!

Примерно в такъв дух продължил разговора. По-точно, монологът на Спартак Тимурович. Накрая сам се уморил от гнева си: - С кого говоря аз? Ало! Нищо ли не искаш да ми кажеш? Какво там мърмориш, дрънкало?

Светогорецът, шепнещ Иисусовата молитва, вдигнал светъл взор към Спартак Тимурович и отговорил с думите на свети Антоний Велики:

- „Велика слава е да придобиеш мълчание. Мълчанието – това е подражание на Господа наш, Който нищо не отговарял, тъй, че Пилат се чудил”.

- Юродив, а! – злобно процедил Звездопад. Добре, ще ти кажа аз на тебе. Ти, старче, вече щеше да храниш рибата на дъното на Нева, защото пропусна шанса си за спасение, заедно с предложението ми за сътрудничество, но... В мене възникна ново въпросче по твоята тема. И ако веднага не ми съдействаш, непременно заминаваш при рибите. Една информация тук ни дойде... Накратко, интересува ме иконата на Богородица „Даруваща молитва”. Казват, рядка е. Какво знаеш за нея?

- Всичко, - отговорил Светогорецът.

- Ех, че успех! – изсвистял Спартак Тимурович.

- Но на теб нищо няма да кажа.

- Защо?

- Ти искаш да използваш иконата за самореклама и облаги. И ако това не стане, ще се опиташ да я присвоиш с лъжа, пари или сила. Иконата няма да стане винтче за политически игри, не може да стане средство за облаги дори и от уж добри съображения като запознанство с вярващите, пребиваване в Русия. Майката Божия няма да служи на твоите нечисти цели. Както моят наставник ми откри, тайната на тази икона може да бъде постигната по един начин: като се молиш пред нея. Точно така е в действителност... Иконата е на Света Гора Атон. Ако искаш, замини там, търси път към иконата с благоговение и страх Божий, а когато я намериш-моли се, и всичко ще ти се открие.

- Ти какво, да не си болен?!

- Боледуващ, затова - истински съществуващ, - усмихнал се Светогорецът.

Звездопад повикал един от хората си, издърпал от пазвата му пистолет, свалил предпазителя и го натикал в челото на стареца:

- Броя до три, две вече мина. Говори каквото знаеш за иконата. Бързо!

Старецът не отговарял.

- Стрелям!

Старецът мълчал.

- Говори!

- Ако Бог ти даде, стреляй,- умиротворено отговорил Светогорецът. – Страшно е да се умре когато живееш в грехове, без да се каеш. А аз, макар и да съм грешник, но каещ се. Цял живот се стремя към Христос. Изпрати ме при Него. Само това и искам. Не искам, наистина, ти да си вземеш грях на душ...

Старецът не могъл да довърши, защото Спартак Тимурович го ударил с коляно под брадичката. Пленникът прехапал езика си, почувствал в устатата си солена кръв.

- Още и патрони да хабя за теб, - Звездопад спуснал пистолета, преминавайки на външно спокоен тон: - Мъченик мечтаеш да станеш? Времената не са такива. Ще те зачеркнем от живота без всякакъв шум. Ти в своето Светогорие май че не си чул песента? Ще ти изпея една хубава песничка... - И той действително запял:

И колкото и да си живял, в каквата сила да си бил,
И колкото и да ти върви,
И колкото следи да водят към твоята могила -
Дъждът измива всичките следи, дъждът измива всички следи.

- Разбираш ли? Всички следи ще измие. Всички до една!

Глава тридесет и четвърта

Където е приведено посмъртното послание на Светогореца

Звездопад дал на Светогореца последна нощ за размисъл. На следващия ден старецът трябвало да предостави исканите сведения за иконата „Даруваща молитва“, или да изчезне от лицето на земята.

Излизайки, Спартак Тимурович в яда си зароптал:

- Честна дума, неприятно ми е да те убивам. Но ако и утре има мълчание, то ще премине в гробовно. Ще се наложи да те убия... И нека тогава на небето ми простят!

Заклучили стареца в склада, където нямало прозорци. До единствения изход от мазето имало будка, охраната в която този ден била усилена.

Останал сам, Светогорецът седнал върху една обърната кофа, наклонил се малко напред, свил колене към гърдите си, затворил очи, отпуснал глава и започнал правилото на Иисусовата молитва. Самодвижната молитва, отслабнала през този ден заради непредвидените обстоятелства, лесно оживяла...

А на братството на Светогореца в това време не му било до молитва. И, възможно, напразно. Уморени от безконечните обсъждания, трагически предположения и неизвестността, всички унило седели около масата за гости.

Само Августин постоянно говорил по телефона с различни инстанции. Бил принуден да се обърне за помощ към родителите си, но следа от Светогореца до този момент нямало. Братството пребивавало в мълка. Никой не се съмнявал, че похищението на стареца е дело на председателя на ОПАД, но засега това не било доказано.

Заради вълненията и напразните търсения братлетата не обърнали внимание, че Бялата птица я няма в апартамента. Гълъбът действително провел целия ден на съвършено друго място: на покрива, внимателно следейки двора на тази същата сграда на Староневски проспект, където заточили Светогореца.

Работата е там, че Бялата птица както обикновено се приготвила да съпроводи стареца и Цвети, с каквато цел излетяла през прозореца, когато те излизали от апартамента. Само че от входа Светогорецът излязъл без Цвети, съпроводен от някаква подозрителна тройка. Грубо го набутали в автомобил и го откарали нанякъде. Развълнуваният гълъб, разбира се,

полетял след тях. След това гълъбът устроил наблюдение зад вратата на мазето, където завели Светогореца, в някакъв мрачен двор.

Гълъбът видял през отварящата се от време на време врата на мазето, че зад нея има будка, наблъскана с някакви сурови момчета. Повече нищо не му се удало да види.

Настъпила вечерта, спуснал се неприветлив есенен мрак...

Светогорецът все още пребивавал в молитва; но се стреснал, чувайки скърцане и шумолене някъде под тавана в ъгъла на тъмницата си. Той прекръстил ъгъла, но изведнъж от отдушника на вентилационната стойка се раздало познатото гукане. След минутка Бялата птица радостно търкала главица в ръката на стареца, седейки на коленете му.

- Долетяло си, гълъбче, намери ме, - също се радвал Светогорецът, милвайки птицата по перата. - Добре. Няма да губим време, че не е известно колко време ни е отпуснато. Сега ще потърся с какво да напиша послание до нашите приятели, и лети с Бога. А посланието е много важно!

Прескачайки напред ще кажем, че братята, прочитайки донесеното от гълъба послание, недоумявали. Старецът не се възползвал от тази ценна възможност, не написал нито мястото на заточението си, нито за виновниците, а цялата му грижа била за друго.

Като намерил в чекмеджето на писалището молив и празни квитанции, Светогорецът започнал да пише:

„Бъдете закриляни, водени и благословени от Бога! Когато беседвахме последния път, аз, с моята лекомисленост, пропуснах нещо значимо. Мислех, поне още веднъж ще побеседваме и се доизкажем. Не се получи. А ето, Господ беше изпратил предчувствие... Тук, в благословените вериги, съвестта ми се вълнува от тази недоизказаност, незавършеност. Но премъдростта Божия устройва всички пътища: и ето, Бялата птица чака да напиша това писмо, за да го пренесе по въздуха до вас, мои мили приятели и деца в Христа.

И така. Ние не веднъж сме разговаряли с вас за обожението, тоест, за благодатното обожествяване по пътя на исихазма. Сега искам да привлека вниманието ви, тъй да се каже, към другата страна на този медал. Защото по пътя към Бога каещият се човек по-лесно може да подражава не на Неговата божественост, а на Неговата човечност. Човечността на Христос... Над това си струва да се замислим с цялата си душа. Състраданието и Божията любов към човечеството завинаги са засвидетелствани от рождението, живота, раните и смъртта на Богочовека. Ако Иисусовата молитва стане суха, то нека я произнасяме, припомняйки си човечността, страданието и състраданието на Господ Иисус Христос, и тогава словата на молитвата наново ще се наляят с горещ покаен смисъл.

Това ще бъде просба за помилване. С нова сила искам да подчертая, че свещено-безмълвието носи общохристиянски характер, тоест, то е достъпно не само за монаси, но и за миряни. Понеже покаянието, нравственото усъвършенстване и ново-рождението са достъпни за всички православни без изключение.

Енергията на състраданието, любовта и доброто, явени в Иисусовата и други подобни молитви, е тази възвишена и благодатна несътворена сила, която е способна да преобрази всяка душа. Тайнството на милосърдието се състои в това, че Бог е даже поначало по-достъпен за отявлените грешници, каещите се злодеи, съмняващите се и невярващите.

На всеки човек заради собственото му благо, покой и спасение, му е необходимо да търси Бога и е възможно да Го намери в лоното на истинската вяра. Още повече, всеки православен може, и е необходимо да се обръща към Бога с молитва навсякъде и винаги, тъй като Бог е Вездесъщ...“

Тук старецът се спрял. Искало му се да приближи думите си към съвременния живот. Извикал в паметта си почерпаното от света. И продължил посланието си така:

„Детето, военният, бездомният, сервитьорката, горският, краварката, миньора, домакинята, администраторът, президентът, лекарят, - всеки човек може да встъпи в Богообщение така, както монаха или отшелника.

Висшата истина е проста. Тя може да бъде изложена на дланта на едната ръка. Древната ярка християнска формула, изразяваща Богооткровената истина, се явява Иисусовата молитва: „Господи, Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме“.

Например, светител Симеон Солунски, предавайки светотеческото предание, твърди, че тази молитва е заповядана от самия Спасител. От юношество обичам вдъхновения призив на този светител към Божествената молитва, когато той говори, че всеки християнин може да твори Иисусовата молитва винаги; и с ума си, и с езика си, стоейки, ходейки, седейки, лежейки, разговаряйки, трудейки се. И днес можем и е необходимо да творим молитвата: шофирайки, в метрото, стоейки на стана, в строя, седейки на пулта за управление, на шевната машина, в кабината на самолета, в университетската аудитория, в магазина, при събиране на реколтата... и зад бодливата тел.

Но след първата радост от намирането и запознанството с Иисусовата молитва, следва молитвен труд, трябва постоянно да възвръщаш себе си към това делание. Духовният труженик ще намери, по добросърдечието на Бога, величайша тишина и небесно веселие.

В живота на всеки човек е възможна среща с Христос и живот в Христа! На работа, мои приятели. Към деланието! Към умно-сърдечното делание на непрестанната Иисусова молитва. А аз, грешният, ще ви се порадвам, надявайки се на вашите молитви, снизхождение и паметта ви за мене, където и да съм, на този свят, или на другия.

Простете ми”.

Глава тридесет и пета

За това, че всичко е възможно. А също за неочакваното ликуване на Спартак Тимурович

След полунощ в затворените прозорци на щаб-квартирата „светогорско братство“ започнала да се бие топла жива топка. Оказало се, долетяла Бялата птица. Към крачето на гълъба с лентичка било прикрепено послание, завито на тръбичка.

И макар, че в посланието не се съдържала конкретна информация, станало ясно, че Бялата птица знае пътя към стареца.

Августин и Звездочет се опитали с думи и знаци да помолят гълъба да им покаже пътя. А той само това чакал.

София и Цвети през това време излезли, отнасяйки със себе си частица от общата мъка, а окончателно измъченият от руски страсти Американец от възбуждане се търкулнал да спи; не започнали да го будят.

И ето Августин и Звездочет с изпратената от бащата на Августин кола с шофьор и телохранители се носели по нощния Санкт Петербург. Опитният шофьор едва успявал да завива, следвайки живия навигатор - Бялата птица, летяща отпред.

Нашите герои били радостно възбудени, сякаш въпросът за освобождението на любимия наставник бил решен. Юри Аннович даже не могъл да се удържи от възторжена реплика:

- Само вижте! През есенните мълчаливи нощи мистичният характер на нашия град се проявява, както никога. Неземен е обликът на Санкт Петербург в това златисто сияние на градските светлини! Вгледайте се как този облик е напоен с неизвестността на извършващото се настояще. Така ми се струва, че на следващия завой, ето тук някъде, на площада пред Исакий ще ни срещне оживялата история на Руската империя. А включените предупредителни светофари, мирно мигащи с жълто-златист цвят, сякаш ни предупреждават; "Внимание. Сега всичко е възможно".

През останалата част от пътя мълчали. И само когато Бялата птица, описвайки кръг, започнала да пикира под арката на някаква сграда на Староневски, Августин предупредил:

- А сега внимание! Сега точно всичко е възможно!

Какви били учудването, разочарованието и скръбта на нашите герои, когато в складовото помещение, което показала Бялата птица, Светогорецът го нямало...!

Пазачът, в отговор на горещото настояване на Августин веднага да пуснат отвличения, отворил вратата и показал празния склад.

След това поискал пари за това, че действал в нарушение на инструкциите. Наложило се Августин да му даде част от това, което баща му изпратил като начало.

Учудването било толкова голямо, че ако Бялата птица можела да мисли по човешки, би помислила: "Ама че работа! Мистика някаква..."

А нямало никаква мистика. Или почти никаква. Ето какво се случило.

Заспивайки след напрегнатия ден под успокояващия реквием на Моцарт, Спартак Тимурович изведнъж, като на пружини, скочил от ложето си. Позвънил по телефона и наредил Светогореца да бъде прехвърлен на резервното място по най-бързия начин. След това председателят на ОПАД заспал. Късно през нощта го разбудило позвъняването на пазача от Староневски проспект, който доложил за визитата на приятелите на стареца и за това че се прибрали в къщи с празни ръце.

Потривайки ръце, Спартак Тимурович ликувал: "Не ме излъга интуицията! Навреме скрих старчето. Добре, че своевременно му приготвих резервен „трюм“. А то щеше да се наложи да бера греха за още няколко трупа. Тези неуморими търсачи. Неприятно би било, нали. Съвсем неприятно. Но щеше да се наложи.

Глава тридесет и шеста

От която ще узнаем кой е по-близо от другите до звездите и подножието на дъгата

На следващия ден се състояла последната среща на Светогореца със Звездопад.

Този път старецът съвършено не поддържал разговора, не отговарял на въпросите, а само не високо, но отчетливо се молил: „Господи, Исусе Христе, Сине Божий, помилуй ме грешния” и триел струйките кръв.

Раздразненият от стоицизма на Светогореца Спартак Тимурович периодично боксирал стареца (наложило му се да си сложи елегантните ръкавици за навън, за да не си нарани юмруците), и по същия начин го ритал с крака, като безсловесна круша в спортна зала за тренировки.

Мислите на Спартак Тимурович все повече се въртели към онова необратимото, което по план предстояло, в случай на несговорчивост от страна на стареца. Тщеславието на Звездопад се забавлявало от това, каква необичайна развръзка измислил за историята на живота на неукротимия атонец. А измислил той да погребне стареца на гробището... жив. При това да предложи на Светогореца за собственото му погребение избор на много прилични, и може да се каже, осветени места.

Когато ранният есенен сумрак се сгъстил над Санкт Петербург, Звездопад наредил да му донесат на мястото на разпита вечеря от ресторанта, непременно с любимото му червено вино. Бавно вкусвайки ресторантските ястия и оросявайки ги с малки глътки тръпчиво вино, той високопарно се обърнал към Светогореца, на чието лице се виждали следи от засъхнала кръв:

- Само от глобална хуманност и тотална толерантност ви предлагам, многоуважаеми, да бъдете погребан по ваш избор на едно от трите знаменити гробища на Александро-Невската лавра. Съседите ще ви бъдат познати, почтени. И така?

Старецът по прежнему се молел шепнешком и не отговарял.

- Е, напразно мълчиш. Макар и трудно, но бих могъл да те погребя в некропола даже в гроба на самия Достоевски. А ако ти е все едно, ще тръгна по пътя на по-малките усилия. Тогава - на Николските гробища. Там е много романтично, че и местата са повече, диша се по-свободно: от едната страна е ансамбъла на лаврата, а от другата - загадъчната Нева. За нашето решение и за крайната точка на вашето земно странстване! - той изобразил, че се чука с чашата си със Светогореца.- Оцени, монаси са това,

макар, че няма да знаят, че ти лежиш там, но някой път може и да се помолят на гробищата за всички починали, невинно убити, погребани без опело... И как се казваше там още? Ето ти пак полза. А най-гениалното е в това, че ако в бъдеще те изровят, то всичко ще съвпадне, както е писано: духовно лице на манастирското гробище - логично е. Макар, че разбира се, ще намерят в устата тапа... - изобразил съчувствие Звездопад.

Настъпила тишина.

Спартак Тимурович чакал няма ли да измени старецът поведението си, няма ли да се сломи в последната минута. Но старецът само усърдно се прекръстил, сякаш се запечатал с четири твърди точки чрез кръстното знамение

- Ти все така геройски ще се държиш до края ли? - нарушил мълчанието Звездопад. - Тогава, моля, и по време на погребението се дръж достойно, и без истерии. Няма защо да шумиш. Планът е такъв: ще вървиш тук редом, утре моите хора пеша ще те заведат направо до

нужната гробница. Ти нали си във формено облекло, така, че няма да предизвикваш подозрение, ако срещнете някого - старецът се разхожда с духовните си чеда. Кръвта сега ще изтрием, лицето ще умием, в новия живот ще се отпратиш чистичък. През нощта гробището е затворено. Така, че ще тръгнете посред бял ден. Дързостта – това е моят стил, - самодоволно се усмихнал Спартак Тимурович. - В работен ден на гробището е безлюдно, почти като в тайга. Моите момчета пак ще проверят, никого да няма. А там, пред гроба, извинявай, тапа в устата и ръцете зад гърба. Ще те сложат в гроба. И ще затворят с плочата. Това е всичко... Доложиха ми, че гробницата е почистена, подготвена, всичко е нормално, - Звездопад направил пауза. - Мълчиш? Добре. Време е да се сбогуваме. Между другото, помниш ли какво е казал Юджийн О'Нийл за жанра трагедия? Напомням: "Този, на когото му е дадена способност да се надява в безнадеждността, е по-близо от другите до звездите и подножието на дъгата." В твоето отечество, мисля, има други пророци, но и Юджийн добре го е казал. Не е ли така? - патетично сякаш печатал думите Спартак Тимурович: - Може това да те сгрее в последните минути живот там, под земята, в непрогледната тъма. - И отново продължил с обикновен делови тон: - Сам аз на погребението няма да дойда, да прощавате, да езекутирам не е моя работа, ще се справят и без мене. А ти, излиза, имаш още една нощ на земята! Считай - подарък. И макар, че това е свръх всякакво търпение, условието е предишното: решиш ли се да работиш за мене, кажи го сутринта на моите хора. Тогава ще се срещнем отново и ще продължим с това, на което сме спрели. Като начало ще ми помогнеш да получа тази рядка икона... Не бих си играл аз с тебе така дълго, но чувствам в теб някаква сила. Би ми бил полезен такъв съюзник. А ето, че ще се наложи да заровим таланта ти.

Без да каже повече нито дума, без да гледа Светогореца, Звездопад се отдалечил.

Жестоката „беседа“ се провела в подземие, в непосредствена близост до трите упоменати от Звездопад гробища: Лазаревското (Некропол от XVIII век), Тихвинското (Некропол на майстори на изкуството) и Николското; може да се каже - до самите стени на славната Александроневска лавра.

Ще попитате: как е възможно? А ето, че е възможно.

Готвейки похищението на Светогореца, Спартак Тимурович, освен основния „трюм“ на Староневски проспект, подготвил резервен, спешно

взимайки под наем глухата част от мазето в едно от зданията, опиращи се до лаврата. Зданието го заемала градска организация. Председателят на ОПАД умишлено избрал такова място, което граничело с три гробища, а в краен случай - и с Нева...

А какво ставало с приятелите на Светогореца?

Първоначалният ентузиазъм на търсенето стихнал. Несполуката, която ги постигнала на Староневски проспект, ги накарала да излязат от релси, скъсвайки единствената нишка, която ги свързвала със стареца.

Задействаните възможности от родителите на Августин не донесли резултат. Времето работило против униващите братчета. Това още не бил траур, но вече започвало да прилича. А напред се мяркало нещо още по-лошо.

И все пак привечер ги чакало утешение, макар, че не се отнасяло пряко към всичко това. Неочаквано за това есенно време в Санкт Петербург се затоплило и се излял дъжд през слънце.

Водата струяла по каменните венчелистчета по корнизите на старата къща. Залязващото слънце се отразявало в мътно-зелените прозорци на гостната, където се били събрали братчетата. Когато изведнъж... Изгряла дъгата! Такава неземна и неочаквана, и с това – прекрасна, даряваща надежда даже там, където надежда не би могло да има.

Глава тридесет и седма

В която се прощаваме с главния герой, попадаме под атонски проливен дъжд, и настъпва безмълвие

Всичко станало така, както предварително го описал Спартак Тимурович. В паметта на Светогореца завинаги останал пътя към мястото на екзекуцията, мястото на упокоение. Във въздуха витаела есенна свежест, напомняща за далечни странствания и невиджани краища.

Смъртникът и хората на Звездопад минали през вратата на Николското гробище, свили наляво. Миришело на мъх, влажни камъни и горска ягода. Ковани решетки. Ангели и потънали в молитва каменни деви върху надгробни плочи. Старинни кръстове и плочи. Овехтели мавзолеи на семейни гробници. Запустение и тишина.

...Ето, нашият герой, начело на тъжната процесия, минал недалеч от паметната „стена на Санкт Петербургския плач“ - мястото на разстрел на монаси в един от яростните дни на червената революция. Запазилите се по чудо следи от куршуми върху стената били срамежливо залепени с цимент от нечия хладна ръка. Как водили монасите на разстрел? Точно така чинно и спокойно, както сега водили Светогореца? Кои са били тогавашните палачи? Обикновени хора, чиито потомци, без да знаят за тази страница от неотдавнашното минало, сега се въртят в уличния водовъртеж в града на Нева?..

По-нататък се открила живописна картина, изглеждаща вече съвсем несъвместима със случващото се. Обрасъл изкуствен вир, полюшващи се перлени водорасли, дървета с изпръхнала кора и бронзови корони, издигащи се над позабравена от хората гробница, на фона на лъчите на плахото слънце.

Усетил се свиващ сърцето мирис на есенен огън; някъде на другия край на гробището метачът горял изпадалите листа.

Но несъвместимото се съвместило. И съзерцавайки тази прозрачна есенна хубост, благодарейки на Твореца за всичко, Светогорецът се спуснал в черното лоно на гробницата. По-точно, спуснали го там, с вързани ръце и крака и тапа в устата. Пъшкайки и подканвайки се един друг да бързат, хората на Звездопад захлупили каменната плоча. В гробницата станало свършено тъмно.

Скоро отговорникът за операцията доложил на Спартак Тимурович за успешно изпълнената задача. Той мълчаливо го изслушал и заключил:

- Е какво? Всичко свърши. Звезди изпод земята няма да видиш.

По същото време над Атон се разразила буря. Бели пенливи рози разцъфтявали и се разпадали на гребените на мятащите се вълни. Вятърът тресял и огъвал дърветата, плачещи с дъждовни струи. Тътнежите на гърма дълго и страшно се биели в планината, спускаща потоци мътни ручей към морето.

Непоколебим, сякаш направен от горещ жив мрамор, си пробивал път по тясна животинска пътека един старец. Той бил един от невидимите. Възлестата тояга в ръката му пружинирала по каменистата почва. Босите напукани нозе уверено стъпвали по пътеката, ту опирайки се на твърдите камъни, ту разпръсквайки хладната каша. Брадата и дългите сиви коси се развявали на вятъра, като бели платна на безстрашен кораб по време на щорм. Древният подрасник бил толкова напоен със сокове на светогорски подвизи и послушания, че сякаш не побирал и влагата на дъжда.

Старецът се изкачвал от подножието на Атон към един от върховете - съседен на главния връх. Там, където той вървял, било винаги безлюдно. След като се изкачил, се огледал наоколо. Най-горе царствено се извисявала Света Гора. Дъждовните облаци стремително я атакували, падали надолу, разсечени от гребена на планината, и отново се хвърляли в бой. Мълнии режели въздуха, наелекризиран от въздушното сражение. По цялата дължина на морето до хоризонта избухвали и се сривали надолу блестящи стрели.

Нов порив на урагания вятър блъснал стареца. Той паднал на колене. Издигнал нагоре ръце. Обърнал взор към върха. Там, на връх Атон, непоклатимо стоял храмът на Преображението, там приемал върху себе си обгарящите удари на мълниите и оставал цял живоначалният кръст.

Когато преди години Светогорецът пристигнал на Атон, почти веднага попаднал на върха. И тогава, както сега, имало буря... Сега невидимият старец се молил за Светогореца. За него се молило в този час и цялото пустинно съкровено братство.

...По-тихи и нереални станали външните звуци на бурята, гърма, щорма и пороя; по-отчетливо и по-свърхреално пулсирала живата умно-сърдечна молитва в душата...

Лошото време утихнало към нощта. Както винаги, след него дошло време на яснота, тишина и покой. Облаците се разсеяли, очиствайки небето за вечните звезди.

В молещата се душа като бяло таворско цвете разцъфнала звездата
на исихазма.

И било... свещено безмълвие.

Глава тридесет и осма

В която се говори за това, че в Санкт Петербург е невъзможно да виждаш дори от височината на птичи полет

Минали три дни. Спартак Тимурович спал зле. Причината била, както той си мислел, новият китайски чай, специално доставен от една далечна провинция. Прекалено тонизиращ. А още и, може би, - мислите за Светогореца. Впрочем, той ги прогонвал, като неканени гости. Един път намислил дали, моля ти се, да не провери как се чувства той там, жив погребан. Ами ако изведнъж се окаже, че е още жив, макар, че едва ли. Но сериозно тази мисъл Спартак Тимурович не разглеждал.

А и още нови важни дела се прибавили. Сега, когато Светогорецът и компанията му повече не правели конкуренция по атонската тема, председателят на ОПАД следвало да утрои усилия. За да може, от една страна, да привлече внимание, използвайки народния интерес към темата, извикана от Светогореца, а от друга, да отвлече вниманието от пропадналия старец.

И все пак сънят бил лош, мътен, тревожен...

От деня на погребението на стареца минали девет дни.

Братчетата, отначало въодушевени от търсенето, сега се събирали все по-рядко. Нямамо особено много за какво да разговарят. Тягостно било взаимното мълчание и незнание какво да правят. Наистина, понякога се молили заедно. Това било единственото, което им оставало.

Варата във възможността да стане чудо с всеки ден умираше. Когато Светогорецът бил с тях, чудото изглеждало естествено и нескончаемо; когато старецът вече го нямамо, светът пак станал с цвят на дъждовна вода... Дъждове през тези дни падали често, но вече не през слънце. Топлината напуснала града. Дъждовете се леели мрачни и слепи. Капките, попаднали на лицето, обгаряли със студ.

Августин скърбял: „Ние мислихме, че нещо започнахме да представляваме, а това са били светлината и топлината на стареца. Ние сме живели чрез тях. Ето, изчезна старецът и нашата тъмнина отново се вижда”

„А какво ще стане с Иисусовата молитва, на която ни учеше авва?- например за това размишлявал Юри Аннович Звездочет. - Колко рано си отиде. Рано... В сърцето на всеки от нас сега има рана. Но друг път няма. Да се съберем. Да се смирим. Да припаднем към Спасителя с непрестанна молитва. Да молим... До последни сили. До края.”

„Провървя ми, и не ми провървя! - на английски език мислел Американецът: - Намерих стареца, а него го... Толкова добър. Когато бях до този възрастен човек, виждах какво е това любов. И той е силен, цялостен. Свободен е. Прилича на най-добрите американци по оптимизма и младостта на душата, а още и с това, че е малко като сериозно хлапе!”

Цвети плакала по цели дни. Заради това възникнали трудности в дома и учението. Е, както можела, я поободрявала София, която не си позволявала да се разкисне. Тя съставила маршрут и заедно с Цвети ходели на поклонение по близките свети места, започвайки от обителта на праведния Йоан Кронштадски в Карповка. Те ежедневно се отправяли към мощите, чудотворните икони или просто в някой храм, известен с добри свещеници. Това ги утешавало.

Учениците на Светогореца не можели в тези дни да съберат всичките си мисли и чувства, но и не си поставяли такава задача. Но ако се опитаме да направим това за тях, то например, ще се получи следното.

Те все едно преживявали заедно с първите християни онези страшни дни между Разпятието и още неизвестното Възкресение на Спасителя. Близките на Светогореца хора преживявали болката от унижението на техния учител и някъде в дълбините на душите си започнали да изкореняват невярното си отношение към него, научавайки се да ценят смирената сила на духа, а не силата на силите си.

Нали само издигайки се над „позора” и „слабостта” на Учителя, християнинът започва да вярва в Него истински и спасително. Само осъзнавайки маловерието в себе си и отхвърляйки съмненията в безупречното всезнание и благост на Бога, човек може съзнателно и изцяло да повярва в Него, като в своя Бог Творец и Спасител.

Не това ли се откривало сега с примера на любимия старец и неговите ученици?

Кой знае, може би с подобен опит в своя живот трябва да се срещне всеки християнин?..

...А какво ставало в главицата на Бялата птица, ние не знаем. Гълъбът неуморно летял над Санкт Петербург, оглеждайки най-отдалечените затулени кътчета, пикирайки между дърветата в парка, часове седейки на Петропавловския стълп, зорко гледайки на всички страни.

Както е лесно да се досетим, опитите на Бялата птица не се увенчали с успех, тъй като Светогорецът сега пребивавал там, където не било възможно да се погледне даже и от височината на птичи полет... Под земята.

Глава тридесет и девета

За откровенията на границата между два свята. А също за Вячеслав, по-рано наречен Червената мутра, попаднал в центъра на разгръщащите се събития

А старецът бил още жив. Той не знаел, че са минали девет дни. Не било възможно да определя смяната на денонощията. Впрочем, друго го занимавало.

Когато спускали Светогореца в гроба, сърцето му учестено забило, излизайки от привичния ритъм на самодвижната Иисусова молитва. Но когато останал в непроницаемата чернилка, лице в лице с приближаващата смърт, то разбрал: нищо друго освен молитвата в тези минути не остава на исихаста. Но в това малкото е всичко. Или, по-точно - Всичко (с голяма буква). Съвсем скоро през непроницаемия мрак започнала да се процежда светлина. Това било необичайно светоозарение, явление на световидна благодат. И как да опишем това, което донесла тази Божествена светлина в сърцето на Светогореца? Висота, красота, простота и чистота...

...Светогорецът не оставал за дълго сам. При него дошли монаси в пробити от куршуми подрасници и без думи, само с молитвата на своите души го подкрепяли. Тези същите монаси, разстреляни заради вярата от революционерите тук, на Николското гробище. От техните рани се леело същото това неизречено, белоснежено сияние.

Гледайки новомъчениците, Светогорецът изведнъж отчетливо си спомнил, или може да се каже, чул думите на своя пръв наставник - стареца Анастасий Плачещия. Той възприел тези думи още в детството си, но тогава не разбирал дълбочината им: "истинното свидетелство на Православието - това е свидетелството на мъченичеството и исихазма. Нашата вяра свидетелства за спасителността си с кръвта на невинните страдалци и нетварната светлина на смирените молитвеници. Това е истинското Християнство".

След това се появил сам старецът Анастасий Плачещия, но изобщо не плачел, а цял сияел от радост. Разговорът на духовния наставник с ученика му изглеждал много трогателен, нали сега на вид те били почти връстници, - двама благообразни старци. Старецът Анастасий се прекръстил, отечески благословил Светогореца и попитал:

- Е, кажи ми, чеденце, когато слушаме евангелския призив за святост, към какво трябва да се стремим?

Светогорецът толкова бил поразен и едновременно утешен от неочакваната поява на стареца Анастасий, че се затруднил да отговори. Както в детството си, мълчал, внимавайки с доверчиво открити очи и сърце за всяка дума на любимия наставник.

- Аз ще ти кажа, чеденце. Не трябва да желаем да станем прославени светии. Това е прелест. А трябва да желаем да бъдем спасени в Христа. Та нали спасен на дело означава свят, осветен с благодат, може да останеш неизвестен за никого, освен за Бога, в краен случай на палачите си. Горко ни, ако търсим прослава и похвала от хората.

- Наистина, отче, - промълвил Светогорецът, - искам да бъда спасен.

- Това е най-доброто! - зарадвал се на отговора на ученика си отец Анастасий, както било някога отдавна.

Така минавало времето...

Светогорецът оставал вързан, но вече не чувствал възлите, защото ръцете и краката му отекли и загубили чувствителността си. Глад старецът не изпитвал. Когато ожаднявал, лицето и устните му били оросявани от благоуханна влага, ободряващ нектар. И жаждата се утолявала. Нектар му се струвала калната киша, потекла по долната страна на плочата заради обилните дъждове. Палачите извили ръцете на Светогореца зад гърба му и го спуснали в гробницата странично. Той лежал настрани на дъното на гробницата, а дъждовната вода успявала малко да проникне под тапата.

За външните детайли на затвора си Светогорецът не размишлявал повече. Живял с друго: с висота, красотата, простота и чистота в Христа.

„Господи Исусе Христе, Сине Божий, помилуй ме грешния,” - се творила молитвата. И сияела светлина.

Непосредствено преди събитията да приемат новия неочакван обрат, на Светогореца в сияещите недра на Исусовата молитва му се открило следното: „Страданията са реалност на нашето битие и зов към спасителен духовен живот... Ако искаш да откликнеш на този зов, отначало се прости с живота. Понеже желанието да поживееш по-дълго на земята може да стане препятствие към Небето. Страхът да загубиш земния живот е способен да те тласне към предателство. Вярвай, че земният живот и смъртта са в ръцете на Бога. Ако врагът не може повече да те плаши със страдания и самата смърт, то пътят към Бога на твоята душа е свободен”...

В този момент плочата на гробницата с грохот рухнала долу ребром, за щастие, редом до Светогореца. Заедно с плочата с вик „майко” паднал един човек.

Августин, Юри Аннович и Американецът седели в щаб-квартирата на осиротялото братство. Те говорили за това, че не само не могли да спасят града и света, но загубили и стареца. Сега няма да спрат антихриста. Наистина, те се заставяли да помнят, че главното - това е грижата за душата и духовната връзка, а тя е възможна с пропадналия без вест и вече убития праведник.

В този момент в квартирата се втурнала София:

- Идвам за вас, тръгвайте! Бързо! Да тръгваме!

- ???!

- Преди час клошарската поща ми донесе новина. Един от нашите легнал да спи в гробница на гробището на лаврата. И пропаднал. Видимо дъждът подмил под плочата. А там! Както той каза „монах от този свят”. Като покойник - погребан в гробницата. Но жив! По всички белези е нашият Светогорец. Да тръгваме!

- Разбира се, да тръгваме! Само че как може да е жив на деветия ден? Даже при алпинистите след такъв срок търсят само тялото, - сякаш боейки се да повярва на радостната вест питал вървейки, Августин.

- Но ние не сме алпинисти, - резонно възразила София.

- А ти сигурна ли си в източника на информация?

- В Червената мутра? Така нашите го нарекоха, докато Светогорецът не отмени прякора му, сега той е просто Вячеслав. Вярвам му. Макар да има слабости, но е честен. Бивш редови партиец - идеалист, между впрочем.

Глава четиридесета

В която намират Светогореца, но местопребиваването му отново става неизвестно

Вячеслав, по прякор Червената мутра, куцукайки заради неотдавнашното падане, водел из гробището цялото светогорско братство, (с изключение на Цвети, която била на училище). След тях на известно разстояние крачели двама телохранители, изпратени от бащата на Августин, които от този момент дежурели на смени в колата.

- Ето там, гробницата се вижда между дърветата, разбираш ли!- експресивно говорил Вячеслав: - Само полегнах. Бух! Провалих се. А нали знам, че днес не съм пил. Гледам, покойник... Жив! Разбираш ли! В добавка страшно прилича на батушката, който ни доведе София. Бях си натъртил крака, но от уплаха, като шампион по овчарски скок изхвърчах навън. И давай - при своите, разбираш ли! Трябваше да го развържа веднага, но като не знам каква е работата. И после, макар че съм свикнал да спя по гробищата, но не ми се е случвало да изкопавам живи мъртъвци. Разбираш ли!

Обезсиленият Светогорец осъзнавал, че пропадналият в гробницата човек по скоро не е представител на другия свят. Той го прекръстил с очи, но той не изчезнал, а тежко подскочил и се скрил в образувалия се отвор.

Отново се възцарила тишина, без да се смята глухо донасящия се градски шум. През отвора се открило късче сиво-синьо небе. Очите постепенно привикнали към дневната светлина.

Но това, че скоро над отвора на гробницата ще надникнат милите развълнувани лица на неговите братчета, Светогорецът съвсем не очаквал. А те надникнали.

Колкото и голяма да била радостта от срещата на духовните чеда със стареца, тя била подтисната от потреса в какво състояние открили Светогореца. Извлеченият от дъното на гроба и отвързан старец не можел да стои на краката си. Тялото било сковано от слабост. Следите от въжетата се надели с пурпурни синини. Старецът мълчал, сякаш забравил да говори. Накрая светло се усмихнал, въздъхнал дълбоко и произнесъл: "Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния".

И тук всички, все едно се събудили, се хвърлили към него!

Светогорецът, за да отвлече вниманието от себе си, се обърнал към охранителите на Августин:

- Благодаря, братя, че помогнахте да ме извлекат от тази приспивалница. Значи, още ми е рано... А сега, пусни ги, Августин. Нека се заемат с нещо съзидателно, а не с обслужване на самостоятелни възрастни хора. А то, не е ясно свободен ли съм, или все пак, под охрана,- завършил той с шега, на която се усмихнали дори и невъзмутимите охранители.

- Как да ги пусна?! Сега? А безопасността? С това няма да се свърши! Той ще стигне до край. Ние и така с чудо ви изкарахме изпод земята,- безпокоял се Августин.

- Да, именно, с чудо, - потвърдил старецът. - Пускай ги, пускай ги. А безопасността, ето я, - той кимнал към висящата на гърдите му броеница.- Помогнете ми, дайте ми я, а то ръцете ми са затекли и не ме слушат.

След известно време до Спартак Тимурович Звездопад достигнали небивалици, че Светогорецът отново действа в града. Той не повярвал. Когато слуховите се повторили, решил да провери. Изпратил хора до гробницата. Тя се оказала празна.

„Подведе ме мене сантименталността,- ядосвал се Звездопад.- Трябваше да послушам интуицията си и постоянно да проверявам погребението. А аз се страхувах, че няма да издържа стоновете на умиращ човек и ще заповядам да го изкопаят. А той се оказа по-хитър от мене. Избягал! Уж не оставихме недовършена работа. Как пък са го намерили?! Сега, ако той се оплаче, а бащата на Августин се включи, то ще се наложи да задействам солидни средства, за да оправя нещата. А след това, ще поочистим, естествено, всички тези светогорци и съчувстващите им. Този път всички до един. Нещо започнаха сериозно да ме кошмарят. Омръзна ми!”

...Но което е интересно, да намерят Светогореца и братството му, никак не можели. В сградата, където по-рано живеели братята, сега ги нямало. ”В края на краищата този техен бастион падна”,- успокоявал се Спартак Тимурович. Неговите хора направили засада в изоставената квартира, но това не донесло очакваните резултати. Слуховете за появата на стареца и помощниците му пристигали ту от единия, ту от другия край на Санкт Петербург. Нататък веднага се устремявал спецотряд, всичко претърсвал, но оставал с празни ръце.

Провеждайки с голям труд тайно разузнаване сред градските клошари, им се удало да изяснят, че Светогорецът и неговата приближена София периодично ги навещават. Но откъде идват и накъде отиват, не успели да разберат. Географията на клошарските нощувки била широка, да

отгатнат появата на търсените, било невъзможно. Още повече, че клошарите били изцяло на страната на Светогореца, и дума за сътрудничество в полза на Спартак Тимурович била изключена.

Но каквито и усилия и загуби и да струвало, председателят на ОПАД не смятал да прекратява търсенето на „светогорското братство“. „Все едно, ще пресека тази партизанщина!“, - окуражавал се той.

А къде всъщност се намирал Светогорецът?

Глава четиридесет и първа

В която се повествува за това, как „светогорското братство” си тръгва от земята

Светогорецът със своето братство отишъл по-високо: по-близо до небето и звездите, на покривите на Санкт Петербург. И там напълно благодрушествувал.

За това решение на проблема неоценима роля изиграли клошарите на София. Сред тях се намирили специалисти във всяка област. Едни от тях направили копия от ключовете за таванските врати; други скалпили от негоден материал малки уютни къщички - килии (в работа влезли дървени сандъчета, кутийки, парчета шперплат, кожи, пластмаса); трети донесли от градските сметища необходимата посуда и мебели.

Особено много се разгърнал Жорката, със заслуженото прозвище Направисам. Той устроил огрева на къщичките с помощта на топлия въздух от вентилационните шахти, изградил съоръжения за събиране на вода и сняг за получаване на питейна вода, поправил всичко необходимо, донесено от сметищата: примуси, керосинови лампи и дори една слънчева батерия.

Братството се разположило върху покривите на няколко къщи в стария квартал. Къщите тясно съседствали, образувайки голям кръг, в средата на който се намирал класическият питерски двор-кладенец, така, че братчетата си ходили на гости по покрива, без да се спускат долу.

За избора на място за това небесно градче се наложило немалко да се потрудят, понеже старите къщи са покрити с наклонени покриви. Но и на тях се срещат хоризонтални площадки. А където нямало хоризонтал, майсторите - златни ръце построили къщичките върху специални опори и прокарали дървени мостчета, за безопасно придвижване.

По един специален проект на Светогореца Направисам построил на покрива оранжерия, в която със старанието на София и Цвети започнала да расте свежа зеленина: магданоз, лук, копър, целина, кориандър.

Всеки покрив с къщичка получил име: Елеон, Тавор, Синай, Кармил, Валаам и, разбира се, Атон - с килията на стареца. Самите къщички се именуваха по атонски маниер исихастирии, или пустинки. Светогорецът призовал братчетата в тези дарени им от Бога уединени и издигнати от земята жилища колкото може повече време да отделят на умното делание и непрестанната молитва.

Дошла зимата, но нейното намръщено понякога лице не нарушавало идиличния живот върху покривите на Санкт Петербург. Хубаво било да седиш в уютната килийка на стареца, да гледаш виелицата през прозореца, да слушаш как звънкат от кабелите ледените шушулки, да пиеш доброкачествена запарка от „атонската билка“ босилек, да внимаваш в разказите на стареца. А в ясно време - здраво държейки се, да стоиш на покривния скат, като на планински склон, вглеждайки се в сребрилата далечина на градския пейзаж, да различаваш купола на Исакиевския събор, кръста на стълпа на Михайловския замък, искрящия лед на Нева.

Благодарение на присъствието на вдъхновения градовед Юри Аннович Звездочет, старецът и братчетата постоянно научавали нещо ново от величествената, трагична, прекрасна и незавършена история на града на свети апостол Петър. Изведнъж сред правите и полукръгли линии на града, където уж всичко е разгледано и преразгледано, Юри Аннович показвал някое незабелязано ъгълче, където върху зданието се виждала скулптура или над водата се извисявала причудлива арка на мост. Към раздялата със стария петербургски дом, който по рицарски защитавал дълго време, Юри Аннович се отнасял философски:

- Древните са казали: за да спасим цялото, жертваме част.

Още повече, че горчилката от раздялата била по-поносима от общението със Светогореца и живота с непостижимия град сега вече наистин а- лице в лице.

Юри Аннович по-често от другите можел да бъде видян в съзерцание на градската панорама. Нерядко към него се присъединявал Американецът, открил в Звездочет за себе си нов източник на знания. И тогава се провеждал примерно такъв диалог:

- Падението е започнало не в Ленинград. Не! А уви, от Петроград. Когато се отказали от приставката „Санкт“. Та това всъщност не е приставка. Обратното. Всичко останало в историята на града - е приставка към „Санкт“. В този отказ е коренът на злото и път към Ленинград, към това кръвоточещо чудовище, изяждащо само себе си... Но погледнете, вгледайте се, вижте! Нима пред нас, докъдето ни стига погледът, се разстила нещо друго, а не град „Санкт“? Погледнете чудото на въплътената от хората воля Божия. Градът, израснал върху блатата и преодолял блатността. Градът, възнасящ стълповете на камбанариите и кръстовете на куполите нагоре, към Небето на небесата...

- Юри Аннович!... протестираше Американецът, добросъвестно конспектиращ речта на Звездочет, - Вие пак така бързо-бързо говорил. Аз

не успявам разбрах и да правя конспект. Върни се, моля, към вашата мисъл за... - беседата продължавала.

След снеговалежите Санкт Петербург ставал приказно бял. Когато вятърът и слънцето сваляли от покрива белоснежния покров, то градът неочаквано се оказвал разноцветен. В разнообразната му палитра влизали синкави, кафяви, платинени, шоколадови, ръждиво-металически, зелени, меко-кафеникави цветове покриви...

Старецът се чувствал на покривите по-уверен от останалите братчета; опитът от живота в планината си казвал думата. Тръбите, антените, пожарните стълби, капандурите и рязко спускащите се надолу кладенци на дворовете, напомняли на Светогореца за пещерните отвори, виещите се лиани, каменни вериги и отвесни планински теснини.

Върху покривите постоянно живеели всичките членове на братството, освен Цвети, която нощувала в дома на родителите си. Но и на нея измайсторили килийка, където можела да се уедини, да се моли или да почива, когато се издигала от земята.

Нужно ли е да се казва, че Бялата птица се чувствала на покрива съвършено в своята стихия? Гълъбът се поселил върху покривчето на къщичката на стареца.

Някои клошари на София, по примера на Светогореца, започнали в своите райони да се преселват от мазетата, канализационните шахти и изоставените домове по покривите. По този начин, из града постепенно се оформила мрежа от „светогорски покриви“, както ги нарекли братчетата. Появила се възможност да се избира място за поредната проповед на Светогореца „долу“ с тях, за да може след края ѝ незабелязано да се скрие на покривите, при своите.

Юри Аннович и Американецът усърдно съставяли карта на „небесните пътеки“ на Санкт Петербург, изследвайки възможностите за предвижване от дом на дом по покривите.

Само че, и да се криеш, и да не се криеш, има много истина в поговорката на пустиножителите: „Или не си нужен никому, или тебе, все едно, ще те намерят“. Дошло време, когато по шперплатовата врата на колибата на стареца настоятелно се почукало.

Глава четиридесет и втора

В която пред нашите герои възниква най-сложният въпрос на съвременето, и Светогорецът го решава

Не, на килията на стареца чукал не Спартак Тимурович, а местният портиер Махмудов, типичен представител на тази професия, облечен в оранжев елек върху памучна дреха.

Обикновено неговите професионални интереси, както и на неговата жена, не стигали по-горе от последния етаж на жилищната сграда; на покрива нали никой не живее. Махмудов помислил, че му се сторило, когато върху покрива на един от поверените му домове видял във вечерната тъмнина лъч светлина (както след това се изяснило, Американецът невнимателно ползвал фенерче, нарушавайки правилата на конспирацията). Друг път на портиера му се сторило, че на съседния покрив се мярка силует на човек. Но от домоуправителите никой не идвал, а таванските врати оставали заключени - това го успокоило. Трети път тревога вдигнала съпругата му. Чистачката Махмудова добросъвестно миела стълбището на предпоследния етаж, когато изведнъж обърнала внимание, че някой излязъл от асансьора на последния етаж, тръгнал по стъпалата нагоре и започнал да отключва таванската врата. Недоумението на Махмудова нараснало, когато, внимателно поглеждайки, видяла младо момиче да прониква на тавана (това била Цвети).

Изслушвайки развълнувания разказ на жена си, Махмудов се въоръжил с лост и решително тръгнал към покрива. Виждайки там неизвестно откъде взела се къщичка, пъргавият портиер се придвижил по-нататък по заскрежената пътечка и окончателно се объркал, откривайки цяло небесно градче. Заедно с това деловата жилка на неговия характер дала знак за себе си: Махмудов се развеселил от мисълта, че, който и да живее в тези къщички, - те са по-скоро нелегални, а значи, скромно заплащане за правото да живеят тук, ще му плати като на отговорно лице.

Така би било навярно, ако Махмудов се беше срещнал с още някого, а не със Светогореца.

В деня на запознанството Махмудов проседял в килийката на стареца на чай от босилек и откровен разговор няколко часа. Не на шега изплашената портиерша се отправила към покрива в търсене на пропадналия си мъж, вземайки със себе си повикания от пазара по-млад брат на Махмудов. Намирайки къщичката на Светогореца, те бурно излели

негодуванието си върху Махмудов-старши, а запознавайки се със стареца също останали в килийката му... задълго.

Когато в условия час братчетата дошли при стареца на вечерен чай, се втрещили, като видели трима души, седнали по източен обичай на пода на килията, очаровано слушайки Светогореца.

- Ей, другари, не се бойте! Няма да изядем вашия старец,- възкликнал с източен акцент Махмудов-старши.- Представете си, той извади от душите ни всичко, сърцето извади. Разбираш ли?! Всичко извади, уми го, и го върна обратно. Сега жена ми ще донесе ориз, шафран ще донесе, такъв пилаф ще сготвим! Вай-вай-вай, пръстите си ще оближеш! От този ден вие сте мои гости на всичките ми покриви! Живейте, уважаеми, колкото искате. И приятели доведете, и роднини, ако искате и цялото село. За всички има място!

От това време Махмудов станал предан ученик на Светогореца. Старецът го нарекъл Дамаскин, в чест на свети Йоан Дамаскин, който, както подчертавал старецът, бил дясната ръка на самия халиф на Дамаск. Наистина, за това после едва не заплатил със собствената си дясна ръка, но това е друга история.

Новопоявилият се Дамаскин изказал желание да се кръсти, Светогорецът разяснил как трябва да се готви. И ето че вече Звездочет провеждал занятия по православно катехизиране с двама кандидати за кръщение - Американеца и Дамаскин.

Веднъж при Светогореца тайно дошла да се жалва жената на Махмудов:

- Ето какво се получава, уважаеми старейшина! Собственият ми мъж какво, иска без мене ли православен да става? Значи, получава се, ние на другия свят ще бъдем на различни места? Няма да стане! Тогава кръстете и мен! У нас без жените не се решава нито един въпрос, макар, мъжете да мислят, че всичко решават сами. На мене от детство баба Фатима ми шепнеше: „Мъжът - това е главата. А жената-шията! Накъдето шията се обърне, натам главата ще гледа.“ Че нали при вас на покрива, моят мъж попадна благодарение на мене. Само вие, уважаеми старейшина, по-добре на мъжа ми не казвайте, че съм идвала - ще ми се кара, че вечно се пъхам. Ако може, уважаеми старейшина, кажете му от себе си, че и мене готвите за кръщение.

Светогорецът се съгласил и помолил Махмудов да преразказва на съпругата си наученото на занятията, за да може и тя да се покръсти, ако пожелае и има готовност.

По-малкият брат на Махмудов не мислел за кръщение, но изпитвал към стареца искрено уважение. От време на време идвал на покрива с

армагани - пресни плодове и зеленчуци от пазара. А на по-големия си брат казал веднъж на родния им език:

- Ти, ако се кръстиш, искай от стареца една броеница за мене. Сам знаеш, че при нас броениците винаги са били на почит. Имам я да виси в колата. Но един от нашите старци каза под голям секрет, че броеницата с кръст е по-силна.

- Ще попитам, брат. Но ти сам помисли: ако на броеницата ти има кръст, а на гърдите няма, какъв е смисълът?

Една вечер, разхождайки се по покрива, любувайки се на белия в златно огнено сияние мистичен град, Юри Аннович споделил мислите си с Августин:

- Искан ми се да отбележа, Августин Маркович, особеностите в общуването на Светогореца с Махмудови, а в по-широк смисъл - с хората, дошли, така да се каже, „от изток и запад“. Не е тайна, че във всички градове и села на Русия сега преизобилно са представени пришълци от Азия и Кавказ. Националният въпрос стои ребром, а понякога се излива в остри конфликти. Налага се да слушаме от някои хора, понякога от православни, че единственото решение на въпроса е скорошното изгонване на всякакъв такъв род пристигнали. Но това е все още меко казано. Чуват се призиви и за физическа разправа! Задънена улица. А ето, Светогорецът показва изход. Вижете, как под негово влияние нашите Махмудови с цялата си душа се отвориха към проповедта за Християнската вяра и живот! Да изгониш чужденците – това е нереално, а ако е реално, то не е приемливо за християнското съзнание. Както не са приемливи всякакви форми на расизъм, особено на физическа разправа. Трябва да носим на тези хора светлината на Християнството, да ги възкръвяваме, да им откриваме съкровищата на руския език и култура, които за нас са исконно православни. Това е трудно, но реално. И това е единственият изход. Тогава пристигналите хора ще ни станат свои, ще станат за нас православни братя и сестри. А техните деца напълно ще станат в културен и духовен смисъл руски, по формулата на Фьодор Михайлович: „Руснак – означава православен“. Понеже словото на истината, което според Достоевски Русия възвестява на света, е без съмнение, евангелското слово, словото за Христос и Светото Православие.

- „Исихастирии“, казвате, - раздражено мърморил Спартак Тимурович, четейки информационната сводка на шпионите. - „Разположени някъде в града или областта“, казвате? Добре, че не е

някъде на луната. За какво плащам толкова пари? О'кей, продължаваме търсенето „някъде из града или в областта”!

Глава четиридесет и трета

За човека, загубил името си

Не много след това се случила странна история, която си струва да разкажем.

Станало така, че някакъв мъж на средна възраст съвършено се разочаровал от живота.

Отчужден от всичко, той лежал на дивана в жилището на родителите си в околностите на Москва, когато погледът му паднал върху малък сгъваем телефон в пурпурен цвят, напомнящ с нещо на сърце. Мъжът взел телефона и написал смс-съобщение: "Какъв е смисълът на живота?", набрал произволен номер и го изпратил. Отговор не очаквал. Такъв номер би могъл изобщо да не съществува, но дори и да го имало, то на подобни послания нормалните хора не отговарят. След няколко минути дошъл отговор. Мъжът трепнал, когато телефонът започнал да вибрира, приемайки съобщението. В отговора се казвало: "Чакаме ви утре по това време до бюста на император Петър Велики на Московската гара в Санкт Петербург".

Мъжът горчиво се усмихнал, обърнал се с лице към стената – явно, не възнамерявайки да пътува до никакъв Санкт Петербург. Още повече, че неотдавна бягал именно от там. Но след половин час мъжът скочил от дивана, сякаш смисълът на съобщението стигнал току-що до него. Бързо се приготвил и тръгнал за билет...

Ще се върнем към тази история по-късно, а сега да поясним какви обстоятелства довели въпросният човек до този странен ден.

Сам себе си този човек наричал Ен. Защо? Това скоро ще стане понятно. Родил се близо до Москва. В детството си два пъти наговарял другарите си да избягат: първият път от старшата група в детската градина, вторият - от първи клас в училище. Убеждавайки се по такъв начин, че далече няма да избягаш, заел изчаквателна позиция. На около тринайсет години, взимайки палатката на родителите си, хляб и консерви, тръгнал сам на поход в горите край Москва. Там благополучно прекарал насаме с природата няколко дни. Роднините се учудили: "Сам, в гората?.."

Това били бягства не от някого, а опити да избяга някъде: в другото, неизследваното. Но това за душата на Ен тогава било трудно да осмисли. Впоследствие занятията в школата за млади геолози с „излизания на полето" донесли удовлетворение, но външно. В нямата атмосфера на червената епоха, доживяваща последните си години, само в горите, до

огъня, се дишало свободно. Там водели откровени разговори и пеели с китара:

Земята е към залез и в дим
аз умирам затова,
че да живея без тази вяра не мога!

Що за вяра било това, Ен точно не знаел, но се досещал, макар, че възможно, не до край... Лично за него винаги била важна вярата в човека, в ценността на човешкия живот. Той разсъждавал така: "Как би се изменил светът и как по съвършено различен начин би протекла историята, ако всички по ясен и безспорен начин осъзнаваха ценността на човешкия живот. Ако разбирахме, че никакви височайши цели не са по-висши от самия обикновен живот на най-последния човек".

Пораствайки, той свързал живота си съвсем не с геологията, а с журналистиката. По-точно, журналистиката станала неговото оръжие. Ен не влязъл в политиката, макар, че съществували всички предпоставки. Той действал самостоятелно. Благодарение на смелостта си, граничеща с безогледност, болката му за излъганите и предадени в перестройката хора, а така също и бидейки надарен с литературен талант, Ен си спечелил името „рицарят на справедливостта". Правел дръзновени журналистически разследвания, "надничайки зад кулисите", за да изкара всичко наяве, да възстанови справедливостта. Всичко това не могло да не предизвика ненавист в опонентите му. Но на него му вървяло. Едно покушение над него било неуспешно, а за второто по-рано го предупредили... Е, на такива дреболии като запалването на входната врата на апартамента му или издрасканата му през нощта кола, Ен просто не обръщал внимание.

След това времената на покушенията останали назад, дошли други времена. И тук се случило нещо странно. Ен се оказал популярен и търсен в тази среда, срещу която преди отправял перото си. Синовете на мира сега логично разчитали, че може да използват таланта му за свои цели. Те започнали да му дават поръчки, издавайки компромати срещу враговете и конкурентите си, използвайки името и авторитета му. Естествено, поръчителите гарантирали защита и щедро възнаграждавали усилията му. Външно всичко изглеждало сякаш по старому. „Рицарят на справедливостта" все повече се издигал в очите на обществеността. Но в действителност майсторите на блъфа постепенно правели от Ен своя марионетка.

Наистина, Ен достатъчно бързо разбрал това. Но вместо решително да скъса такива връзки, той се опитал да играе своя игра. От една страна, той се съблазнил от немалките изгоди, а от друга, продължавал да убеждава себе си, че ще съумее да съхрани вътрешната си чистота и самостоятелност.

Когато Ен окончателно проумял, че е загубил, фактически загубвайки себе си, било вече твърде късно. Злото се оказало много по-близко, отколкото предполагал, борейки се с него. Злото се оказало вътре в него... Най-тъжното било това, че през изминалите години Ен се променил. Навикът да живее добре, почивайки върху лаврите на бореца за правда, а всъщност, превърнал се в цирков лъв, извършил своето пагубно дело. Да скъса конците, които държали в ръцете си кукловодите, особено конците на славолубието и гордостта, надвишавало силите му, както се оказало. Така Ен станал заложник на собственото си име.

Друга история с Ен била в отношенията му със слабия пол. Имиджът на Ен привличал женското внимание, но за съжаление, „властелинът на думите“ несериозно и безотговорно се отнасял към създаването на семейство. В резултат - влюбванията се сменяли едно след друго, без да прераснат в нещо повече. На неговите временни спътници това не носило нищо друго, освен разрушени надежди. Веднъж Ен бил принуден честно да признае пред себе си, че „рицарят на справедливостта“ е и сърцеядец. Каква страшна дума - „сърцеядец“! Обратната страна на този медал се състояла в това, че той „изял“ и собственото си сърце...

Така Ен го носило течението на горчивия двоен живот. Отначало силно го мъчело несъответствието на собственото му име. Да се бориш за правда, а да станеш жив носител на неправда - печална участ. Двойният живот с неговия постоянен страх от разобличение, лицемерието, безполезната жертва заради името му, се оказало първото реално наказание за престъплението. Само че с тази неприятна роля той все повече свиквал. Съвестта го тревожила все по-малко, а животът на душата все повече угасвал в безсърдечната марионетка. Нямали сили да въстане против злото в самия себе си, да се обърне към истината, както многократно призовавал другите. Не, Ен нямали намерение нищо да променя.

Но името си все пак изгубил...

В поредната гръмка афера поръчителите не могли да осигурят на Ен нужното прикритие. А и неговата вътрешна изчерпаност и духовна слабост, видимо, станали прекалено забележими за неговите противници. Намерил се компромат и за него самия. При това сериозно подготвен, неподлежащ на опровержение. Изглежда, „зад кулисите“ решили да се

сбогват с Ен завинаги. А новият шумен скандал, свързан с разобличението на „рицарят на справедливостта“ донесъл своите дивиденди на този, който извлечал изгода от подобни скандали.

По-рано Ен загубил душата си, но му останало поне името. Сега този негов идол, кумир и таен ласкав мъчител - собственото му гръмко име - било хвърлено в праха. Настъпил пълен жизнен крах. Струвало му се, че целият свят вижда как заклеяменото му с позор име безпощадно изгаря челото му, като клеймо. Отчасти така и било, благодарение на световната мрежа на интернет.

Възненавидил човешкото си име, той започнал да нарича себе си Ен - от латинското „N“, предвид на това, че отсега е човек, изгубил името си.

В подема на кариерата си Ен се заселил в Санкт Петербург, откъдето и водил борбата, подчертавайки с това дори и териториалната си непричастност с разследваните дела, които били главно в Москва. Сега, след краха, той бягал от града на белите нощи и се криел от всички в околностите на Москва, при родителите. Преживявайки тъга, мъка и душевна болка, Ен решил „по принцип“ да не посяга на себе си, а да види как ще свърши само всичко това. Макар, че нямало какво особено да се види. Какво можело да се измени? Иконата на Спасителя, която поставил в стаята си след кръщението си в юношеството, той, кой знае защо, сега обърнал с Лика към стената. Макар, че не я махнал съвсем, оставил я на същата лавица, на която иконата стояла през всичките години на отсъствието му.

По цели дни Ен се въргял на дивана, стараел се да спи, или се преструвал че спи, когато родителите му надничали при него. Избрал формата на съня за бягство от реалността. За нищо повече, даже и за това да се пропие, нямал макар и остатъци от жизнена сила.

В такова състояние Ен изпратил „в нищото“ смс-съобщението: „Какъв е смисълът на живота?“ То „случайно“ пристигнало на телефона на Августин. Той се учудил, но без да се бави, прочел съобщението на Светогореца. След това изпратил продиктувания отговор.

На следващия ден, на Московската гара в Санкт Петербург, до бюста на император Петър, Ен посрещнал нашите герои, или, по-точно, те го посрещнали. Той веднага ги познал, понеже такъв отговор - покана можели да изпратят само необикновени хора. Те такива и се показали в тази минута сред суетната тълпа: светло-усмихващ се старец в овехтял подрасник, с дълга чак до полите броеница, и млад човек в черно, с белоснежен гълъб на рамото.

От нещо в душата на Ен станало по-топло.

Глава четиридесет и четвърта

В нея Ен започва да диша, а Момчето пристъпва към самия край...

Последвалите дни след тази среща за Ен станали щастливи и незабравими.

До стареца, над града, високо на покривите, той почувствал, че отново започнал да диша. Въздух, въздух, въздух... Ен сякаш се учил наново да прави всичко: да мисли, да чувства, да разговаря, да живее. Вярата в Бог дошла като любов. И той се досетил, че тя само така идва. Вярата не идва чрез сметки, анализи и изгоди; тя идва непредсказуемо и прекрасно, като дар, точно както и идва истинската любов.

Всеки ден донасял някакво откровение. Старецът, като опитен водач в планина, извеждал Ен от дълбините на отчаянието.

- Съществува покаянието. А покаянието - това е райска врата. И ето, това покаяние, довеждащо до ужас невярващия, струващо му се смърт, за нас е крушение на самата смърт. Врагът ни внушава, че това е крушение за самия теб, гибел на твоето „аз“, край на славата ти, позор, трагедия... Но това е крушение на смъртта, гибел на твоя вехт човек! Заедно с греха и нашият вехт човек се сгромолясва, и това падение е наистина ужасно. А остава нов човек, възраждащ се в Христа Спасителя, чрез Неговата любов...

Ен разбрал, че ако вярата идва като любов, то и любовта се открива и става достъпна само като вяра; да обичаш можеш само с вяра, само вярвайки. В това е великата сила на вярата и великата сила на любовта.

Светогорецът обяснил на Ен, че ако правим нещо заради другите и още повече заради Бога, а не заради името си, то тогава, ако загине името ни, няма да страдаме. Нека то бъде отхвърлено, опозорено, предадено на забвение - това е нищо, след като това, което сме правили, е принесло благ плод. Ако морално ни унищожава убийството на името ни, то ние сме се трудили преди всичко за своето име, напоявайки делата си със своите гордост и тщеславие. Затова така боледуваме в случай на личен крах.

- Ех ти, рицар на справедливостта, - обръщал се ободряващо старецът към Ен, - не си търсил справедливостта където трябва! Не търси правда на земята, Тя се е възнесла на Небето преди две хиляди години. Не търси справедливост сред хората, търси я в своето сърце. Виж какво се случи с твоята вяра в човека. Тръгвайки от вярата в човека, ти тази вяра фактически си я зачеркнал и загубил. Ти вече си стигнал до там да раняваш и убиваш с думи. А още малко, и по стечение на обстоятелствата,

ти би поставил под съмнение самата ценност на човешкия живот. Нямахте да можеш да се спреш и щеше да прекрачиш през човешкия живот, ако се окаже на пътя ти. Както се е случило с теб, така и с всички: сатана незабелязано стои до теб, чака, внимателно следи, за да намери слабото място. И тогава удря в него с всичка сила. Ето, в теб например е било развито чувството на любов към хората. Това е забележително, защото обичащият хората подражава на Бога. Само че не си отчел, че в морето се въдят не само делфини, но и акулите на човекоугоднието и сластолюбието. Тъй като изобщо, чувствеността, преобладаваща над висшите духовни стремления може да доведе до блуд, отначало душевен, а след това и телесен... Е, каквото било, било - минало е и с бурени обрасло. Не трябва да се отчайваш, за всичко това има покаяние. Щом не си убит - значи си жив. Още ще поживееш, ще напишеш...

- Нима мога сега да пиша? - учудвал се Ен.

- Можеш... Само че сега ще пишеш по различен начин. Ще разкажеш на хората как Господ те е помилвал. А това, че Той те е помилвал - това е несъмнено! Иначе, представи си, ти би бил уважаван, прославян и почитан в обществото до самата си смърт. Никой така и не би заподозрял нищо. И ти, под дружните ръкопляскания и гръмки речи на гроба ти, би се отправил направо в ада, към сатаната, с когото вече духовно си се сродил благодарение на гордия и лукавия си живот... Ето от какво те е запазил милостивият Господ!

Ен дълбоко, от цялата си душа се каел. Много плакал, а старецът му говорил:

- Плачи, скъпи мой. Нужно ти е да се изплачеш.

В Ен се събудила жалост към всички онези, които лъгал, водейки двойствен живот, които съблазнявал, огорчавал, мамил, предавал. Скърбял и за всички женски души, на които причинил болка и горчивина, чиито надежди разрушил. Ен се молил Господ по великата Си милост да зарадва сърцата на тези хора и да им покаже спасителния път, както го показал на него. Нали за Бога всичко е възможно, сега той със сигурност знаел това.

Ен размишлявал: "Когато дали случайно, дали доброволно, дали охотно или принудително слагаш маска, то ставаш марионетка. Марионетка дали на социалното обкръжение, дали на собствената си маска, на адските ли сили, но марионетка... Изходът е - да снемеш маската! Само тогава отново ще намериш лицето си. Тълпата се мята между две крайности: на нея й са нужни кумири или врагове, силно изразен порок, или, нека и колосана, фарисейска святост. Но за живота на човечеството е необходимо съвсем друго послание: вестта за прошката, за

това, че Бог диша даже в разкъсаното сърце; че падналият грешник и страшният злодей чрез покаяние могат да излязат на пътя на спасението и смирената святост. И нека интернет да чернее от информация за това какъв съм аз. С това по-очевидно ще е моето послание за Божията милост, за небесната милост, явена на такъв паднал човек като мене. Толкова по-живо ще е свидетелството за вярата, идваща в сърцето, като първа и единствена духовна любов”.

Както на всички останали, Светогорецът подарил на Ен броеница, наставлявайки го така:

- В Иисусовата молитва ние произнасяме името Божие. Да загубиш името Божие е още по-страшно, отколкото да загубиш собственото си име. Уви, по-голямата част от човечеството е загубила името Божие, тоест е забравила и не знае за Бога; живее сякаш няма Бог, а това значи - не живее! А нали е казано: ”Да се свети Твоето име”. Помни това и колкото може по-често със смирение и надежда призовавай Господа в Иисусовата молитва, произнасяйки Неговото име.

Цялото „светогорско братство” се проникнало от любов към Ен заради добрия му и тих нрав. Спомняйки си своето падение, той се боял да не каже някоя излишна дума, за да не сгреша отново с нещо, някого, макар и неволно, да не обиди. Следвайки стареца всички се стараели да го подкрепят и ободрят. Ен, макар че главно мълчал, но духовно ликувал, оживявайки ден след ден.

Тъй като свободни покриви, допиращи се до братското градче повече нямало, за Ен построили къщичка на покрива, където живеел Звездочет. Ен се стремил към уединение и откритата му от стареца Иисусова молитва, благодатния вкус на която е особено ярък след силна скръб. Все пак волю-неволю той нерядко се срещал със своя съсед по покрив. И Юри Аннович, по своя обичай, изказвал някаква интересна мисъл за града, разстилащ се долу. Веднъж той казал на Ен:

- Знаете ли, в Санкт Петербург особено ясно личи какво значи да загубиш името си. Нали и нашият град също е губил името си, но по Божия милост отново го намерил. Ще намерите своето име и вие.

Родителите на Ен неизказано се радвали за възвръщането на сина си към живота. След като умирали пред очите им, а те с нищо не успели да му помогнат, неговият укрепващ от ден на ден глас им звучал по телефона като победен химн. В същото време след преживяното те искали да видят до себе си единствения си син и много тъгували заради раздялата. Разбрал това, Ен веднъж им казал:

- Не тъгувайте, мои мили. Тази раздяла ме върна при вас.

В един от тези дни едно единадесетгодишно момче, отдавна невчесано и немито, в окъсани дрешки, стояло до самия край на един покрив. С вкочанена от студения вятър ръка се прекръстило, изтрило сълзите си, и в следващите минути било готово да се хвърли долу.

В прощалния си поглед момчето се опитало да събере последните впечатления от земята... Когато изведнъж на един от покривите зад няколко сгради, момченцето видяло напрашена със сняг къщичка, като от приказките. А в приказки момчето вече не вярвало...

Глава четиридесет и пета

За лебедовото перо, стъпкано в калта, и тайните видеокамери на градските улици

...Да, в приказките момчето отдавна не вярвало.

То с вълнение разтъркало очи. Къщичката на покрива не изчезнала, оказала се не приказна, а най-истинска. Наистина, при по-внимателно разглеждане къщичката повече напомняла на барака, но все едно – причудлива. Отлагайки скока, момчето бързо побягнало към сградата, на чийто покрив видяло къщичката. Качило се по пожарната стълба, на два пъти едва не се сринало от студените метални пръти. И замирало като преследвано от хората зверче, не знаейки дали да рискува, да се довери на човек за последен път, или да бяга далече. На покрива пред тази същата приказна къщичка, някакъв добродушен на вид дядо разчиствал снега.

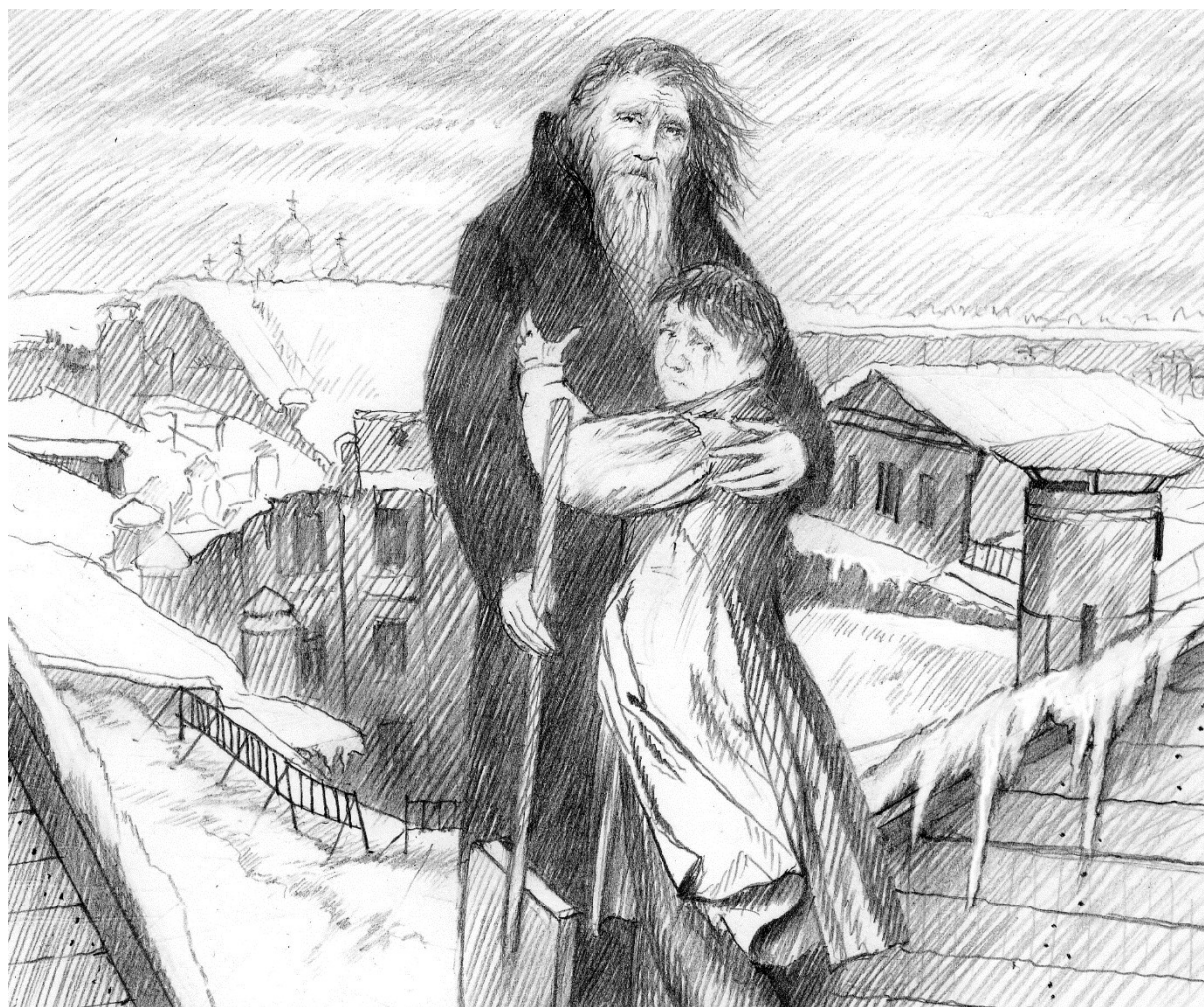
- Защо се смущаваш, момче! Ела на гости, сгрей се. Намери пътя... - Светогорецът приветливо му махнал.

И тук се случило нещо неочаквано и за двамата. Момчето стремглаво се спуснало към стареца, прегърнало го и така заридало, че от другите къщички учудено започнали да поглеждат останалите братчета. А момчето просто повярвало на стареца.

Светогорецът мълчаливо го милвал. Момчето ридаело и ридаело, без да може да спре. Ридаело за родителите, убити от съседни-наркомани преди няколко години в самия ден на Пасха; за това, че е сирак; за митарствата с безпризорните; за кражбите от глад; за мерзостта на всичко онова, за което преди не знаело, и което видяло и научило през ключалката; за това, как вследствие на тази мерзост било обзето от страх и помрачение; за нощуванията в канализационните шахти; за това, как го хванали и били; за това, че никога не станал “свой” в детския дом; за първото неуспешно и второто успешно бягство; за новите страдания и болести, студа и нищетата; за плесенясалите късчета хляб с помия; за това, как се криело в контейнерите за боклук и се греело, притискайки се към проскубаните кучета; за недоверието и озлобеността на хората; за целия свой, още кратък, но така приключил живот.

Когато момчето бягало към стареца, вятърът съборил от главата шапчицата му. Понесъл я към края на покрива и с един порив я запокитил долу. Светогорецът милвал ридаещото момче по сплъстената коса и също плачел. Той си спомнял как, самият той, осиротявайки като момче и

попаднал при добрите невидими старци, мечтал, и до този момент горещо се надявал да срещне родителите си в Царството Небесно.

Той плачел затова, че има, наистина има доброта. Тази Божествена доброта зове към себе си и сгрива всички страдащи, измъчени, отчаяни и тъгуващи. Ясно си спомнил думите на стареца Анастасий, който го наставлявал в юношеството му: "Когато жалиш и се молиш за всеки човек, без значение дали е добър или лош, знай, че подражаваш на Христовите мъченици. Особено когато състрадаваш на грешния, падналия, злия, погиващия. Понеже Христос Спасителя пострада и умря за грешниците. Жалостта, състраданието и любовта - доколкото ги има в сърцето ти, макар и последните капки - отдай ги за хората в молитва. И тогава Бог, виждайки душата ти, няма да позволи да пресъхне изворът на добротата, а многократно ще преумножи в тебе жалостта, състраданието и любовта. Защото някой някога така е измолил и тебе. Жалост - за жалост, състрадание - за състрадание, любов - за любов. В тебе това е малко, а в

Бог винаги е много. Ще стигне за всички скърбящи и погиващи. Моли Му се: "Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй нас".

И Светогорецът се молил.

Това момче в братството така и го наричали - „Момчето“. Особено много го обикнала София и опекуновала над него, нали и тя била в детски дом, като него.

Искали да построят за момчето отделна къщичка, но се оказало, че то панически се бои да остане само. Тогава приспособили малка пристройка към килията на Светогореца. Момчето с въодушевление започнало да изпълнява задълженията на килийник на стареца.

Що се отнася до несъстоялото се самоубийство, изяснило се, че Момчето се решило на тази крачка от ужаса на битието си, тъгата, обидите и безизходицата. И ето кое било удивително: Момчето не просто искало да прекрати съществуването си, то се стремело по този начин да попадне при Христос, в Рая. То разсъждавало, че щом Христос е добър, Той всичко ще разбере, ще прости и ще го вземе при Себе Си.

Старецът обяснил на Момчето, че около него била оплетена много фина сатанинска мрежа. Действително, смърт няма; смъртта, която идва в своето време по волята Божия - това е скок от временния живот към вечния. Но самоубийството, тоест, убийството на самия себе си - това е трагичен скок в ада! Тъй като човек извършва убийство, без да има време да се покае, защото в този момент умира. Момчето и без обяснения разбрало вече всичко. Сега по-добре от всякакви думи го убеждавала излъчващата се от стареца любов.

От примера с Момчето на братчетата особено им ставало ясно как беззащитните човешки души се опетняват със зло и нечистота, как сатана ги тласка към края на стръмнината. Душата на детето излита, влачена от вятъра на живота, подобно на бяло лебедово перце. А по-нататък има два пътя: да се възнесе с потоците благодат в чистата небесна висина, или плашейки се от нечистотата, все пак да падне чрез силата на притеглянето на съблазънта в зловонната кал. И ето - лежи бившето бяло перце в калта, а върху него още и стъпват, понякога неволно, понякога съзнателно го цапат, тъпчат го с крака. За да няма път назад. Но това е и чудно, че път назад, по-точно път нагоре винаги има.

Във връзка със скръбта на Момчето за загиналите родители Светогорецът му казал, че съгласно древно предание тези православни, които умират на Пасха, отиват в Рая.

Говорейки за ужасяващия страх от самотата и от тъмнината, както е при малките, старецът разяснил на Момчето, че много хора панически се боят да не останат сами. Този страх е подобен на ужаса, който изпитва детето, останало само в тъмна стая. Защото душата мисли, че е самотна, не се сеца, че има до себе си Ангел Пазител! Хората се плашат от самотата, например, боят се да не загубят близките си, не разбирайки, че първо, няма смърт, а има твърда надежда за среща в бъдещия живот, и второ, че те изобщо никога не са сами. Защото вярващият и молещият се, е винаги с Бог и Богородица, Ангелите и светиите, невярващият или маловерният е с тъмния свят, затова е страшно на душата му.

Живеейки със стареца, Момчето се стараело да изпълнява мълниеносно всички поръчения, даже се налагало да го сдържат. То като сянка следвало стареца, стареяйки се предварително да отгатва поръченията. Самият Светогорец се удивявал от предаността и послушанието на килийника си. Не говорил за това на Момчето, за да не рани сърчицето му със самодоволство, но на другите споделял:

- В много отношения Момчето ми напомня на мене в детството ми. Но къде мога да се меря с неговото послушание?! Право да си кажа, напомня ми на тези от нашите отци, които имали такава вяра в своите старци, че казвали:” Бога не виждам, а стареца го виждам”. ”Какво представлява старецът, само дяволът знае. Защото силата на дявола чрез стареца се унищожава”. „Послушал си стареца - послушал си Самия Господ; обидил си стареца - отвърнал си се от Господа. Бог и старецът за истинския послушник са неразделими”. Това е така - на послушника според вярата му се дава всяко благо. И ако старецът като човек греши в нещо, то Бог, виждайки искрената вяра на послушника, ще го запази от всяка беда и ще го направлява към добро.

По време на излизанията из града Момчето също непременно съпровождало любимия старец. В периода на безпризорността си то добре изучило Санкт Петербург, знаело преходни дворове, тайни ъгълчета, малко известни маршрути; с две думи, било прекрасен водач в случай на опасност. Затова, когато Августин и Звездочет били заети с текущи дела на братството, не се притеснявали, когато старецът отивал в града, придружен от младия килийник. Към Светогореца и Момчето се присъединявала Бялата птица. Тримата изглеждали така хармонично заедно, че братчетата често започнали да ги наричат: ”Старецът, момчето и гълъба”. А Юри Аннович казвал с уважение, че тези тримата даже със самия си вид могат да напомнят за една от символичните икони на Пресветата Троица. “Колко е промислително, че днес на улиците на нашия непостижим град можеш да видиш стареца, момчето и гълъба, като

оживял символ на Предвечната и Живоначална Троица! - изпадал във възторг той. - Воистину жива проповед без думи. А нали историята на нашия град е неразривно свързана с Пресветата Троица. Достатъчно е да си спомним, че градът е основан на празника на Светата Троица! - многозначително подчертавал Юри Аннович. А след това завършвал разсъжденията си с малко тъжна нотка: - Но именно това напомняне за най-важния християнски догмат, без съмнение, на някого няма да се понарави...”

Да, именно тези тримата - старецът, момчето и гълъба - попаднали в кадрите на скрита видеокамера, неотдавна поставена на една от ключовите точки на Санкт Петербург (както и други видеокамери).

След като на председателя на ОПАД, по поръчение на когото сложили видеокамерите, показали кадрите с живия и невредим Светогорец, той не се сдържал: смъкнал от стената самурайски меч и нацепил екрана.

- Искате да получа инфаркт на миокарда?! - трагично възкликнал той, обръщайки се към помощниците си. В очите му даже блеснали сълзи на обида. – Щом старикът все още мъти водите в нашия град, веднага, в този момент обявявам операция „Смърт пред храма“! Всички да действат по утвърдения по-рано план! Бързо!

Глава четиридесет и шеста

Където се задейства механизма на операцията „Смърт пред храма“ и се взима непредвидено решение

Планът на операция „Смърт пред храма“ изисквал за реализацията си привличането на не малко сили.

Честно казано Спартак Тимурович не вярвал, че Светогорецът е все още в Санкт Петербург. Звездопад считал, че след като погребали жив стареца, то той, след като се е спасил, трябвало „надбягвайки се с вятъра“ да бяга от града. Или, в краен случай да стои спотаен, без да провежда открита дейност, за да не се поставя под нов смъртоносен удар. Като че ли това се потвърждавало от факта, че слуховете за появата на Светогореца в града не се оправдавали, отрядите, които го търсили, се връщали без нищо. Не се оправдавали, - значи - не се оправдавали, но бидейки практик, Спартак Тимурович все пак разработил резервен план за действие в случай на „възкресението“ на Светогореца в Санкт Петербург.

Когато Спартак Тимурович със собствените си очи видял кадрите на които старецът, съпровождан от неизвестен хлапак и добре известния бял гълъб, нещо вдъхновено говорил на мирните граждани, то веднага решил да приведе новия план в действие.

Проблемността на операцията „Смърт пред храма“ била в мащаба ѝ.

Изхождайки от това, че Светогорецът, като човек дълбоко вярващ, трябва да посещава църковните служби, трябвало да поставят наблюдатели около всички храмове в Санкт Петербург. Оттук и мащабността. Защото трябвало да се организира дежурство на няколко смени, да се осигури на сътрудниците заплати, храна, място за отдих и така нататък. Следвала не толкова проблемна, но и не по-малко отговорна част от операцията. Наблюдателят, фиксирал идването на Светогореца в храма, трябвало да съобщи в центъра, след което в дадения район срочно да се изпрати снайперист. До свършването на богослужението снайперистът трябвало да избере удобна огнева позиция и да изчака излизането на стареца от църквата. След това, непосредствено на площадката пред църквата, като на удобно място за стрелба, да се ликвидира Светогореца. Към операцията били привлечени трима снайперисти на смени, готови по всяко време да тръгнат към посочения район. И тримата били професионалисти от висша класа, защото председателят на ОПАД бързал да сложи победната точка и да не губи за в бъдеще сили за неканения

атонски гост. Операция „Смърт пред храма“ трябвало с абсолютна точност да завърши с убийството на непокорния старец.

В събота около обяд на покрива се провеждал събор на „светогорското братство“. Отсъствал само Августин, който с благословието на стареца заминал няколко дни преди това да навести родителите си. Всички останали се събрали, за да обсъдят острата ситуация.

Не за пръв път важна роля изиграли клошарите на София. Този път един инвалид на количка, който просел милостиня до Казанския събор на Невски, обърнал внимание, че зад колонадата се появил необичаен наблюдател. После го сменил друг. Вечерта инвалидът обсъдил новината с другарите си, събиращи милостиня пред други храмове. Оказало се, че подобна картина се наблюдава и там. За всеки случай съобщили странната новина на София. Тя проверила информацията. Изяснило се, че изобщо всички църкви в Санкт Петербург са поставени под негласен надзор.

София не спряла до там. Преобличайки се за целта в дрехи на просякиня, което отдавна не била правила, тя успяла да заприказва един от „храмовите наблюдатели“. В резултат той описал белезите на „клирика“, на когото е устроена засада. Едновременно с това зловещият агент се заинтересувал дали София не е срещала такъв. Тя с готовност обещала да проучи за клирика, при това всичко на всичко за чаша водка. А самата тя с получените страшни новини, без да се бави, се устремила към Светогореца.

Сега братчетата с безпокойство обсъждали вариантите за по-нататъшното развитие на събитията. Между впрочем София получила от стареца дрехи за преобличане...

В събота Светогорецът обикновено ходел в църквата на всеобщо бдение, изповядвал се, а на възкресната литургия се причастявал с Тялото и Кръвта Христови. Не смятал да се отказва да ходи в храма и този път. На доводите, че е опасно, отговарял:

- След като си очистил съвестта си на изповед и си приел в причастието Самия Господ Иисус Христос, да умреш не е страшно. А ако няма да се изповядвам и причастявам, тогава – да, ще е страшно да се умре. Без църковните тайнства душата страда от духовен глад, умирайки постепенно. Та нали ако човека го оставим без обичайната му храна, то той няма да може да живее. Още повече аз, - дори под заплаха да ме арестуват, или нещо по-лошо, нямам намерение да се лиша от духовна

храна. Тайнствата на Църквата - това са пролуки сред облаците, през които в земния свят наднича Бог - Слънцето на Правдата. Освен това ние, чрез тайнствата на църквата, влизаме в единство с цялата Съборна и Апостолска Христова Църква. Та нали самата благодатна практика на исихазма живее само в лоното на Църквата. Само личната молитвена устременост към Бог е недостатъчна; затова за нашето спасение Господ Иисус Христос създал Църквата, в която в пълнота има всичко необходимо за нас. А Самият Той е Глава на Църквата.

Такива доводи убеждавали братчетата, но не намалявали тревогата от опасността, надвиснала над Светогореца. Те отново предлагали различни мерки за безопасност, но всичко било безполезно...

Срещата повече напомняла на прощаване със Светогореца. Накрая Цвети се разплакала. Старецът и братлетата се опитвали да я утешат, но сами едва сдържали сълзите си.

В това време Августин се върнал от родителите си, без да знае новините. Виждайки всички заедно, помислил, че се е състояла някаква задушерна беседа, каквито имало често в братството. Всички погледи се устремили към влезлия. Августин се почувствал неловко. За да разведри обстановката, той, поздравявайки, казал това, което неведнъж искал да каже, а все забравял:

- Скъпи отче, вас и цялото братство ви очаква на гости моят дядо свещеник Йоан. Днес говорих с него по телефона. Те с баба Наташа отново ми предадоха поканата. Техният дом е голям и гостоприемен, мястото ще стигне. Може би ще заминем при него по някакъв начин на служба, ще се помолим, ще погостуваме. Природата и самото място са очарователни. Ще пътуваме относително недалече. Ако искате, може още днес. Ако бързо се организираме и потеглим, ще успеем да стигнем за службата. За тях ще бъде подарък!

Августин никак не очаквал, че едно такова съвсем обикновено предложение ще направи такъв ефект. Отначало всички замрели, възцарила се с нищо ненарушена тишина, след това се втурнали да прегръщат Августин като някакъв чудотворец. Впоследствие му станало ясно, че в този момент чрез него действал Божият Промисъл. Понеже по такъв начин била отклонена опасността от Светогореца; старецът бил спасен за братчетата и още за много - много нуждаещи се от него на тази бременна земя.

Глава четиридесет и седма

В която действието се извършва на Сребърните Извори до езерото Хвърли-тъга

На залез слънце нашите герои потеглили с микробус под наем към Сребърните Извори. Тук, за разлика от града, се разстиляло непоколебимо снежно царство, макар, че съгласно календара започвала пролетта.

В предишните, дореволюционни времена, в Сребърните Извори се намирало имение. До него - църква и село.

От височината се откривала гледката на стояща на хълм голяма фамилна къща. В пазвата на хълма се намирало замряло под леда овално езеро с необичайното име Хвърли-тъга. Зад оврага сред разлистените (а по това време на годината - „безлистни“) дървета-великани била разположена църква от тъмночервени тухли. Слънчевите лъчи свободно прониквали през оголените клони, позлатявали стените на фамилната къща и църквата.

След църквата започвало селището, а зад къщата - гъсто зелена иглолистна гора. Около двеста метра в тази гора, по склоновете на оврага се намирала пещера, където се намирали сребърните извори. Благодарение на тях тази местност получила името си.

Протоерей Йоан по-рано бил светски художник. Някога отдавна, в битието си на съветски студент, той се отправил да рисува етюди в дълбоката селска провинция в Псковския край. В хода на маршрута си в безлюдна блатиста местност юношата се натъкнал на селско гробище с църквичка. Там служил старичък йеромонах, със славата на „чудак“, изпратен по-далече от очите на хората. Този „чудак“ много скоро преобразил комсомолец и атеиста в истински християнин. Вярата станала лично тайнство за бъдещия отец Йоан. В същото време неговият светски живот продължавал. Той завършил учението си, станал художник-илюстратор; предпочитал да илюстрира класика, избягвайки съветската литература. Съпругата му станала начална учителка по ботаника и биология. Родил им се син Марк, а години по-късно - внук Августин.

Към втората половина от живота си Йоан от живопис постепенно преминал към иконопис, а самото му съществуване все повече ставало неотделимо от църквата. Приел свещенство.

Жена му Наташа казвала по този повод, че ако можела да предвиди, че нейният художник ще стане поп, щяла да избягала от сватбата. Но отец Йоан знаел, че тя не говори сериозно. Само че в душата на съпругата си, а

сега матушка, той никога не ровил. Матушка Наталия лесно се съгласила да се преместят с отец Йоан извън града, за да възстановяват новооткритата енория.

В страната точно тогава започвала перестройката. Сред демонстрациите и някакво всеобщо материално и нравствено подивяване, Наталия даже в родния си град се почувствала неуютно. Сред природата тя попаднала в тази стихия, която винаги представлявала областта на нейните интереси. Като педагог я посрещнали с възторг в местното училище.

Отец Йоан разбирал, че съпругата му тръгнала с него не толкова заради вярата, колкото заради красотата на природата. „Но нали красотата води към Христос, по-точно, красотата води към Красота. Истината винаги е прекрасна!- разсъждавал той. - Даже крайъгълното християнско понятие, изразено на гръцки с думата „филокалия“, а на църковно-славянски - с „добротолубие“, дословно означава: „любов към прекрасното“.

Отец Йоан и матушка Наталия се чувствали малко неловко заради това, че синът им станал новобогаташ от периода след перестройката. Като хора на отминалата епоха, те се стеснявали от големите пари и разкошния живот; гледали да премълчават кой е синът им. Но пожертвования за възстановяване на храма и енорийската къща приемали от него с благодарност; иначе да възстановят разрушения храм и овехтелия дом на имението едва ли биха могли. При все това правели всичко, което могли, сами. Изографисването на църквата, благоустройството на къщата, възродената градина на имението с най-красиви цветни лехи - всичко това било плод на техния труд.

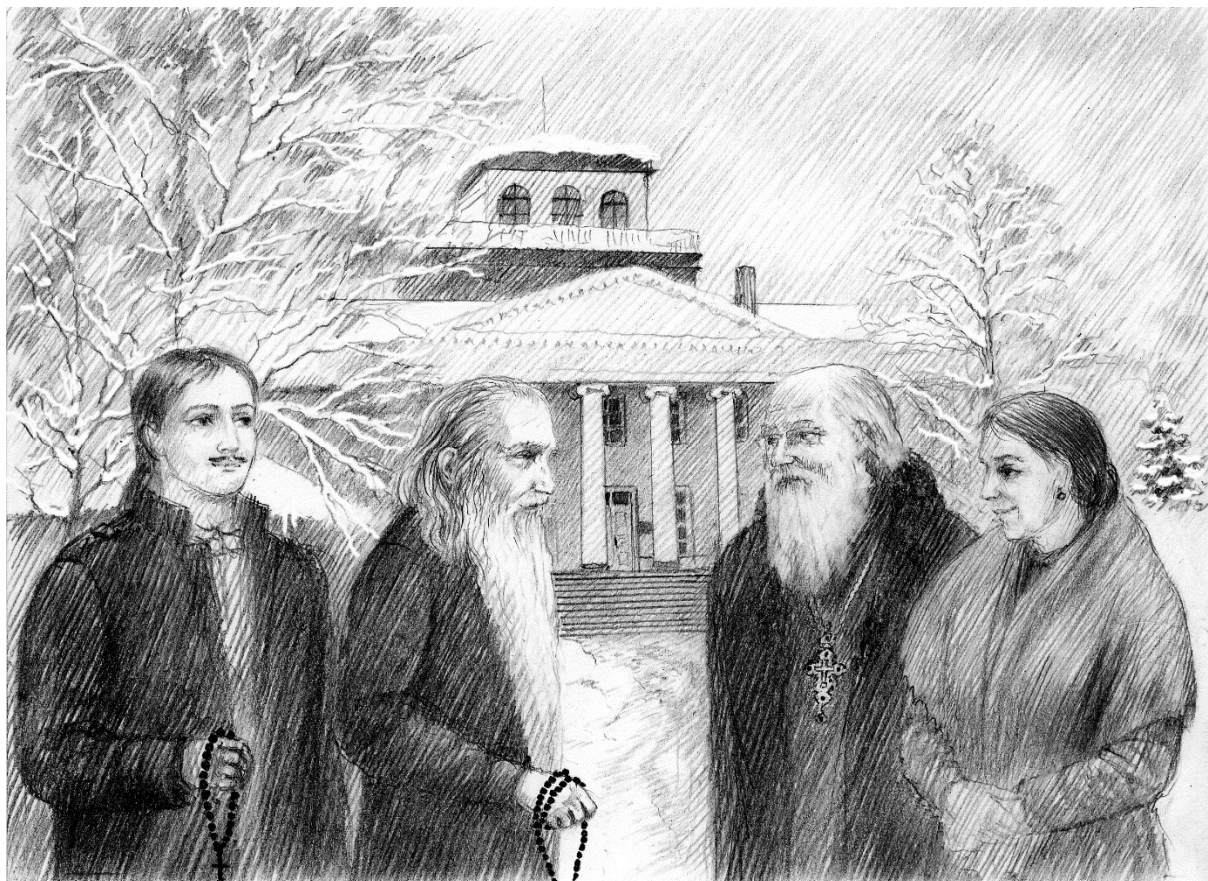
За енорийски дом местните управници дали на свещеника съхранилото се главно здание от имението. То било дървено, на два етажа, с високи колони на входното крило. Тук на отец Йоан му се наложило да се потруди като зидар. Дървесината била стара и изхабена и трябвало да се подмени, но трябвало и да се запази предишния вид на имението. Батюшката блестящо се справил с тази задача: така разкрасил зданието отвътре, че главата на местната администрация, се случвало, да води свои гости, за да им покаже енорийската къща.

На първия етаж на просторната фамилна къща се помещавали гостните стаи, ателието за иконопис и килията на отец Йоан; на втория - енорийската трапезария, библиотеката и стаята на матушка. Целият първи етаж отец Йоан изрисувал с пейзажи от радонежските и саровските гори, и съответно - с пустиннически сцени от житието на преподобните Сергей и Серафим. Вторият етаж се превърнал в нарисувана цветна градина. Само какви цветя - от полски до диви - тук не се срещали. В центъра на стената

изпъквала с хубостта си фреска - образът на Божията Майка „Неувяхващ цвят”.

Протоерей Йоан и матушка Нина били на по седемдесет и пет години. И макар, че старческите немощи напирали, изглеждали бодри.

Виждайки пристигащия микробус, батюшката и мату излезли да посрещнат гостите.

- Скъпи Светогорец, - отворил обятията си отец Йоан, - толкова дълго ви чаках!

Той казал това толкова проникновено, че в душата на Светогореца зазвучала светла струна; помислил си: "Колко е хубаво да чуеш такива думи. И колко е хубаво да чуеш такива думи от Божий свещеник".

Поклонниците пристигнали точно за службата. След богослужението и чая отец Йоан поканил Светогореца при себе си. В килията му преди всичко привличала внимание изобразена на цялата стена картина: старецът Серафим Саровски, хранещ със сухари дива мечка.

- Благодаря ви за моя внук, скъпи Светогорец, - започнал разговора отец Йоан. - Виждате, най-достъпен за мене е езикът на изображението. Цял живот говоря с четката. А да владее словото до такава степен, че да предавам на другите вълнуващите ме и владеещите ме чувства, в това

число и религиозните, това винаги не ми е достигало. Съзнавам. Ето защо близките ми, за мое нещастие, не получават достатъчно убедителни слова за вярата. Скърбейки за пропуските със сина ми, че и със съпругата ми, положих всички сили във възпитанието на Августин. До неотдавна мислех, че и този проект се е провалил. Но сега виждам, че семената на вярата, някога посадени в душата му, благодарение на вас са покарали и изкласили. Искане ми се да се надявам, че сега цъфтежът няма да спре. А лично за себе си... Искане също да попитам за едно друго, скъпи Светогорец.

- Отец Йоан, повярвайте, не вие, а аз трябва да се обръщам към вашия духовен опит и съвет. Вие сте и по-голям, и по-опитен от мене. Вие сте свещеник. А аз от детство не съм виждал нищо друго, освен пустиннически живот. Нима мога нещо да ви подсказам?

- Ето как да погледнем... Още повече, че да се посъветвам все едно няма с кого. Освен моят многогодишен наставник, стареца-йеромонах, след това известно време имах за наставник нашия обикновен, достъпен и мъдър старец-архиерей. Но и той отдавна почина... И така, какво ме терзае през последните години. Цял живот, от момента в който се обърнах, вървя към Христос. Вървя, вървя, вървя... И виждам, пред мене – самата онази заветна врата. Там, зад нея - светлина, радост, ликуване, псалмопение, утешение. Там е нашият Бог. Там е Спасителят Исус Христос. Там е Матушка Богородица, светите Ангели и сонмове светии. Те са там. А аз - тук. От тази страна на вратата. Да - редом, да – близко, но от тази страна... А да попадна там, да мина през вратата, или поне да я откряна и да погледна - никак не се получава. Такова мъчение... - отец Йоан замълчал.

Светогорецът също известно време мълчал. По движението на устните му се виждало, че твори молитва. Накрая, прекръствайки се, казал:

- Това, скъпи отче, е нашето маловерие. И даже още по-лошо... Тук има една крачка до неверието, а оттам до богоборчеството. Черната сянка на ропота е вече надвиснала. А тя е предвестница на богохулни помисли и сатанински бунт. Уж вярваме в Бога, а къде е нашата вяра? Ние имаме не търпение, а малодушие, не мъжество, а слабост, не надежда, а съмнение. Не, така няма да стане, скъпи отче. Има тук една тайна. Тя се отнася еднакво за всички нас: и за тези, които са току-що възцърковени, и за тези, които са прекарвали целия си живот в Църквата. Нужно е да се молим за вяра и да треперим за нея! Нали вярата може да се загуби. Ето защо винаги е нужно да се молим за вяра: "Вярвам, Господи! Помогни, изцели неверието ми. Укрепи и умножи в мене Твоята вяра".

- А ако вярваш в Бога?..

- В това е тънкоцията. Обезателно е нужно да се молиш..., докато вярваш. А ако нещо изведнъж се случи - пътища за отстъпничество, толкова, колко пътища към Христос - няма да се молиш вече, няма да можеш... Ето духовната рецепта. Нужно е да се молиш преди това. И когато да се молиш няма да можеш, или вече няма да искаш, Господ ще помене предишната ти молитва. Ако по милостта Божия не загубим вярата си, то благодарение на молитвата за усиление на вярата можем да възрастваме в нея. Защото в духовния живот има само два пътя: нагоре, или надолу; ние или израстваме във вярата, или отслабваме в нея, да стоим на едно място няма да се получи... А случвало ли ви се е, отец Йоан, да се занимавате с Иисусовата молитва?

- А как иначе?! Много я уважавам, много съм чел за нея. Винаги ми се е искало да захвърля всичко, изцяло да се потопя в нея, все се канех да се заема с нея сериозно, но така с канене мина животът. Не се наканих. Занимавах се, но не много. Особено когато четях „Добротолубие”. Удивителна и тайнствена, да ви кажа, книга. Когато я четеш, ти се иска да се молиш с Иисусовата молитва. Макар, че пряко за Иисусовата молитва там далеч не говорят всички отци. Но при всички се говори за духа на непрестанната молитва - съкрушение, смирение, кротост и покаяние. И все пак моят отговор на вашия въпрос, за съжаление, е по-скоро „не”, отколкото „да”. Ако ми подскажите как да се занимавам с Иисусовата молитва, то с упование в Господа ще се заема сериозно. Чувствам, че сърцето ми проси.

- Затова сърцето ви проси, защото чувства, къде е входът на Царството Божие. Именно с помощта на Иисусовата молитва, проверена от опита на много светии, може да се сподобим да видим отворена тази врата, пред която стоите в недоумение толкова години. Как да се занимавате? Навярно ще се учудите на моя прост отговор. Но той е такъв, какъвто многократно съм чувал от нашите атонски старци. Творете в себе си Иисусовата молитва и творете, а в свое време тя по Божията благодат ще се открие в пълнота и сила. Отначало всичко върви леко, като песен на славеи. Това е Божи призив и ободряване за умното делание. После ще потрябват усърдие, постоянство и търпение. Непременно са нужни внимание към думите на молитвата и покаяно чувство. Най-добре и най-леко от всичко е да твориш молитвата на глас. А когато наоколо има хора, в себе си, това е много по-трудно, но тогава помага броещата. С нейна помощ пак и пак си спомняш за молитвата и се връщаш към нея, колкото и пъти да си се отвлякъл. Да се върви в молитвата с отмерени и твърди крачки, всичко останало ще направи Бог. Казано накратко, Иисусовата

молитва - това е покаяние и всичко, свързано с него. Само покаяние и нищо друго.

- Хм, - на лицето на отец Йоан се отразило учудване, той уточнил, - а утешението? Защото у отците - исихасти се среща утешението. Те опитно са го познали в непрестанната молитва. Нима те са могли да не желаят никога повече да не го преживеят?

- Как вие, скъпи отец Йоан, разделяте покаянието от утешението? - усмихнал се Светогорецът. Те са неразделими. Нали утешението - това е великата радост за душата, освобождаваща се от греховете, каеща се и получаваща прошка от милостивия Бог, сдобиваща се със свобода от мъчителя - сатана. Покаянието - това не е дума от катехизиса; покаянието е озарено от нетварната Божествена енергия. Затова за исихастите то е известно като лично и родно чувство.

- А художествените похвати на исихазма?

- Повярвайте, не всички велики исихасти са ги използвали. Защото същността е в покаянието и смирението, а не във външните похвати. Но тях, разбира се, ги има: как да се седи, ако продължително време твориш молитва в уединение, особено през нощта; как да съсредоточаваш вниманието си върху езика, на гърлото или някъде по-високо от сърцето; как да съединяваш словата на молитвата с дишането и прочие. Тези похвати могат да се покажат за няколко минути. Но към непрестанната Иисусова молитва това само по себе си няма да ни приближи. Само човешкото смирение и дара от Бога - ето какво е насъщно необходимо за благодатната молитва. И да не се показват тези похвати пред целия свят. Тях при необходимост винаги ще ги узнае всеки православен християнин, който пристъпва към Иисусовото делание под ръководството на наставник - исихаст. Ако желаете, то, както на мене някога старците ми показваха тези художествени похвати, така и аз ще ги покажа на вас.

- Моля ви. Разбирам, че съм недостоеен, но ще ви бъда много благодарен.

- Иисусовата молитва не търси достойни. Тя търси недостойните, но дълбоко каещи се за да им вест за Спасителя Христа.

След това Светогорецът в течение на действително кратко време показал и обяснил на отец Йоан художествените похвати на исихазма.

Глава четиридесет и осма

За това, което може да се види в белия цвят, а също - за случайната среща в парка, станала съдбоносна за баба Поля

На следващата сутрин в проповедта след литургията, отец Йоан, вдъхновен от беседата със Светогореца, казал на енорияшите:

- Ето сега, вие се пригответе за причастие, а си мислите, а било ли е всичко това? Цялата тази евангелска история. А така ли е било? Случвали ми са се такива помисли и на мене. И ето какво ще ви кажа, братя и сестри. Точно така е било всичко! Това е истината! Не се съмнявайте. И за Иисусовата молитва, използвайте възможността, докато Светогорецът е с нас, да го попитате...

В Сребърните Извори на Светогореца му се понавило. Тишината, скромността, задушевността на провинцията, исконната девственост на природата, близостта на църквата, молитвеното уединение в горската пещера, където той задълго се отдалечавал, - всичко това предразположило стареца да гостува на отец Йоан цял месец.

Заедно със Светогореца в просторния енорийски дом живеели: Августин, Звездочет, Американецът, Ен, Момчето и гълъбът (на покрива). А София, Цвети и Дамаскин заминали за Санкт Петербург, като се връщали с влака през почивните дни.

Снежният извънградски пейзаж напомнял на Светогореца времето на атонската зима, когато планинските върхове били покрити със сняг. Може би от всички украси на Света Гора, зимната блестяща премяна харесвала на Светогореца най-много. Сияещият от сняг връх Атон заставал пред неговия мислен взор с цялата своя неизменна красота. Белият цвят на снега изглеждал като тържество на чистотата, а в зимното мълчание се чувал химна на свещеното безмълвие.

...Снегът започнал да се топи. Светогорецът забелязал, че последният, топящ се пред очите сняг е по своему особен. Сякаш в него нямало онзи светец от младост първи сняг. Но последният сняг миришел на надежда. Той бил тънък и не силен, но зад немощта му проглеждала радостта на пролетта, победата на възкресението.

В периода на пребиваването на стареца и братята на Сребърните Извори се случило утешително събитие: отец Йоан извършил тайнството кръщение над Американеца и съпрузите Махмудови. Радостта на

братството нямала предел! Благодатта осезателно почувствали всички, сърцата ликували...

А още по молба на Светогореца отец Йоан започнал да изписва иконата на Пресвета Богородица „Даруваща молитва” Той от цялата си душа се отдал на творческо-молитвен труд.

Енориашите в Сребърните Извори обикнали Светогореца. Беседите на чай след литургията не просто чакали, но с цялата си сериозност се подготвяли за тях, подготвяли въпроси, съвместно обсъждали отговорите.

Домът на отец Йоан и матушка Наталия започнал да прилича на първите християнски общини, където живеели с една душа и едно сърце.

Разбира се, всичко се случвало. Веднъж Бялата птица поканила в къщата ято местни гълъби, което предизвикало суматоха. Понякога Американецът заради незнанието на руския бит с нещо ги втрещявал.

Имало и други недоразумения и малки кавги. Но Светогорецът и отец Йоан бързо извличали душевните тръни, показвайки пример на смиреномъдрие и братолюбие.

Отец Йоан помолил да го считат за принадлежащ към „светогорското братство”. Освен него, към братството се прилепила и баба Поля. През последните години тя живеела при храма, пеела на клироса, помагала в почистването.

Нейната история е такава.

От дете тя била гърбава. Имала само една роднина - майка си. Но тя само плачела, когато дъщеря ѝ я питала откъде и е гърбицата. Докато майката била жива, те се приютявали по квартири, общежития и комунални жилища в бившия Северен Палмир, който по това време, загубил своето име, започнал да се нарича Ленинград.

Още съвсем млада, Поля открила в една от квартирите останал от предишни обитатели овехтял ръкописен лист; при това писан на дореволюционен правопис. Там се излагали кратки сведения за чудодейната Исусова молитва и умното делание, а така също с голямо старание била нарисувана броеница. Как да се моли човек с тази удивителна молитва в листа се обяснявало, но от какво и как да се направи броеница, можело само да се досещаш.

Поля от все сърце откликнала на вдъхновения, тайнствено изпратения ѝ призив – да се моли непрестанно. Още повече, че нито от майка си, нито във вечерното училище, нито на работа в ония съветски

времена за нищо подобно не била чула; църквите се възприемали тогава като складове, гаражи, или кина, но не и като домове за молитва.

В това време Поля работила в един завод, където от бракувани гайки и проводници си направила първата малка броеница. Вместо с кръстче, тя я увенчала с кръстообразен метален детайл. Ако някой забелязвал в ръцете ѝ броеницата, то мислел, че тя носи тия железца някъде по работа.

Иисусовата молитва сгривала Поля, ставайки ѝ близка приятелка. В същото време девойката чувствала, че в духовния ѝ живот не стига нещо важно. Тогава започнала да търси действаща църква. Намерила с труд. Започнала да я посещава, а след нея тръгнала и майка ѝ. Благодарение на това, че Поля не се числяла към комсомола, претенции за богомолния ѝ живот към нея нямало. Че и какво изобщо - какво разрешение за ощетената от живота гърбушка? С една дума - „убога“.

Обкръжаващите не се досещали, че Поля е надарена с музикален слух и хубав глас. Тя дълго се стеснявала, но дарованията ѝ с времето станали и известни в църквата. Така започнала да пее на клироса. Постепенно усвоила богослужебния устав, можела сама да ръководи.

След смъртта на майка си, проживяла дълъг живот с дъщеря си, Поля разбрала, че започва някакъв нов етап. Но какъв? Та тя стояла на прага на старостта. Какво можело да се измени? Да го формулира с думи не можела... Сърцето ѝ искало християнски подвиг. Една вечер Поля вървяла в питерския градски парк. На една пейка младежи слушали юноша, който вдъхновено пеел с китара. Колкото и далече да била Поля от подобно младежко изкуство, но като фар в нощта към нея започнали да светят думите от песента:

Тези, които няма какво да чакат,
да седнат на седлото.
Няма да ги догониш,
вече няма да ги догониш.

След тази случка Поля взела върху себе си подвига на странничеството - тръгнала по църквите и манастирите на СССР. Отивала на някое свято място, живеела там година или повече, след това заминавала по-надалече. Благодарение на клиросните ѝ умения, охотно я приемали. Е, от милицията и прочие представители на властта, се наложило да вкуси неприятности. Но Бог пазил. Непрестанната молитва и броеницата - сега вече истинска, плетена, - неразлъчно били с нея.

Започнала перестройката. Да странства станало по-леко. С времето странницата се превърнала в истинска баба Поля, както всички я наричали.

Тя заживяла в енорията на отец Йоан. Но бабата не я оставяло предчувствието, че чака някого тук. „Ето, че дочаках!“, - разбрала Поля, когато се запознала със Светогореца.

Веднъж баба Поля споделила със стареца това, което от време на време я мъчило. Когато ѝ се отдавало често да се изповядва, да се причастява и, избягвайки суетата, да твори Иисусовата молитва, а главното - с вяра и благодарност приема „съдбата на гърбушка“, тогава в душата и тялото се събуждала неуморност: можела да се моли по цели нощи, да пости, без да забелязва глада, да отиде пеша в далечен манастир, да подели с просяци последната си рубла. Тогава в сърцето ѝ нямало обида към никого, нямало страх нито от човек, нито от звяр, нито от зъл дух. Понеже Божието утешение се усещало постоянно; то хранило, веселяло и укрепвало душата и тялото. Но се случвало всичко да се измени. Изведнъж да се натъкне на нечий язвителен поглед, на жестока дума, да се оскърби от презрителното прозвище ”гърбушка”. И всичко веднага помръквало... Започвало да я мъчи озлобеност. Появявали се плачливост, апатия и безнадеждност. Ставало страшно...

На това Светогорецът отговорил на баба Поля с притча. Казал ѝ, че всеки който носи гърбица, трябва да знае: в тази гърбица има скрити криле. Отначало не е известно какви са тези криле: бели или черни. Ще се открие впоследствие. А това зависи от нас. Бог ни е дал свободата да правим каквото искаме, в това число и да се озлобяваме. Но за какво ни е на нас самите тази озлобеност? От нея само почерняват крилето на душата. Не трябва да се озлобяваме. А ето, напълно да се уповаваме на Господ и непрестанно да се притегляме към Него с Иисусовата молитва - това е съвсем вярно. Светогорецът завършил така:

- По същество, всеки един от нас стои пред избор и носи своята гърбица. Само че при едни тя е видима, както при теб, а у болшинството – невидима. И още, много е добре и е необходимо да се помолиш за този, чрез когото е дошло раздражението. Може да направиш по броеница стотица, или повече, молейки се: ”Господи Иисусе Христе, Сине Божий, спаси раба Божий (еди кой си) и по неговите свети молитви помилуй мене грешната”. И всичко все едно с ръка ще се отнеме!

Какво особено казал старецът на баба Поля? И така всичко сякаш било ясно. Но Светогорецът, както винаги, говорил с такава любов, доброжелателност, чувствителност и духовна сила, че сърцето на баба Поля заиграло като слънце на Пасха. Станало ѝ спокойно и топло.

А какво станало със Спартак Тимурович Звездопад? Той така и не дочакал появата на Светогореца пред църквите в Санкт Петербург... Само че председателят на ОПАД нито за минута не забравял за Светогореца. Като че ли, толкова проблеми... но той горял от синдрома на ловеца. Да си разчисти сметките с „вредния старец“ за Спартак Тимурович станало принципен въпрос. Той сега даже не искал Светогорецът да се скрие в Санкт Петербург завинаги, и по този начин да остане неотмъстен.

Спартак Тимурович измислил по-рафинирано отмъщение. Този път си осигурил подкрепата на своите покровители. Оставало още малко: със злобно хазартно чувство Звездопад чакал старецът само малко да се прояви.

Глава четиридесет и девета

За „велосипедното колело“, „Компютърния свят“ и медицината

Главата на местната администрация, предразположен към православната вяра, бил твърде радостен от това, че техните малко известни Сребърни Извори били почетени с присъствието на истински старец от Гърция. Той предложил да проведат среща на жителите със Светогореца в селищната библиотека.

Преди началото на срещата главата на администрацията казал встъпителни думи и искал да си тръгне „по неотложни дела“, както обикновено правел на обществено мероприятие. Само че Светогорецът уважително и кротко го помолил да остане. Главата на администрацията не очаквал такъв обрат, но не могъл да откаже, гузно се отпуснал на един стол от първия ред, и послушно останал на цялата среща. Наистина, не съжалил, останал доволен. Особено много му се понравил разказът „за велосипедното колело“.

На велосипедното колело спиците не могат да се доближат една до друга на външния обръч, съединяват се само в центъра. Така е и в живота. Колкото и да се стремят едни към други, между хората винаги остава разстояние. Да се срещнат могат само по мярата на своето приближаване „към центъра на колелото“, тоест, към Бога. Колкото по-близо до Бога, толкова по-близо един към друг. И обратно, колкото са по-далеч от Бога, толкова разстоянието между хората се увеличава, както между спиците според мярата на отдалечаването им от оста на колелото към обръча.

Главата на администрацията извадил от износения си портфейл бележник и си прерисувал схемата, нарисувана от стареца с тебешир на дъската. Тя изглеждала така:

„Полезна схема, ще потрябва, - размишлявал главата на администрацията. - Ще я покажа на сина си и снаха си, за да разберат защо постоянно се карат. Колко пъти им говорих, идете при отец Йоан, венчайте се. Направете всичко правилно пред Бога. Казано е: колкото по-близо до Бога, толкова по-близо един до друг. Пси-хо-ло-гия! Друго нещо беше нашата младост. Никой не ни разказваше за това. Напротив, набиваха ни научен атеизъм. А сега, ето, заповядайте, - истински старец от самия Атон. Попивай и изпълнявай“.

В действителност Светогорецът говорил за древното учение, известно като „кръга на авва Доротей“. Преподобният Доротей изложил

някога това учение, възприето от него от отците. Светогорецът казал, че авва Доротей предлага да си представим кръг, символизиращ света, в който центърът на кръга символизира Бога, а правите линии, идващи от окръжността към центъра, символизират жизнените пътища на хората. Старецът обяснил тази схема с примера с велосипедното колело и завършил с думите: "Имаме само един път към хората. Той е да се съединим с тях в Бога!"

Главата на администрацията изведнъж бил поразен от мисълта: "Получава се, че аз, колкото и да се опитвам да стигна до сърцата и умовете на нашите жители, нищо няма да ми се получи, докато не се съединя с тях в Бога, така ли? Ама че работа, новости!"

В края на беседата главата на администрацията не по протокол, а искрено попитал:

- А как да се приближим към Бога?

- Главният път - това е Сам Христос и Неговата Църква, - отговорил Светогорецът. - Във всекидневния живот има много пътечки, те също може да се използват. Например, някой скучае на районните събрания или губи много време за пътувания насам-натам с държавната кола, - старецът нарочно гледал на противоположната страна от главата на администрацията, - може през това време да чете Иисусовата молитва „Господи Иисусе Христе, помилуй ме“. Нали ние, вършейки разни неща, винаги дишаме. Това не ни пречи да работим. Обратно, помага. Без дишане вече нищо не би ни трябвало, - усмихнал се старецът. Така и тук. Иисусовата молитва - това е благодатна помощница, защитница, диханието на всеки човек, винаги и навсякъде.

От една страна, на Светогореца много му харесвало да е извън града, от друга, той разбирал, че трябва да се връщат в Санкт Петербург, понеже там, в тайнствения град, му предстояла мисия, както следвало от думите на Непознатия и стечението на много обстоятелства.

Но братчетата, опасявайки се за живота на стареца, го уговаряли да не бързат с връщането. Когато за пореден път започнал разговор за това, Светогорецът се съгласил да погостуват още в Сребърните Извори с условие, че в мистичния град ще се отправят да проповядват неговите първи ученици - Августин и Звездочет, нека това бъде за тях изпробване на силите... Ето какво станало.

Юри Аннович Звездочет в последно време много научил от Американеца за духовните опасности, влезли в света чрез компютърните технологии.

Затова, оказвайки се в родния град, произнесъл гореща реч на входа на магазин „Компютърен свят“.

- Не мислех, че всичко е стигнало толкова далече. Хората сериозно общуват, играят, работят, живеят с миражи! Какво щяхте да кажете, ако в древност вървящият сред пустинята сериозно приемал миражите ѝ, нейните въздушни замъци, оазиси с мнима вода и прочие? Или - за мореплавателите, които сериозно биха приемали морските миражи: сушата, островите, призрачните кораби? Та това е просто невъзможно. А сега това се приема сериозно, виртуалното подменя реалното! Всичко това ще пропадне, ще рухне в един момент. Виждате ли това многоетажно бляскаво здание на търговския център? Както от него няма да остане камък върху камък, така нищо няма да остане и от гигантското здание на интернет. Това е капан с много клопки. По отношение на опазването на духовното, културното, литературното наследство на човечеството - капанът е в това, че уповавайки се на миражи, всичко тук, в интернет "вкарват", отказвайки се все повече от реалните библиотеки, книги, произведения на изкуството. Ще завърши с това, че всичко това лукавият ще го вземе в един момент, ще закрие достъпа, и - все едно нищо е нямало! Нали сега, когато в някоя страна стават локални военни действия, първото, което изключват е интернета! Понеже при антихриста интернетът може да бъде поставен под суров контрол, цензура. Ще забранят всичко, полезно за душата... Освен това в интернет могат да подменят текстове, да ги повреждат и прочее. Това е трудно да се проследи. Ще възникне объркване, смущение...

Юри Аннович не могъл да довърши, защото смущение вече възникнало в охранителите на магазина. С мрачен вид те пристъпили към разгорещения Звездочет, приличащ в този момент на Дон Кихот.

Жалко, че речта била прекъсната. Възможно било в нея да прозвучи още нещо жизнено важно за гражданите. Макар, че който има уши - ще чуе...

Августин пък се свързал по телефона с приятел от учението зад граница. Приятелят, върнал се своевременно в родината, си уредил мащабен печеливш бизнес с внос на чуждестранни лекарства и медицинско оборудване.

Августин предложил да се срещнат. Приятелят му се съгласил, надявайки се, че най-накрая ще му се отдаде да пусне в оборот наследствените капитали на Августин. Но изобщо не станало така. На

срещата Августин започнал да говори на приятеля си за окончателно загубените от човечеството религиозни ценности, за възцаряването на княза на мрака в света, за лъжата на прогреса, отвличащ от главното.

- Например, медицината,- разсъждавал Августин върху близка на приятеля му тема. - Колко векове я подобряват и подобряват! С какъв патос, с какви научни открития, достижения, с вид на всезнаещи! А резултатът? Не са прибавили нито година към живота на човека. Както е казано в Псалтира: "дните на човека са седемдесет години, а при по-голяма сила - осемдесет години", - такава възраст си е останала. Същото е и в другите области на прогреса. Честно казано, нищо принципно по-добро прогресът не е дал. В нещо се подобрило, а в нещо станало по-лошо...

От момента, в който приятелят на Августин разбрал, че няма да става въпрос за делово сътрудничество, той повече нито слушал, нито чувал. Със скучаещ вид поседял с Августин пет минути, и без да му даде възможност да се доизкаже, се извинил, взел си довиждане и излязъл.

Когато Августин и Звездочет разказвали на Светогореца за своето провалило се мисионерство, той ги попитал:

- А за целта на християнския живот - придобиване на Светия Дух и за покаяната Исусова молитва говорихте ли?

- Не успяхме. Искрахме с това да завършим.

- С това трябваше да започнете.

Старецът замълчал, произнасяйки беззвучно единствено с устните си молитвата, а след това казал:

- Мястото, където сега се намираме, се казва Сребърните Ключове*. Да помислим за ключовете. След моето първо неудачно общуване с петербургци тогава на крайбрежната, в деня на пристигането... Помниш ли, Августин?... аз се молих и размишлявах: какви ключове са нужни за тайнствения град на Нева? И ми се откри, благодарение на прозрението, между другото, на нашия Юри Аннович, че Санкт Петербург - това е смиряващ се град. Кротост и смирение - ето търсените ключове.

*Игра на думи - на руски „ключы“ означава и „извори“, и „ключове“ – бел.пр.

Глава петдесета

За едни монаси и за всички монаси.

Освен за самите монаси, тя ще бъде интересна само за тези, които обичат монасите, или ги мразят

В Сребърните извори при Светогореца дошли да побеседват няколко монаси със своя игумен. До тяхната обител стигнал слуха за стареца-атонец. Те побързали да го посетят. Провървяло им. Идването им се паднало в последния ден от пребиваването на Светогореца и братството му при отец Йоан. Трябвало да заминат за Санкт Петербург на следващия ден. Тъкмо се приготвяли. Но Светогорецът почувствал острата духовна нужда на иноците и, оставяйки всичко, се уединил с тях в килията.

Игуменът на манастира с добро и тъжно лице споделил на Светогореца с въздишка:

- Мечтаехме преди за Иисусовата молитва, но отдавна се разделихме с тази мечта. Погледнеш към броеницата, а да я вземеш, не се получава, ръцете са заети с мобилния телефон или волана на автомобила... Е-ех. Помислите се раздвояват: мислиш, че като общуваш постоянно с хората, се занимаваш с мисионерство, а от друга страна, наблюдавайки себе си, виждаш, че с годините отстъпваш някъде назад...

Светогорецът отговорил:

- Добре е, че не се гордеете, и не виждате да имате добри дела. Но е лошо, ако такива дела наистина няма. Особено умното делание, исихазма. А най-добрият мисионер - това е просто добрият християнин, добър, не лукав, постоянен, верен, молец се, та макар и да е най-обикновен човек. Ето кой е най-добрият мисионер, а не този, който мисли, че като привлича всеобщото внимание, вървейки в крак с времето, просвещава своето време. Ние нямаме право да жертваме високият християнски идеал в угода на разслабеното време. Не сме донесли ние този идеал на земята, че така лесно да се разпореждаме с него. Този идеал го утвърдил на кръста Разпнатият Спасител. Нужно е да издигаме християнския идеал като свещ в тъмнината, и на първо място сами да се стремим към него. Що се отнася до монашеството... За какво са нужни стените на манастира, ако там не се поддържа постоянна Иисусова молитва? А ако има молитва, то и бедната пустинническа килия ще стане в духовен смисъл мощна крепост, подобна на непристъпен манастир.

Разбира се, излизайки от Света Гора, виждам, какви неимоверни усилия са потребни на съвременните монаси. Но и на Атон не е просто...

Когато от монаха се отдръпва първоначалната призоваваща благодат и започват дългите години манастирски живот, са необходими радост, утешение... Без това той няма да издържи. По погрешка мнозина в качество на „утешение“ се връщат към вече позабравени светски развлечения. Или с помощта на „добри хора“, които не се досещат за монашеското отричане от света, получават като подарък разни играчки: телефони, всякаква електроника, и по-скъпи подаръци. Всичко това свършва с духовен крах. Като че в потвърждение на думите на Светогореца в този момент засвирила мажорна мелодия от телефона на един от монасите. Монахът почервенял, искал да каже нещо за оправдание, но още повече се смутил. Обърквайки копчетата от вълнение, накрая накарал телефона да млъкне.

Старецът се върнал към мисълта си:

- А ето, истинната утеха и неоскъдняваща духовна радост - са съвсем близо. Броеницата още виси на ръката, макар и забравена. Този, който вкуси от тази радост и съхрани ручейче от нея, ден след ден ще се насища с чиста вода. Ако имаш тази жива вода и сам ще живееш, и други ще дойдат да утолят жаждата си. Съвременният свят с нищо няма да го учудиш. Само с едно - безкористна любов, искрено състрадание, непрестанна молитва, сияеща чистота. Ето, тогава хората ще повярват.

- Бъдете бодри, отци! Не мислете, че вашето монашество е свършило. Възможно е то просто да не е започвало. И сега имате възможност да го започнете. Във всеки случай да помним, че Промисълът Божий е премъдър, дълбок и светъл. Вярвайте в Промисъла Божий. И ако си се объркал в собствените си мисли и уж добри желания, завило ти се е свят от множество разклонения, то най-добре да намериш духовен отец, на когото можеш да се довериш. И след като си го намерил, да се държиш за него, да не отстъпваш. И да вярваш, че чрез духовника Господ е силен да открие Своята воля. И по този начин – да се предадеш на волята Божия. Само че искрено, горещо, с вяра. Та нали както и да се стараеш, сам себе си няма да се устроиш така добре, както Бог ще устрои. А освен това, само със собствените си сили няма да отбиеш пронизващите пространството духове на злобата. Те са навсякъде! Чакат своя час, действат без да бързат, или стремително, но винаги коварно и смъртоносно. Трябва добре да разберем, че без Божията благодат ние сме трупове, лесна плячка за черните ловци, пуф-паф, всички са убити. И така, да се предадем на волята Божия – да молим Господа, в нашия живот Той да твори всичко по Своята воля!

Ще приведа пример от живота на един познат монах. Когато той, по благословието на своите атонски старци, се отправял към предстоящия

му неведом път, то би могъл да построи в ума си хиляди догадки, какво ще стане, как... Той се стараел за нищо такова да не мисли, защото недоумението би могло да бъде безбрежно като морето. Той се надявал на Промисъла Божий. И какво станало? Господ му показал действието на Своя промисъл, за да може монахът и по-нататък да се укрепява в упованието и вярата. А как го показал?

Отначало Бог повел монаха в неговото земно отечество, при земляците, които се оказали най-прекрасни хора, към гробовете на милите родители, за да се помоли по-усърдно и да получи благословието им. После... После започнало такова нещо! Неочаквана пустиня, неочаквана радост! Имало там по пътя малко изкушение, но това не е важно. И ето, той попаднал на необитаем остров в открито море, в молитвено уединение. Сами знаете, може ли да има за монаха на земята нещо по-радостно, от такъв подарък от Господа? Едва ли. Защото монахът - това е човек, който се уединява, тоест, живее сам, в уединение с единия Бог, в непрестанно покайно-радостно Богообщение: "Господи Иисусе Христе, помилуй ме!" Отначало, да си кажем истината, този монах се стъписал. Как ще живее съвсем сам? С какво ще се храни? Какво ще стане по-нататък? А след това такива вълни на благодат го покрили, че даже забравил за земята. Небесното. Безмълвен морски остров, като Едемската градина. Страшно е дори да си представим какво би станало, ако той беше отворил път на съмненията, би започнал да противоречи на Атон на своите пустинни старци, че моля ви се, няма да слезе от Планината. Тогава не би познал райското свещено безмълвие в неговата пълнота, което се открило в несамотната самота на необитаем остров, когато той ридал от пронизващо светло покаяние така, че пясъкът под нозете му ставал мокър. Знаел, чувствал, че Той - Бог е редом... Ето го Него. Живял с Него, живял в Него. И вкусът на този вечен живот сега този монах го знае. И чрез него ще диша там, където по-нататък го поведе Бог. Да бъде волята Божия благословена от нине и до века!

Помолете се за мене грешния, любезни отци. Утре, ако Господ каже, след месец отсъствие се връщам в Санкт Петербург. Имам важно послушание, което недоумявам как да изпълня. Нужно е всичко на всичко да открия десет такива обични добри християни, за които ви казах в началото, десет праведника. Но никак не мога да намеря. Значи, моята греховност не ми дава да видя тяхната праведност. В допълнение, не на шега предизвиках и озлобих против себе си един човек... А този човек някои от нас считат кандидат за антихрист. Така, че отци, молете се да не умра без покаяние.

Глава петдесет и първа

В която започва да действа Инчедуш

Санкт Петербург посрещнал Светогореца и братството с тънък пролетен аромат, неразривен от пронизващия душата празничен полъх на Пасха.

Небесното градче на покривите се намирало в пълен порядък под бдителния надзор на Дамаскин. По случай връщането на братството, София, Цвети, жената на Махмудов, и присъединилата се към тях баба Поля, се потрудили и устроили богата гощавка. Но главното тържество било в душите на всички, които обичали стареца, тъй като той се върнал в символичния град да продължи светлото си дело.

По свой начин се зарадвал и Спартак Тимурович Звездопад. Това се случило след няколко дни, когато им се отдало все пак да проследят Светогореца с помощта на удесеторената в града шпионска техника и многочислени групи за външно наблюдение.

„Воистину, ако искаш да скриеш нещо по-надеждно, - сложи го на видно място. Ние търсим Светогореца навсякъде, чак до клошарските мазета, а той се разположил на покрива, под самите спътници и пет пари не дава! Малко летя аз над града с вертолет - ето какво! Нищо, ще има от нас армаган...” - злорадствал председателят на ОПАД.

Под „армаган” той имал предвид замисленото тънко отмъщение: ни повече, ни по-малко, - да лиши Светогореца от любовта на неговото братство. Заради него той се отказал от прекалено простия и праволинеен план ”Смърт пред храма”. За решението на новата задача на Спартак Тимурович му се наложило да обезпокои покровителите си (което правил изключително рядко), като помолил да му изпратят Инчедуш.

Името, или по-скоро названието на длъжността „Инчедуш” се образувало от няколко думи, разшифрирайки се по началото на думите като „инженер на човешки души”. Той бил секретен специалист в областта на психотехниката. Създал оръжие от ново поколение - скенер-манипулатор на съзнанието, способен да формира и натрапва мисли. Новото се състояло в това, че създаването на оръжието се основавало не само на научно-техническа база, но и на мистическия фундамент на езотеричните учения, почерпани от Индия, Тибет, Египет, Южна Америка и други места. Отправна точка към създаването на такова оръжие станали думите на шаман, чути от Инчедуш в една степна юрта: „Духовете могат всичко. Нужно е само да можем да говорим с тях, да поискаме помощ от тях”.

Оръжието се намирало в стадий на тестване, но вече показвало нелоши резултати. Наистина, на Инчедуш не му се налагало да изпитва оръжието в религиозно общество, това сега предстояло.

Взели под наем за Инчедуш квартира на последния етаж в една от сградите, съседна на покривите на „светогорското братство“.

Понякога под покрива на нощта Инчедуш се изкачвал на покрива на дома си и работил в пряка видимост с килиите на братята. Но постоянно да се рискува така нямало нужда. С помощта на система за спътниково следене той виждал всичко, което ставало в градчето на Светогореца. И съответно можел да води точен психотронен огън във всяка пряка видимост.

Първите опити донесли незадоволителен резултат: към самия Светогорец да се доберат не могли. Като че у него вместо всички мисли имало само единствена някаква мисъл, която го защитавала отвън. След проучване, разшифрирайки психофизическите импулси по едва забележимото движение на мимическите мускули на лицето, Инчедуш изяснил, че тази охранителна формула се явявала: „Господи Исусе Христе, Сине Божий, помилуй ме, грешния“.

И така, от психотронно програмиране на стареца се наложило да се откаже. Оставал последен шанс, на който се възлагала цялата надежда: да се въздейства на братчетата. Този шанс не бил изпуснат! Всички, кой в по-голяма, кой в по-малка степен, постепенно се поддавали на сондиране и зомбиране. Макар, че както се разбрало, защитната формула на Светогореца се практикувала от всички членове на братството, но тя не била при тях непрестанна, както при техния наставник. По-малко от другите се поддавали на влиянието Юри Аннович Звездочет и баба Поля. Между другото, баба Поля не се укрила от психотронното въздействие на Инчедуш, макар, че живеела не на покрива, където вече нямало място, а на тавана.

Там, на тавана, с помощта на Дамаскин си устройили параклисче, където се молили, за да избегнат засадите при храмовете в града. Баба Поля можело да бъде видяна в параклисчето почти денонощно, тя ту разтребвала, ту правела поклони, ту бродирала украси за иконите, ту правила още нещо; а по време на общите молитви служила като псалт и пеела на клироса. Примерно веднъж в седмицата да изповяда и причасти братчетата със запасни Дарове пристигал от Сребърните Извори прото-йерей Йоан.

След опознавателното психологическо тестване Инчедуш преминал към систематическа обработка на съзнанието на учениците на Светогореца. София, Цвета, Дамаскин и отец Йоан не живеели с братството

постоянно, но щом само се появявали на покрива, Инчедуш съсредоточавал върху тях всичките си усилия. Същите се подлагали на регулярна психотронна обработка.

Съгласно плана, трябвало да се внедрят в съзнанието следните натрапчиви идеи:

При Августин - че ще стане подобен на стареца и ще го надмине;

Звездочет - че ще го назначат за главен консултант по градоустройството на Санкт Петербург;

Цвети - че ще я намери благороден принц на бял самолет;

София - че ще нахрани и обезпечи с жилище всички бездомни до един;

Американецът - че ще изобрети елексир на безсмъртието;

Ен - че ще му се върне славата и величието на предишното име;

Момчето - че неговите убити родители ще оживеят с помощта на най-новите медицински разработки;

Дамаскин - че той и всичките му роднини ще получат руско гражданство;

Отец Йоан - че ще се открие художествен музей на неговото творчество (като филиал на Руския музей);

Баба Поля - че ще изчезне гърбицата ѝ.

В отговор на изпълненото обещание от всички се искало само едно: поне за известно време да напуснат Светогореца, и да се върнат към обичайния си живот.

Спартак Тимурович сладостно предвкусвал горчивото поражение на Светогореца.

Глава петдесет и втора

За това, как Инчедуш, тръгвайки си, обяснил всичко

Вече втори месец Инчедуш здраво работил, но секретният специалист все още не бил готов да натисне копчето „Старт“, за да започнат неговите изпитатели да въплъщават в живота си натрапваните мисли.

Спартак Тимурович се уморил да чака, изказвал недоволство, но Инчедуш уверено обещавал благополучен финал, съдейки по степента на усвояването сред „подопечните“ на внушаваните желания.

Личната си неприязън към Светогореца и братството му председателят на ОПАД все още можел да сдържа, но го вълнувало това, че кръгът от дейността на стареца все повече се разширявал по водата на градския живот. А той, Спартак Тимурович, не можел открито да се противопостави, за да не се открие и да не изплаши отново жертвата.

Възползвайки се от своята безнаказаност, учениците на стареца съвсем се разпасали. Сигнали до там, например, да организират представяне на Светогореца в кафенето „Дом на книгата“ на Невски проспект!

Там се провеждала презентация на солиден фотоалбум, посветен на Света Гора с кратък, но много умен текст. Спонсор на изданието било Обществото за Петербургско-Атонска Дружба. Наистина, председателят на обществото Спартак Тимурович, не присъствал. Затова Светогорецът, дали без да обърне внимание на това кой е спонсорът, дали умишлено, опровергал съдържанието на книгата, предизвиквайки по този начин ОПАД и нанасяйки косвено комерчески удар на изданието.

В книгата, на основание на мнението на няколко учени мъже, в това число православни, се поставял под съмнение фактът за пришествието на Атон на Пресвета Богородица по време на земния ѝ живот. Това „пришествие“ се представяло като „красива легенда“, а на читателите се обяснявало снизходително, че Атонската Планина е ценна сама по себе си, а легендите винаги окръжават места от подобен род, световни туристически центрове.

По този повод Светогорецът казал:

- Този дух на съмнение произхожда от сатана, който пръв, за негово нещастие, се усъмнил в целесъобразността и осмислеността на

Божествения ред в света. Периодично демоните навяват такъв дух на съмнение във фактите на вярата и Свещената история. Суемъдрите съмнения са много забележими, например, в „училищното богословие“. То, повлечено от примамката „научност“, поглъща тези съмнения от ада. Усъмнилите се учени са готови да поставят под въпрос и да направят проверка на цялата древна християнска вяра, цинично да отхвърлят много неща от нея, да им се присмеят като на невежествени и ограничени, или поне да посеят в ума плевелите на съмнението. Действително сърцата и очите на приелите такива помисли стават ледени, както у приказния герой Кай. За тях не остава нищо свято, всичко може да бъде подлагано на анатомията на разсъдъка, който, както вече беше казано, сам е излъган от помислите на лукавия. Колко много сили, труд, покаяние са нужни на човека от тази академична среда, веднъж приел такъв сатанински помисъл, да се избави, да изтрие, да зачеркне тази лъжа, да измие и излекува тази душевна язва! Трудно се изцеляват не само представителите на академичния свят, но и обикновените православни християни - просто, а не академично вярващи, които могат да загубят напълно и самата вяра... Именно такава разлагащо влияние е било оказано от страна на „просветения“, а всъщност помрачения „научно-богословски свят“ върху ума на бъдещите революционери от 1917 година. А истинският богослов най-напред е този, който вярно (тоест, с безусловна вяра) следва Бог Слово и който чисто се моли. Но за да се моли чисто, е нужно поне някак си да започне да се моли, поне някак да пристъпи към умното делание, а не само да „богословства“, а фактически безплодно да мечтае.

- Простете че се отвлякох от темата. Но ето категоричният отговор: мнението на някои учени мъже, че видите ли, Богородица не е била на Нейния Богодаруван Жребий и Участък - на Света Гора - това е явен бесовски помисъл, лековерно приет и способен да убие смъртоносно. От което да ни избави Матер Божия! Този, както и други бесовски помисли е нужно веднага да се отсичат, да не се встъпва с тях в диалог, да не се разглеждат, да не би дори от едно докосване да се получи отравяне. А този, който по някакъв начин е приел подобен помисъл, - да се кае. Пресвета Богородице, помагай ни!

А какво ставало в душите на учениците на стареца в последно време?

Светогорецът винаги ги приканвал да изповядват мъчещите ги помисли. Но сега, все едно някой им внушавал, че не си струва да

обременяват стареца с разни странни мисли... В същото време, когато тези мисли все повече набирали и набирали сили. Само Юри Аннович и баба Поля могли да преодолеят стената на смущението, безбоязнено откривайки на стареца своите неизвестно откъде взели се лепкави помисли - за длъжността на консултант по градостроителството и за избавянето от гърбицата.

Светогорецът видял, че не само с тези двамата, но и с другите „мълчащи“ членове на братството става нещо недобро, но не ги приканил към откровеност, а усилил молитвата. Когато почувствал, че помислите са загрели близо до точката на кипене, събрал братството на беседа.

Старецът започнал така:

- Скъпи мои. Всички сме хора, така безкрайно далечни един от друг: всеки от нас. Трагично - високостенно неразбиране на човек от човека. Колко различни стремежи, противоречиви интереси, недоумения даже между най-близките хора. Но ето... започва да звучи Евангелието. Някъде отдалече, сякаш от вселенския олтар. Отначало тихо, а после все по-силно достигат думите: "В начало бе Словото, и Словото беше у Бога и Словото беше Бог". И тук разбираме, че ние - сме едно...

Светогорецът продължил да говори. Проникновено, от самото сърце. Отначало кой знае защо заплакало Момчето, след това - Цвети, глухо заридала София. Когато старецът млъкнал, всички плачели. Навярно, ако можел, би заплакал и гълъбът. Впрочем той не бил приет от Инчедуш сериозно, и затова не бил подложен на психотронна атака.

Всичко излязло наяве. Както в ранните християнски времена, от душите на братчетата се изляла река от открито изповядани помисли. Все едно се пробило запушване и застоялата гнила вода била пометена от водопад планинска вода. Всички започнали да се усмихват, станало леко и весело. Повече от всички сияел от радост старецът.

Тази неочаквана своеобразна изповед моментално отвяла цялата многодневна къртовска работа на Инчедуш.

Инчедуш и Звездопад били в шок. Оправдавайки се пред последния, Инчедуш омърлушено говорил:

- ...Ама аз съм всичко на всичко инженер, а не творец на човешки души. Да, нищо не стана. Колко усилия, тайни знания, какви сили бяха задействани... Всичко това не работи с вярващите християни! А аз гледам, те са все повече в този град. Ами по-добре, пък и по-надеждно е да се печели с прогнозиране на борсовите игри... Шегувам се, - той измъчено се усмихнал. - Не е нужно да ме изпепелявате с такъв недоволен поглед, Спартак Тимурович. Аз се постарях. Но тук има обективни причини.

Готвейки се за работа с тази православна община, аз изучих не малко древни и съвременни християнски автори, за да познавам лицето на врага.

Веднага ме накара да застава нащрек един фрагмент от някой си православен йеромонах Серафим (Роуз), но не мислех, че ще се срещна именно с този фатален случай. Между впрочем той е написал това още през 1975 година, криейки се в планините на Калифорния. За ваше сведение ще цитирам по памет, добре, че паметта ми е практически компютърна: „отците говореха: психологическите изпитания на хората, които ще живеят в последните времена, ще бъдат равни на физическите изпитания на мъчениците. Но за да противостоим на тези изпитания, трябва да живеем в друг свят”. Разбирате ли, дълбокоуважавани господин Звездопад, те живеят „в друг свят”. – Инчедуш направил пауза, слагайки в чантата книжата си. - В дадения случай, не си струва да фантазирате повече с нетрадиционни методи. Нима са малко традиционните? Случаят е прост като леща. Опитът учи: „Ако някой не иска да ти стане приятел, а не можеш да го направиш роб, убий го колкото може по-бързо”. Вземете си бележка.

Звездопад кипял от ярост към изплъзващия се за пореден път противник, но и с не по-малка ярост – към капитуланта Инчедуш. С труд се удържал от това, на прощаване хубаво да срита този бърбърив учен. Процедил през зъби:

- Сам си вземи бележчица, че в затвора небето е в клетчица!

Глава петдесет и трета

В която без да гледа на нищо Спартак Тимурович Звездопад няма намерение да се спре

Никаква „бележчица“ относно идеята по най-бърз начин да се разправи със Светогореца и братството му, на Спартак Тимурович не му трябвала. Други варианти не се обсъждали. Работата се запънала, ама сега!...

Започвало лятото, а това означавало, че пагубното влияние на Светогореца още повече щяло да се разшири за сметка на притока от многочислени гости в Санкт Петербург.

„А той все дрънка за някакъв светогорски аромат на някакъв исихазъм! - ежил се Звездопад. - Светогорски аромат... Той дърдори, а аз този аромат на дело ще го предоставя на народа. Всички желаещи, купувайте тамян срещу парички. Вдишвайте светогорски аромат колкото искате. А старчокът само обърква всички. Да отида ли да му вкарам куршум в челото?! Лично ще поливам този самозванец с кипяща смола, а след това ще го опека в метална бака! Какви ги говоря? Мечти... Ако не с кипяща смола, то с водомети ние тези нелегални катерачи утре от покривите ще ги съборим! А след това вече...”

На следващия ден кварталът, на чиито покриви се разполагало градчето на Светогореца, бил отцепен от отряд със специално назначение без опознавателни знаци.

Бойците използвали машини с мощни водомети, които заедно със стрелеца се издигали върху опори нагоре, на височината на многоетажната жилищна сграда.

В същото време долу щурмоваци се готвели да минат в решителна атака.

Изцяло мокри, Светогорецът и учениците му се мятали между разкъсаните от потоци вода къщички. Ето, рухнала една къщичка, ето, с грохот бил отнесен покрива на друга, ето, завибрирала се и се разлетяла трета, безжалостно натрошена на трески... Градчето се топяло пред очите, но заедно с него по някакъв начин се стопявало и братството. Когато щурмовациите завзели височината, на покривите ги нямало нито стареца, нито неговите ученици. И само Дамаскин Махмудов, представяйки се тук в отговорната роля на местния портиер, от нещо-си доволно се усмихвал.

А се усмихвал, защото старецът и братството благополучно се скрили. За щастие, в момента на атаката, на покрива ги нямало София,

Цвети и отец Йоан. Затова пък там била баба Поля. Бягството ѝ струвало големи усилия, затова Августин и Ен я носели под ръка. Бабичката уплашено нареждала:

- Ох, майчице, какво става?! Май, същински антихрист - супостат Божий се е родил на земята! Господи, помилуй...

А ето, Светогорецът бягал уверено и леко, здраво стискайки в ръка броеницата и окуражавайки другите:

- Войни Христови, не забравяйте за нашето оръжие! Дръжте Иисусовата молитва!

Разбира се, от самото начало братчетата разглеждали вариант за нападение върху градчето им. Затова още когато избирали площадки за килиите, изборът се правел с оглед на възможността за оттегляне на колкото може по-голямо разстояние.

Сега тази възможност била напълно използвана. По таваните и покривите те успели да се отдръпнат на прилично разстояние, чак до Нева. И биха си отишли съвсем. Но не напразно Спартак Тимурович неотдавна се оплакал, че прекалено малко лети с вертолет над града. Той поправил тази грешка...

В най-неподходящия за братството, но подходящ за преследвачите момент, вертолет, на борда на който войнствено седял председателят на ОПАД, се устремил да търси бегълците. Откривайки ги, вертолетът увиснал над къщата на крайбрежната улица. На командира на спецотряда веднага били предадени координатите на бегълците.

Пътят към по-нататъшно отстъпление бил преграден от Нева. Бегълците като птичета се сгушили около стареца, който стоял изправен и без страх на края на покрива. Долу свирели сирените от колите на спецчастта. И ето, на противоположния край на покрива се показали първите бойци, леко прескачайки от подвижна стълба през ограждението.

От напрежението, увиснало във въздуха, звуците някак изчезнали. И в тази тишина над домовете, над града, а може би и над цялата вселена прозвучал увереният глас на стареца:

- Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй нас!

Като знаме се устремила нагоре, към небето ръката му и разсякла въздуха над града с кръстното знамение. Никой не разбрал какво станало по-нататък, включително и самите тръгнали след Светогореца братчета... Защото те тръгнали над Нева... по въздуха.

- Гледай, гледай какви ги вършат! Да взема да ги отрежа. Да тръгнем на таран! В Нева да ги катурна, като мишени в стрелбище, - ежил се от седалката Спартак Тимурович, нервно бутайки рамото на пилота на вертолета. – Не може! Край. Обръщай. Тръгваме си. А то иначе вертолетът

ни ще засвети във всички новини на фона на тези въжеходци. Само това ни липсваше!

- А те какво, наистина ли... по въздуха?... – смаяно попитал пилотът.

- Ти какво, глупак ли си?! Не виждаш ли?

- Но аз... Но как така....?!

- Ето така! – имитирал пилота председателят на ОПАД. – Каза ми тук един спец: „Те са от друг свят”. Не е дрънкар глупости, значи. Ама ние не живеем в друг, а в този свят. Защо са дошли тук от техния свят? Кой ги е викал?! Да живеят и се трудят пречат на нормалните хора. И изобщо, стига глупости! – изревал той на пилота. Срочно предай координатите им за спътниково следене! Не трябва да ги изпускате! После ще се разберем кой от какъв свят е!

До този момент остава загадка как в този ден не станали катастрофи. Виждайки удивителната процесия, вървяща по невидим небесен път, шофьорите започнали да спират, да излизат от колите и автобусите, да снимат ставащото с камерите на мобилните си телефони. Движението било задълго парализирано. По подобен начин реагирали и пешеходците, но в тази част на града те не били много.

На другия бряг на Нева братчетата начело със стареца слезли на покрива на жилищна сграда и под нескончаемите „ох” и „ах” на многочислени наблюдатели, се скрили в отворен таен тавански прозорец.

Вечерта на този ден интернет, а след това и телевизионните новини били изпъстрени с кадри от преминаването на Светогореца и братството над Нева.

Въз основа на лични свидетелства в интернет се появила информация, че възглавяващият въздушната процесия е старецът, станал известен през последната година с неординарните си появявания и беседи с градската тълпа. По спомени на очевидци, като цяло той правел добро впечатление, запомнял се с ярки и необичайни изказвания. По непроверени данни, старецът дошъл от Атон. Но как се е появил в този паметен ден във въздушното пространство на Санкт Петербург, кого водил със себе си и къде се скрил, останало неизвестно. По този повод още дълго правили догадки и предположения.

Спартак Тимурович догадки и предположения не правил. Той бил доволен поне от това, че не попаднал в тази шумна история, нали бил на ръба...

Местонахождението на Светогореца и неговите последователи не било за него тайна. Съгласно данните от спътниковото следене, то било енорийската къща в Сребърните Извори, където свещенодействал, както се изяснило, дядото на Августин, протойерей Йоан. Ако този Йоан бил

само дядо на Августин, то това нямало да представлява никакъв проблем. Но той, съответно, се падал роден баща на уважаемия Марк Иванович, а с този последния да си разваля отношенията не си струвало. Тоест, да действа срещу стареца и братството следвало, без да оставя следи. За това на Спартак Тимурович отново му трябвало време. Трябвало да разработи и подготви нова операция. Всичко това започвало да прилича на лош сън. За пръв път от много години насам председателят на ОПАД почувствал, че е уморен. Впрочем, да спира или отстъпва, нямал намерение.

Глава петдесет и четвърта

В която скромно царства белият люляк

Минали две седмици. Това време се видяло на Спартак Тимурович безконечно. В средата на юни подготовката за новата операция се приближила към края.

Но изведнъж... При изгрев слънце, съгласно данните от спътника и наземното наблюдение, от Сребърните Извори по посока на Санкт Петербург тръгнала процесия начело със Светогореца.

Председателят на ОПАД отново бил в задънена улица. Целият му изкусен план се рушал, без да успее да се въплъти, тъй като за осъществяването му трябвало старецът и братството да бъдат, както и преди в Сребърните Извори. „Седяха там две седмици. Е, да бяха поседели още един ден. Аз не съм ги пипнал. А сега всичко се срива...” – ядосвал се Звездопад, мъчително обмисляйки какво да предприеме.

И отново оставало само последното - да обезпокои покровителите, но този път да помоли те по свое усмотрение да помогнат с ликвидацията на раздулия се като тумор проблем.

Да се обръща към покровителите не било желателно, защото с това Спартак Тимурович щял да свидетелства за собствената си неспособност, а това вредило на авторитета му. Но затова пък прякото вмешателство на покровителите бил онзи безпогрешен вариант с абсолютна гаранция за отстраняването на Светогореца и братството.

Процесията неумолимо се движела към Санкт Петербург, а по последни данни, се отправила към площад Ленин... Тоест, получавало се, - към офиса на Спартак Тимурович. Негативните последици от назряващата провокация и градския скандал около офиса си Спартака Тимурович лесно можел да си представи. Отчитайки „славата” на Светогореца след преминаването над Нева по невидим мост, скандалът можел да прогърми в интернет не само в страната, но и в целия свят. Поради което друг вариант, освен да се обърне за помощ към покровителите си, председателят на ОПАД не виждал.

Но каквито и предположения да правил Спартак Тимурович по повод движещата се процесия към Санкт Петербург, той не знаел с точност какво става.

А ставало ето какво.

Върнали се в Сребърните Извори, Светогорецът и братството започнали да идват на себе си: жестокият разгром на градчето, опасното бягство и чудесното спасение трябвало да улегнат в съзнанието.

В разговорите им все по-често се повдигал въпросът какво да правят по-нататък. Отношенията им с председателя на ОПАД влезли в затворен кръг. Старецът и останалите разбирали, че е нужно нещо принципно ново, но това „ново“ го виждали по различен начин. Например Августин и София считали, че са необходими резки ответни действия. За това били готови да помогнат не само вездесъщите клошари на София, но и по-важното, бащата на Августин, който настойчиво предлагал да изпрати въпроса за решение на когото трябва, по избор: от представители на компетентните органи, до малък отряд снайперисти.

Светогорецът мълчал и се молил.

Веднъж той извикал всички членове на братството на съвместна молитва. Заради това от Санкт Петербург пристигнали Дамаскин, София и Цвети. След общия чин на Иисусовата молитва, извършена в църквата, старецът повикал всички да дойдат по-близо до дървеното Разпятие.

Спокойно, все едно още не се върнал от света на молитвата, Светогорецът заговорил:

- В този свят никой няма да избяга от страданията. Сам Спасителят е страдал. Простете, още веднъж ще повторя, че смисълът на тези невероятни думи е само едва-едва открит на жестоките ни сърца. Замислете се и почувствайте: Сам Спасителят е страдал. А който избягва спасителните страдания в земния живот, той ще получи страдания в ада. Където и сатана ще страда вечно.

Затова, ако Бог иска да помогне на човека, Той не отстранява страданията му. А какво? Той умножава търпението му... - Светогорецът благоговейно се прекръстил, поклонил се пред Разпятието и продължил: - Удивително е това, че християните не се уплашили, не се срамували да възприемат за свой символ именно Кръста. На Кръста е разпнат Спасителя – Отхвърленият Бог, Поруган, външно Слаб, Разголен, Пребит, Унижен. Със своя избор на знамението на Кръста Църквата засвидетелствала, че е преодоляла последното изкушение за християните - изкушението от външното поражение и трагизма на Християнството. С това окончателно се проявила вътрешната победа на Възкресението Христово! Това е вярното, а не мечтателно разбиране на християнската религия...

Ние сме с притъпени възприятия, не виждаме очевидното. Трябва да се вглеждаме в Кръста. Внимателно, без да бързаме, да се вглеждаме. Тогава най-малкото отначало ще видим, че там виси човек. Не символ, не

отвлечена доктрина, не просто фигура, нарисувана с бои, а истински Човек. При това - Невинен, Безгрешен Човек. След това ще осъзнаем и напълно немислимото, че Той е и Живият Бог. Разбирате ли? Живият Бог.

Старецът замълчал, обхванал всички с поглед, погледнал някъде далеч и поставил неочаквана точка:

- Утре при изгрев слънце, ако даде Бог, се отправям към Санкт Петербург. Преди председателят на ОПАД искаше от мене иконата „Даруваща молитва“. Тези дни отец Йоан завърши изписването на копие от тази чудотворна икона. Вярвам, че чрез това копие Спасителят и Пречистата Дева ще изпратят помощ и благодат. Аз ще занеса това копие на Звездопад. Той искаше, нека да притежава. Бог дава на всеки според сърцето... Извиках ви днес да се помолим заедно, за да си вземем сбогом. Простете, скъпи.

Трудно е да се опише реакцията на братството при тази новина. Някой се просълзил, някой се изумил от великодушието на стареца към заклетия враг на братството, някой недоумявал и се съмнявал, а някой протестираше, опасявайки се за живота на Светогореца. Но всички молиха да отидат заедно със стареца. Той не веднага, но се съгласил, а след това се оттеглил на молитва.

Братчетата дълго обсъждали новината, седнали на скамейките в църковния двор, под разцъфналите храсти бял люляк. Началото на лятото се случило хладно, люлякът още бил в силата си. В цветовете му се къпели целите Сребърни Извори.

От двора се откривала прекрасна гледка към езерото Хвърли-Тъга. Земята, храмът, хората и храстите люляк били обгърнати от светло-блещукащия ореол на бавно спускащите се Бели нощи. Дали омиротворяващата красота на белоснежния люляк и околните гледки подействали на братчетата, дали молитвата на стареца, но към края на беседата всички се успокоили. Даже протестиращият Августин се примирил с идеята на Светогореца, обяснявайки я с това, че действително, няма какво да чакат, време е да влязат в открит бой с този градски антихрист, не случайно заселил се на площад Ленин; да свалят маската му, нека всички видят как той се отнася към един истински атонец - Светогореца, като в същото време самият той лукаво експлоатира атонската тема.

На следващата сутрин от Сребърните Извори потеглило внушително литийно шествие. Отпред вървяло Момчето с църковна свещ върху висока дървена ръкохватка. Пламъкът на свещта бил защитен от вятъра с похлупак от цветни стъкла. След него Августин носел кръст, а Ен и

Американецът - хоругви. След тях шествали протойерей Йоан и Светогорецът, тържествено носейки иконата „Даруваща молитва“.

След тях вървели членовете на братския хор, сърцето на който била баба Поля. Тя с разтърсващ сърцето разпев творяла Иисусовата молитва. Другите ѝ пригласяли.

По-нататък вървели останалите, включително много жители на Сребърните Извори, които чули за литийното шествие и решили веднага да разделят неизвестната участ на любимия пастир и неговия гост Светогореца.

Всички носели бял люляк. Държали го в ръце, поставен бил в петлиците, с него обрамчили иконата, украсили кръста, свещта, хоругвите, и даже венчетата на броениците. Именно Светогорецът, преди да потеглят на път, предложил да разхубавят литийното шествие с бял люляк, с думите, че той не само ще показва искреността на намеренията им и чистотата на белите дела Христови, но ще стане неръкотворен знак на спасителната Исусова молитва. Та нали четирилистните цветчета на белия люляк така поразително приличат на заветната звезда на исихазма, символизираща, на свой ред, непрестанната молитва и нетварната светлина! Всички много се зарадвали на това необичайно предложение.

- Ние не знаем до къде ще ни доведе това литийно шествие. За всичко има Божия воля... - завършил словото си Светогорецът. – Да понесем с вяра и кротост пресветлата звезда на исихазма в сърцата си. А на всички, които срещнем, нека този свеж прозрачнобял люляк свидетелства за нашия Исус Христос-Утринната Звезда. Не случайно излизаме на разсъмване. Макар, че черната нощ така и не настъпи, защото във вашия чуден край по това време на годината тържествуват белите нощи. Нима може да не видим толкова мъдри и добри знаци, оставени от Твореца на пътя ни към Неговото Царство; бели нощи, бял люляк, бели звезди, светлината на исихазма?! И още ще кажа по братски, изповедно: любими мои приятели, чувства сърцето ми, че за мене, може би, това е последният ми път заедно с вас. Година, откакто съм тук, но така и, за мое огорчение, не успях да изпълня послушанието си. Нека поне края на моето пребиваване в непостижимия град бъде богоугоден. Надявам се, благодарение на дружеската ви подкрепа, сега да има свидетелство за това. Простете ме... Амин.

Иконата „Даруваща молитва“ достойно заела своето място в центъра на литийното шествие. Тя била от иконографския тип Одигитрия-Пътеводителница. Само че, за разлика от традиционния типаж, Богомладенецът в дясната си ръка държал броеница, а Богородица като че ли я поддържала и указвала на нея отдолу, също с дясната Си ръка. По такъв начин, сама по себе си, иконата се явявала безмълвна проповед на исихазма.

Матушка Наталия, съпругата на отец Йоан, от вечерта се загрижила, помагайки на мъжа си и внука си да се приготвят за път. Тя не разбирала съвсем защо трябва да се върви пеша. Та що за подвизи в нашето време? Но мълчала за съмненията си, само силно нервничала. Самата тя заради

здравето си не можела да отиде, пък и трябвало някой да остане в храма и къщата. Прощавайки се на разсъмване, отец Йоан топло прегърнал съпругата си, казвайки с усмивка, скриваща търкулналите се сълзи:

- А ти, Наташенка, моли се тук за нас, моля ти се.

Когато литийното шествие, сияещо от белия люляк, люлеещо се в нежно-червените лъчи на слънцето, се скрило от погледа, матушка Наталия се върнала в замлъкналия, празен дом. С труд се изкачила по стълбата и стигнала до стаята си. Измъчвали я лоши предчувствия, боляла я главата, искало ѝ се да си полегне...

Глава петдесет и пета

Съвсем непредвидена

Литийното шествие било вече някъде близо до Санкт Петербург. В момента то се движело в едно запомнящо се място. От двете страни на шосето се редели два реда високи брези. Зад тях се стелели полета и редки гори. Не се виждали постройки.

И което е удивително - започнало отчетливо да се чува пеенето на птиците, пърхащи в клоните на брежите, пронизани от слънчевите лъчи. Птиците започнали да се чуват, защото движението на колите напълно се прекратило. Участниците в литията дори забавили крачка от учудване. Тишината, в която вървели, започнала да става тревожно плашеща... Изведнъж от най-близкия завой пред тях изскочил черен джип „с лампа“. Той спрял пред хората, като преградил пътя. От колата излязъл някакъв човек, който нервно обяснил, че литийното шествие трябва да върви след джипа и да се отдръпне от пътя когато му се каже, защото тук скоро ще мине автоколона от особена важност, заради която е спряно движението. След като колоната премине, литийното шествие ще може да продължи по-нататък. Всички учудено се спогледали. Светогорецът вдигнал очи към небето, отец Йоан изтрил с кърпичка избилата го пот, на лицата на жените се четяла уплаха.

Черният автомобил се обърнал и бавно потеглила към завоя. Момчето, оглавяващо шествието, въпросително погледнало стареца. Той кимнал с глава. Хоругвите се залюляли, литийното шествие потеглило, плавно извивайки се по ъгъла на завоя. Следвайки джипа по разбит междуселски път, то се отклонило около петдесет метра от шосето в най-близката горичка, където се виждала някаква техника.

Влизайки в горичката, шествието се оказало на поляна. Пътят се извивал по-нататък, но черният автомобил спрял тук. На поляната имало ескаватор и булдозер, оцветени по военному в цвят каки. Но погледите на шестващите в тези минути били приковани не в тази техника, а в три бронетранспортъора, от които стърчали острите дула на картечници. София погледнала встрани и за свой ужас видяла, че ги водят към изкопан ров на края на поляната. Интуицията ѝ изпреварила разсъдъка, загубила самообладание жената закрещяла:

- Бягай-те-е! Из-ма-ма!

Но никой никъде не успял да избяга. Дулата на картечниците се обвили с лек дим, истерично затреперили, сякаш се плашили от смъртта,

която самите те изригвали. Безкомпромисното олово надлъж и нашир дупчело човешките тела, оказали се толкова податливи.

Всичко било залято с кръв, почервенели дори белите гроздове люляк, падащи на земята заедно с хората. Още в самото начало, като срязани класове, рухнали на земята хоругвите и свещите. И само кръстът по някакво чудо продължавал да се извисява над мястото на кланицата. Падали вече последните осъдени на смърт, но многократно ранения Августин още се държал на крака. С последни сили той повдигал кръста с протегнати нагоре ръце. Нов картечен откъс раздробил китките на ръцете му. Фалангите на палците, откъснати от куршумите, полетели встрани, но Августин с последно невъзможно рязко движение все пак повдигнал кръста още по-високо... Там, във висините... Към Бога.

- Внукът ми-и-и!- закрещяла матушка Наталия, без да разбира, че се е събудила, - Внукът ми-и-и!

Тя се мятала от мъка. Болка сковавала палците, неудобно сплетени с очилата, които заспивайки, така и не изпуснала от ръце. Със смъртно виждащи от страх очи жената гледала ръцете си като че ли тях са простреляли току що на онази злощастна поляна, от съня. Но ръцете били цели, само затекли. Матушка Наталия осъзнала, че се е събудила.

Тя се спуснала към телефона. Позвънила на Августин, но той не отговарял. Набрала мъжа си. На нейните объркани, развълнувани въпроси, отец Йоан отговорил:

- Ти пък, матушка. Каква клопка. Всички сме живи и здрави. Обратното, гълъбице моя, всичко е добре. Може би, дори прекалено... Аз, да си кажа по съвест, в някаква разсеяност от ставащото...

- А какво?! Какво?...

- Знаеш ли, началото на нашите събития много напомня твоя сън. Направо прозорливо. Но след това... Да, ние вървахме, и в един момент се оказахме на закрит участък на пътя. Движението се прекрати. Само че никаква черна кола не се е появила. А най-обикновен автомобил на пътната патрулна служба. Те ни обясниха, че с нас сега ще се състои важен разговор. И тук представи си, долетя един симпатичен вертолет, един син такъв, кацна на кръговото движение, излязоха някакви хора. Поканиха при себе си нашия старец. Той се вълнуваше, молеше се. Тръгна. След половин час се върна при нас. Невероятно, но победи света! За какво бяха преговорите, не успях смислено да разпитам Светогореца. Но явно - мирната договореност била постигната! И се започна. Пристигна цял автобус с журналисти. Започнаха да снимат за телевизионните новини и прочие. Ето, моля, намери се тайнственият въздуходец и така нататък. Между другото, включи телевизора. Интересно, предават ли нещо за

нас?... В ръцете си държа програма на мероприятията за следващия месец. Не ми се побира в главата! Кога са успели да я отпечатат? Пътувания на Светогореца с лекции из цялата страна! Как ти се струва това, а? Утре старецът излита за Москва за среща на високо равнище. А сега с нашия внук са на тържествен прием в градската администрация...

- „С нашия внук!“ – оттекло като тревожен камбанен звън в главата на матушка Наталия. Тя машинално погледнала ръцете си. От прострелните рани се стичала кръв.

- Вну-кът ми!- завикала матушка Наталия, хвърляйки в уплахата си телефонна слушалка.

... ..

Само че това не била слушалката, а очилата. Те издрънчали на пода и се счупили. От собствения си вик матушка Наталия се събудила не на сън, а наяве, наистина. Ръцете ѝ наистина били оттекли, а очилата - счупени. Всичко останало - и кървавото поле, и първото пробуждане, и разговорът с мъжа ѝ, и прекалено добрите новини - всичко се оказало само сън.

Глава петдесет и шеста

В която нашите герои ги посрещат музиканти, градските просяци и сурови мъже в строги костюми

„**Не** трябва да се вярва в сънища, не трябва да се вярва в сънища. Трябва да се замисля сега върху това поучение на Светогореца. Той винаги казва, че трябва да се заспива с молитва... с тази... Исусовата. А аз не придавах значение на това... Ето, мъчат ме кошмари. Ами ако нещо наистина им се е случило?!“ – въртяло се в главата на матушка Наталия, докато тя, усърдно кръстейки се (нещо, което не правила често), се опитвала да се добере до своите, за да разбере какво става с тях.

Оказало се, че събитията се развивали съвсем не така, както се привидяло на матушка Наталия насън.

Придвижването на литийното шествие по протежение на бучащото от автомобили шосе не било леко. Те вървяли по банкета, който на някои места бил разбит, а на други - съвсем тесен. В устата и очите влизали прах и изпарения от ауспусите. Над шестващите непрекъснато надвисвали масивни далекобойни камиони, периодично на банкета изскачали храбреци с чуждестранни автомобили, възниквали и други ситуации. Така че, молитвата по време на литийното шествие действително звучала непрестанно.

Радостно било, че неизвестно как мълвата се разпространявала и литийното шествие навсякъде било посрещано от миряни от местните църкви. Някои по силата на обхващащото всички въодушевление, се присъединявали към шествието.

По молба на Светогореца Юри Аннович Звездопад обяснил на хората идеята на шествието и символиката на иконата „Даруваша молитва“. Също така от името на стареца той раздавал броеници, които плетели като ръкоделие братчетата в сребърните Извори, а сега носили в раниците си.

Предан на идеята град „Санкт“, Юри Аннович и сега не изпускат възможността да се обърне към любимата тема. На въпросите на срещнатите, защо литийното шествие е именно до Санкт Петербург, Звездочет убедено отговарял:

- Обикновено говорят за тази или онази сграда, придаваща характер на даден град, паметници и така нататък. Справедливо е да се каже, че фигурите на ангелите придават характера на Санкт Петербург. Оттук едно от най-важните му названия е градът на Ангелите. Но ако погледнем още по-дълбоко, трябва да кажем, че характерът на нашия град е образуван от християнството с неговата свята тайна, състраданието, молитвата и подвига...

По пътя се случвали и неизбежните пътни куриози. Така, Американецът пострадал от знаменитите „руски пътища“: натъртил крака си и сега силно куцал. Дамаскин успял да го хване под ръка, взимайки хоругвата, а в допълнение и раницата. Сега Американецът вървял по-леко, куцайки, но стараейки се да не изостава. Със закръглените звуци на американския си акцент усърдно припявал на баба Поля; лицето му светело от болка и радост.

Единственият, чиито крака, по-точно, крачета, изобщо не били уморени, бил гълъбът. Бялата птица по целия път кръжала над литийното шествие, ту летейки напред, редом със свещоносеца Момчето, ту кацайки на кивота на иконата „Даруваща молитва“, ту отлитайки в края на процесията, сякаш ободрявайки изоставащите, ту наново се устремявала напред. А когато умората на кръстоносците достигнала предела, Бялата птица утешила всички с това, че отлъчвайки се някъде за известно време, се върнала с голям грозд бял люляк в клюна! Навярно му било тежко да държи през цялото време люляка в клюна си, но гълъбът летял с него чак до Санкт Петербург.

До самия град уморените кръстоносци* били ободрени и освежени от слаб дъжд. Ключналият преди това люляк, измивайки от себе си пътния прах, вдигнал нагоре белите си главички. Дъждът не намокрил, а само обилно поръсил участниците в литийното шествие. Юри Аннович коментирал:

- Не може Санкт Петербург без дъжд. Като знаем това, може би, Небето ни преподаде очистително благословение преди да влезем в непостижимия град.

*На руски език „литийно шествие“ е „Крестный ход“, оттам и участниците в него са наречени „кръстоносци“ – бел. пр.

Площад Ленин на Финландската гара през съществуването си видял много. Мистичният център на площада безспорно бил паметникът на нещастния вожд на излъгания съветски народ - Владимир Улянов.

Във връзка с последния факт, Юри Аннович го озарила мисъл: „Възможно е нещо да му е било открито на Светогореца, и той неслучайно доведе литийното шествие до площад Ленин, до зловещия му паметник. Нещо ще се промени... Не може да не се промени. Черното ще бъде изтласкано от бялото!“ – той с вълнение огледал редовете на кръстоносците, украсени с бял люляк.

В същото време Ен си мислил нещо свое: „Ето, живял един човек с благородното име Владимир... Но го загубил, помрачил го с непонятното, некръщелното и кърваво име – Ленин... Господи, помилуй всички нас...“

На площада очаквали литийното шествие. Но не врагове, а приятели, в краен случай, симпатизанти, нали някои от духовните чеда на Светогореца казали на близките си за участието си в шествието. Ето какво произлязло от това.

Родителите на Цвети, цигуларите, поканили такива музиканти като тях, музиканти не от този свят, а от света на музиката, за да поддържат добрите хора с музикален съпровод.

Марк Иванович, не на шега загрижен за съдбата на сина си и баща си, които участвали, от негова гледна точка в това съмнително мероприятие, дълго водил с него преговори с предложение за помощ. Удало им се да намерят приемлив вариант: да поддържат кръстоносците били поканени само тези негови сътрудници, които, като православни християни, доброволно пожелали да вземат участие в литийното шествие, разбира се, без оръжие.

Всички тези хора - музиканти с флейти, цигулки, виолончели и други инструменти, градските просяци, а също гладкоизбръснатите, с напираци изпод костюма мускули, сътрудници на Марк Иванович, се присъединили към литийното шествие.

Разтропаната София се разпоредила да начупят и бързо да донесат всичкия бял люляк от околните дворове, за да го раздадат на новите участници в литийното шествие, а сега вече литийно стоене. Държали люляка в ръце, слагали го в горните джобове и илиците на реверите на саката, прикрепвали го върху грифовете на музикалните инструменти.

Към тези наблюдатели, които не се присъединили, можело да бъдат отнесени многочислени кореспонденти. Тяхната поява, и това, че

пазителите на реда не препятствали литийното шествие, оставали загадка (тя щяла да се разреши впоследствие).

Кореспондентите нарекли ставащото този ден на площад Ленин „Въстанието на белия люляк“. Гражданите оценявали „въстанието“ нееднозначно. Някои следили хода му с интерес и съчувствие, някои оставали равнодушни, а някои презрително прихвали: „Що за въстание на люляк е това!? Нашият град вече е обвеян от три славни революции. Четвърта не ни трябва. Още повече, люляк... Изобщо - несериозно!“

Репортерите се суетили и доста отвличали кръстоносците, впрочем да ги отвлекат напълно било невъзможно. Сплотени в единно духовно цяло от многочасовия път и Иисусовата молитва, кръстоносците били съсредоточени в това, в което светските кореспонденти не можели да проникнат.

Музикантите бързо уловили мелодията на разпева, с която хорът, начело с баба Поля творил мелодията на Иисусовата молитва. И ето, сложната музикална фраза, повтаряна многократно, преплитаща се с одухотворените гласове на молещите се започнала да набира сила, изтласквайки от площада всичко тъмно...

„Господи Иисусе Христе, Боже наш, помилуй нас. Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме грешния, Иисусе Сладчайши, спаси нас, грешните. Иисусе, Боже на сърцето ми, ела и ме съедини със себе Си навеки...“ – се леело над градската суета, над учудените минувачи, които се спирали, потоците автомобили, площада до гарата, Нева, и по-нататък, и по-високо, запълвайки всичко със себе си...

Изобщо, от гледна точка на бездушната логика цялото това, меко казано, „странно дело“, трябвало да бъде кажи-речи, пресечено... Но то по чуден начин продължавало и продължавало.

А по същество, причина за това били не чудесни, а напълно обясними събития: сговорът между Спартак Тимурович Звездопад и неговите покровители не се състоял.

Глава петдесет и седма

В която звучат кънтящи стъпки в празни коридори

Как могло да се случи това? Как могла да не се състои естествено произтичащата от хода на събитията поредна сделка на Спартак Тимурович с покровителите му?

Ето как.

Когато сериозно обезпокоеният от създаденото положение Спартак Тимурович се обърнал към покровителите, те веднага му отговорили така: за разправата със Светогореца и братството му, Спартак Тимурович трябва да мине на ново ниво. По техните думи това, че до този момент председателят на ОПАД не е стигнал до новото ниво, е причината за неуспеха в делото с подчинението и отстраняването на опасния конкурент от Атон. А за встъпването на това ново ниво от Спартак Тимурович се иска „едно мъничко нещо“ – само словесно отричане от Християнството. След това покровителите веднага ще подскажат как конкретно да се противодейства на Светогореца и това, за разлика от предните опити, ще стане лесно.

Неочаквано за покровителите, Спартак Тимурович се замислил. Тяхното предложение го възмутило. Та той вярно и предано служил на покровителите си, бил готов винаги и всичко да прави по тяхно указание. Да изпълнява всичко, което се отнася до политиката, бизнеса, отношенията с хората. И ако трябвало, той щял да направи всичко, чак до убийството на хиляди хора... Но какво общо има тук религията? Към нея той, както си му е реда, се отнасял безразлично, макар в детството си да бил кръстен. И изобщо, щом си се родил в Русия, трябва да запомниш: „Щом не си кръстен, значи не си роден“. Това му повтаряла още от малък баба му. А сега се получавало, че той трябвало да се откаже от това кръщение без да разбира защо и с каква цел. Той и така принадлежал на покровителите си! Защо трябвало да се навират в най-забравения ъгъл на душата му и там също да утвърждават своя контрол, като го заставят да се откаже, макар и формално, от вярата на предците му?

Излязло, че Спартак Тимурович поставил под съмнение предложението на покровителите си.

Следващото, което окончателно доубило Спартак Тимурович, била лекотата, с която покровителите се отказали от него. Само пояснили, че е направил голяма грешка. Те заради това така дълго търпели неудачите му със Светогореца, за да се убеди той, че идва момент в който няма решение

за доволно прости въпроси, трябва излизане на ново ниво, и, ако е потребно - на нови лични жертви. А той значи така и не разбрал това, точно, не искал да разбере, с което в един миг зачеркнал всичките си предишни заслуги. А ето, Володя Улянов в своето време не се съмнявал, отрекъл се от Християнството, изкачил се на новото ниво. И между другото, неговият внушителен паметник, независимо от промените в света, до този момент уверено се издигал на площада зад прозорците на офиса. Това е защото, както се полага, света го управляват покровителите, а те не захвърлят своите, - без да гледат на смяната на обществената форма. Ако господин Звездопад е искал до стигне до край, - то без да се съмнява би правил това, което казват старшите, без всякакви следи от сантименталност: би се отрекъл от Християнството - би получил новото ниво, би отишъл далече-е-е. А той! Ако той на това начално ниво се засъмнявал и се спрял, какво щяло да стане, когато се наложи да се съборят Исакиевския и Казанските събори, с цел да се разшири пространството за демонстрации на новия строй, или да се замени най-накрая прословутия Ангел на Александрийския стълп с фигурата на новия вожд?! Пак да си спомни баба си? Моралното слюнчене не е достойно за истинския политик! Острото мъмрене на Звездопад, покровителите свършили така: „По-нататък няма да работим с теб. Ти си безперспективен. Мислиш, че си незаменим? Тълпа желязци ти дишат във врата. А ти така и ще си останеш обществен деец средна ръка, но и това едва ли. А би могъл... От тази помощ, която си имал от нас, днес ще се лишиш. Сваляме те от всички длъжности. Плавай сега, мятай се сам. Край, сложи кръст на себе си и на кариерата си!”

Целият този ден, до появата на литийното шествие на площад Ленин, Спартак Тимурович прекарал в кабинета си. Той изпаднал във вцепенение. Седял на работния си стол с разхлабена вратовръзка, разкопчана яка на ризата, разрошена коса, хванал главата си с ръце, безнадеждно гледайки в прозореца.

В това време в офиса било оживено: него, все едно като потъващ кораб, бързо го напусkali всичките му служители, започвайки от първия секретар и завършвайки с чистачката. Сътрудниците прибирали личните си вещи, унищожавали документация, архивирали или изтривали съдържанието на компютрите, извозвали най-ценното служебно имущество. Отнякъде се раздала заплашителна команда за евакуация на офиса, която за броени минути привели в изпълнение. В момента на появата на литийното шествие на площада, зданието на офиса опустяло, все едно в него нищо не е имало...

За да продемонстрират пълното нищожество на бившия председател на ОПАД, покровителите решили да способстват за понататъшната ескалация на конфликта: те направили така, че пак неизвестно от какви кръгове на властта до градската жандармерия дошла директива: да не се възпрепятства литийното шествие, а напротив, да се способства за неговото най-бързо придвижване в града. По инициатива на „покровителите“, пуснали в града сензационния слух и всички основни средства за масова информация изпратили свои кореспонденти на площад Ленин, за да следят случващите се събития.

Вече се появили първите информационни сюжети, предплатени от покровителите, за „скандалния провал на известния обществен деец Спартак Тимурович Звездопад, экс-председателя на ОПАД, когото показал в истинския му вид обикновен атонски старец. Впрочем, неотдавна избягал по въздуха, пред очите на целия Санкт Петербург, от отмъщението на този злощастен председател! А кулминацията на пълния крах на господин Звездопад можела да се наблюдава в същия момент на площад Ленин, до бившия офис на ОПАД. Позор на всички политически и морално корумпирани – предатели на общонародното дело!...” И така нататък.

Светогорецът огледал с добър и внимателен поглед хората, дошли да го подкрепят на молитвеното бдение на площада, прекръстил се и тръгнал към парадния вход на ОПАД, внимателно държейки в ръце иконата „Даруваща молитва“. Някой от мъжете искал да го съпроводи, но той твърдо казал, че ще отиде самичък.

Работник в син комбинезон откарвал с ръчна количка току що снетата от стената до парадния вход драгоценна табела с названието на организацията: „Общество за Петербургско-Атонска Дружба“. Поглеждайки съчувствено към стареца, той попитал:

- Вие при кого, татенце?

При председателя, - отговорил старецът. - Моля, придържайте вратата, докато внесе иконата.

- Моля, - свил рамене работникът. – Само че в офиса няма никого...

- А аз чувствам, че има... Благодаря за помощта, - отговорил Светогорецът, скривайки се зад входната врата.

Той тръгнал по празното фоайе, по неотдавна опустелите стълби, с още димящи угарки в пепелниците, по дългите ехтящи коридори, вървял по разхвърлени книжа и прочее офисни отпадъци, покрай широко-

отворените врати на кабинетите, докато в един от тях не видял седящ с гръб към вратата човек, обхванал главата си с отчаян жест.

Как се срещнали те? Казал ли старецът, спирайки се на прага: „Е, здравей, синчето ми...“, или просто се приближил мълчейки, и сложил иконата пред Спартак Тимурович? Заридал ли той на глас, паднал ли на колене пред Светогореца, или стиснал до болка зъби и погледнал встрани, скривайки две непослушни сълзи - първите две покаяни сълзи в живота му? - Това никога няма да узнаем. Както няма да узнаем и това, за какво говорили те в продължение на няколко часа.

Възможно е Спартак Тимурович да е разказал своята история. Например, как в ранната си младост мечтаел да промени разлагачия се строй, заради което си поставил наивна цел - да стане генерален секретар. След това кръговратът на живота в страната се завъртял по свои закони, а не по предвидените от болшинството хора, а той вече не можел да се изтръгне от политическите релси. По тях се и носил и през деветдесетте тежки, и двехилядните цинични години.

Носил се той по кръга, постепенно озверявайки и едновременно удребнявайки се, ръководейки се вече далеч не от темите на юношеските си цели „борба за общото благо“, които го вдъхновявали в началото. Така и би се търкалял винаги в този затворен кръг, но... срещнал самите тези покровители, които били способни да приповдигат политиката над релсите, да изведат на нови поднебесни нива, чак до... Чак... дъхът спирал от перспективите. Но в замяна на тези перспективи гръмнал днешния неразбираем ден с някакво нелепо предложение от покровителите, горчивите му съмнения, фактическият отказ, неочакваният разрыв с покровителите и пълния крах на всичко...

Може би, Светогорецът намерил за Спартак Тимурович най-мъдрите, необходими и нежни думи, изпълнени със състрадателна любов.

А може би, старецът говорил за това, че сатана не е способен да вижда и разбира в човека образа Божий. Той се стреми да придаде на човека своя образ, иска да действа чрез страстите, които сам разпалва в човека. Но колкото и ловък майстор на машинациите да е сатана, той винаги прекалява и допуска грешки, тъй като не може да предвиди действията на човека, създаден по Божия образ. Сатана не може да предугажда и разбира откъде накъде дори много лошият човек изведнъж се отказва да отмъщава, да лъже, да трупа пари, да предава... Сатана физически не може да преживее и разбере тези чувства, които се проявяват в човека, когато падналият грешник изведнъж започва да се кае, да прави саможертви и подвизи, започва да вярва, да се надява, да състрадава, да обича в Христа. Сатана не е творец и не може да види

гълбината на гълбините и висотата на висините на човешките души. Сатана няма опита на покаянието, той не може опитно да съди за човека, а съди само по самия себе си и следователно, в края на краищата прави грешки.

Когато сатана се намесва в историческия процес или живота на отделния човек, то за него остава неотчетен фактът, че човекът има образ Божий, че този образ може да се прояви във всяка минута. Именно тогава тъмните сили се сричат. Защо врагът действа вълнообразно: ту настъпва, ту се оттегля? Защото когато Божият образ се проявява в човека, всичко вражеско се руши. Врагът се опитва да внуши на човека, че това е пълен крах, смърт за човека, а всъщност това е крушение на самия враг, крушение на тайната на беззаконието в човека. Обратно - човек духовно оживява, с нова сила в него се проявява Божият образ. Такива моменти преживяват понякога и човекът, и страната, и градът. Например, когато след падането на комунизма тъмата се разсея макар и за миг, а Божият Лик се откри... И на символичния град се върна неговото загубено свято име. Това беше прекрасно...

Говорил ли Светогорецът на Спартак Тимурович за нещо такова? Или безмълвствали през цялото време, защото и така на Звездопад му се откривало онова, което е по-висше от земните думи, а още и заради това, че отеческото участие на стареца в съдбата му в този преломен момент, говорило на душата по-убедително от всякакви аргументи?

Или старецът е научил Спартак Тимурович на покаяната Иисусова молитва, подарил му броеница и те тихичко се молили през цялото това време пред иконата „Даруваща молитва“?

От думите на Спартак Тимурович станало ясно едно. Светогорецът кротко, някак между другото, му казал:

- Напразно някои считат, че изпод земята не можеш да видиш звездите. И оттам могат да се видят. В крайна сметка, виждаш Една - Утринната звезда, която изгрява в сърцето.

Спартак Тимурович си спомнил, че изказал на глас същата тази своя мисъл, след като му доложили, че са погребали Свеготореца жив в гробницата...

От молещите се на площада сякаш се откъснала обща въздишка на облекчение, когато от вратата на бившия офис на ОПАД излезли Светогорецът и... Спартак Тимурович, държащ в ръцете си икона! И ето че лицата на много кореспонденти изразявали неудоволствие: явно не се случило това, което очаквали.

Звездопад и се радвал, и се смущавал. Неумело, но здраво държал иконата, като че се учил на това, както младият баща се учи да държи новороденото бебе. Светогорецът буквално излъчвал възторг от духовната победа...

Звездопад погледнал нагоре към ясното и светло небе, глътнал от вятъра, донесъл свеж полъх от Нева, и разбрал, че нищо не е свършило, а всичко едва сега започва. И че, загубвайки предишните окови, сега истински е свободен.

А още той мислено отговорил на покровителите си: „А ето, кръст на кариерата си в политиката аз сега ще поставя с огромно удоволствие - ето такъв голям православен Кръст! Та нали политиката нищо не решава, решава го безмълвието”.

...И изглеждало, че площадът и хората са покрити с бяла сияеща манна - кипналият люляк прострял благоуханните си обятия, готов майчински да прегърне и защити Звездопад.

И всичко би било съвсем хубаво в тази история, ако не бил един въпрос, още тогава мярнал се в мислите на няколко от братчетата, а после застанал пред стареца и братството в целия си исполински ръст: ако Спартак Тимурович Звездопад не е антихристът, то тогава кой е антихристът?

Глава петдесет и осма

В която се появява отдавна непоявявалият се загадъчен герой

Близки хора даже сред най-близките си роднини Спартак Тимурович нямал. Но ако ги имал, те щели да забележат, че сега очите му престанали да бъдат млечни и хладни. Все едно някъде вътре в душата му се разсеял зиморничав облак и на неговото място се разсъмнало.

Бившият председател на ОПАД не се откъсвал от Светогореца, не се разделял с подарената му икона „Даруваща молитва“. Улавял всяка дума на стареца, и успявал за едно денонощие да прочете по цяла светоотеческа книга, препоръчана му от стареца.

Между другото, Спартак Тимурович се отказал от гръмкия си псевдоним „Звездопад“. Оказало се, че има напълно благозвучно име и фамилия, които, казано направо, не особено много се връзвали с предишния му образ...

Тъй като фамилията му била Можайски, то, когато баба му като отрок, тайно от родителите му, го завела да го кръстят, свещеникът му дал името Николай в чест на светителя Николай Можайски. Звездопад се стеснявал от фамилията си, че моля ви се, прилича на кашкавал „Можайский“, и не обичал християнското си име, предпочитал гордото гладиаторско (или футболно) „Спартак“, както го нарекли родителите му. Сега обаче пред братчетата вместо Спартак Тимурович застанал нов човек - Николай Можайски.

От братчетата най-близък станал с Ен. Вероятно тук имало думата определеното сходство на личните истории. Те имали за какво да говорят. Веднъж Ен споделил с новия си брат:

- От времето, от което съм със стареца, животът без чудо стана за мене изключение от правилото. Тук всеки ден е чудо, но не в смисъл на вълшебните чудеса, а в смисъла на всичко пронизващото фино благоухание на светата чистота. Ето, чуй. Веднъж ми се откри надеждата. Какво е това надежда? Стана ми ясно какво е. Ето, например, аз съм грешен и трябва по всякаква логика, по силата на справедливостта, и, най-главното, според вътрешното ми състояние и пристрастия да отида в ада, на вечни мъки. В дадения случай какво става с вярата? Да вярвам, че няма да отида в ада? Не подхожда съвсем на ситуацията. И на какво основание да вярвам в това? Та нали всичко това за мене е истина, и аз самият го знам и признавам... И сякаш няма изход! Но се надявам. Разбираш ли? На-дявам

се, че Господ по великата Си милост ще ме спаси, ще очисти моята вътрешна мръсотия, ще ме избели, ще ме избави от ада и ще ме вземе в Рая. Ето! Тогава разбрах какво е това надежда и по какво се различава от вярата. Надеждата - това е, когато всичко трябва да бъде така, както трябва да бъде... но аз се надявам, че ще бъде по друг начин! Надеждата, както и вярата, е велика духовна християнска сила.

Е, а на Юри Аннович Звездочет бившият Звездопад, а сега Николай Можайски, смущавайки се, признал как му се ядосвал за съзвучието на имената им, а ето, сега би желал да му подражава в предаността му към стареца.

Николай Можайски бил дълбоко поразен, че след всичкото зло, което причинил на Светогореца, той го направил пазител на уникалното копие на чудотворната икона „Даруваща молитва“.

Николай разбирал отговорността на тази мисия, та нали самата икона „Даруваща молитва“ се пази на Атон при съкровениите старци и затова фактически е недостъпна. Друго нещо е новоизписаният образ. На това поприще можело да се допринесе много полза за хората.

На третия ден от битието си в братството на Светогореца, Николай Можайски с лични средства издал в многохиляден тираж фотокопие на иконата „Даруваща молитва“ за безплатно раздаване. В плановете било да се издаде и малка книга за иконата, организация на литийни шествия и молебени пред нея и много други... И всичко това с мисионерски, некомерчески цели. Да, сега той не можел да върже новото си служение с парите. Ставало му противно даже от мисълта за подобна печалба.

Впрочем членовете на братството не за дълго се чудили на започналото преобразяване на бившия Спартак Тимурович. В края на краищата в живота на всеки един от тях благодарение на стареца станало чудо.

А самият старец се опитвал молитвено да осмисли това, което му казал Непознатият при тяхната нова среща. Той се появил пак така неочаквано, както и първия път, в незабравимия ден на пристигането на Светогореца в непостижимия град. Този път станало така...

След „въстанието на белия люляк“ на площад Ленин, на Свегореца му се налагало да се крие от досадните папараци. Та те не отивали при него, търсейки слово за вечен живот, а за да спят своя сензационен образ на Светогореца - новият кумир на мира сега...

Добре, че за заветната квартира на Юри Аннович Звездочет в старата сграда, не успяла да изтече информация. Там и се укрило братството, както в предишните времена. Оттук съблюдавайки конспирацията старецът излизал да се разходи из града, по-често късно през нощта, нали в Санкт Петербург продължавали белите нощи.

През тази нощ Светогорецът и Августин се разхождали по крайбрежната улица на Нева. Още отдалече забелязали една самотна фигура до оградата. Това бил един мъж, който се вглеждал дали във

водата, дали в обагрените с огньове очертания на постройките от другата страна на реката.

Те се изравнили и тогава Светогорецът и Августин разбрали, че пред тях стои Непознатият. Печатът на загадката както по-рано лежал върху облика му. Обръщайки се, Непознатият някак по военному подръпнал тъмното палто, отметнал развяващите се коси и попросил благословение от стареца. Те, както и при първата им среща, си целунали един на друг ръцете. Можело да им се струва, че срещата е била случайна. Макар, че какви могат да бъдат случайностите?....

Непознатият, гледайки стареца със своя малко уморен, пронизателен поглед, казал:

- Излиза, че сте си имали работа с двойник, с резервен вариант, необходим за отклоняване на вниманието. Антихристът е сериозно скрит. Нужно е да се търси, - той помълчал и повторил: - Трябва да се търси.

След това кратко и прощално кимнал с главата. Но преди да си тръгне добавил:

- Затова сатана се именува „изгарящ мисловно“... Прощавайте. Бог да ви пази.

Когато силуетът на Непознатия се стопил в бело-нощното блещукане и трептене на Санкт Петербургския въздух, Августин високо зашепнал, гледайки стареца с окръглени очи:

- Отче, а може би той е всичко на всичко градският луд!? Просто сме попаднали случайно. Та нали и Юрий Аннович за него нищо смислено не знае. На този прекрасен Непознат му е лесно да каже „трябва да се търси“ и после да си тръгне. Не, всичко това е много странно! Освен това за праведниците сега нищо не каза, сякаш този път този въпрос не стои на дневен ред. А може би, той...

- А може би, той, - хващайки Августин за лакътя и успокояващо усмихвайки се, го прекъснал старецът, - е Ангелът на града?

- ???!!!

Само че скоро много неща се изяснили.

Това станало в някаква степен благодарение на бившия председател на ОПАД.

Примерно седмица след като Николай Можайски се присъединил към братството, той помолил Светогореца и братчетата да отидат на молитва в таванското параклисче от разгромения град на покривите. Работата била в това, че новото братче сега с ревност изучавало историята

на братството, която познавало, така да се каже, от другата страна на барикадата. На неговата каеща се душа ѝ се искало да види във всички детайли удивителния свят на „светогорското братство“, този несветски свят, който той така безумно и жестоко се стремил да унищожи...

Разгромът на градчето върху покривите не докоснал паракличето, промислително приютено на тавана. Дамаскин продължавал с любов да се грижи за това паметно място на братска молитва.

Старецът и братчетата живо откликнали на молбата на Николай Можайски и се отправили към тяхната таванско-катакомбна молилна.

Глава петдесет и девета

В която има Светлина. А в Нея няма никаква тъмнина

В този нощен бял час от улицата в тайнствения полумрак на параклиса през пролуките на капациите прониквали само три сребристи лъча, сияели златоглавите свещи пред скромните икони, налепени върху дъските.

Светогорецът и братчетата извършили обичайното начало на общия чин на Иисусовата молитва. Сега те седели на саморъчно направени стасидии, творейки молитва по броеница.

Светогорецът се молил със затворени очи, но с душата си чувствал редом духовните си чеда, своите скъпи близки. Ето - възмъжалият и решителен Августин, преданият и разсъдителен Звездочет, целеустремената и кротка Цвети, жертвената и самоотвержена София, неуморно откриващият за себе си Истината Американец, свръхчувствителният и съзряващият за покаяно свидетелство Ен, Момчето - послушно и чисто като извор, неуниващият и готов да помогне на всеки Дамаскин, стараещият се винаги да предстои пред Бога отец Йоан, очистената чрез страдания и горещо обичаща Бога баба Поля, новообърнатият, горещо каещият се Николай Мужайски...

„Колко са? – изведнъж изникнал в Светогореца въпрос. – Десет?... Той мислено ги преброил. – Даже са един повече, единайсет!”

Старецът отворил очи и едва не ги затворил отново от необикновена непостижима светлина. Тази светлина не произхождала отвън, от града на белите нощи, не излизала и от свещите, тя просто била... Била навсякъде.

Старецът се вгледал по-внимателно и ясно видял, че освен невидимия източник на светлина има и видим - това били броениците. Всички броеници на единадесетте човека, молещи се около него, светели с меко, равно и безмълвно сияние.

Светогорецът обърнал очи към своята броеница и... видял, че тя е с предишния си цвят, че не излъчва светлина. И в тази минута разбрал всичко.

... ..

Старецът затворил очи, потънал в покаяна Иисусова молитва. Когато правилото свършило и той отворил очи, всичко в молилнята било както обикновено. Неизяснимата светлина отново станала невидима. Но сега

Светогорецът знаел каква е тази благодатна светлина и колко страшно е нейното отсъствие.

Старецът казал:

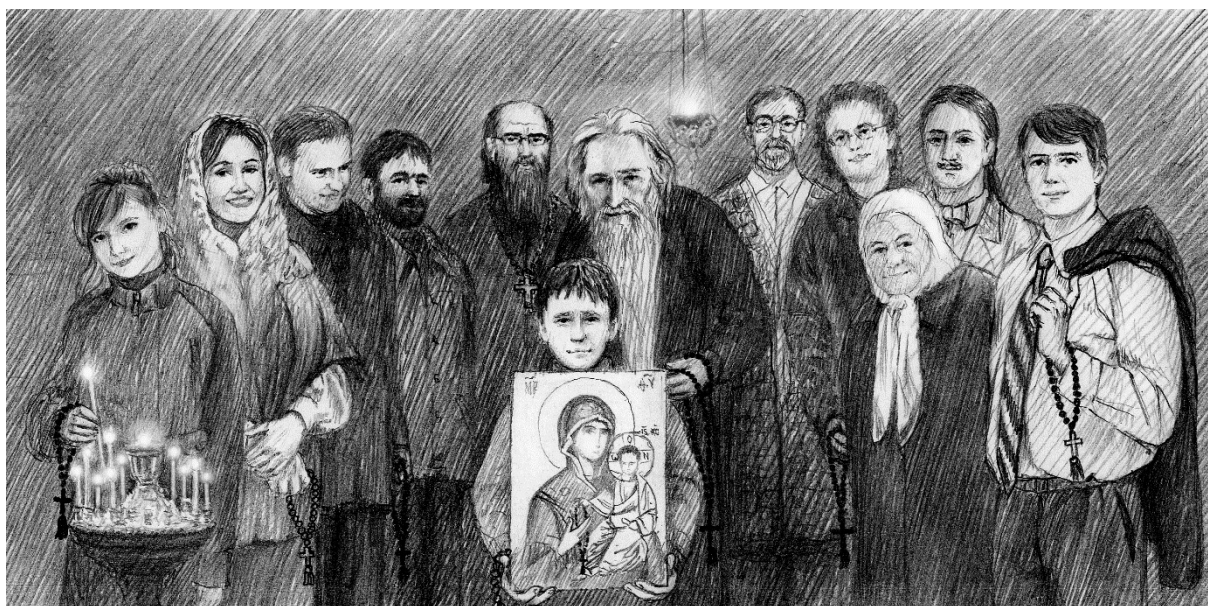
- Непознатият беше прав... А аз, значи, съм търсил самия себе си. Вървах по собствена следа. И никога нямаше да намеря отговора, ако не беше светлината на Божията благодат, светлината, която идва при нас по неизречените свои пътища от Светлината на светлините... Или не идва. А ако при нас не идва таворската светлина, то и това говори много, а главното - ни учи на смирение. Та нали първото препятствие, което всеки среща, е самия себе си. И така, антихристът - това съм аз... - прекъснал го общият вик - въздишка на братчетата, който звънко завибрирал под свода на параклиса. – Чакайте, скъпи мои, не ме прекъсвайте. Дайте ми да довърша. Антихристът ще бъде аз в случай, че припиша на себе си Христовата победа, удържана тук. Уви, ще стана антихрист, ако от гордост започна да се самозабравям и да мисля, че съм направил макар и нещо хубаво заради Христа. Ако започна да се превъзнасям макар и на върха на пръста над най-последния човек от този град. Ако започна да си въобразявам, че съм спасител на грешници. Да ме избави Бог от такова нещо! Действително, ако аз съм спасител, защо тогава е дошъл истинският Спасител и защо да очакваме неговото Второ пришествие?! Само един е истинският Спасител - Христос, а аз тогава се явявам лъже-спасител, тоест анти-христ, антихрист! И това би било извършаването на тайната на беззаконието, в крайна сметка, тук и сега, в този град - символ. И ако е вярно, че всеки е длъжен да спре антихриста в своето време, то преди всичко всеки трябва да спре антихриста своевременно вътре в себе си.

Светогорецът задълго потънал в безмълвие. Всички присъстващи не смеели да нарушат мълчанието и даже просто да помръднат. Бялата птица, настанила се на перваза, обръщала главичката си ту в едната, ту в другата страна, оглеждайки събралите се.

Накрая Светогорецът продължил:

- Вас още, разбира се, ви вълнува и въпросът кои са тези десет праведника, които ние през цялото това време очаквахме да срещнем. Така. Тук сте единадесет човека. Нека всеки един от вас да счита другите за самите тези десет праведника, а себе си - за недостоен за тях, грешник. Ще се каем, молим и мълчим, искрено мислейки за себе си: „Аз съм най-лош от всички, аз съм прах и пепел, аз съм нищожество и мерзост. Господи Иисусе Христе, помилуй ме грешния!“ – старецът дълбоко въздъхнал. – Аз, непотребният човек, от цялата си душа прося вашите молитви, скъпи мои приятели, мили мои... Съвсем скоро ще си тръгна. Може би няма да се видим повече на тази земя. Уви, нищо не можах да направя за страдащите

и обременените в този град. Никого не спасих. Не спасих и себе си. Но, Господи Боже, Ти Си толкова Силен, дарувай ни Твоята милост! И вие, мои близни, които ме обичате незаслужено, поминавайте вашия старец в молитвите си. Аз също много ви обичам, ще се моля за вас и ще помня вашия град. Такова нещо не се забравя... Но знайте, че тъмнината е само стеснена от светлината, стеснена, но не и окончателно победена. Ще слязат още черни нощи върху вашия град, върху целия свят и върху душите на хората. Пазете победата Христова, пазете Божията светлина в своя град и в себе си..., поне в себе си.

Когато отново настане времето на антихристовите предтечи, а още повече, когато дойде часът на последния върховен антихрист, когато Църквата Христова се смали до остатък от трохи, когато Божиите храмове бъдат разрушени и затворени, или пък всичките ще бъдат отворени, но превърнати в лъже-храмове на лъже-бога, тогава се събирайте поне един с друг, с всяка каеща се християнска душа. В нея ще се открие тази Светлина, в Която няма никаква тъмнина... А ако близо до вас се окаже, че няма нито една такава душа, а вие бъдете гонени, арестувани, измъчвани и убивани, то тогава във вас самите ще се открие чистият източник на Висшата светлина. Изповядвайте Христа с Иисусовата молитва и се радвайте, защото пред вас е вечната награда! И в скърби, и в радости, и тогава и винаги Иисусовата молитва да ви бъде свещената парола и знаме, флаг на истинското Християнство! С тази смирена молитва ще чакаме вече вечната светлина на Царството Христово, земният символ на което днес за нас е сияещата бяла нощ.

Глава шестдесета

За Петър Егорич, Анфиса и човека с шикарният автомобил

Следващите няколко дни Светогорецът, вземайки по-рано сутринта броеницата, посоха, за каквато служила брезова тояга, подбрана от Сребърните Извори, слагайки комат хляб в торбата, метната през рамо, отивал в града до вечерта.

Братчетата много искали да съпроводят Светогореца, но разбирали, че той има нужда да бъде малко насаме със Санкт Петербург, защото се прощавал с него. Та нали това бил не само мистичен град, но и градът, в който старецът преживял една година от живота си.

Ето няколко епизода от тези последни дни...

Светогорецът посетил Александро-Невската лавра. Приближил се към входната решетъчна врата, седнал на бордюра в самия край на моста на река Манастирска сред просяците и гълъбите. Някои просяци познали стареца, а гълъбите започнали да кълват с апетит донесения им хляб.

Ето приближил се, влачейки смачкани обувки, важният, мощен старец Петър Егорич. Тежко пъшкайки, приседнал на сгъваемото столче, което носил със себе си. Пооправил шалчето, скриващо дупката върху орфаното сако, и заговорил басово, с поставен глас на бивш певец:

- Радвам се да ви приветствам в нашето домашно огнище! Дойдохте, както обикновено, да нахраните гълъбите? Е-е, добро дело е това, - закимал той.- А как сте иначе? Аз лично се чувствам по старчески. Как са вашите уважаеми колеги? Предайте им моите почитания - не поименно на всички, но на всички по поклон. Те са ви юнаци, орли! Да бяха ми махнали десет години, с тях бих полетял! Предайте им: "Така да се държат! Нито ден без полет!"

Тук към разговора се присъединила известната със своята мекосърдечност, остаряла преждевременно Анфиса. Тя не се познавала от по-рано със Светогореца. Анфиса, за съжаление, често се запивала, от което върху лицето ѝ се запазил постоянен лилав цвят. Сега тя била трезва като стъкълце и здраво държала на въженце, направено от бельо, своето игриво кученце улична порода с прякор „Шарик“.

Петър Егорич не се сдържал и иронично задал на Анфиса „вечния въпрос“:

- Кажете, милостива госпожо, а защо сте нарекли кученцето „Шарик“, когато това не е той, а тя? Та това е кучка.

Анфиса се усмихнала с беззъба и безбрежна усмивка и не отговорила на въпроса.

- Донесох горещ чай в термоса. Хайде, момченца, - обърнала се тя към Петър Егорич и Светогореца, - почерпете се.

- Покорно благодаря, Анфиса Павловна, но първо, днес вече опитам чай, и второ, вече ми е време да се сбогувам. Дела, знаете ли, дела! – с тържествено - загрижен вид подчертал той думата „дела“. – Така че, тъй да се каже, довиждане, мило създание.

Дишайки тежко, Петър Егорич се повдигнал, сгънал столчето, поклонил се на Анфиса и особено почитателно - на Светогореца.

- Много радостна беше неочакваната среща. Заповядайте довечера да слушате всенощната. Хубаво пеят. Наистина, не така, както някога във филхармонията пеехме. Хубаво пеехме ние, жалко, че не за това, за което трябва. Тъй да се каже, „лято хубаво пропяхме, за зимата да се приготвим не успяхме“*, - драматично завършил той.

Анфиса угощавала Светогореца с чай. На голяма носна кърпа тя наредила захарни бонбони, половин блокче шоколад и картонена кутийка ориз, изпросена в японския ресторант.

- Яж, братко, яж, - свойски говорила тя на стареца, макар че се запознала с него току-що. Вижда се, че не се храниш особено богато. А още и късчето хляб натроши на гълъбите! Май ти е последното парче, а? Ами ти? Ех, ти, добра душо, злочеста... Добре, яж, хайде.

За какво мислил старецът в тези съкровено - щастливи за него минути?

За това, че в Русия, за разлика от далечната Гърция, с голямо удоволствие пият горещ чай посред лято. А още и за това, че няма лоши хора, а страдащи...

Повече той за нищо не мислил. Било му хубаво да пие чай на улицата, затулен между хората и гълъбите, да гледа златните кръстове на лаврите и тихата вода на реката и да твори, твори Иисусовата молитва за себе си и за всички...

След това старецът бавно обиколил лаврата. Влязъл в храма, поклонил се пред раката с мощите на свети Александър Невски. Дълго се молил там, просейки нещо и съветвайки се.

*От баснята „Щурецът и мравката“ – бел.пр.

Напускайки храма, старецът го обиколил и отваряйки вратичката към манастирското гробище, влязъл в неговите граници. Пристъпил там, където веднъж за него се изтрили границите на световите - на този и отвъдния. Имало какво да си спомни, за какво да се помоли тук.

По пътя към познатата гробница минал покрай мястото, където някога приели мъченическа смърт монасите. Погладил с ръка грапавата повърхност на стената, пробита от куршуми...

Стигайки до гробницата, се прекръстил и блажено се усмихнал.

От лаврата старецът тръгнал към подворието на Зеленецкия манастир. Там отишъл направо на гроба на старицата Матрона Босоногата. По това време на деня, между службите, той се оказал сам. Притиснал се с молитва към каменната надгробна плоча. За дълго замрял...

...Светогорецът седял с лице към гроба, подвил крака. По-нататък, след гроба, се откривал волният простор на Нева, неограничен на това място от високите гранитни крайбрежни улици.

Отзад, до вратите на подворието, се дочул шум от пристигането на тежка кола. От шикарен автомобил излязъл сух, елегантно облечен мъж с равна брадичка и мека като коприна коса.

Приличал на преуспяващ представител от света на изкуството. Той се приближил с лека походка до гроба на Матронушка, бързо се поклонил на кръста и, забелязвайки босите крака на Светогореца, подаващи се изпод подрасника, попитал със самоуверен тон:

- Вие какво, батюшка, подражавате на Матронушка като ходите бос?
Светогорецът не отговорил.

- При вас тук какво, - общество на босите? – леко раздражено попитал мъжът.

Светогорецът безмълвствал.

- Вие още сте и безмълвник... така ли? – Тази фраза мъжът я започнал с рязък тон, а я завършил с едва чут отслабнал глас, защото по средата на фразата старецът го погледнал. Този поглед му казал много...

Дошлият се отпуснал на земята редом със стареца. Светогорецът се усмихнал приветливо, а след това едновременно строго и съчувствено поклатил глава.

- Всъщност моят външен вид... - тъжно заговорил мъжът, - Моята кола... Ето, златните копчета... Всичко това – не съм аз... Всичко това не съответства.... А и не е мое всичко това! – той силно се развълнувал и се обърквал,- Не съответства на това, което съм... Та аз също съм... - той

посочил към подрасника на стареца. Само че днес се облякох по светски. Не е толкова просто всичко! Така се случи в моя живот. Та аз ...

- Не е нужно, - тихо промълвил старецът. – Нищо не казвай. Не обяснявай. Всичко е ясно.

- Така ли? - с учуден шепот попитал мъжът.

Старецът кимнал утвърдително.

- Хубаво-о е тук, - протяжно изговорил старецът, вдишвайки дълбоко невски въздух. – Сякаш светът е наблизо. А тук такава свобода, тишина и покой. Истина ли е?

Мъжът потресено мълчал. След това, събрал душевни сили, преглъщайки сълзите си, отговорил:

- Истина е.

- Ето така. А колата? Това е вярно. Къде ще ни заведе? В ада?... Знаеш ли какво?! – оживил се старецът. Давам ти моята броеница като подарък. Аха. За молитвен спомен, - окуражително се усмихнал той. – Сега ще запомниш... Завинаги.

Тези разходки на Светогореца свършили с това, че в един от дните той изчезнал.

Глава шестдесет и първа

Повествуваща за нощните изчезвания

Светогорецът не се върнал нито вечерта, нито през нощта. Разтревожените братчета не знаели какво да мислят. Започнали да го търсят...

Сутринта старецът се върнал. Оказало се ето какво.

Той тръгнал към светата странница Ксения на Смоленското гробище. Там в нейния параклис видял стоящ на колене човек, който усърдно се кланял, едва не разбивайки главата си. Светогорецът спрял до него, а той веднага се хвърлил към стареца. Човекът се оказал военен. Вечерта на следващия ден му предстояло да замине на задача в гореща точка, за която не пишат по вестниците. По-нататък старецът разказал на братчетата:

- Видимо, душата му чувстваше близката смърт. И той страдаше. За църквата по-рано той не се сещал, но сега му било непосилно. Предната вечер отбелязал заминаването си в семеен кръг, прощавал се. А на сутринта побързал към параклиса на блажената Ксения, това е недалеч от дома му. Но свещеникът, усетил вчерашната миризма на спиртна напитка, рязко му казал да дойде трезвен... Военният ми разказа всичко това. Тогава отидохме у тях да успокояваме него и жена му с малката им дъщеря. Ужасът на смъртта беше надвиснал над семейството им. Но как ги успокоявах? Повече мълчах. Просто до късно през нощта слушах горчивия разказ на мъжа, за това как се уморил да убива, след това - разказа на жената, за това, как се уморила да чака и да се страхува. Казах им да си отдъхнат, да дойдат на себе си и се молих през остатъка на нощта. Рано сутринта всички отидохме в храма, обясних им как да пристъпят към изповед. Слава Богу, изповядаха се! Когато в началото видях този човек, биеш се като смъртно ранена птица си помислих: „Скоро ще умре“. А сега мисля, че може и да поживее. Освен това - засиял с усмивка Светогорецът след изповедта отидохме в книжарницата и ги посъветвах да четат „Откровените разкази на един странник...“ - за радост и утеха на страдащите им души. Ще прочетат, ще научат за Иисусовата молитва, така и ще намерят мир и покой. Така, че простете ми, мили мои, че се забавих, но никога не трябва да се тревожите. Та вие сте отдавна с мене. Всичко знаете. Всеки от вас има в ръцете си телефон за пряка връзка с Небето-броеницата. Звънете. И ще получите отговор на всеки въпрос.

Когато след няколко дни старецът отново не се върнал вечерта, братчетата вече не се тревожили толкова, а повече се молили.

Този път се случило следното.

Светогорецът минавал през парка до Александрийския театър. Там, пред широко разпрострелите се цветни лехи някакъв юноша красиво свирил на арменски дудук. Около него на асфалта седели младежи, от числото на тези, които не бързат да се приберат по домовете си вечерта... Юношата изпълнявал източни мелодии, така близки до душата на Светогореца. В тях златеело непомръкващото наследство на Византия.

Отначало младежите с учудване, с малко насмешка се отнели към появата на стареца сред тях. Но разпознавайки в неговия закърпен подрасник и боси крака нещо глъбинно близко, младите хора станали помекни. Когато пък Светогорецът им изпял невиджаните, надсветовни песнопения на невидимите атонски старци, те, изпаднали в тих възторг, седели умиротворени. Така, под плавните звуци на дудука и светлото атонско пение, незабелязано пролетяла лятната нощ. Сбогували се при първите слънчеви лъчи.

Привързали се към своя неочакван приятел, младите хора му направили символичен подарък – подарили на Светогореца една леха с цветя, уверявайки го, че внимателно ще я наблюдават и винаги ще го чакат да дойде тук на гости.

Повествованието си за тази нощ старецът завършил с радостното уверение, че тези младежи скоро ще се появят в пълен състав, тъй като той им оставил телефонния номер на Августин, като ги посъветвал да се запознаят с братството.

Августин само разперил ръце и се усмихнал.

Някой от братчетата възроптал, че Светогорецът не се пази, пътешествайки из града по цели дни и нощи. На това той отговорил:

- Нищо, нищо. Това са последните ми дни и нощи тук. Трябва до край да ги отдам на града и хората. – После помълчал и като че ли вглеждайки се някъде, допълнил: - Искан ми се всички хубавичко да запомня. Да ви вместя в сърцето. За да виждам винаги тези, за които се моля.

Глава шестдесет и втора

В която всичко решава безмълвието

А в Санкт Петербург както преди една година, както преди много години имало бели нощи.

Когато сред среброто на една такава нощ старецът напуснал постигнатия от него непостижим град, то клоните на последния прецъфтяващ бял люляк му кимали на прощаване.

Дружески гледал след него северният град, сгрял от топлината на Атонската градина на Пресвета Богородица.

Отдалеч старецът бил изпратен с поглед от Непознатия, останал незабелязан. Намирайки се на високо ветровито място, той можел да служи като олицетворение на целеустременост, стоицизъм и надежда. И все пак, изпращайки Светогореца, той, като че ли... плачел?

Може ли да се предаде състоянието на духовните чеда на Светогореца, разделили се със своя авва?

Те седели в безмълвие на масата за гости в просторния салон в жилището на Юри Аннович. В свещниците и стенните канделабъри, мъждукайки с медна светлина, се топели свещи.

Спокойни меки бликове се разсипвали по златистите кичури на Христос от иконата „Спасителят Златните Коси“.

Но колкото и печално да било това безмълвие на братчетата, нещо неуловимо, дълбоко и обнадеждаващо просветвало в него. Сякаш те се събрали след дълга раздяла и ей сега тук ще влезе старецът. Ще влезе, за да не се раздели с тях никога повече.

С каквото и да се занимавали в своя живот по-нататък - прост или сложен, семеен или монашески, спокоен или опасен, - те никога не се разделили със заповяданата им от стареца Иисусова молитва и силно вярвали, че ще дойде време, когато ще се срещнат със Светогореца...

А нима може да бъде иначе?

А какво станало със Светогореца?

След не много време той доплувал с ферибот до заветните брегове на Светата Атонска Гора. Тюркоазено-стъкленото море братски приветствало пътника, плискайки вълни в борда на ферибота. По хоризонта над водата се издигали лилавите очертания на планината. Във въздуха висяла лека слънчева мъгла. Изглеждало, сякаш всичко временно се стопило от горещината; останало само вечното. Атон... Жребият на Божията Майка... Небе.

Редом до Светогореца на пейката плахо седяло Момчето, невярващо на щастието си. Да-да, Момчето. Преди заминаването то умолявало стареца да го вземе със себе си. За Момчето се молили всички братчета, особено София, макар че тя майчински се привързала към сирачето и на нея със сигурност й било най-тежко. Старецът взел Момчето, дали трогнат от молбите, дали спомняйки си как самият той бил избавен от безпризорство от невидимите старци, дали защото получил знак. В краката на Момчето лежала раничка, в която София с любов сложила за път: ментови бисквити, препечени сухари с мак, гевреци и бонбони.

А още със Светогореца и Момчето на Атон била и Бялата птица. Гълъбът имал криле и затова в Санкт Петербург не му било нужно да моли стареца, той просто полетял с него. Сега Бялата птица кръжала над ферибота заедно с многочислените чайки, предизвиквайки учудване сред по-опитните поклонници, които никога не виждали тук бели гълъби.

Показвайки на Момчето скъпите на сърцето му места на Планина Атон, Светогорецът говорил:

- Старците замениха баща ми и майка ми, аз им вярвах по детски, от цялото си сърце. А отец Анастасий, моят възпитател, имаше още един дар: той стана за мене не толкова баща, какъвто беше за нас отецът на отците - геронда, колкото по-голям приятел. Вечерите бягах при отец Анастасий с моите детски новини, радости и огорчения. И всичко откровено му откривах. Всичко - всичко, което ставаше в душата ми. А той мъдро, с любов като по-голям добър приятел ме съветваше какво да правя и как да се отнасям към едни или други мисли и хрумвания. Учеше ме да разпознавам клопките на лукавия. Той веднага ме научи и винаги ми напомняше: каквото и да правя, постоянно да се моля шепнешком или в себе си „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме грешния”. След известно време открих, че Иисусовата молитва влиза в мене заедно с дишането, като че ли с въздуха. Така тя сама започна да се извършва в сърцето ми. Тази молитвена божествена благодат посели в душата ми

неизречени покой и радост. И когато понякога се опитвах да си припомня нещо от мирския живот, то съвършено нищо не можех да си спомня. А молитвата като звънко пролетно ручейче весело ромонеше в сърцето ми. Аз замирам от изумление, слушайки как умът в сърцето изговаря: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилуй ме грешния“. Старците скриваха от мене, а пък аз мислех, че всички хора имат такава молитвена благодат... След това разбрах и бях потресен от това с какъв безценен дар ме е сподобил мене, сирака, Милостивият Господ, - очите на Светогореца се навлажнили. – Но благодатта от време на време отстъпва дори от тези, които с всички сили се стараят да живеят чисто, както правят това невидимите старци. Това се допуска с цел хората с нови сили да се каят, да се устремяват към спасение и да получат от Бога още по-голяма от преди благодат. Когато се присламчвах към нашите старци допитвайки се как те, преминавайки през тежките периоди на живота си, отново и отново се възвръщали в благодатта, те отговаряха, че благодатта може да запазиш само като събираш ума в сърцето, тоест с внимателна и непрестанна молитва. Призовавайки постоянно Господа в Иисусовата молитва, с Негова помощ ще прогониш всякакви най-страшни мисли, ще живееш в духовна радост, в благодатна светлина, даже ако те обкръжи антихристовата мъгла. Че нали тя не е вечна...

За Момчето запознаването с неведомия свят на атонската пустиня тепърва започвало. То узнало поразителна новина: ако старците благословят да остане, то той, като най-малък, ще стане според техния устав пазител на чудотворната икона „Даруваща молитва“. Тази същата, пред копието на която Момчето със страх Божий и благоговение се покланяло в Сребърните Извори и в Санкт Петербург.

- Някой от пустинните братя бил пазител на тази съкровена икона преди мене, - разсъждавал Светогорецът. – После аз. Сега, ако даде Бог, ще бъдеш ти. След това друг някой, най-младият. Приемствеността и традициите са важни черти в монашеския живот. И макар че монасите нямат деца, нашият род не се прекратява.

Към вечерта на този ден старецът, Момчето и Бялата птица вече се намирили високо над изходните поклоннически маршрути, в тишината и спокойното благозвучие на светогорската пустиня. Шумът на морето, многогласието на външния атонски живот останали долу. Тук полъхвало на древното, ново и неизменно дихание на исихията, на свещеното безмълвие. Светогорецът бил готов да целува и благославя всеки камък.

Несвикнало, Момчето се уморило. Потта неприятно парила, било жадно, но в душата се въдворил мир. Друг мир. Светогорецът, по отечески потупвайки хлапето по измокрената коса, казал, че Атон - макар и последният предел преди небето, но е все пак земя, а значи, тук ще има труд, пот, сълзи и борба, но и победа в Христа, ако претърпим до край...

Всеки ден е възможна такава победа! След това Светогорецът, вдъхновен от съзерцанието на р одните атонски височини, проникновено запял на древен монашески разпев на гръцки: „Христос Воскресе из мертвѣх, смертию смерть поправ...“ Така, както пеели старците, когато го изпращали от Атон по неизвестния път.

Връщайки се към отшелничеството, Светогорецът носил със себе си молитвен спомен за духовните си приятели и за сребристия град „Санкт“, който за него никога вече нямало да стане далечен. В торбата на стареца се намирала фиданка руски бял люляк, която братчетата му подарили за спомен. Та нали за Светогореца и неговите Санкт Петербургски съмишленици, след всичко преживяно, в един общ символ се слели белоснежното четирилистно цветче на люляка и светлата кръстообразна звезда на исихазма.

Жалко, че не можели да вземат със себе си и белите нощи от града на Нева. Но нетварната неугасима светлина, която ознаменуваха със себе си тези светещи нощи, вече живеела на Света Гора, а и навсякъде, в смирените сърца на Божиите хора, неизвестни на света.

На високопланинското разклонение до кръста, поставен за поклонение, нашите герои срещнали двама поклонници, които си почивали. Те с нескрит интерес гледали странните странници: стареца, детето и гълъба. След като се поздравили, един от поклонниците попитал:

- Отче, все говорят за невидимите старци в тези пустинни места...
Вие как мислите, съществуват ли?

- Мисля, че съществуват,- отговорил Светогорецът.

Той се поклонил на кръста, повдигнал Момчето, за да се поклони и то. И те, съпровождани от гълъба, потеглили към върха по едва забележима пътека.

- Отче, а може би вие сте един от тях? - с добро се пошегувал единият поклонник след отдалечаващите се странници.

Светогорецът спрял за миг. Обърнал се и невисоко отговорил:

- Може би.

Може би остана само да добавим, че преди заминаването на Светогореца от Санкт Петербург журналистите все пак го проследили до парадния вход. Обкръжили го, един през друг започнали да го молят да каже нещо на града и света.

Всичко което можах, вече го казах, - отговорил Светогорецът.

- И все пак, бъдете така добър, кажете поне нещичко! Кажете най-важното! - надпреварвайки се, го молили от всички страни.

- Добре, - не веднага се съгласил Светогорецът.

Възцарило се внимателно мълчание. В пълна тишина той произнесъл:

- Политиката нищо не решава. Всичко решава безмълвието!

Атон, Първата четвърт на XXI-то столетие

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава първа. В която се разказва за отражението на тиха слънчева вечер в чистата вода на езерото.....	6
Глава втора. В която се разказва за гръцкия младеж, руската девойка и пророчеството на стареца.....	7
Глава трета. За първите години от живота на Светогореца и неговата майка Исихия.....	9
Глава четвърта. В която за пръв път се срещаме със Света Гора, а също узнаваме, че хищниците се появяват неочаквано.....	11
Глава пета. Която показва, че ако Бог затваря една врата, отваря друга.....	13
Глава шеста. В която идват невидимите.....	16
Глава седма. В която се повествува за огън, кръв и одежда, и по-точно, за тяхната липса.....	19
Глава осма. Където се съобщава не малко интересно, а в центъра на всичко сияе тайнствена старинна икона.....	21
Глава девета. В която се говори за рогати бръмбари, сребристи самолети и далечен свят, но не в това е главното в нея.....	23
Глава десета. В която нашият герой откровено говори за това, за което жадува.....	28
Глава единадесета. В която нашият герой изпада в пълно недоумение.....	30
Глава дванадесета. Която ни отвежда в подземнието на древен град.....	32
Глава тринадесета. За първите срещи на Светогореца по пътя му, по което време, той, впрочем, оставал немногословен. И за още едно събитие.....	36
Глава четиринадесета. Където се говори за неприветливата родина, която става родна.....	41
Глава петнадесета. Тук нашето повествование рискува да прекъсне, тъй като животът на главния герой е в смъртна опасност.....	45
Глава шестнадесета. В която звучи песента на пустинята.....	49
Глава седемнадесета. В която се появява Августин.....	52
Глава осемнадесета. В която Августин, колкото и да е странно, все още остава.....	57

Глава деветнадесета. Пак смъртна опасност?! Видимо, на героите ще им се наложи да свикнат..., ако оживеят.....	61
Глава двадесета. В която се съобщава за странно поведение, странни подаръци и престранна морска баталия.....	65
Глава двадесет и първа. От която най-накрая всичко започва, този път – окончателно.....	70
Глава двадесет и втора. За съжаление, неголяма глава, защото опитът не... впрочем, сега и ще узнаете.....	73
Глава двадесет и трета. В която се появява Звездочет. Но не изведнъж, защото движението по копите на мистичния град не търпи суета.....	75
Глава двадесет и четвърта. Да разкаже „всичко“ в тази глава Звездочет едва ли ще успее, но нека започне... ще послушаме.....	79
Глава двадесет и пета. Съдържаща изяснение за неизяснимия град, за главния закон от човешкото битие и съвсем накратко - за това, къде не трябва да се търсят пастири.....	84
Глава двадесет и шеста. В която има много и премного интересно! Наистина, тук ще прозвучи въпрос, на който в тази глава няма отговор.....	88
Глава двадесет и седма. Където се повестува за момиче, намерено на мост. А преди това се отговаря на поставения по-горе въпрос.....	95
Глава двадесет и осма. За златната есен и Сончето Златната ръчичка.....	99
Глава двадесет и девета. В която пътя на нашите герои пресича Звездопад, макар те още да не знаят това. А Сонечка Златната Ръчичка отначало плаче, а след това развива бурна дейност.....	103
Глава тридесета. От която узнаваме до какво доведоха преговорите. А след това Светогорецът посреща гост от далечно.....	108
Глава тридесет и първа. В която изгрява и ярко започва да свети съкровена звезда. А също и за решенията на закритото съвещание.....	113
Глава тридесет и втора. В която, освен другото, Светогорецът оставя завет в случай, че нещо се случи с него.....	117
Глава тридесет и трета. В която... Какво да кажем! Сякаш това е всичко.....	121
Глава тридесет и четвърта. Където е приведено посмъртното послание на Светогореца.....	125

Глава тридесет и пета. За това, че всичко е възможно. А също за неочакваното ликуване на Спартак Тимурович.....	129
Глава тридесет и шеста. От която ще узнаем кой е по-близо от другите до звездите и подножието на дъгата.....	131
Глава тридесет и седма. В която се прощаваме с главния герой, попадаме под атонски проливен дъжд, и настъпва безмълвие.....	135
Глава тридесет и осма. В която се говори за това, че в Санкт Петербург е невъзможно да виждаш дори от височината на птичи полет.....	138
Глава тридесет и девета. За откровенията на границата между два свята. А също за Вячеслав, по-рано наречен Червената мутра, попаднал в центъра на разгръщащите се събития.....	141
Глава четиридесета. В която намират Светогореца, но местопребиваването му отново става неизвестно.....	144
Глава четиридесет и първа. В която се повествува за това, как „светогорското братство“ си тръгва от земята.....	147
Глава четиридесет и втора. В която пред нашите герои възниква най-сложният въпрос на съвременето, и Светогорецът го решава.....	150
Глава четиридесет и трета. За човека, загубил името си.....	154
Глава четиридесет и четвърта. В нея Ен започва да диша, а Момчето пристъпва към самия край.....	159
Глава четиридесет и пета. За лебедовото пер, стъпкано в калта, и тайните видеокамери на градските улици.....	163
Глава четиридесет и шеста. Където се задейства механизма на операцията „Смърт пред храма“ и се взема непредвидено решение.....	168
Глава четиридесет и седма. В която действието се извършва на Сребърните Извори до езерото Хвърли-тъга.....	171
Глава четиридесет и осма. За това, което може да се види в белия цвят, а също - за случайната среща в парка, станала съдбоносна за баба Поля.....	177
Глава четиридесет и девета. За „велосипедното колело“, „Компютърния свят“ и медицината.....	182

Глава петдесета. За едни монаси и за всички монаси. Освен за самите монаси, тя ще бъде интересна само за тези, които обичат монасите, или ги мразят.....	186
Глава петдесет и първа. В която започва да действа Инчедуш.....	189
Глава петдесет и втора. За това, как Инчедуш, тръгвайки си, обяснил всичко.....	192
Глава петдесет и трета. В която без да гледа на нищо Спартак Тимурович Звездопад няма намерение да се спре.....	196
Глава петдесет и четвърта. В която скромно царства белият люляк.....	200
Глава петдесет и пета. Съвсем непредвидена.....	206
Глава петдесет и шеста. В която нашите герои ги посрещат музиканти, градските просяци и сурови мъже в строги костюми.....	209
Глава петдесет и седма. В която звучат къртящи стъпки в празни коридори.....	213
Глава петдесет и осма. В която се появява отдавна непоявявалият се загадъчен герой.....	219
Глава петдесет и девета. В която има Светлина. А в Нея няма никаква тъмнина.....	224
Глава шестдесета. За Петър Егорич, Анфиса и човека с шикарният автомобил.....	227
Глава шестдесет и първа. Повестуваща за нощните изчезвания.....	231
Глава шестдесет и втора. В която всичко решава безмълвието.....	233

